

**Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ : Σ.Δ.Ο
ΤΜΗΜΑ : ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ
ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ**

ΘΕΜΑ

**«ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ
ΤΗΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ
ΕΝΩΣΗΣ»**

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ :
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΣΩΤΗΡΗΣ**

**ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ:
ΓΙΩΤΣΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ**

**ΠΑΤΡΑ
ΜΑΙΟΣ 2000**

AP 2 11	3304
8 11 11 11 11	

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1	<u>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</u>	1
1.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ	2
1.2	ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ	2
2	<u>ΕΝΝΟΙΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ</u>	4
2.1	ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	5
2.2	ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ	6
2.3	ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ	
3	<u>ΕΙΔΗ ΑΝΕΡΓΙΑΣ</u>	12
3.1	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΕΡΓΙΑ (ΑΝΕΡΓΙΑ ΤΡΙΒΗΣ)	13
3.2	ΕΠΟΧΙΑΚΗ ΑΝΕΡΓΙΑ	13
3.3	ΚΥΚΛΙΚΗ ΑΝΕΡΓΙΑ	14
3.4	ΧΡΟΝΙΑ ΑΝΕΡΓΙΑ	14
3.5	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΕΡΓΙΑ	14
3.6	ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΗ ΑΝΕΡΓΙΑ	15
3.7	ΣΤΟΙΧΕΙΑΚΗ ΑΝΕΡΓΙΑ	15
3.8	ΛΑΝΘΑΝΟΥΣΑ ΑΝΕΡΓΙΑ	16
4	<u>ΑΙΤΙΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ</u>	17
4.1	Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	18
4.2	Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	18
4.3	ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ	18
4.4	Η ΡΑΓΔΑΙΑ ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	19
5	<u>ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ</u>	
5.1	ΑΠΟΞΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	21
5.2	ΑΠΟΣΤΕΡΗΣΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ	21
5.3	ΣΤΡΟΦΗ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ	22
5.4	ΔΥΣΑΡΜΟΝΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ	22
5.5	ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΠΙΕΣΗ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	23
6	<u>ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ (ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ Ε.Ε)</u>	24
6.1	ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ – ΦΥΛΛΟΥ – ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ	25
6.1.1	ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ – ΦΥΛΛΟΥ – ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΣΤΗΝ Ε.Ε	26
6.1.2	ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ – ΦΥΛΛΟΥ – ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	55
6.2	ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	67
6.2.1	ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΗΝ Ε.Ε	68
6.2.2	ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΑΝΑ	

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	81
6.3 ΑΝΕΡΓΟΙ ΚΑΙ Η ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ.....	87
6.3.1 ΑΝΕΡΓΟΙ ΚΑΙ Η ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ Ε.Ε.....	87
6.3.2 ΑΝΕΡΓΟΙ ΚΑΙ Η ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	99
6.4 ΠΛΗΡΗΣ – ΜΕΡΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ.....	102
6.4.1 ΠΛΗΡΗΣ – ΜΕΡΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗΝ Ε.Ε.....	102
6.4.2 ΠΛΗΡΗΣ – ΜΕΡΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	122

7 ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

7.1 ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	126
7.1.2 ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΑΝΕΡΓΙΑ.....	126
7.1.3 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΙΣ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.....	130
7.1.4 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙΔΟΤΟΥΜΕΝΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ.....	137
7.1.5 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ.....	138
7.1.6 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ.....	139
7.1.7 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΝΕΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ.....	139
7.1.8 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝΔΟΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ.....	140
7.1.9 ΜΕΤΡΑ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΝΕΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ.....	140
7.1.10 ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΧΙΑΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΑΝΕΡΓΩΝ.....	141
7.1.11 ΠΑΡΟΧΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ ΣΕ ΕΙΔΟΣ, ΣΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΑΝΕΡΓΟΥΣ.....	141
7.1.12 ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΜΗ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	142
7.1.13 ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ.....	143
7.1.14 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ.....	144
7.1.15 ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΝΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	144
7.1.16 ΚΕΝΤΡΑ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (Κ.Π.Α.).....	146
7.2 ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ Ε.Ε.....	149
7.2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	149
7.2.2 ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗΣΗ ΤΩΝ ΚΕΝΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΑΝΕΡΓΟΥΣ.....	149
7.2.3 ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ ΜΙΣΘΟΥ.....	150
7.2.4 ΑΛΛΑ ΜΕΤΡΑ.....	151
7.2.5 ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ.....	152
7.2.6 ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ.....	157
7.2.7 ΜΙΑ ΠΙΟ ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	157
ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	164
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	166
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	205

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ

Ένα από τα σημαντικότερα οικονομικά προβλήματα ενός κράτους, το οποίο έχει και βαθύτερες κοινωνικές προεκτάσεις, είναι το φαινόμενο της ανεργίας. Είναι φαινόμενο το οποίο συναντάται κυρίως στις βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες, χωρίς αυτό βέβαια να αποτελεί τον κανόνα, αφού το φαινόμενο της ανεργίας, ειδικά τα τελευταία χρόνια, έχει πάρει την μορφή επιδημίας.

Η ανεργία έχει παρεисφρήσει στους κόλπους των οικονομιών των διαφόρων κρατών, ως επί των πλείστον των στοιχειωδώς ανεπτυγμένων οικονομικά, με αποτέλεσμα να αποτελεί ένα είδος "ανίατης" ασθένειας που προσωρινά μόνο φαντάζει ότι μπορεί να αντιμετωπιστεί. Και πράγματι, το φαινόμενο της ανεργίας αποτελεί ένα δισεπίλυτο πρόβλημα, το οποίο χρειάζεται ένα συνδυασμό μέτρων και μία δέσμη αποφάσεων από το εκάστοτε κράτος, τα οποία πρακτικά πολλές φορές φαντάζουν ουτοπιστικά. Και αυτό γιατί χρειάζεται να υπάρξουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις, οι "ιδεώδεις" συνδυασμοί στα πλαίσια μιας οικονομίας, ώστε να υπάρξει ουσιαστική αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού. Τα τελευταία χρόνια πάντως γίνονται προσπάθειες από τα διάφορα κράτη να αντιμετωπιστεί όσο το δυνατόν πιο ικανοποιητικά αυτό το πρόβλημα. Σε συνδυασμό μάλιστα με τις διάφορες ενώσεις και συμμαχίες στις οποίες ανήκουν τα περισσότερα εξ' αυτών, γίνεται προσπάθεια για αντιμετώπιση της ανεργίας σε ένα διεθνές πλαίσιο με βάση διάφορες παραμέτρους και ιδιομορφίες που παρουσιάζει το κάθε κράτος αυτόνομα, αλλά και σε συνδυασμό με την οικονομική ένωση που ανήκει.

1.2 ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ

Το θέμα αυτής της πτυχιακής είναι το πρόβλημα της ανεργίας και η καταπολέμηση του στα πλαίσια της Ε.Ε. Εξετάζεται η ανεργία και τα προβλήματα που δημιουργούνται από την εξάπλωση της, διάφορες θεωρίες που κατά καιρούς έχουν υποστηριχτεί, οι μορφές που μπορεί να πάρει καθώς και τα αίτια που την προκαλούν. Εξετάζεται επίσης η ανεργία τόσο στην Ε.Ε. όσο και στην Ελλάδα, από άποψη διαφόρων χαρακτηριστικών, ενώ προτείνονται διάφορα μέτρα που έχουν θεσπίσει τα διάφορα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση της.

Στο 1^ο κεφάλαιο γίνεται μια εισαγωγή στο πρόβλημα της ανεργίας και τον βαθμό στον οποίο αυτή έχει επηρεάσει τις οικονομίες των διαφόρων κρατών μελών της Ε.Ε.

Στο 2^ο κεφάλαιο δίνονται διάφοροι ορισμοί της ανεργίας που κατά καιρούς έχουν δοθεί, σύμφωνα με τις εκάστοτε καταστάσεις που επικρατούσαν κάθε φορά. Μετά παρατίθενται διάφορες θεωρίες που επικράτησαν, όσον αφορά το πρόβλημα της ανεργίας. Θεωρίες οι οποίες διατυπώθηκαν με βάση συγκεκριμένες πολιτικές και κοινωνικοοικονομικές καταστάσεις που επικρατούσαν κάθε φορά και οι οποίες αρκετές φορές αποδείχτηκαν ουτοπιστικές. Τέλος δίνεται μια ιστορική αναδρομή για το πώς

σχετίστηκε κάθε φορά η σχέση απασχόλησης – ανεργίας μέσα σε διαφορετικές κοινωνίες, διαμέσου των αιώνων.

Στο 3^ο κεφάλαιο εξετάζονται οι διάφορες μορφές που μπορεί να πάρει το φαινόμενο της ανεργίας, επισημαίνοντας ταυτόχρονα και την σπουδαιότητα της κάθε μιας μορφής.

Στο 4^ο κεφάλαιο αναφέρονται μερικά από τα αίτια που προκαλεί η ανεργία. Από την παράθεση αυτών των αιτιών (τα οποία επισημαίνεται ότι δεν είναι τα μόνα), φαίνεται ότι ο πλέον καθοριστικός για την αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου, είναι ο άνθρωπος και ο τρόπος που χειρίζεται τα εκάστοτε δεδομένα που του παρουσιάζονται.

Στο 5^ο κεφάλαιο αναφέρονται μερικές από τις συνέπειες που μπορεί να προκαλέσει η ανεργία, τόσο σε επίπεδο κοινωνικό όσο και σε επαγγελματικό, κυρίως όμως σε προσωπικό.

Στο 6^ο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα ποσοστά ανεργίας, τόσο στην Ε.Ε., όσο και στην Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα παρουσιάζεται η ανεργία με βάση το φύλλο, την ηλικία και το εκπαιδευτικό επίπεδο, στην Ε.Ε. και στην Ελλάδα, με ιδιαίτερη έμφαση την ανεργία των νέων. Επίσης παρουσιάζονται τα περιφερειακά ποσοστά ανεργίας και το εργατικό δυναμικό που υπάρχει, στην Ε.Ε. και στην Ελλάδα, καθώς και η διάρκεια της ανεργίας (μακροχρόνια ανεργία) η οποία έχει πάρει ανησυχητικές διαστάσεις.

Στο 7^ο κεφάλαιο, παρουσιάζονται ορισμένα μέτρα για την αντιμετώπιση της ανεργίας, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ε.Ε. Τα μέτρα αυτά, όσον αφορά την Ελλάδα, αναφέρονται στους μακροχρόνια ανέργους, στα διάφορα γραφεία που έχουν συσταθεί για την αντιμετώπιση της ανεργίας, αλλά και σε διάφορα άλλα προγράμματα, τα οποία αφορούν κυρίως τις επιχειρήσεις και στην ολοένα μεγαλύτερη απασχόληση των ανέργων απ' αυτές. Όσον αφορά την Ευρώπη, αναφέρονται ορισμένα μέτρα για τους ηλικιωμένους εργαζόμενους καθώς και για τους νέους ενώ αναφέρεται και η ύπαρξη μιας πιο ευέλικτης οργάνωσης της κοινωνίας, η οποία μπορεί να εκφραστεί με διάφορους τρόπους, όπως με μείωση της πλήρους απασχόλησης, αντικατάσταση της πλήρους με την μερική απασχόληση κλπ.

Στο τέλος παρατίθενται ορισμένα γενικά συμπεράσματα για το φαινόμενο της ανεργίας και το πώς αυτό έχει επιδράσει στις κοινωνίες. Επισημαίνεται δε, και η προσπάθεια που πρέπει να καταβληθεί από όλους, ώστε να υπάρξει η όσο το δυνατόν πιο ικανοποιητική αντιμετώπιση αυτού του – μεγάλου είναι η αλήθεια – προβλήματος.

ΕΝΝΟΙΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

2.1 ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Γενικά με τον όρο "ανεργία" χαρακτηρίζεται αυτή η κατάσταση κατά την οποία ένα μέρος του εργατικού δυναμικού, ενώ προσφέρεται να εργαστεί, δεν βρίσκει δουλειά και υποχρεώνεται σε εργασιακή αδράνεια.

Πέρα όμως από ένα γενικό όρο της ανεργίας, μπορούν να ειπωθούν και διάφοροι άλλοι ορισμοί οι οποίοι μπορούν να μοιάζουν ίδιοι ως προς τα γενικά τους στοιχεία, έχουν όμως μικρές αλλά ουσιώδεις διαφοροποιήσεις. Ένας απλούστατος ορισμός της ανεργίας θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι είναι η κατάσταση στην οποία υπάρχουν άνθρωποι που δεν έχουν δουλειά. Αυτός ο ορισμός όμως είναι τόσο γενικός που για ένα τόσο σημαντικό φαινόμενο όπως αυτό της ανεργίας, θα ήταν παρακινδυνευμένη η αποδοχή του.

Ένας άλλος ορισμός, ο οποίος χρησιμοποιείται σε διάφορες ανεπτυγμένες χώρες, θεωρεί άνεργο το άτομο το οποίο είναι ικανό για εργασία, αναζητεί κάποια δουλειά, χωρίς όμως να μπορεί να βρει. Σύμφωνα μ' αυτό τον ορισμό δηλαδή, όταν υπάρχει δυσαναλογία προσφοράς και ζήτησης εργασίας, έχουμε την εμφάνιση του φαινομένου της ανεργίας. Για να θεωρηθεί όμως ένα άτομο άνεργο σύμφωνα μ' αυτό τον ορισμό, πρέπει να είναι ενεργό μέλος του εργατικού δυναμικού και να ζητάει εργασία. Για παράδειγμα οι φοιτητές και οι νοικοκυρές εκτελούν εργασία, αν όμως δεν πληρώνονται δεν θεωρούνται εργαζόμενοι. Με το ίδιο όμως κριτήριο δεν θεωρούνται και άνεργοι, εκτός αν ψάχνουν δραστήρια για έμμισθη εργασία.

Σύμφωνα με έναν άλλο ορισμό, ο οποίος είναι κυρίως ποιοτικός, ανεργία είναι η αδυναμία εξεύρεσης εργασίας αμειβομένης και ανάλογης με τα προσόντα, τις ικανότητες και τις κλίσεις του ατόμου. Σ' αυτή την τοποθέτηση δηλαδή, κάποιος δεν θεωρείται άνεργος όταν δεν μπορεί να βρει εργασία, αλλά αυτός ο οποίος δεν μπορεί να βρει εργασία ανάλογη των τυπικών προσόντων του, τα οποία να ικανοποιούνται τόσο από κοινωνικής άποψης όσο και από χρηματικής.

Ανεργία επίσης, με παραδοχή ενός άλλου ορισμού, είναι εκείνη η κατάσταση της ακούσιας ανεργίας στην οποία περιέρχεται ο μισθωτός ενώ μπορεί και θέλει να εργαστεί. Στην ελληνική επικράτεια μάλιστα με βάση τον παραπάνω ορισμό και σύμφωνα με την έννοια του άρθρου 16 του νομοθετικού διατάγματος 2961/54 "περί συστάσεως Ο.Α.Ε.Δ.", άνεργος θεωρείται εκείνος ο οποίος μετά την λήξη της σύμβασης εργασίας του δεν βρήκε νέα απασχόληση, εξαρτημένη ή μη.

Αναφερόμενοι πάντα στην ελληνική επικράτεια, άνεργοι σύμφωνα με την έννοια που χρησιμοποιεί η Ε.Σ.Υ.Ε. (Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος, για την οποία γίνεται λόγος παρακάτω), θεωρούνται τα άτομα που δεν εργάστηκαν καθόλου κατά την εβδομάδα αναφοράς των στοιχείων, ούτε είχαν μια κανονική εργασία από την οποία απουσίαζαν προσωρινά λόγω ασθένειας, άδειας ή για άλλους λόγους και τα οποία ζητούσαν μισθωτή απασχόληση την οποία θα αναλάμβαναν αμέσως.

Ένας γενικός ορισμός πάντως που ισχύει σε γενικά πλαίσια σ' όλες τις χώρες – κράτη μέλη της Ε.Ε. είναι ότι οι άνεργοι είναι πρόσωπα δηλωμένα στα γραφεία ευρέσεως εργασίας, τα οποία αναζητούν εργασία και είναι διαθέσιμα για άμεση ανάληψη μιας εργασίας.

Πέραν όλων των παραπάνω ορισμών όμως, είτε αυτοί εκφράζονται μέσω

διαφόρων στατιστικών υπηρεσιών ενός κράτους είτε μέσω διαφορετικών θεωριών και αντιλήψεων, δημιουργούνται διάφορα προβλήματα τα οποία συνίστανται στο γεγονός ότι όλοι οι ορισμοί σχεδόν θεωρούν απαραίτητη προϋπόθεση για τον χαρακτηρισμό κάποιου ως "άνεργου" την <<ενεργητική αναζήτηση εργασίας>>, με αποτέλεσμα την δημιουργία των ακόλουθων ερωτημάτων:

A) Πως εννοείται η <<ενεργητική αναζήτηση εργασίας>> και

B) Πόση διάρκεια πρέπει να έχει;

Γι' αυτό θεωρείται σκόπιμο να παρατεθούν διάφοροι ορισμοί ανεργίας σε διάφορες χώρες της Ε.Ε., αφού υπάρχει σημαντική διαφοροποίηση στο πως αντιλαμβάνονται τα διάφορα κράτη την <<ενεργητική αναζήτηση εργασίας>> και την χρονική διάρκεια που αυτή πρέπει να έχει.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ: Άνεργοι είναι τα πρόσωπα τα οποία ζητούν εργασία τουλάχιστον 20 ωρών την εβδομάδα.

ΓΑΛΛΙΑ: Άνεργοι είναι πρόσωπα που αναζητούν εργασία μόνιμη και πλήρους απασχόλησης και είναι γραμμένοι στα αρμόδια γραφεία απασχόλησης.

ΙΤΑΛΙΑ: Ως άνεργοι ορίζονται τα πρόσωπα που είναι γραμμένα στις αρμόδιες υπηρεσίες απασχόλησης, με εξαίρεση τις "νοικοκυρές", που αναζητούν εργασία.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ: Άνεργοι ορίζονται τα άτομα χωρίς εργασία, που αναζητούν να εργαστούν πλέον των 25 ωρών την εβδομάδα και είναι γραμμένοι στα γραφεία απασχολήσεως του αρμόδιου Υπουργείου.

ΒΕΛΓΙΟ: Άνεργοι είναι το σύνολο των **α)** ανέργων που λαμβάνουν επίδομα ανεργίας, **β)** ανέργων υποχρεωτικά εγγεγραμμένων στα γραφεία Ευρέσεως Εργασίας, **γ)** ατόμων που δεν εργάζονται και γράφονται προαιρετικά στα γραφεία απασχόλησης του αρμόδιου κυβερνητικού φορέα.

ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ: Άνεργοι είναι τα πρόσωπα που ζητούν εργασία τουλάχιστον 20 ωρών την εβδομάδα, μέσω του γραφείου απασχολήσεως.

ΑΓΓΛΙΑ: Άνεργοι είναι οι εγγεγραμμένοι στα γραφεία απασχόλησης, οι οποίοι ενδιαφέρονται για εργασία πέραν των 30 ωρών την εβδομάδα.

Με την παράθεση των παραπάνω ορισμών, φαίνεται η σπουδαιότητα του φαινομένου της ανεργίας, η οποία αποτελεί πραγματική κοινωνική μάστιγα, αποστερώντας από τους ανθρώπους τα μέσα βιοπορισμού των ίδιων και των οικογενειών τους, προκαλώντας κοινωνική αναταραχή κ.λ.π.

2.2 ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ

Το φαινόμενο της ανεργίας είναι ένα πραγματικά πολυσύνθετο, πολυποίκιλο φαινόμενο έχοντας μακρά ιστορία στις οργανωμένες και στοιχειωδώς ανεπτυγμένες κοινωνίες. Διαμέσου των αιώνων και μέσα από διαφορετικές κοινωνικοοικονομικές καταστάσεις, αναπτύχθηκαν διάφορες θεωρίες σχετικά με το φαινόμενο της ανεργίας. Παρακάτω θα ακολουθήσει μια σύντομη ανάλυση των κυριοτέρων θεωριών.

1. ΜΑΛΘΟΥΣΙΑΝΗ ΘΕΩΡΙΑ

Ο Θωμάς Μάλθους υιοθέτησε το δόγμα για την μόνιμη και εξελισσόμενη δυσαναλογία μεταξύ του γρήγορα αυξανόμενου πληθυσμού και της, με πιο μικρούς ρυθμούς, αύξησης των υλικών αγαθών που είναι αναγκαία για την ζωή του.

Για την θεμελίωση των θέσεων του ο Μάλθους χρησιμοποιεί ένα τεράστιο όγκο στατιστικών στοιχείων, τα οποία ερμηνεύει όπως αυτός θέλει. Ανέπτυξε δυο βασικές θέσεις: αν ο πληθυσμός δεν εμποδιστεί από κανέναν εξωτερικό παράγοντα τότε αυτός θα διπλασιάζεται κάθε 25 χρόνια, αυξανόμενος από περίοδο σε περίοδο βάσει των κανόνων της γεωμετρικής προόδου, ενώ στις πλέον κατάλληλες συνθήκες, τα μέσα ύπαρξης των ανθρώπων δεν μπορούν να αυξάνονται πιο γρήγορα απ' τους ρυθμούς μιας αριθμητικής προόδου.

Ο Θωμάς Μάλθους με την θεωρία του κατέληξε στα παρακάτω:

A) Ο πληθυσμός οπωσδήποτε περιορίζεται από τα μέσα ύπαρξης.

B) Ο πληθυσμός οπωσδήποτε πολλαπλασιάζεται παντού όπου τα μέσα ύπαρξης αυξάνουν, εκτός αν σταματήσουν αυτή την αύξηση ισχυρά και φανερά εμπόδια.

Γ) Τα εμπόδια αυτά υποχρεώνουν το μέγεθος του πληθυσμού να υποχωρήσει μέχρι το επίπεδο των μέσων ύπαρξης.

Αποτέλεσμα αυτών είναι η εμφάνιση της ανεργίας με τις όποιες συνέπειες επιφέρει αυτή.

2. Η ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

Οι οπαδοί της νεοκλασικής σχολής θεωρούν τους εαυτούς τους συνεχιστές του έργου των κλασικών της αστικής πολιτικής οικονομίας, A. Smith και D. Rikardo. Τις απόψεις τους τις στηρίζουν άμεσα στην θεωρία του Ζακ Μπατιστ Σε.

Ξεκινούν λοιπόν από την αντίληψη ότι όταν ο μισθός είναι πάνω από το κανονικό επίπεδο και, με δοσμένη την συνολική δαπάνη για μισθούς, είναι μέγεθος αμετάβλητο, τότε παρουσιάζεται μοιραία η ανεργία. Άρα, υπεύθυνους για την ανεργία καθιστούν τους εργαζόμενους που με τους διεκδικητικούς αγώνες τους μέσα από τα συνδικάτα, αποσπούν υψηλότερους μισθούς. Και επειδή κάθε μισθός υψηλότερος του κανονικού, αποσπά μεγαλύτερο μέρος από την συνολική δαπάνη για μισθούς, το αποτέλεσμα είναι η τελευταία να μην φτάνει για όλους τους εργαζόμενους, και έτσι να εκδηλώνεται η ανεργία.

Στηριζόμενοι στα παραπάνω συμπεράσματα, οι "νεοκλασικοί" συστήνουν στο κράτος δραστικά μέτρα περιορισμού της δράσης των συνδικάτων. Προσπαθούν θεωρητικά να στηρίξουν τον ισχυρισμό ότι οι μισθοί, οι αγώνες των εργατών, είναι υπεύθυνοι για την ανεργία και όχι ο καπιταλισμός. Άρα για να λειτουργήσει σωστά το σύστημα, θα πρέπει να εξασφαλιστούν οι σωστές αναλογίες μεταξύ των μισθών και της συνολικής δαπάνης των μισθών.

3. ΚΕΥΝΣΙΑΝΗ ΘΕΩΡΙΑ

Ο Τζ. Μ. Κέυνς και το έργο του, εμφανίστηκαν σε μία εποχή που ο καπιταλισμός περνούσε μία καμπή, ενώ διάφορα σημαντικά κοινωνικοοικονομικά και πολιτικά γεγονότα συγκλόνιζαν την ανθρωπότητα, όπως ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος, η Οκτωβριανή Επανάσταση και ο οικονομικός τρανταγμός της πιο βαθιάς κρίσης την

περίοδο 1929 – 1933.

Ο Κέυνς απορρίπτει μια σειρά από δόγματα της κλασικής και της νεοκλασικής αστικής οικονομικής σκέψης, και προσδιορίζει την κρατικομονοπωλιακή ρύθμιση σαν το μοναδικό μέσον για την εξάλειψη των αδυναμιών του καπιταλισμού.

Σε αντίθεση με τους προγενέστερους του αστούς οικονομολόγους, ο Κέυνς θεωρεί ότι ο καπιταλισμός απειλείται από μόνιμη ανεργία και χρόνια ανεπάρκεια των παραγωγικών μέσων. Έτσι απορρίπτει την "κυρίαρχη" θεωρία βάσει της οποίας η ανεργία στον καπιταλισμό έχει "εκούσιο" χαρακτήρα. Ο Κέυνς επίσημα και πανηγυρικά παραδέχτηκε μετά την μεγάλη οικονομική κρίση του 1929 – 1933, ότι η ανεργία είναι δεδομένη στο κεφαλαιοκρατικό σύστημα, έχει "ακούσιο" χαρακτήρα και ότι πρέπει να βρεθούν τρόποι αντιμετώπισης της μέσα στα πλαίσια του συστήματος. Ο Κέυνς επίσης θεωρεί ότι η ανεργία στον καπιταλισμό δεν είναι αναπόφευκτη, αλλά επιδέχεται θεραπευτική αγωγή.

Το σπουδαιότερο μέσο της ρυθμιστικής πολιτικής για την αντιμετώπιση της ανεργίας θεωρούσε ο Κέυνς τον προϋπολογισμό. Επίσης μεγάλη σημασία δίνει στην ποσότητα των χρημάτων που κυκλοφορούν, παράμετρος που καθορίζει την λειτουργία του καπιταλιστικού συστήματος. Κατά τον Κέυνς είναι απαραίτητο να μειωθούν οι πραγματικοί μισθοί των εργαζομένων, με μια παράλληλη αύξηση των ονομαστικών μισθών. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με έναν ελεγχόμενο πληθωρισμό. Δηλαδή αύξηση των ονομαστικών μισθών με μικρότερο ποσοστό από την αύξηση του πληθωρισμού.

Ο Κέυνς θεωρούσε ότι η αντιμετώπιση της ανεργίας μπορεί να λυθεί μέσα στο ίδιο το σύστημα που την γεννάει, το κεφαλαιοκρατικό, αλλά όχι μέχρι του σημείου της εξάλειψής της.

Γενικά, η θεωρία του Τζ. Μ. Κέυνς για την απασχόληση και την ανεργία δεν άντεξε στην δοκιμασία της καπιταλιστικής πραγματικότητας, γεγονός που φαίνεται και από τις διαστάσεις της χρόνιας μαζικής ανεργίας και υποαπασχόλησης του εργατικού δυναμικού, ιδιαίτερα στις πιο ανεπτυγμένες χώρες.

4. ΝΕΟΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ

Μετά το 1974 – 1975 και την έντονη κριτική εναντίον των Κευνσιανών και των Νεοκευνσιανών, ανοίγεται ο δρόμος για τους φιλελεύθερους, οι οποίοι ήταν σε "φάση αναμονής" από την περίοδο ακόμα της εμφάνισης του Κευνσιανισμού.

Η βασική τους αρχή είναι η πλήρης ελευθερία στην λειτουργία της οικονομίας, μακριά από κάθε κρατική παρέμβαση. Τα τελευταία χρόνια πάντως, οι απόψεις τους έχουν υποστεί ορισμένες αλλαγές λόγω των αντικειμενικών αναγκών του καπιταλιστικού συστήματος, με αποτέλεσμα να δέχονται την χρησιμοποίηση έμμεσων τρόπων κρατικής παρέμβασης στην οικονομία.

Οι οπαδοί αυτής της θεωρίας φτάνουν στο σημείο να ισχυρίζονται ότι "η υποστήριξη του καπιταλισμού" δεν σημαίνει ταυτόχρονα και υπεράσπιση των καπιταλιστών.

Από την μια πλευρά ο νεοφιλελευθερισμός διακηρύττει την πλήρη ελευθερία της αγοράς και από την άλλη υποστηρίζει "τον περιορισμό των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του κράτους στους τομείς μόνο εκείνους όπου η ιδιωτική πρωτοβουλία δεν θέλει ή δεν μπορεί να αναμιχθεί".

Ο νεοφιλελευθερισμός σαν θεωρία, αποτελεί απλώς μια νέα έκδοση παλιών απόψεων με αμφίβολα όμως αποτελέσματα. Η πλήρης απελευθέρωση της αυθόρμητης αγοράς της εργατικής δύναμης, σημαίνει αύξηση της ανεργίας, χρεοκοπίες και κλείσιμο επιχειρήσεων κλπ. Αποτέλεσμα όλων, είναι η δύσκολη ως αδύνατη εφαρμογή της ως αυτούσια θεωρία.

5. Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Η τεχνολογική ανεργία σαν θεωρία, δημιουργήθηκε από την διατήρηση της χρόνιας ανεργίας σε υψηλά επίπεδα σε συνδυασμό με την παρατεταμένη κρίση του καπιταλισμού της τελευταίας δεκαετίας, όπου είχαμε συνθήκες γρήγορης ανάπτυξης των νέων τεχνολογιών, της πληροφορικής κλπ. Σύμφωνα μ' αυτή την θεωρία, την ανεργία την προκαλούν οι εξελίξεις στις παραγωγικές δυνάμεις.

Η θεωρία της τεχνολογικής ανεργίας που εμφανίστηκε στα μέσα του 20ου αιώνα και υιοθετήθηκε επίσημα απ' το αστικό ιδεολογικό προσκήνιο στη διάσκεψη της Βιέννης το 1954, όταν γινόταν συζήτηση για "πλήρη απασχόληση" στον καπιταλισμό, είναι μεταφυσική αντίληψη. Και αυτό γιατί δεν μπορεί η νέα τεχνολογία να ευθύνεται αυτή καθαυτή για την ανεργία, αλλά την προκαλεί ο λανθασμένος τρόπος χρήσης της καθώς και οι σκοποί για τους οποίους χρησιμοποιείται αυτή.

6. Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ "ΕΥΡΕΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ"

Μία αντίληψη που διαδίδεται τα τελευταία χρόνια είναι αυτή της "ευρέσεως εργασίας". Οι οπαδοί της θεωρίας αυτής, θεωρούν μία από τις αιτίες για την ανεργία, την λειψή πληροφόρηση στην αγορά της εργατικής δύναμης. Για καλύτερη λοιπόν πληροφόρηση των εργαζομένων για τις κενές θέσεις εργασίας, δημιουργούνται μία σειρά από γραφεία "ευρέσεως εργασίας", με απώτερο σκοπό τους την βοήθεια προς την κατεύθυνση εύρεσης εργασίας.

Η θεωρία αυτή υποστηρίζει ότι ένα μέρος των εργαζομένων αυτών, απολύονται οικειοθελώς από τις εργασίες τους, για να πετύχουν άλλη απασχόληση με ευνοϊκότερους όρους πληρωμής και καλύτερες αποδοχές άσχετα αν χάσουν την προηγούμενη.

Σίγουρα μια θεωρία κάπως αντιεπιστημονική, αφού βασίζεται στον συλλογισμό ότι οι εργαζόμενοι ωθούνται ηθελημένα στο "στρατόπεδο" των ανέργων ψάχνοντας για εργασία με καλύτερες οικονομικές απολαβές.

2.3 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Η ανεργία υπήρξε πάντοτε ένα φαινόμενο συνυφασμένο της στοιχειωδώς οργανωμένης κοινωνίας. Φαινόμενο διαχρονικό, το οποίο αυξανόταν με την αύξηση του πληθυσμού, την καλύτερη οργάνωση των κοινωνιών, την μετανάστευση πληθυσμών κλπ. Χρήσιμο θα ήταν λοιπόν να παρατεθεί μια ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη του φαινομένου αυτού, τόσο για την πορεία της διαμέσου των αιώνων, όσο και

για τα μέτρα αντιμετώπισης της.

Ανατρέχοντας στους αρχαίους πολιτισμούς και στις πρωτόγονες κοινότητες, φαίνεται η συλλογικότητα στα είδη παραγωγής και διαβίωσης. Δεν υπήρχε ατομική ιδιοκτησία ούτε κοινωνικές τάξεις. Οι παραγωγικές σχέσεις δεν είχαν εμπορευματικό χαρακτήρα, ενώ η ιδιοκτησία στα προϊόντα, στην γη και σε κάθε γενικά πράγμα ήταν συλλογικό.

Στις κοινωνίες όπου υπήρχε το φαινόμενο της δουλείας, τα πράγματα ήταν διαφορετικά. Εδώ κυριαρχεί κυρίως η εκμετάλλευση των δούλων από τους δουλοκτήτες, τάξη η οποία είχε στην κατοχή της τα παραγωγικά μέσα αναγκάζοντας τους δούλους απλώς να προσφέρουν την εργασία τους. Μια τέτοια κοινωνία ήταν και ο Αρχαίος Ελληνικός Πολιτισμός, πολιτισμός ο οποίος πάντα εξήρε το στοιχείο της πνευματικής εργασίας, της φιλοσοφίας, της καλλιτεχνικής, σε σχέση με το χειρωνακτικό στοιχείο. Η χειρωνακτική εργασία, την οποία ασκούσαν αποκλειστικά οι δούλοι, άρχισε να δημιουργεί το φαινόμενο της ανεργίας το οποίο προσπάθησαν να αντιμετωπίσουν τότε με την μετανάστευση στις αποικίες των παραλίων της Μεσογείου.

Στον Μεσαίωνα έχουμε τις φεουδαρχικές κοινωνίες, βασικό χαρακτηριστικό των οποίων ήταν η πλήρης αυτονομία του φεουδάρχη στην περιοχή της επιρροής του. Αυτό ονομαζόταν φέουδο, στο οποίο ο φεουδάρχης είχε πλήρη πολιτική, στρατιωτική, δικαστική και διοικητική εξουσία. Οι παραγωγικές σχέσεις στην κοινωνία αυτή, ήταν σχέσεις ταξικής υποταγής των δουλοπάροικων στους φεουδάρχες. Η δουλεία ως μορφή εργασίας αρχίζει σταδιακά να εξαφανίζεται. Οι φεουδάρχες η λεγόμενη "αριστοκρατία του ξίφους" όπως τους αποκαλούσαν, εξανάγκαζαν τον αγροτικό πληθυσμό σε εργασία, με την άσκηση πολιτικής και στρατιωτικής εξουσίας. Οι δουλοπάροικοι εργάζονταν δωρεάν στον φεουδάρχη και η εργασία τους ονομαζόταν "αγγαρεία". Με την πλήρη αυτονομία όμως των φεουδαρχών είχαμε την δημιουργία κλειστών επαγγελματιών με αποτέλεσμα να υφίσταται και στον Μεσαίωνα το φαινόμενο της ανεργίας.

Στις καπιταλιστικές κοινωνίες, οι οποίες άρχισαν να δημιουργούνται στους νεώτερους χρόνους στην μετά τον Μεσαίωνα εποχή, κυρίαρχο στοιχείο ήταν η αντίθεση κεφαλαίου και εργασίας, η σχέση εκμετάλλευσης δηλαδή του ιδιοκτήτη των παραγωγικών μέσων – του καπιταλιστή εργοδότη -, σε βάρος του εργαζομένου που μισθώνει την εργασία του στον εργοδότη, έναντι ενός αντιτίμου που ήταν συνήθως το ημερομίσθιο ή ο μισθός.

Με την εμφάνιση της μηχανής, στα μέσα του 18ου αιώνα γεννιέται η βιομηχανική εποχή στην οποία ο οικονομικός παράγοντας είναι καθοριστικός στην ζωή των ανθρώπων. Η ανάπτυξη της βιομηχανίας είχε ως συνέπεια την αστικοποίηση του πληθυσμού. Η εργοστασιακή οργάνωση της παραγωγής και η συγκέντρωση των εργοστασίων χωροταξικά, είχε ως συνέπεια την ανάδειξη αστικών κέντρων, τα οποία ανέπτυξαν στη συνέχεια την δική τους δυναμική. Η ανάπτυξη της βιομηχανίας και η αστικοποίηση προκάλεσαν πολύ μεγάλη πληθυσμιακή μεγέθυνση, δημιουργώντας ταυτόχρονα διάφορα και ποικίλης φύσεως προβλήματα, όπως οικολογικά και περιβαλλοντικά.

Σ' αυτή την περίοδο και πιο συγκεκριμένα στα τέλη του 18ου αιώνα και στις αρχές του 19ου αιώνα, οι εργασιακές σχέσεις αποτελούσαν το κυριότερο και δυναμικότερο πεδίο έκφρασης των έντονων κοινωνικών και οικονομικών

συγκρούσεων. Η εργατική τάξη γινόταν ολοένα και φτωχότερη, ενώ η κεφαλαιοκρατική συγκέντρωνε ολοένα και περισσότερο πλούτο στα χέρια της. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα μια διαρκής σύγκρουση με κυρίαρχο στοιχείο την πάλη των τάξεων.

Μια άλλη σημαντική πτυχή αυτής της περιόδου, ήταν και η αλλοτρίωση της ανθρώπινης υπόστασης και αξίας. Στον οικονομικό τομέα όμως, ο οποίος και ενδιαφέρει, έλαβαν χώρα διάφορα γεγονότα που στιγμάτισαν τις οικονομίες διάφορων χωρών, εκτινάσσοντας την ανεργία στα ύψη. Αυτά ήταν τα λεγόμενα Κραχ, καταστάσεις δηλαδή που οφείλονταν σε διάφορα πολιτικά ή οικονομικά γεγονότα και οδηγούσαν σε απότομη και μεγάλη πτώση τις τιμές του Χρηματιστηρίου, προκαλώντας πανικό. Ο όρος αυτός χρησιμοποιήθηκε για πρώτη φορά το 1873 στην Βιέννη. Το πιο σημαντικό όμως αλλά και πιο γνωστό Κραχ, ήταν αυτό του 1929 που συνέβη στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης, όταν σε διάστημα λίγων ημερών χάθηκαν δεκάδες μεγάλες περιουσίες. Το Κραχ του 1929 όμως, έμεινε στην Ιστορία και για την βαθιά οικονομική ύφεση που το ακολούθησε. Ύφεση που προκλήθηκε από σωρεία λαθών διαφόρων οικονομικών πολιτικών.

Στην δεκαετία του 1930, η οικονομική ύφεση που προέκυψε από το περίφημο Κραχ του 1929, εκτόξευσε την ανεργία σε πολύ υψηλά επίπεδα. Στις Ηνωμένες Πολιτείες για παράδειγμα, το ποσοστό των ανέργων για το 1933, σύμφωνα με τις κυβερνητικές στατιστικές, έφτασε το 25% του εργατικού δυναμικού. Αποτέλεσμα αυτής της οικονομικής και κοινωνικής κρίσης του 1929 ήταν να παρουσιαστούν διάφορα φαινόμενα στην ζωή των ανθρώπων, όπως ο ρατσισμός, οι πράξεις βίας και αποξένωση από το κοινωνικό σύνολο. Αποξένωση που επεκτάθηκε και στα ίδια τα μέσα διαβίωσης, υποβαθμίζοντας το βιοτικό επίπεδο και οδηγώντας τους ανέργους σε ανέχεια και εξαθλίωση.

Στην δεκαετία του 1940, με τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο να αφήνει σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής τα σημάδια του, οι οικονομίες πολλών χωρών καταστράφηκαν και η ανεργία αυξήθηκε με καλπάζοντες ρυθμούς. Από τα συντρίμια του πολέμου και συγκεκριμένα το 1948, εμφανίστηκε ο Ο.Η.Ε, ο οποίος ανέλαβε ευρύτατη έρευνα για τα αίτια, την έκταση και τις μορφές της ανεργίας καθώς και μια πιθανή πολιτική αντιμετώπισής της.

Από εκεί και πέρα, έχουμε μια συνεχόμενη αύξηση της ανεργίας, άλλες φορές σε μικρότερη και άλλες φορές σε μεγαλύτερη κλίμακα, η οποία προέκυπτε από τον συνεχώς αυξανόμενο πληθυσμό της γης, από την ανισοκατανομή του πλούτου καθώς και από την συνεχόμενη επέμβαση της τεχνολογίας σε κάθε είδους εργασία, αντικαθιστώντας έτσι τον άνθρωπο ή, στην καλύτερη των περιπτώσεων, περιορίζοντας τις θέσεις εργασίας.

Μέσα από αυτή την σύντομη ιστορική αναδρομή, γίνεται φανερό ότι το φαινόμενο της ανεργίας φαντάζει σαν μια πληγή, ένα είδος ανίατης ασθένειας, που προσωρινά μόνο φαντάζει ότι μπορεί να αντιμετωπιστεί, ενώ προσβάλλει όλες τις εκφράσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας.

ΕΙΔΗ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Ανάλογα με τις συνθήκες που μπορεί να επικρατήσουν στην αγορά εργασίας, ένα τμήμα του εργατικού δυναμικού βρίσκεται σε αδράνεια. Το ποσοστό αυτό του εργατικού δυναμικού, δείχνει και τον δείκτη ανεργίας.

Η ανεργία αυτή βέβαια, μπορεί να είναι "ολική" όταν ο συντελεστής της παραγωγής μένει τελείως ανενεργός, η "μερική" (υποαπασχόληση) όταν υπάρχει συμβολή στην παραγωγή μικρότερη απ' αυτήν που σε δεδομένη στιγμή, θα μπορούσε κάποιος να προσφέρει.

Ανεξάρτητα πάντως από το αν η ανεργία είναι ολική ή μερική, έχει δημιουργηθεί μια ονοματολογία σχετικά με τις διάφορες μορφές που μπορεί να πάρει η ανεργία, με βάση τα αίτια που την προκαλούν. Αυτές οι διάφορες μορφές ανεργίας θα εξεταστούν συνοπτικά πιο κάτω.

3.1 ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΕΡΓΙΑ (ΑΝΕΡΓΙΑ ΤΡΙΒΗΣ)

Το είδος αυτό της ανεργίας είναι και το πλέον φυσικό για κάθε οργανωμένη κοινωνία. Αποτελείται από ένα μικρό ποσοστό ανέργων (2% με 3% περίπου) και συναντάται σε κάθε οργανωμένη κοινωνία. Η ανεργία αυτή θεωρείται αναπόφευκτη, αφού παρουσιάζεται ακόμα και όταν η αγορά εργασίας βρεθεί σε κατάσταση πλήρους απασχόλησης. Το είδος αυτό της ανεργίας παρατηρείται όταν κάποιος αφήνει την δουλειά του ψάχνοντας ταυτόχρονα για κάποια άλλη, όταν οι εργαζόμενοι απολύονται και αναζητούν εργασία, όταν οι νέοι εισρέουν για πρώτη φορά στην αγορά εργασίας ψάχνοντας για δουλειά κ.λ.π.

Επίσης πρέπει να αναφερθεί ότι όσο οι στατιστικές της ανεργίας αποκαλύπτουν την ύπαρξη αριθμού ανέργων, μικρότερου από ορισμένο ποσοστό του εργατικού δυναμικού (5%), η ανεργία αυτή μπορεί να θεωρείται φυσιολογική και δεν κρίνεται αναγκαία καμία ειδική επέμβαση για την εξάλειψή της. Αυτό δεν αποκλείει την δυνατότητα περιορισμού της φυσιολογικής ανεργίας όταν αυξάνεται η αποδοτικότητα των γραφείων ευρέσεως εργασίας και βελτιώνονται τα μέσα επαγγελματικού προσανατολισμού.

3.2 ΕΠΟΧΙΑΚΗ ΑΝΕΡΓΙΑ

Είναι η μορφή ανεργίας που εμφανίζεται σε ορισμένες περιόδους του χρόνου σε βαθμό αρκετά σταθερό. Εμφανίζεται σε συγκεκριμένες μορφές δραστηριότητας οι οποίες επηρεάζονται άμεσα από τις καιρικές συνθήκες - πολλές φορές ακόμα και από τις κοινωνικές συνθήκες - ή και τις συνήθειες των ανθρώπων. Τέτοιας φύσεως επαγγέλματα είναι τα τουριστικά επαγγέλματα, γεωργία, οικοδομικές επιχειρήσεις κ.λ.π.

Πολλές φορές, αυτό το είδος της ανεργίας αντιμετωπίζεται με τον συνδυασμό διάφορων εποχιακών επαγγελμαμάτων ή με την μετακίνηση από έναν τόπο σε έναν

άλλο.

3.3 ΚΥΚΛΙΚΗ ΑΝΕΡΓΙΑ

Αυτή η μορφή ανεργίας εμφανίζεται περιοδικά, όταν ο οικονομικός κύκλος της οικονομίας ενός κράτους βρίσκεται στο στάδιο της ύφεσης. Εμφανίζεται και πλήττει κυρίως τις ανεπτυγμένες χώρες, ενώ για την αντιμετώπιση της τα διάφορα κράτη χρησιμοποιούν – εκτός από τα μέτρα πρόνοιας για τους ανέργους – την κατασκευή διαφόρων δημοσίων έργων, διάφορες πιστωτικές διευκολύνσεις στις επιχειρήσεις κ.λ.π.

3.4 ΧΡΟΝΙΑ ΑΝΕΡΓΙΑ

Είναι η μορφή εκείνη της ανεργίας που παρατηρείται ακόμα και εκτός των περιόδων ύφεσης, όταν σε μια χώρα ο ρυθμός της οικονομικής δραστηριότητας έχει καθηλωθεί σ' ένα συγκεκριμένο επίπεδο ισορροπίας, που χαρακτηρίζεται από ισότητα αποταμίευσης και επένδυσης, και όταν αυτό το επίπεδο οικονομικής δραστηριότητας δεν είναι ικανό να εξασφαλίσει την πλήρη απασχόληση του εργατικού δυναμικού.

Την δυνατότητα χρόνιας ανεργίας στις πιο ανεπτυγμένες οικονομικά χώρες, είχαν επισημάνει διάφοροι οικονομολόγοι. Από τις μελέτες τους προέκυψε η ανάγκη να μην τίθεται ως μόνο καθήκον της κρατικής οικονομικής πολιτικής η σταθεροποίηση της οικονομικής δραστηριότητας, αλλά να φροντίζεται ώστε η δραστηριότητα αυτή να σταθεροποιείται σε επίπεδο ικανό να εξασφαλίζει την πλήρη απασχόληση.

3.5 ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΕΡΓΙΑ

Είναι η μορφή ανεργίας που οφείλεται στην υιοθέτηση νέων παραγωγικών μεθόδων. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τον πλεονασμό των προϋπάρχουσων εργατικών δυνάμεων, είτε επειδή αντικαθιστούν τον άνθρωπο με μηχανές, είτε επειδή καθιστούν απαραίτητη την απασχόληση εργαζομένων με διαφορετικές ικανότητες και ειδικευση.

Το φαινόμενο της τεχνολογικής ανεργίας είναι τόσο παλιό, όσο και η ίδια η βιομηχανική κοινωνία, η οποία δεν έπαψε να μεταβάλλεται ενσωματώνοντας την τεχνική πρόοδο. Στην σημερινή περίοδο όμως παρατηρείται μια δυσαρμονία αφενός μεν, της ταχύτητας μιας τεχνικής προόδου η οποία αφορά ουσιαστικά το << πως θα παράγουμε >>, καταστρέφοντας έτσι όμως συχνά διάφορες θέσεις απασχόλησης, αφετέρου δε, της ικανότητας μας να προβλεφτούν οι νέες ανάγκες (ατομικές ή συλλογικές) ή τα νέα προϊόντα που θα εξασφάλιζαν την εκ νέου αύξηση των θέσεων απασχόλησης.

Η εισχώρηση της τεχνολογίας αυτής καθεαυτής πάντως στην καθημερινή ζωή, ουδέποτε υπήρξε ένας προσθετικός κρίκος στο φαινόμενο της αύξησης της ανεργίας. Δεν πρέπει η τεχνολογία να αντιμετωπίζεται με επιφυλακτικότητα και καχυποψία, όπως στην αρχή της Βιομηχανικής Εποχής όπου η εμφάνιση της ατμομηχανής π.χ. στην Αγγλία προκάλεσε έντονες αντιδράσεις στους βιομηχανικούς εργάτες. Αυτό που ενδεχομένως να χρειάζεται αλλαγές είναι το μοντέλο ανάπτυξης των αστικών οικοδομημάτων καθώς και η ομαλή προσαρμογή στις αναπόφευκτες αλλαγές που συντελούνται σε πολλές εκφάνσεις της ζωής, όπως στην κοινωνική ζωή, στη οικογενειακή ζωή, στο περιβάλλον και αλλού.

3.6 ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΗ ΑΝΕΡΓΙΑ

Είναι εκείνη η μορφή της ανεργίας που οφείλεται σε διαρθρωτικές μεταβολές των μέσων παραγωγής ή σε αλλαγή των συνηθειών κατανάλωσης, όπως είναι η εκβιομηχάνιση αγροτικών προϊόντων, η ανεύρεση ή η εξάντληση ορυκτού πλούτου κλπ. Προέρχεται από την δυσαρμονία που υπάρχει στις ανάγκες της οικονομίας ανάμεσα σε εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό και στο ήδη διαθέσιμο μη απασχολούμενο εργατικό δυναμικό.

Η διαρθρωτική ανεργία είναι χαρακτηριστική των υπανάπτυκτων χωρών και διακρίνεται από τις άλλες μορφές, επειδή δεν έχει τον χαρακτήρα του συμπτωματικού ή του, κατά κάποιο τρόπο, εξαιρετικού γεγονότος. Εξαρτάται από τους όρους στους οποίους μονίμως διατελεί η εκάστοτε χώρα και οι οποίοι μπορεί να είναι στενότητα φυσικών πόρων ή κεφαλαίων, έλλειψη δημογραφικής ισορροπίας, έλλειψη εκπαίδευσης και τεχνικών ικανοτήτων κλπ.

Η διαρθρωτική ανεργία μπορεί να δημιουργήσει μόνο βραχυχρόνια προβλήματα. Μακροχρόνια επέρχονται ανακατατάξεις και δημιουργείται ζήτηση εργατικών χεριών στους κλάδους παραγωγής μηχανών και τεχνολογικών μέσων, ώστε να μην υπάρχει έλλειψη ζήτησης εργασίας.

Για την μείωση της διαρθρωτικής ανεργίας χρειάζεται επαρκής πληροφόρηση, αλλά και, κυρίως, μεγάλη επαγγελματική και γεωγραφική κινητικότητα, το κόστος της οποίας είναι υπέρογκο και μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο με κρατική παρέμβαση. Η παρέμβαση αυτή μπορεί να πάρει διάφορες μορφές, όπως την μορφή επιδότησης, επαγγελματικής εκπαίδευσης και επανεκπαίδευσης, την μορφή διαφόρων βοηθημάτων για μετεγκατάσταση σε περιοχές με καλύτερες ευκαιρίες απασχόλησης κλπ.

3.7 ΣΤΟΙΧΕΙΑΚΗ ΑΝΕΡΓΙΑ

Αυτή η μορφή ανεργίας αφορά τους εργαζόμενους εκείνους που στιγμιαία βρίσκονται χωρίς εργασία, καθώς αλλάζουν ενδεχομένως επιχείρηση, τομέα επαγγέλματος ή ακόμα και γεωγραφική περιοχή χάρη στην οικονομική εξέλιξη. Η

στοιχειακή ανεργία θεωρείται αναπόφευκτη και υπολογίζεται περίπου στο 3%, ως ελάχιστο ποσοστό.

3.8 ΛΑΝΘΑΝΟΥΣΑ ΑΝΕΡΓΙΑ

Η λανθάνουσα μορφή ανεργίας διακρίνεται σε δύο είδη. Την υποαπασχόληση, δηλαδή την μικρότερη από ένα ποσοστό ωρών ανά εβδομάδα (στην Ελλάδα είναι 40 ώρες ανά εβδομάδα), και την ετεροαπασχόληση κατά την οποία το άτομο που έχει ειδικευτεί σε κάποιο τομέα εργασίας, αναγκάζεται λόγω έλλειψης ζήτησης εργασίας στον συγκεκριμένο τομέα, να απασχοληθεί σε κάποιον άλλο, που δεν ανταποκρίνεται στα ενδιαφέροντα και στις γνώσεις του.

ΑΙΤΙΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Το φαινόμενο της ανεργίας μπορεί να εντοπιστεί σε πολλές εκφράσεις της ανθρώπινης υπόστασης. Έχει διεισδύσει βαθιά στις οργανωμένες κοινωνίες, με αποτέλεσμα να αποτυπώνεται ανεξίτηλα σε πολλές δραστηριότητες των ανθρώπων. Η γρήγορη αύξηση του φαινομένου της ανεργίας, δύναται να γίνει κατανοητή και από τα αίτια που την προκαλούν, αίτια που δείχνουν και φανερώνουν το δυσοίωνα μέλλον, όσον αφορά την καταπολέμηση του ή έστω την στοιχειώδη αντιμετώπιση του.

4.1 Η ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ένα από τα βασικότερα αίτια της ανεργίας είναι η τεχνολογική ανάπτυξη. Αν και η τεχνολογία από μόνη της δεν μπορεί να θεωρηθεί σαν αίτιο που προκαλεί την ανεργία, ο λαθεμένος τρόπος χρησιμοποίησης της και η έλλειψη κατάλληλων μέτρων ώστε να υπάρξει μια αρμονία μεταξύ εργατικού δυναμικού και νέας τεχνολογίας, έχει ως αποτέλεσμα τον παραγκωνισμό μέρους του εργατικού δυναμικού, με άμεση συνέπεια την αύξηση του ποσοστού της ανεργίας.

4.2 Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Ένας σημαντικός παράγοντας, ο οποίος έχει αντίκτυπο και σε πολλούς άλλους τομείς της καθημερινής ζωής των ανθρώπων, είναι το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης που συντελείται. Στον οικονομικό τομέα, η παγκοσμιοποίηση επιφέρει ταχεία ανάπτυξη του φαινομένου της ανεργίας. Και αυτό, γιατί διάφορες οικονομικά εύρωστες εταιρίες, συνενώνονται με σκοπό την μεγιστοποίηση του κέρδους τους, δημιουργώντας έτσι οικονομικούς κολοσσούς, τις πολυεθνικές εταιρίες. Αυτές με την σειρά τους, μπορούν να πετύχουν ασύγκριτα καλύτερες αποδόσεις προσφοράς και ζήτησης στις τιμές των προϊόντων, λόγω του όγκου των παραγγελιών τους με αποτέλεσμα να ζημιώνονται συνεχώς οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

4.3 ΕΛΛΕΙΨΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Ένα σημαντικό αίτιο που οδηγεί στην αύξηση του φαινομένου της ανεργίας, είναι η έλλειψη σωστού προγραμματισμού – μερικές φορές και η αδυναμία εύρεσης ενός σωστού μοντέλου προγραμματισμού – για την λειτουργία των επαγγελματιών. Έτσι, παρατηρείται μερικές φορές το φαινόμενο του υπερκορεσμού σε ορισμένους τομείς επαγγελματιών, ενώ σε άλλους τομείς παρατηρείται το φαινόμενο της έλλειψης στελέχωσης εργατικού δυναμικού. Στην έλλειψη σωστού προγραμματισμού όσον αφορά την λειτουργία των επαγγελματιών, έγκειται και η υπερωριακή απασχόληση, καθώς και η πολυθεσία, δηλαδή η ανάληψη από ένα άτομο περισσότερων του ενός

επαγγελματικών θέσεων.

4.4 Η ΡΑΓΔΑΙΑ ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Τέλος, ένα βασικό αίτιο της αύξησης του φαινομένου της ανεργίας είναι η ραγδαία πληθυσμιακή αύξηση, η οποία σε συνδυασμό με την δυσαναλογία των θέσεων απασχόλησης που υπάρχει (η οποία ακόμα και αν σημειώνει αύξηση, είναι ασύγκριτα μικρότερη από τον αριθμό των νέων εργαζομένων), συντείνει στην αύξηση της ανεργίας. Γι' αυτό και από το φαινόμενο της ανεργίας πλήττονται κυρίως οι νέοι άνθρωποι.

Αυτό είναι μόνο μερικά από τα αίτια της ανεργίας, τα βασικότερα μέσα σε ένα γενικό πλαίσιο. Μπορεί να αναφερθεί κανείς σε ένα μεγάλο πλήθος άλλων αιτιών, που προκύπτουν συνεχώς μέσα από την δυναμική της κάθε κοινωνίας. Τα αποτελέσματα όμως φαίνεται να παραμένει ένα και το αυτό: η ανεργία φαντάζει εξαιρετικά δύσκολο να μειωθεί ή έστω να αντιμετωπιστεί, τουλάχιστον με τα σημερινά δεδομένα. Πρέπει λοιπόν να υπάρξει μεγαλύτερη και πιο συγκροτημένη προσπάθεια από τους αρμόδιους φορείς στο συγκεκριμένο αυτό φαινόμενο.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Η ανεργία, η στέρηση δηλαδή του πρωταρχικού δικαιώματος αλλά και ανάγκης ταυτόχρονα του ανθρώπου για εργασία, έχει πολλές φορές, άμεσες και δυσάρεστες συνέπειες στην ψυχοπνευματική και σωματική του υγεία. Παρατίθενται στη συνέχεια μερικές μόνο από τις συνέπειες που μπορεί να επιφέρει στον άνθρωπο, σε προσωπικό και σε κοινωνικό επίπεδο, η ύπαρξη του φαινομένου της ανεργίας.

5.1 ΑΠΟΞΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ

Για τους νέους ανθρώπους, η έλλειψη θέσεων εργασίας, μπορεί να έχει πολύ άσχημα αποτελέσματα, περισσότερα από κάθε άλλη ομάδα ηλικιών. Η μετάβαση των νέων ανθρώπων από το σχολείο στο χώρο δουλειάς, είναι μια κρίσιμη καμπή για την ζωή τους. Σε αυτήν ακριβώς την κρίσιμη καμπή της ζωής τους, οι νέοι διαπιστώνουν την έλλειψη των θέσεων που υπάρχει στο οικονομικό σύστημα της χώρας τους. Αυτό έχει σαν συνέπεια την αποστέρηση του δικαιώματος της εργασίας, την αποξένωση από το κοινωνικό σύνολο και την περιθωριοποίηση του. Πολλές φορές ο νέος για να αντιμετωπίσει αυτή την δυσάρεστη κατάσταση, αναγκάζεται να ασκεί διάφορα επαγγέλματα, περισσότερα του ενός μερικές φορές, για να μπορέσει να αντιμετωπίσει τις οικονομικές περιστάσεις που τον απασχολούν, καταρρακώνοντας έτσι την προσωπική του ζωή. Μερικές φορές επίσης μπορεί να στραφεί και σε επαγγελματική κατεύθυνση διαφορετική από εκείνη που είχε διαλέξει, με αποτέλεσμα να χάνει το αίσθημα της δημιουργίας, να μην νιώθει την χαρά της εργασίας και να μένει σε μια εργατική θέση, λόγω οικονομικής δυσπραγίας. Αυτό βέβαια έχει σαν συνέπεια την μειωμένη αποδοτικότητα στον χώρο της δουλειάς του και - το κυριότερο ίσως - την άσχημη, ψυχολογικά, κατάστασή του.

5.2 ΑΠΟΣΤΕΡΗΣΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ

Η έλλειψη θέσεων εργασίας που παρατηρείται σε παγκόσμιο πλέον επίπεδο και σε ολοένα μεγαλύτερο αριθμό επαγγελματιών, έχει συνέπειες και στην δημιουργική ικανότητα των ανθρώπων, ιδιαίτερα των νέων. Και αυτό γιατί οι νέοι έχουν όνειρα για τη ζωή, σκέφτονται αισιόδοξα και μέσα από τα πρότυπα που τους επιβάλλουν τα Μ.Μ.Ε., οι κοινωνικές τάξεις και διάφορα ιδάγματα που παρουσιάζονται σαν πετυχημένες προσωπικότητες, παλεύουν και αγωνίζονται να πετύχουν και να ξεπεράσουν αυτά τα ιδεώδη –όσο και ουτοπικά αρκετές φορές– πρότυπα. Αυτό το ανηλεές κυνηγητό όμως της δημιουργίας μιας καριέρας, της «μεγάλης ζωής» εκμηδενίζει την ψυχική ισορροπία τους. Ο κάθε νέος αγωνίζεται με πολλούς κόπους και έξοδα να πάρει ένα «πολυπόθητο» πτυχίο που θα του εξασφαλίσει μια εργασία. Όταν όμως με τον καιρό διαπιστώνει ότι η εξασφάλιση ενός πτυχίου δεν του εξασφαλίζει ουσιαστικά τίποτα, αρχίζουν να δημιουργούνται αδιέξοδα και

απογοήτευση στο ίδιο το άτομο. Η δημιουργική ικανότητα του, που αναμφισβήτητα υπάρχει – όντας νεαρή προσωπικότητα -, μένει αναξιοποίητη, καθλώνεται και επέρχεται ο ατομικός μαρασμός ως φυσική απόρροια. Η δύναμη στήριξης του νεαρού ατόμου, όπως η διάθεση για ζωή, η αισιοδοξία και η ελπίδα, χάνονται και την θέση τους παίρνει η αβεβαιότητα, ανασφάλεια και το ψυχοφθόρο άγχος.

5.3 ΣΤΡΟΦΗ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΑΡΑΝΟΜΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Η εργασία επίσης σαν δημιουργία μπορεί να προσφέρει ασύγκριτα μεγαλύτερη ωφέλεια από την εργασία ως μέσο βιοπορισμού αυτό καθαυτό. Τα εργαζόμενα άτομα στον χώρο της δουλειάς τους πολιτικοποιούνται, προσανατολίζονται σε διάφορους ταξικούς αγώνες και παλεύουν για τον καθορισμό της μοίρας τους. Μέσα από την παραγωγή ο εργαζόμενος γνωρίζει τον αγώνα της ζωής. Αντίθετα οι άνεργοι, θεωρούν την ζωή τους κενή και ανούσια αφού ζουν σε βάρος των οικογενειών τους. Πολλές φορές λοιπόν, μην αντέχοντας άλλο αυτές τις καταστάσεις, οδηγούνται σε διάφορες ακραίες καταστάσεις όπως παρανομία, απάτη, τρομοκρατία, βίαιη συμπεριφορά απέναντι στο κοινωνικό σύνολο και ενασχόληση με τον «μαγικό κόσμο» των ναρκωτικών – η χειρότερη ίσως όλων των συνεπειών.

5.4 ΔΥΣΑΡΜΟΝΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Η ανεργία πολλές φορές επιφέρει πολλές συνέπειες και μέσα στον ίδιο τον οικογενειακό χώρο. Η κατάσταση του άνεργου οικογενειάρχη αρκετές φορές αντιμετωπίζεται επικριτικά από τα ίδια τα μέλη της οικογένειας του με αποτέλεσμα, σε χρόνιες κυρίως καταστάσεις, να υπάρχει στροφή του άνεργου στον αλκοολισμό, στα ναρκωτικά και, σε γενικότερα πλαίσια, να υπάρχει δυσαρμονία στην οικογενειακή ζωή που μπορεί να εκδηλωθεί είτε με οικογενειακές διαμάχες είτε - σε ακραίες καταστάσεις - με βιαιοπραγίες στα ίδια τα μέλη της οικογένειας. Αυτό βέβαια μπορεί να έχει ως φυσικό επακόλουθο την διάλυση της οικογένειας ή –και αυτό είναι το πιο σημαντικό– την δημιουργία διάφορων ανωμαλιών στην ανάπτυξη και εξέλιξη των παιδιών τους, ανωμαλίες που μπορεί να εκδηλωθούν με αντικοινωνική συμπεριφορά, συναισθηματική αστάθεια, νευρικά συμπτώματα κτλ.

Πρέπει να τονιστεί πάντως σε αυτό το σημείο ο ρόλος της οικογένειας στον Ελλαδικό χώρο. Η ανεργία στην Ελλάδα των ανθρώπων, και ιδίως των νέων ηλικιών, αφού πλήττονται περισσότερο από αυτό το φαινόμενο, θα έπαιρνε σοβαρότερες διαστάσεις αν δεν υπήρχε η οικονομική και, κυρίως, η ψυχολογική κάλυψη και στήριξη των ανέργων από τους ιδιαίτερα ανεπτυγμένους οικογενειακούς δεσμούς.

5.5 ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΠΙΕΣΗ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Πολλές φορές τα φάσμα της ανεργίας έχει συνέπειες και στα ίδια τα εργαζόμενα άτομα. Σε διάφορες επιχειρήσεις και ιδίως στις μεγάλες εταιρείες, η πίεση που δημιουργείται από τους προϊσταμένους προς τους υφισταμένους τους, για συνεχώς μεγαλύτερη απόδοση και αυξανόμενη παραγωγικότητα, δημιουργεί άγχος και καταπίεση της ψυχοσύνθεσης τους. Αυτό μπορεί να έχει αντίκτυπο τόσο στην προσωπικότητα του, η οποία καταπιέζεται αφόρητα, όσο και στον εργατικό περίγυρό του, αφού αυξάνεται η πίεση της ανταγωνιστικότητας, δημιουργώντας έτσι διάσπαση μεταξύ των εργαζομένων.

Σε γενικές γραμμές, οι συνέπειες της ανεργίας φαντάζουν το ίδιο απειλητικές με αυτές διάφορων ψυχονευρωτικών καταστάσεων. Και αυτό γιατί οι συνέπειες της μπορεί να έχουν πολλαπλό αντίκτυπο σε πολλά επίπεδα της ζωής ενός ανθρώπου, τόσο σε προσωπικό όσο και σε κοινωνικό. Πρωταρχικό μέλημα της Πολιτείας λοιπόν, είναι να μπορέσει να αντιμετωπίσει –όσον το δυνατόν αποτελεσματικά- το φαινόμενο της ανεργίας με διάφορους τρόπους, όχι «τοποθετώντας τσιρότα στις πληγές του αρρώστου», αλλά κυρίως με την δημιουργία προγραμμάτων μακροχρόνιας αποτελεσματικότητας.

**ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ
(ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ)**

Το φαινόμενο της ανεργίας, εξετάστηκε πιο πάνω από θεωρητική σκοπιά. Εξετάστηκαν δηλαδή τα αίτια που την προκαλούν, οι συνέπειες που επιφέρουν στο άτομο σαν αυτόνομη προσωπικότητα και σαν μέλος της κοινωνίας, οι μορφές με τις οποίες μπορεί να εμφανιστεί ενώ τέλος, έγινε μια ιστορική αναδρομή της στις διάφορες περιόδους της ιστορίας και στις διάφορες θεωρίες που κατά καιρούς υπήρξαν.

Το πρόβλημα της ανεργίας έχει απασχολήσει πάρα πολύ τις κυβερνήσεις πολλών κρατών. Όλα τα κράτη της Ε.Ε. αυτόνομα αλλά και μέσω της Ένωσης στην οποία ανήκουν, προσπαθούν να καταπολεμήσουν αυτή την μάστιγα, δημιουργώντας διάφορα προγράμματα κατάρτισης και απασχόλησης ανέργων, ώστε τα ποσοστά της ανεργίας να είναι στα επιθυμητά – κοινώς αποδεκτά - όρια.

Τα ποσοστά της ανεργίας λοιπόν αποτελούν κατά κάποιο τρόπο την εικόνα του οικονομικά άνεργου πληθυσμού, του εργατικού δυναμικού, των απασχολούμενων και των ανέργων. Εννοώντας κατά κάποιο τρόπο, εννοείται η πιθανή απόκρυφη κάποιοι ατόμου από το να δηλωθεί στα αρμόδια γραφεία, με αποτέλεσμα να μην εμφανίζονται τα πλήρη στοιχεία για την ανεργία. Τώρα τελευταία πάντως, με την οργάνωση που έχει υπάρξει, τα ποσοστά τα οποία εμφανίζονται στους διάφορους πίνακες αντιπροσωπεύουν κατά μεγάλο ποσοστό την αλήθεια και τα δείγματα είναι αρκετά αντιπροσωπευτικά.

Σε αυτό το κεφάλαιο λοιπόν θα εξεταστούν τα ποσοστά ανεργίας, απασχόλησης, εργατικού δυναμικού με βάση διάφορους τομείς, όπως ηλικία, φύλλο, εκπαίδευση, ενώ θα παρατεθούν και τα ποσοστά περιφερειακής ανεργίας, διάκριση μεταξύ μερικής –πλήρους απασχόλησης και διάρκειας ανεργίας, τόσο στην Ε.Ε όσο και στην Ελλάδα.

6.1 ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ – ΦΥΛΛΟΥ – ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

Η ανεργία σαν κοινωνικό φαινόμενο δεν κάνει διακρίσεις. Μπορεί να υπάρχει σε ανησυχητικό βαθμό ακόμα και σε οικονομικά εύρωστες χώρες. Στα κράτη - μέλη της Ε.Ε. οι διαφορές υπάρχουν –όχι βέβαια σε αρκετά μεγάλο βαθμό - ακόμα και σε περιοχές της ίδιας χώρας, δείγμα για το που συγκεντρώνεται ο πληθυσμός και σε ποιες περιοχές. Τα γενικά συμπεράσματα πάντως που μπορούν να προκύψουν είναι ότι οι νέοι αποτελούν τα κατεξοχήν θύματα της ανεργίας, ότι οι γυναίκες, αν και αυξάνεται το ποσοστό τους σαν απασχολούμενα άτομα του εργατικού δυναμικού, πλήττονται περισσότερο από την ανεργία σε σχέση με τους άντρες, και ότι το επίπεδο εκπαίδευσης δεν αποτελεί αυτό καθαυτό παράγοντα ένταξης του ατόμου στο εργατικό δυναμικό μιας κοινωνίας.

Σε αυτήν την εργασία θα μελετηθεί το φαινόμενο της ανεργίας στους διάφορους τομείς, τόσο στην Ε.Ε. και στα κράτη που την αποτελούν (συμπεριλαμβανομένου και της Ελλάδας, όντας μέλος αυτής της Ένωσης), όσο και στην Ελλάδα σαν αυτόνομο κράτος.

6.1.1 ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ- ΦΥΛΟΥ- ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

6.1.1.1 Γενικά

Η ανεργία στην Ε.Ε έχει το γενικό χαρακτηριστικό που παρατηρείται στην πλειοψηφία των καρτών, συμπεριλαμβανομένων και της Ελλάδας. Έχει ανησυχητικά αυξανόμενους ρυθμούς, με αποτέλεσμα να έχει ξεπεράσει το 10% του εργατικού δυναμικού, με βάση τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το έτος 1995.

Ειδικότερα, στην Ε.Ε έχει γίνει μακροπρόθεσμα τάση η αύξηση της απασχόλησης των γυναικών και η μείωση της απασχόλησης των αντρών. Στην δεκαετία πριν από το 1985, ο αριθμός των απασχολούμενων αντρών μειώθηκε κατά 4%, ενώ είχαμε αντίθετα αύξηση των απασχολούμενων γυναικών κατά 10%. Στο τέλος της δεκαετίας του '80, σταμάτησε η πτωτική τάση της ανδρικής απασχόλησης με αποτέλεσμα να υπάρχει αύξηση του αριθμού των εργαζομένων κατά 4,5%. Από το 1990 μέχρι και το 1995, με βάση τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, επανήλθε η αρχική μακροπρόθεσμη τάση και ο αριθμός των απασχολούμενων ανδρών μειώθηκε σημαντικά. Για τις γυναίκες, αν και εκεί υπήρξε μείωση, ήταν συγκριτικά πολύ μικρότερη σε σχέση με αυτή των αντρών.

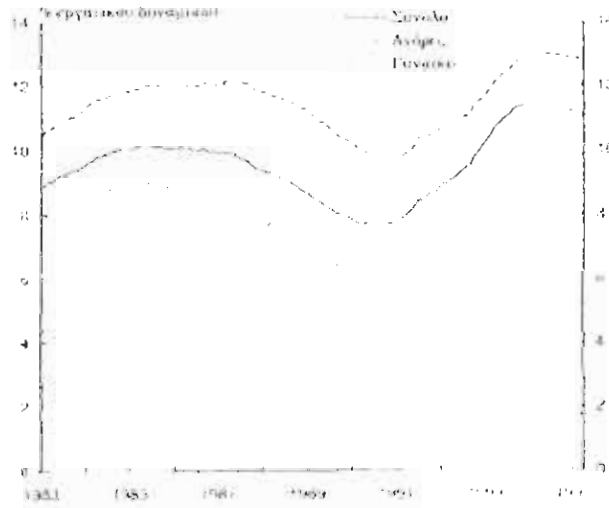
Παρά όμως την μεγαλύτερη συγκριτικά απώλεια θέσεων εργασίας που έχουν υποστεί οι άντρες, το ποσοστό ανεργίας παραμένει υψηλότερο στις γυναίκες (περίπου 12,5% κατά μέσο όρο) από εκείνο των αντρών (πάνω από 9,5% κατά μέσο όρο). Τα κράτη μέλη στα οποία ίσχυε το αντίθετο ήταν η Φινλανδία, η Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Από το 1994 πάντως που σημειώτεον σημειώθηκε το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας, το ποσοστό για τους άντρες μειώθηκε ελαφρώς περισσότερο σε σχέση με εκείνο των γυναικών.

6.1.1.2 Ανεργία αντρών-γυναικών

Όπως ειπώθηκε και προηγουμένως, η ανεργία εξακολουθεί να πλήττει περισσότερο τις γυναίκες από ότι τους άντρες. Από τον παρακάτω πίνακα (**ΠΙΝΑΚΑΣ 1**), φαίνεται ότι τον Μάιο του 1995, το μέσο ποσοστό ανεργίας για τις γυναίκες ήταν 12,8% του γυναικείου εργατικού δυναμικού, ενώ το αντίστοιχο μέσο ποσοστό για τους άνδρες ήταν χαμηλότερο κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες (9,8%). Και τα δύο αυτά ποσοστά έφτασαν σε μια μέγιστη τιμή σχεδόν ταυτόχρονα κατά το δεύτερο τρίμηνο του 1994, η οποία για τους άντρες ήταν 10,4% και για τις γυναίκες 13,1%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Ποσοστά ανεργίας κατά φύλο στην Ένωση,
1983-Μάιος 1995

Από την άλλη πλευρά, από τότε που σημειώθηκε η μέγιστη τιμή και μετά, το πρότυπο των μεταβολών, διαφέρει μεταξύ των δύο. Ενώ προς το τέλος του 1994 το ποσοστό για τους άντρες μειώθηκε κατά 0,5 του ανδρικού εργατικού δυναμικού και παρέμεινε σταθερό κατά τους 4 πρώτους μήνες του 1995, το ποσοστό για τις γυναίκες σημείωσε οριακή μόνο μείωση κατά την διάρκεια του 1994, αλλά εξακολούθησε να μειώνεται πολύ αργά κατά το 1995.

Με βάση την στατιστική επετηρίδα τις EURO STAT για το έτος 1997, και η οποία περιλαμβάνει στοιχεία μέχρι και το έτος 1996, βγαίνουν ενδιαφέροντα στοιχεία για την ανεργία μεταξύ αντρών - γυναικών. Όπως φαίνεται από τον πιο κάτω πίνακα (**ΠΙΝΑΚΑΣ 2**), το ποσοστό των οικονομικώς ενεργών γυναικών αυξάνεται σε γενικά επίπεδα της Ε.Ε. Άλλες χώρες κινούνται σε χαμηλότερα επίπεδα από τον γενικό μέσο όρο της Ε.Ε., όπως η Ισπανία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο και η Ελλάδα, και άλλες έχουν σημαντικά υψηλότερα ποσοστά οικονομικώς ενεργών γυναικών από τον αντίστοιχο μέσο δείκτη της Ε.Ε. όπως η Σουηδία, η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2**Ποσοστό οικονομικής ενεργών γυναικών**

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
E.U.15	?	?	?	?	?	55,8	55,7	55,9	56,4	56,7	57,2
B	45,8	45,5	45,3	45,6	46,1	48,2	49,3	50,3	51,2	51,7	52
DK	76,1	76,5	76,6	76,4	77,6	78	78,2	77,4	73,8	73,3	73,6
D	52,5	52,7	53,8	54,4	57,6	61,2	61,1	60,7	61,4	61,3	61,3
GR	41	41,1	42,6	43	42,6	40,2	41,7	42,3	43,2	44,3	45,8
E	43,7	37,1	39,2	39,7	40,6	40,7	41,8	42,6	44,2	44,9	45,7
F	57,8	57,6	57,7	57,9	58	58,2	58,9	59,6	60,1	60,6	61,3
IRL	39,6	41	40,4	40,8	41,9	42,7	43,4	45,4	46,7	47,1	48,6
I	41,1	41,7	42,8	43,4	43,2	44,2	42	42	42,2	42,5	43,3
L	42,4	43,4	41,8	42,4	42,4	44,6	47,5	46,1	47	44,1	45,7
NL	?	49,3	49,7	50,4	52,4	53,6	55,3	56	57,4	58,3	59,6
A	51,4	52,7	53,5	54,1	55,2	56,1	57,8	58,5	62,3	62,3	61,8
P	53,7	55	56	56,7	57,1	59,9	58,6	58,7	58,8	59,1	59,5
FIN	72,8	72,5	72,5	73	72,5	71,7	70,4	69,7	69,6	69,4	69,3
S	80	80,9	81,6	81,9	82,3	81,4	79,6	77,3	75,7	78,2	75,2
UK	61,8	63	63,8	65,6	66,1	66	65,9	66	66,1	66	66,5

?=Δεν υπάρχουν στοιχεία
Ηλικίας 15 – 64 ετών

Από τα στοιχεία του ποσοστού απασχόλησης των γυναικών που δίνει η EURO STAT (**ΠΙΝΑΚΑΣ 3**), φαίνεται ότι στο επίπεδο της Ε.Ε. η μια στις δύο γυναίκες απασχολείται κάπου. Στους επιμέρους δείκτες απασχόλησης όμως φαίνονται σημαντικές διαφορές στα κράτη -μέλη. Έτσι λοιπόν, η Δανία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Φιλανδία (με την τελευταία πάντως να έχει μια πολύ σημαντική μείωση του 11,1% την δεκαετία 1986-1996) έχουν πολύ υψηλό ποσοστό απασχόλησης των γυναικών. Στον αντίποδα αυτών των κρατών μελών βρίσκονται η Ισπανία (με το χαμηλότερο ποσοστό), η Ιταλία, η Ιρλανδία (με ταχεία αύξηση των ποσοστών της πάντως) και η Ελλάδα που έχει ανοδικούς ρυθμούς στα ποσοστά απασχόλησης των γυναικών (με εξαίρεση την χρονιά 1990-1991, περίοδος θολή στα πολιτικά πράγματα της χώρας με συνεχείς εκλογές και αβέβαιο πολιτικό σκηνικό).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3**Ποσοστό απασχόλησης γυναικών**

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
E.U.15	?	?	?	?	?	50	49,7	49,2	49,2	49,7	50
B	37,6	37,5	38,4	39,7	40,8	43	44,6	44,9	44,8	45,4	45,6
DK	70,1	71	70,9	69,5	70,7	70,1	70,4	68,7	67,1	67	67,4
D	48,1	48,5	49,5	50,3	54	57,2	56	55	55	55,3	55,4
GR	36,1	36,3	37,2	37,6	37,5	34,9	36,2	36,4	37,1	38	38,5
E	25,1	26,6	28,1	29,5	30,7	31,2	31,3	30,3	30,2	31,2	32,2
F	50,6	49,8	50,2	50,6	50,9	51,4	51,3	51,6	51,3	52	52,3
IRL	31,8	33,1	32,9	33,9	35,5	35,5	36,8	38,2	39,8	41,3	42,8
I	34,1	34,7	35,3	35,8	36,4	37,2	36,1	35,7	35,6	35,6	36,1
L	40,7	41,8	40,5	41,3	41,4	43,6	46,2	44,7	44,9	42,2	43,6
NL	?	42,4	43,4	44,4	46,7	48,3	50,9	51,7	52,7	53,2	54,8
A	49,8	50,6	51,3	52,1	53,2	54,1	55,6	55,8	?	59,2	58,6
P	47,3	49,5	51,2	52,4	53,3	56,4	55,7	54,9	54,1	54,3	54,2
FIN	69,5	69,3	69,6	70,5	70,5	67,5	62,9	58,8	58	58,1	58,4
S	77,8	79,2	80,1	80,8	81	79,3	76,3	72,2	70,6	72,4	68,7
UK	55	56,3	58,3	60,9	61,7	61,1	61	60,9	61,1	61,4	62,3

Ηλικίας 15 –64 ετών

Τα ποσοστά της ανεργίας των γυναικών (ΠΙΝΑΚΑΣ 4) έχουν έναν αυξανόμενο

ΠΙΝΑΚΑΣ 4**Ποσοστό ανεργίας γυναικών**

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
E.U.15	?	?	?	?	?	10,3	10,9	12	12,8	12,5	12,5
B	18	17,7	15,2	13	11,5	10,7	9,5	10,9	12,5	12,3	12,4
DK	7,9	7,2	7,4	9	9	10,1	10	11,2	9	8,6	8,4
D	8,3	8	8	7,5	6,2	6,6	8,3	9,4	10,4	9,7	9,7
GR	11,9	11,7	12,8	12,6	12	13,1	13,2	13,9	14	14,1	15,8
E	25,4	28,3	28,4	25,6	24,4	23,4	25,3	28,8	31,6	30,5	29,7
F	12,3	13,5	12,9	12,7	17,2	11,7	12,9	13,5	14,6	14,2	14,6
IRL	19,7	19,2	18,6	16,7	15,2	16,8	15,4	16	14,8	12,1	11,8
I	17,2	16,8	17,6	17,5	15,8	15,9	14,1	14,9	15,7	16,3	16,6
L	4	3,8	2,9	(2,4)	2,4	(2,1)	2,8	3,1	4,3	4,4	4,7
NL	(:)	14	12,7	11,9	10,9	10	7,8	7,7	8,1	8,7	8,1
A	3,1	4,1	4	3,6	3,6	3,7	3,8	4,5	(:)	4,9	5,3
P	11,9	9,9	8,6	7,6	6,7	5,8	4,9	6,5	8	8,1	8,8
FIN	4,6	4,4	4	3,4	2,8	5,8	10,6	15,7	16,7	16,3	15,6
S	2,7	2,2	1,7	1,5	1,6	2,6	4,2	6,6	6,7	7,4	8,7
UK	11	10,5	8,7	7,2	6,7	7,4	7,5	7,8	7,4	7,4	8,7

( ) : Δεν είναι αξιόπιστα, λόγω μικρού μεγέθους του δείγματος.

ρυθμό στην Ε.Ε. Το Λουξεμβούργο και η Αυστρία έχουν τους χαμηλότερους δείκτες, ενώ η Ισπανία και η Ιταλία από τους υψηλότερους. Το Ηνωμένο Βασίλειο πάντως σε μια δεκαετία μείωσε την ανεργία των γυναικών από το 11% σε 8,7%, ενώ αντίθετα άξιο προσοχής είναι η ραγδαία αύξηση της ανεργίας στην Φινλανδία όπου από το 4,6% του 1986 πήγε στο 25,6% το 1996 με σημαδιακή χρονιά το 1991-1992 όπου ο δείκτης ανεργίας των γυναικών εκτινάχτηκε στο 10,6% από το 5,8%.

Για τους άντρες, τα πράγματα είναι αρκετά διαφορετικά. Εξακολουθούν να είναι σε θέση ισχύος, σε σχέση με τις γυναίκες, όμως οι διαφορές έχουν μειωθεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Ποσοστό οικονομικά ενεργών ανδρών

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Ε.Υ.15	?	?	?	?	?	79,8	78,7	78,1	77,9	77,4	77,5
B	73,6	72,4	71,5	71,7	71,3	72	71,8	71,4	72	72,3	72,2
DK	86,3	85,5	87,5	87,6	87,1	86,3	85,7	84,9	83,7	85,6	85,3
D	81,2	81,3	81,6	81,5	82,1	82,1	80,9	80,2	80,2	79,6	79,3
GR	79,3	78,6	78,4	77,8	76,8	76	76,2	76,2	77	77,2	77,4
E	78,9	77,9	77,7	77,2	77,6	77,2	76	75,5	75,3	74,3	74,6
F	78,9	78,1	77,3	77,1	76,5	75,4	75,5	75,1	75	74,8	75,3
IRL	81,3	80,8	80,4	79,3	78,8	78,7	76,4	76,2	76,7	76,1	75,9
I	78,4	77,9	77,8	77,1	77	76,8	74	74,1	73,1	72,4	72,3
L	79,9	79,8	78,3	77,9	77,4	78,2	77,6	78,2	77,3	75,9	76,3
NL	?	79,7	78,8	78,9	79,7	80,1	79,4	79,3	79,8	79,9	80
A	81	80,8	80	79,8	80	80	80,1	79,9	(:)	80,8	80,4
P	82,7	82,1	81,6	81,9	81,4	82	80	78,3	77,2	76,4	76,1
FIN	79,3	78,8	78,4	78,8	78,8	77,7	76,6	75,8	75,3	74,8	74,1
S	85,9	85,4	85,7	86,4	86,6	85,5	83,5	80,9	79,5	82	78,9
UK	85,9	86	86,5	86,8	86,8	86,2	85,3	84,2	83,8	83,3	83,1

Το ποσοστό των οικονομικά ενεργών αντρών είναι αρκετά υψηλό στην Ε.Ε., αν και υπάρχει μια τάση μείωσης τους (ΠΙΝΑΚΑΣ 5). Οι βόρειες χώρες – όπως και στα αντίστοιχα ποσοστά για τις γυναίκες – έχουν τα υψηλότερα ποσοστά, ενώ γενικά οι δείκτες όλων των κρατών μελών – με μικρές αποκλίσεις, θετικές ή αρνητικές – συμβαδίζουν με τον γενικό δείκτη της Ε.Ε.

Η σημαντική μείωση του ποσοστού απασχόλησης των αντρών, είναι απόρροια της ολοένα αυξανόμενης απασχόλησης των γυναικών (ΠΙΝΑΚΑΣ 6). Με εξαίρεση την Ολλανδία, όλες οι άλλες χώρες μέλη της Ε.Ε. σημείωσαν πτώση, όσον αφορά το ποσοστά απασχόλησης των αντρών, με τις βόρειες χώρες να έχουν πάλι από τα υψηλότερα ποσοστά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 6**Ποσοστό απασχόλησης ανδρών**

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
E.U.15	?	?	?	?	?	74,2	72,5	70,6	69,8	70,1	69,7
B	68,3	67,1	66,5	67,9	68,1	68,7	68,4	67	66,5	66,9	66,8
DK	82,3	81	82,4	80,9	80,1	79	78,5	75,9	77,6	80,7	80,5
D	76,7	76,3	77,2	77,8	78,7	78,4	76,9	75	74,1	73,9	72,7
GR	75,2	74,4	74,5	74,1	73,4	72,3	72,3	71,7	72,2	72,2	72,6
E	63,3	64,5	65,4	67	68,2	67,9	65,7	61,3	60,1	60,8	61,3
F	72	71,3	71	71,4	71	69,9	69,3	67,8	66,6	67,3	67,3
IRL	66,8	66,2	66,3	66,4	67,8	66,3	64,7	64,1	65,3	66,7	66,8
I	72,8	72	72	71,4	72	71,5	68,9	68,3	66,5	65,7	65,3
L	78,4	78,4	77,1	77	76,5	77,3	76,4	76,7	74,9	74,3	74,4
NL	?	73,7	72,9	73,5	75,2	75,6	76,1	75,1	74,5	75	75,7
A	78,5	77,9	77,4	77,5	77,5	77,3	77,4	76,6	?	77,6	76,1
P	76,9	77,2	78	78,9	78,6	79,8	77,2	74,6	72,5	71,2	71
FIN	74,4	74,2	74,4	76	75,6	70,4	64,7	60,6	60,2	61,4	62,4
S	83,7	83,6	84,2	85,1	85,1	82,7	78,2	73,1	72,2	74,7	70,6
UK	75,6	76,1	78,4	80,2	80,5	78,1	75,3	73,7	74,1	74,7	70,6

Η ανεργία στην Ε.Ε κυμαίνεται περίπου στο 10%, με τάση αύξησης αυτών (ΠΙΝΑΚΑΣ 7).

ΠΙΝΑΚΑΣ 7**Ποσοστό ανεργίας ανδρών**

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
E.U.15	?	?	?	?	?	7	7,9	9,6	10,3	9,6	9,9
B	7,2	7,3	7	5,3	4,6	4,6	4,8	6,2	7,7	7,4	7,4
DK	4,6	5,3	5,9	7,6	8	8,4	8,5	10,6	7,3	5,7	5,6
D	5,6	6,1	5,3	4,6	4,1	4,5	4,9	6,5	7,6	7,1	8,3
GR	5,2	5,3	5	4,7	4,4	4,9	5	5,8	6,2	6,4	6,2
E	19,8	17,2	15,8	13,3	12,1	12,1	13,7	18,7	20,2	18,2	17,8
F	8,7	8,7	8,2	7,4	7,2	7,2	8,2	9,7	11,2	10,1	10,7
IRL	17,9	18,1	17,5	16,4	14	15,8	15,3	15,9	14,8	12,3	11,9
I	7,1	7,6	7,5	7,5	6,5	6,9	6,9	7,8	9	9,3	9,7
L	1,9	1,8	(1,5)	(1,2)	1,2	(1,1)	1,6	1,9	3	2,1	2,5
NL	?	7,5	7,4	6,8	5,7	5,6	4,1	5,4	6,6	6,2	5,3
A	3,2	3,6	3,3	2,9	3	3,4	3,5	4,1	?	4	5,4
P	7	4	4,5	3,6	3,4	2,7	3,5	4,7	6,1	6,8	6,7
FIN	6,2	5,8	5,1	3,6	4,1	9,4	15,5	20	20,1	18	15,7
S	2,6	2,1	1,7	1,4	1,7	3,4	6,2	9,7	9,1	8,9	10,6
UK	12	11,5	9,3	7,6	7,3	9,5	11,7	12,5	11,5	10,2	9,8

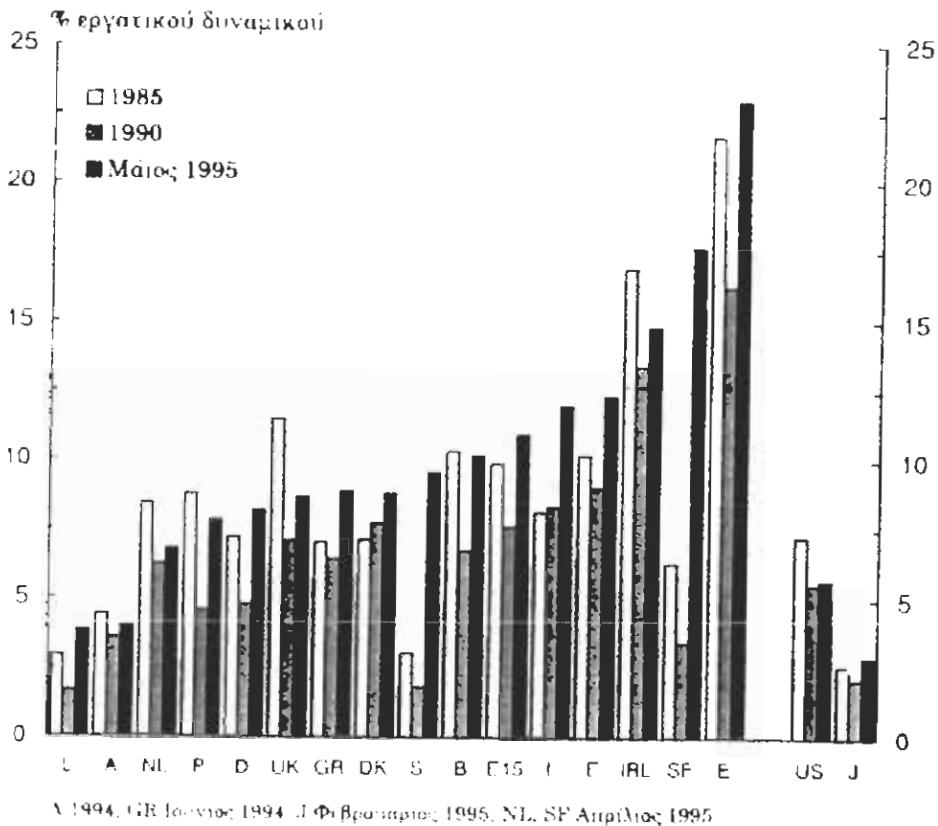
( ) : Μη αξιόπιστα, λόγω μικρού μεγέθους του δείγματος.

Σε επίπεδο κρατών-μελών, το Λουξεμβούργο έχει μηδαμινά ποσοστά ανεργίας σε αντίθεση με την Ισπανία και την Φινλανδία (στην Φινλανδία συγκεκριμένα υπήρξε έκρηξη του φαινομένου της ανεργίας στις αρχές της δεκαετίας του 1990).

Σύμφωνα με τα στοιχεία της EURO STAT για την στατιστική επετηρίδα της ανεργίας στην Ε.Ε. και η οποία περιλαμβάνει στοιχεία μέχρι και τον Μάιο του 1995, τα ποσοστά της ανεργίας δεν είναι καθόλου ομοιόμορφα στην Ε.Ε.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

Ποσοστά ανεργίας στα κράτη μέλη, τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία, 1985, 1990 και Μάιος 1995

Η ανεργία κυμαινόταν περίπου από 23% περίπου (στην περίπτωση της Ισπανίας) και 16,5% (στην περίπτωση της Φινλανδίας) ως κάτω του 4% στην περίπτωση της

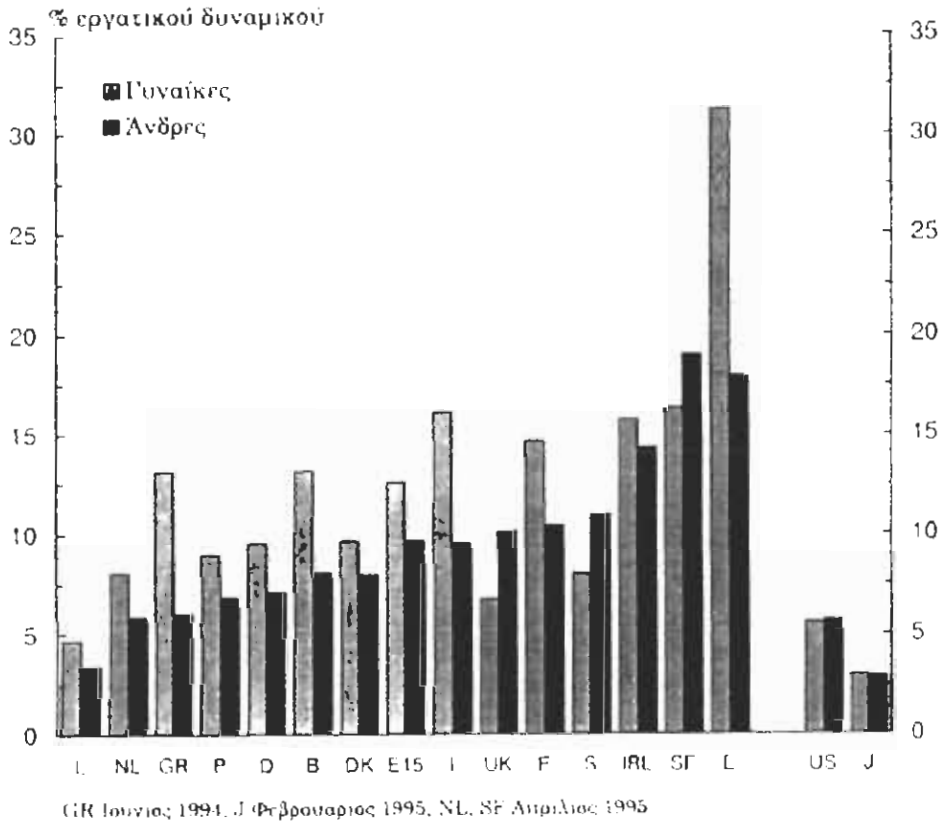
Αυστρίας και του Λουξεμβούργου **(ΠΙΝΑΚΑΣ 8)**. Σε πέντε κράτη μέλη – Ιρλανδία, Ιταλία, και Γαλλία, συμπεριλαμβανομένου και των προαναφερθέντων, Ισπανία και Φινλανδία – η ανεργία υπερέβαινε το 12% και σε μια άλλη, το Βέλγιο, το 10%. Μόνο σε τρεις χώρες, Ολλανδία, Αυστρία και Λουξεμβούργο, το ποσοστό ανεργίας ήταν μικρότερο του 8%.

Με βάση τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα επίσης, φαίνεται ότι τον Μάιο 1995, σε δέκα από τα 15 κράτη μέλη το επίπεδο της ανεργίας ήταν υψηλότερο από ότι 10 χρόνια πριν στην κορυφή της προηγούμενης ύφεσης, ενώ στο Βέλγιο ήταν μόνο οριακά χαμηλότερο. Επομένως, σε όλες αυτές τις χώρες, η μείωση της ανεργίας που επετεύχθη κατά την περίοδο μεγάλης ανάπτυξης της απασχόλησης, μεταξύ 1985 και 1990, έχει αντιστραφεί πλήρως. Εκτός από το Βέλγιο, τα μόνα 4 κράτη μέλη με μικρότερα ποσοστά ανεργίας στα μέσα του 1995, συγκριτικά με τα αντίστοιχα ποσοστά πριν 10 χρόνια, ήταν η Ολλανδία, η Πορτογαλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία, που βγήκαν από την ύφεση νωρίτερα από τις άλλες χώρες και όπου – κατά συνέπεια – η ανεργία μειώθηκε περισσότερο κατά τη διάρκεια του χρόνου που πέρασε. Τα ποσοστά της ανεργίας πάντως μετά και την πρόσφατη ύφεση, δεν έφτασαν ποτέ ακριβώς τα αντίστοιχα των μέσων της δεκαετίας του 1980.

Το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας των γυναικών από ότι των ανδρών, κάτι που είναι προφανές στο επίπεδο της Ένωσης, εξακολουθούσε να ισχύει σε όλα τα κράτη μέλη το Μάιο του 1995, με εξαίρεση το Ηνωμένο Βασίλειο, την Σουηδία και την Φινλανδία.

Σε 7 κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της Φινλανδίας, το ποσοστό των γυναικών υπερέβαινε το 13% και στην Ισπανία το 30%. Αντιθέτως, μόνο σε 3 κράτη μέλη, την Ισπανία, την Φινλανδία και την Ιρλανδία – όπου παρατηρήθηκε και η υψηλότερη συνολικά ανεργία – το ποσοστό ανεργίας των ανδρών υπερέβαινε το 13%. **(ΠΙΝΑΚΑΣ 9)**

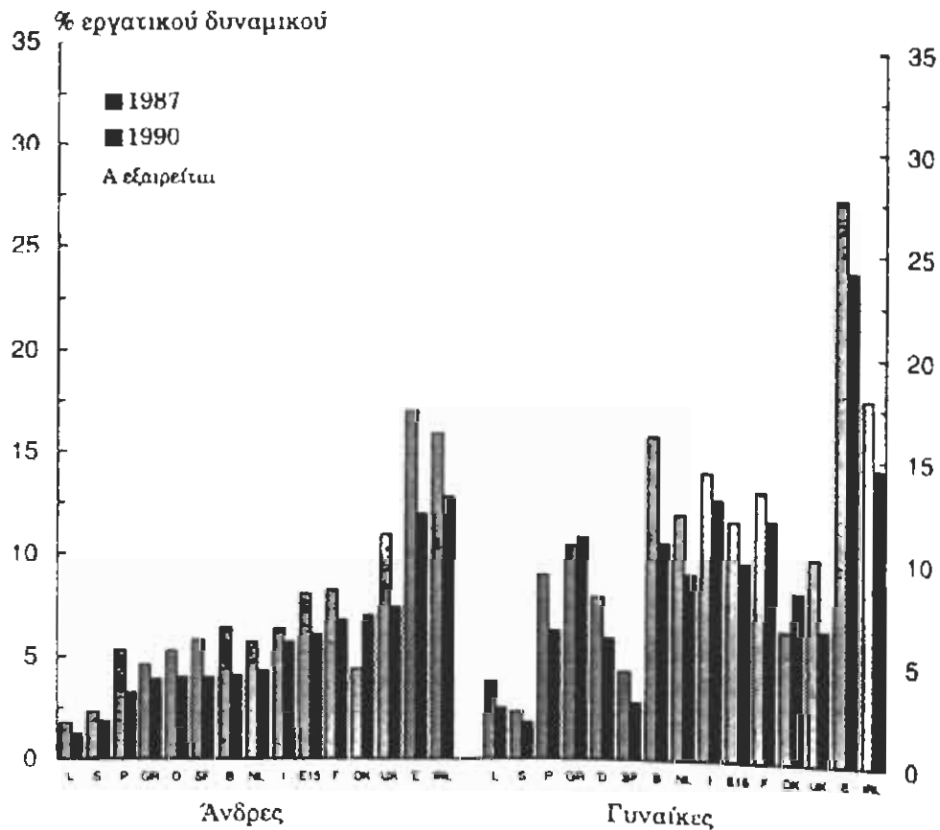
Η διαφορά μεταξύ των ποσοστών για τους άνδρες και τις γυναίκες ήταν ιδιαίτερα μεγάλη στα κράτη μέλη του Νότου, και ειδικά στην Ισπανία, Ιταλία και Ελλάδα, στο καθένα από τα οποία το ποσοστό ανεργίας των γυναικών ήταν αρκετά πάνω από 1,5 φορά μεγαλύτερο από το αντίστοιχο των ανδρών – στην Ελλάδα συγκεκριμένα πάνω από το διπλάσιο. Στο Βόρειο τμήμα της Ένωσης, τόσο μεγάλη διαφορά υπήρχε μόνο στο Βέλγιο. Επιπλέον, σε όλες αυτές τις χώρες το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό ήταν μικρότερο από οποιοδήποτε άλλο μέρος της Ένωσης, με εξαίρεση την Ιρλανδία. Αυτό πρακτικά σήμαινε ότι στις εν λόγω χώρες, εκτός από το γεγονός ότι μόνο σχετικά μικρή αναλογία γυναικών εργάσιμης ηλικίας περιλαμβανόταν στο εργατικό δυναμικό, πολλές από αυτές ήταν αδύνατον να βρουν θέσεις εργασίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 9**Ποσοι% ανεργίας ανδρών και γυναικών στα κράτη μέλη, τις ΗΠΑ και την Ιαπωνία, Μάιος 1995**

Αξιόλογο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι συγκρίσεις ανδρών - γυναικών στον τομέα της ανεργίας σε δυο διαφορετικές χρονικές περιόδους. Την περίοδο 1987-1990 όπου σημειώθηκε η μεγάλη οικονομική ανάπτυξη, όσο και την περίοδο 1990-1995 (πιο συγκεκριμένα τον Μάιο του 1995, από όπου αντλούνται και τα επίσημα στοιχεία της EURO STAT), περίοδο στην οποία η ανεργία άρχισε να αυξάνεται ξανά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

Ποσοστά ανεργίας ανδρών και γυναικών στα κράτη μέλη, 1987 και 1990

Κατά την περίοδο οικονομικής ανάπτυξης, στα τέλη της δεκαετίας του '80, το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε, τόσο στους άντρες όσο και στις γυναίκες, σε όλα τα κράτη μέλη – πλην της Δανίας, όπου σημειώθηκε αύξηση και για τις δυο κατηγορίες, και της Ελλάδας, όπου αυξήθηκε για τις γυναίκες (**ΠΙΝΑΚΑΣ 10**). Το 1987, οι άνεργοι έφταναν το 8% του ανδρικού εργατικού δυναμικού της Ένωσης, και ως το 1990, το αντίστοιχο ποσοστό είχε μειωθεί και μόλις υπερέβαινε το 6%. Για τις γυναίκες, η ανεργία μειώθηκε κατά την ίδια περίοδο από 12% σε κάτι λιγότερο από 10%.

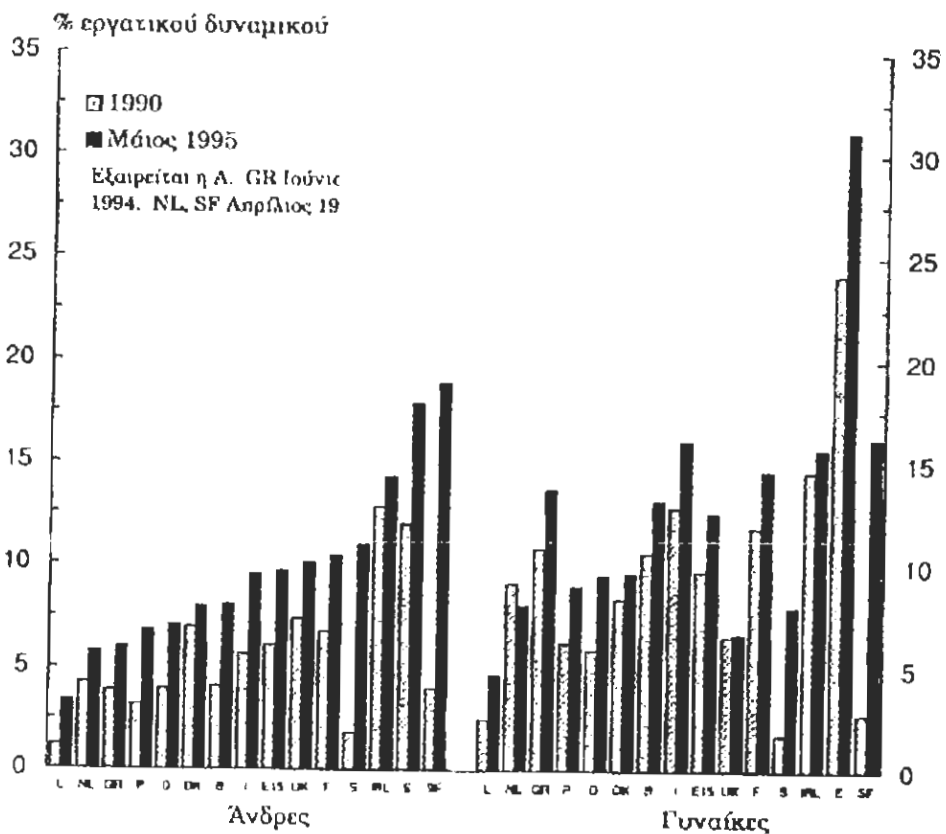
Σε γενικές γραμμές, στα κράτη μέλη τα ποσοστά ανεργίας για τους άντρες και τις γυναίκες μειώθηκαν ομοιόμορφα, με αποτέλεσμα η διαφορά μεταξύ τους να παραμείνει σχεδόν η ίδια, έτσι ώστε σε όλα τα κράτη μέλη, εκτός του Ηνωμένου

Βασιλείου, της Φινλανδίας και της Σουηδίας, η ανεργία των γυναικών να εξακολουθεί να είναι αναλογικά μεγαλύτερη από την ανεργία των ανδρών. Αξιοσημείωτο γεγονός ότι στην Ισπανία, η μείωση της ανεργίας ήταν σημαντικά μεγαλύτερη μεταξύ των ανδρών απ' ό τι στις γυναίκες – ποσοστό 6% περίπου του εργατικού δυναμικού έναντι μόλις 4% του αντίστοιχου για τις γυναίκες -, ενώ στο Βέλγιο, το ποσοστό για τις γυναίκες μειώθηκε κατά περίπου 5% του συνολικού εργατικού δυναμικού, ενώ για άνδρες μόνο 3% περίπου.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 όμως, όταν η ανεργία άρχισε και πάλι να αυξάνεται, οι άνδρες επλήγησαν πολύ περισσότερο από τις γυναίκες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

Ποσοστά ανεργίας ανδρών και γυναικών στα κράτη μέλη, 1990 και Μάιος 1995

Σε όλα τα κράτη μέλη – εκτός της Δανίας όπου η αύξηση του ποσοστού και για τις δύο κατηγορίες ήταν περίπου η ίδια - το ποσοστό της ανεργίας αυξήθηκε περισσότερο για τους άνδρες από ότι για τις γυναίκες (**ΠΙΝΑΚΑΣ 11**). Στην Ολλανδία – όπως φαίνεται και από τον πίνακα -, η ανεργία των γυναικών μειώθηκε στην συγκεκριμένη περίοδο, ενώ η ανεργία των ανδρών σημείωσε αύξηση και στο Ηνωμένο Βασίλειο, το ποσοστό ανεργίας για τους άνδρες αυξήθηκε από 7,5% σε πάνω από 10%, ενώ για τις γυναίκες παρέμεινε ουσιαστικά σταθερό. Στο Βέλγιο (όπου οι γυναίκες είχαν ωφεληθεί περισσότερο από την μείωση της ανεργίας συγκριτικά με τους άνδρες) και την Ιταλία, η αύξηση του ποσοστού για τους άνδρες ήταν περίπου διπλάσια από την αντίστοιχη αύξηση για τις γυναίκες.

6.1.1.3 Ανεργία αντρών-γυναικών – ηλικιακής ομάδας

Το γενικό συμπέρασμα το οποίο προκύπτει είναι ότι οι γυναίκες ολοένα και αυξάνουν τα ποσοστά τους στον τομέα των οικονομικά ενεργών ατόμων. Αυτό συμβαίνει ακόμα και στην «δευτερεύουσα» ηλικιακή περίοδο εργασίας ενός ατόμου, την ηλικιακή κλίμακα δηλαδή μεταξύ 50-64 ετών. Αντίθετα για τους άνδρες το ποσοστό των οικονομικά ενεργών ατόμων είναι μειούμενο σε απόλυτους αριθμούς, με μικρότερη μείωση όμως να παρατηρείται στο ηλικιακό επίπεδο 50-64 ετών.

Όσον αφορά τις γυναίκες, το ποσοστό οικονομικά ενεργών ατόμων στην βασική εργάσιμη ηλικία (25-49 ετών) είναι αρκετά υψηλό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

Ποσοστό οικονομικώς ενεργών γυναικών 25 έως 49 ετών

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
E.U.15	?	?	?	?	?	68,3	68,7	69,2	70,1	70,5	71,3
B	63,3	63,8	64,2	65,5	65,7	68,1	69	71	71,6	72	73,1
DK	87,5	87,7	87,8	87,9	88,9	88,8	88,6	87,7	84,1	83,9	83,9
D	61,3	61,5	62,7	63,4	67,4	73,2	73,7	73,3	74,5	74,2	74,8
GR	?	?	?	?	?	?	?	?	?	57,6	59,8
E	38,3	42,6	46,1	47,9	49,8	51,4	53,1	55	57,8	59	60,4
F	72,1	71,9	72,8	73,2	74	75,1	76,2	77,3	78	78,5	79,2
IRL	40,1	43,3	43,9	45,1	47,3	49,2	51,4	53,7	56,2	57,6	60,4
I	51,1	52,7	54,2	55,8	55,7	57,1	55,4	55,3	56,2	56,8	57,8
L	48,8	50,9	50,1	51,6	52,4	55	58,5	57,4	58,8	55,8	58,8
NL	?	56,1	57,7	58,2	60,6	62,3	64,4	64,8	67,7	68,3	70,1
A	61,1	61,9	63,2	63,9	65,4	66,9	69	71	?	75,8	76,2
P	64,7	66,3	68,4	69,9	70,6	74,2	73,3	75,1	75,9	76,7	78
FIN	88,2	88,1	87,9	87,4	86,5	85,8	84,6	84,3	84,7	82,7	83,4
S	90,4	90,4	90,8	91	91,1	90,2	89,1	87,7	85,9	88,3	86,5
UK	68,9	69,9	71,5	72,7	73,8	73,7	74,2	74,5	74,5	74,6	75,1

Ο γενικός δείκτης για την Ε.Ε. έχει αυξηθεί σε 5 χρόνια κατά 3% (**ΠΙΝΑΚΑΣ**

12), ενώ σε πολλές χώρες, κατά την δεκαετία 1986-1996, το ποσοστό των οικονομικά ενεργών γυναικών έχει αυξηθεί (σε ορισμένα κράτη μέλη μάλιστα με εντυπωσιακούς ρυθμούς όπως η Ισπανία, και η Ιρλανδία), ενώ στις σκανδιναβικές χώρες, Δανία, Φινλανδία, και Σουηδία έχουμε μείωση του ήδη πολύ υψηλού ποσοστού όμως από το 1986.

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

Ποσοστό οικονομικώς ενεργών ανδρών 25 έως 49 ετών

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
E.U.15	?	?	?	?	?	95,1	94,3	93,9	93,7	93,5	93,4
B	95,6	94,8	94,9	94,5	94,6	94,5	94	93,6	93,8	95,6	93,9
DK	94,3	94	95,4	95,1	94,9	94,4	94,3	93,7	91,7	92,3	93,8
D	94,3	94	93,9	94,1	94	94,5	94,1	93,6	93,9	93,5	93,3
GR	96,2	95,9	96,2	96	95,7	95,2	94,9	95,2	95,6	95,6	95,8
E	95,4	94,8	95,1	94,8	95	95,1	93,6	93,7	93,6	93,5	93,5
F	97	97	96,9	96,8	96,6	96,4	96	95,9	95,9	95,8	95,9
IRL	94,6	94,6	94,8	94,6	94,2	94,4	92,2	92	92,6	91,9	92,8
I	96,1	95,4	95,5	95,3	95,4	94,8	93,2	92,7	91,7	91,3	91,6
L	97,3	97,1	97,4	96,1	95,7	96,6	96,1	96,2	95,8	94,6	95,2
NL	?	94,6	94,6	94,5	94,6	95	93,9	93,6	93,7	93,6	93,9
A	96,2	95,5	94,9	94,9	95	94,4	94,5	94,6	?	94,3	93,9
P	95	95,2	95,3	95,5	95,4	95,5	95,4	95,3	94,8	94,8	94,3
FIN	94,4	94,4	94,2	94,1	93,9	93,3	92,7	92	91,7	89,3	88,4
S	95,4	94,6	94,6	95	95	94,2	93,1	91,3	89,8	?	90,6
UK	95,9	95,8	95,8	95,9	95,9	95,6	94,8	94,1	93,8	93,6	92,8

Στους άνδρες και στην ηλικιακή κλίμακα 25-49 ετών τα πράγματα είναι διαφορετικά, σε σχέση με τις γυναίκες. Αν και ο δείκτης σε πανευρωπαϊκό επίπεδο έχει υποστεί μικρή μείωση (ΠΙΝΑΚΑΣ 13), αυτή ακριβώς η μείωση είναι το αθροιστικό αποτέλεσμα της μείωσης των ποσοστών που έχουν συντελεστεί σε όλα ανεξαιρέτως τα κράτη μέλη της Ε.Ε. Την μεγαλύτερη μείωση έχει υποστεί η Φινλανδία, όπου από το 94,4% του 1986 πήγε στο 88,4% του 1996, ενώ την μικρότερη είχε η Ισπανία.

Το ποσοστό των οικονομικά ενεργών γυναικών μεταξύ 50 και 64 ετών έχει αρκετές ιδιομορφίες (ΠΙΝΑΚΑΣ 14). Για την Ε.Ε τα ποσοστά είναι αυξημένα, ενώ σε ορισμένα κράτη μέλη, όπως η Δανία, Ελλάδα υπάρχει μικρή μείωση. Πολύ μικρά ποσοστά έχουν σε γενικά πλαίσια το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και η Ιταλία, ενώ «αφύσικα» υψηλό ποσοστό έχει η Σουηδία με 75,5% κατά το έτος 1996.

ΠΙΝΑΚΑΣ 14**Ποσοστό οικονομικώς ενεργών γυναικών 50 έως 64 ετών**

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
E.U.15	?	?	?	?	?	35,8	35,7	36,4	37	37,7	38,2
B	17,3	15,4	15,9	16,4	16,6	17,3	18,5	19,2	20,6	22,3	21,6
DK	54,5	52,2	53,5	54,2	57,5	58,7	60	59,7	55,9	53,3	53,8
D	33,4	33,8	34,9	35,7	39	41,4	41,5	41,9	42,7	43,8	43,7
GR	31,1	30,7	31,6	30	28,8	25,7	27	26,9	27,6	28,8	29
E	21,5	21,7	22,4	22,4	22,5	22,5	23,6	23,8	23,6	24,7	25,3
F	37,6	38,2	38,3	38,5	37,7	38,3	37,9	38,5	39,2	40,2	41,6
IRL	20,8	22,2	21,4	21	22,7	23,2	23,4	25,2	25,9	26,3	28,8
I	21	21	21,2	20,6	21,2	22,8	20,2	21,6	21,5	21,1	21,5
L	18	19,7	16,6	16,8	17,6	18,4	20,9	20,6	20,9	19,5	19
NL	?	22,9	23,1	23,6	24,7	24,5	25,9	26,8	28,4	29,5	31,3
A	25,1	25,7	25,7	26,3	28,6	29,4	30,5	31,9	?	35,1	33,1
P	34,6	36,6	37,2	37	37,5	41,4	40,8	40,6	41,5	42,9	43,4
FIN	54,7	52,8	53,1	54,5	54,5	55	55,7	55,9	56,4	53,2	54,6
S	69,1	71,1	71,9	71,6	73,6	74,2	73,4	72,3	71,8	74,5	75,5
UK	45,3	46,2	46,2	48,4	48,8	49,2	49,4	50,2	51,4	51,6	51,5

Τα ποσοστά για τους άνδρες στην ίδια ηλικιακή ομάδα ακολουθούν

ΠΙΝΑΚΑΣ 15**Ποσοστό οικονομικώς ενεργών ανδρών 50 έως 64 ετών**

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
E.U.15	?	?	?	?	?	67,5	65,6	65	64,6	63,9	63,9
B	55,2	52,1	50,9	51,7	49,3	49,9	49,8	48,2	49,3	51,2	50
DK	74,7	74,6	76,8	76,7	77,3	76,1	76,1	75,6	75,3	77,3	72,8
D	71,7	71,9	71,8	72	72,8	71,8	69,5	68,2	68	67,3	66,2
GR	73,7	71,6	71	70	68,9	67,9	68,4	67,5	68,7	69,2	69,9
E	74,4	72,8	71,1	70,8	70,6	69,9	68,4	68,1	66,8	65,8	67,8
F	60,2	58,4	58,1	57,5	56	55,3	55	54,7	54,4	54,1	55,8
IRL	77,4	77,8	77,2	74,7	74,3	74,8	72,7	72,4	72,5	72,6	72,2
I	65,9	65,7	64,9	63,2	63,9	65	60	60,8	59	56,5	55,5
L	59,4	59,7	57,3	55,5	56,9	52,6	53,2	55,3	53,5	54,6	52,9
NL	?	61,4	60,3	60,1	60,2	58,8	58	57,9	58,6	58,4	59
A	60	58,5	57,7	57,6	58,4	59,5	59,4	59,5	?	60,8	60,6
P	72,3	71,9	71,4	72,4	73,1	75	71,6	70,7	71,5	70,4	71,3
FIN	63	60,3	59,3	59,2	60,2	59,9	60,1	58,8	59,8	55,9	58,2
S	81,7	80,7	80,6	80,8	81,6	81,7	80,3	78,6	77,9	80,7	80,6
UK	75,8	75,3	75,7	75,7	75,8	75,3	74	72,7	72,3	71,5	71,9

αντιστρόφως ανάλογη πορεία από τα αντίστοιχα ποσοστά των γυναικών **(ΠΙΝΑΚΑΣ 15)**. Με εξαίρεση την Αυστρία, που στην διάρκεια της εξεταζόμενης δεκαετίας, είχε οριακή άνοδο, όλες οι άλλες χώρες σημείωσαν πτώση στα ποσοστά τους, άλλες μεγαλύτερη και άλλες μικρότερη. Γενικά πάντως, τα ποσοστά των οικονομικά ενεργών ανδρών, είναι σε υψηλά επίπεδα για την συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα.

Τα ποσοστά ανεργίας, ηλικιακά και κατά φύλλο, παρουσιάζουν την γενική εικόνα που ισχύει για την ανεργία: έχουν αυξητικές τάσεις, επιβεβαιώνοντας την δυσκολία της αντιμετώπισής του.

ΠΙΝΑΚΑΣ 16

Ποσοστό ανεργίας γυναικών 25 έως 49 ετών

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
E.U.15	?	?	?	?	?	9,2	9,8	10,8	11,8	11,3	11,6
B	16,8	15,8	14,1	12,3	10,6	10,2	9	10	11,4	11,2	11,9
DK	7,6	6,7	7,1	8	8,4	9,7	9,5	10,6	9,1	7,9	7,9
D	8,2	8,2	8,1	7,6	6,3	6,4	8,1	9	10,2	9,2	9,2
GR	9	8,9	10,1	10	9,2	10,2	10,6	11,2	11,2	11,4	13,5
E	18	21,7	23,4	22,1	21,7	21,4	23,6	26,6	29,6	28,5	28,8
F	9,7	11,2	10,9	11,3	10,8	10,3	11,5	12,1	13,4	12,8	13,9
IRL	19	18,2	17,1	15,9	14,3	15,7	14	14,3	13,4	10,8	11,3
I	11,4	11,5	12,6	13,1	12	12,9	10,5	11,9	13	13,5	14
L	(3,1)	(3,1)	(2,4)	(2,2)	(2,1)	(2,1)	(2,9)	(3,2)	4,2	3,9	4,7
NL	?	13,2	12,6	11,7	11,2	9,6	7,9	7,5	8,1	8	7,9
A	2,5	3,7	3,7	3,2	3,4	3,7	3,3	4,1	?	4,6	4,9
P	9,1	7,5	6,6	6,3	5,7	5	4,2	5,3	7,3	7,3	7,8
FIN	3,5	3,5	3	2,5	2,2	4,7	9,1	13,9	14,7	13,9	12,8
S	2	1,7	1,4	1,2	1,3	2,2	3,8	6	6,2	6	7,5
UK	9,9	9,7	8,1	6,8	6,3	6,7	6,9	6,8	6,6	6,3	5,9

( ) : Μη αξιόπιστα, λόγω μικρού μεγέθους του δείγματος.

Η ανεργία στην βασική εργάσιμη ηλικία των γυναικών, έχει αυξητικές τάσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο **(ΠΙΝΑΚΑΣ 16)**, αφού στο διάστημα 1991 -1996 (διάστημα για το οποίο έχουμε στοιχεία από την EURO STAT) η ανεργία σημείωσε αύξηση από 9,2% το 1992 σε 11,6% το 1996. Σημαντικές διακυμάνσεις όμως παρουσιάζονται σε κάθε κράτος μέλος, στην εξεταζόμενη δεκαετία 1986-1996. Στο Βέλγιο, η ανεργία υποχώρησε στο 11,9% το 1996, ενώ και στην Ιρλανδία από το 19% του 1986 η ανεργία ήταν το 1996 στο 11,3%. Στην Ισπανία και στην Φινλανδία αντίθετα, υπήρξε εντυπωσιακή αύξηση της ανεργίας, κατά 10,8% στην Ισπανία και κατά 9,3% στην Φινλανδία, στην δεκαετία 1986-1996. Τα άλλα κράτη μέλη είχαν μικρότερες διαφοροποιήσεις- άλλα με αυξητικές τάσεις και άλλα όχι -, ο γενικός δείκτης όμως είχε αυξητική τάση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 17**Ποσοστό ανεργίας ανδρών 25 έως 49 ετών**

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
E.U.15	?	?	?	?	?	5,7	6,6	8	8,8	8,1	8,4
B	6,1	6,4	6,3	4,7	4	4,1	4,4	5,2	6,6	6,4	6,8
DK	3,9	4,3	5,4	7,2	7,5	8,1	7,8	10,2	6,6	4,9	4,7
D	5,3	5,8	4,9	4,2	3,6	4,1	4,4	5,8	6,9	6,3	7,3
GR	4,4	4,2	4	3,6	3,4	3,9	3,9	4,5	5	5,3	5,1
E	15,1	12,9	11,9	10,7	9,6	9,8	11,4	15,8	17,2	15,8	15,4
F	6,4	6,8	6,5	5,9	5,8	6	6,8	8,3	9,7	8,8	9,4
IRL	16	16,3	16	15,5	12,9	14,6	14,5	14,5	13,4	11,2	11,2
I	4,1	4,3	4,5	5	4,3	4,5	4,6	5,6	6,8	7,1	7,5
L	(1,4)	(1,4)	(1,1)	(0,9)	(1)	(1)	(1,3)	(1,7)	(2,5)	(1,9)	2
NL	?	5,8	6,3	5,9	5	4,7	3,6	4,4	5,8	5,5	4,3
A	3	3,3	3	2,7	2,6	2,9	2,9	3,2	?	3,5	5
P	4,9	4,1	3,1	2,7	2,4	2	2,4	3,6	4,9	5,4	5,1
FIN	5	5	4,3	3,1	3,3	8,4	13,7	18	17,6	14,9	11,8
S	1,9	1,6	1,4	1,2	1,4	2,8	5,7	8,9	8,4	8	9,8
UK	9,9	9,8	7,5	6,2	5,8	7,8	10	10,4	9,7	8,6	8,2

( ) : Μη αξιόπιστα, λόγω μικρού μεγέθους του δείγματος.

Και στην περίπτωση των ανδρών –πάντα στην ηλικιακή ομάδα 25-49 ετών τα ποσοστά της ανεργίας σημείωσαν αύξηση με ελαφρώς μεγαλύτερο ρυθμό από αυτά των γυναικών (**ΠΙΝΑΚΑΣ 17**). Τα ποσοστά ανεργίας είναι σαφώς μικρότερα από τα αντίστοιχα των γυναικών σε γενικά πλαίσια, η αύξηση όμως που παρατηρείται σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δείχνει την δυσκολία αντιμετώπισης του προβλήματος που καλείται ανεργία. Με εξαίρεση την Ιρλανδία, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ολλανδία που πέτυχαν μείωση της ανεργίας, σε όλες τις άλλες χώρες σημειώθηκε αύξηση αυτής. Εντύπωση προκαλεί η περίπτωση της Σουηδίας η οποία από το 1,9% που παρουσίαζε το 1986 – ποσοστό σημαντικό μικρό για οποιαδήποτε χώρα - έφτασε στο 1,4% το 1990 για να εκτιναχτεί στο 9,8% το 1996. Το Λουξεμβούργο πάντως έχει τον μικρότερο δείκτη ανεργίας συνολικά - άνδρες και γυναίκες.

Τα ποσοστά ανεργίας των γυναικών μεταξύ 50-64 ετών στην Ε.Ε. έχουν αυξανόμενους ρυθμούς, και είναι χαμηλότερα από τα ποσοστά της ηλικιακής ομάδας 25 - 49 ετών. Οι διαφορές όμως στα ποσοστά ανεργίας μεταξύ των κρατών μελών ποικίλουν (**ΠΙΝΑΚΑΣ 18**). Το Βέλγιο, η Ιρλανδία, η Ολλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο έχουν μειούμενα ποσοστά στους δείκτες ανεργίας τους, ενώ οι υπόλοιπες χώρες μέλη της Ε.Ε έχουν αύξηση. Στην περίπτωση της Γερμανίας, η αύξηση της ανεργίας που σημειώνεται σε όλες τις ηλικιακές ομάδες και στα δύο φύλλα, θεωρείται ως η πλέον φυσιολογική, αφού από το 1991 και μετά περιλαμβάνεται η Γερμανία ως ενοποιημένο κράτος. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση των ποσοστών της ανεργίας, αφού η πρώην Ανατολική Γερμανία είχε τρομακτική ανεργία η οποία, μετά την ενοποίηση του κράτους, επηρέασε και τα ποσοστά της πρώην Δυτικής Γερμανίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 18**Ποσοστά ανεργίας γυναικών 50 έως 64 ετών**

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
E.U.15	?	?	?	?	?	6,2	7,2	8	8,5	8,3	8,4
B	8,6	8,8	8,4	7	6,1	4,6	5,1	5,9	7,3	7,4	5,6
DK	7	5,4	6,3	8,2	7,9	8,8	8,9	9,8	7,5	7,8	6,4
D	7,6	7,8	8,4	9,3	7,2	7,7	10,2	11,7	12,4	12,3	12,7
GR	2,2	2,3	2,2	2,6	2,5	3,5	3,7	3,4	4	4,2	4,5
E	6,7	8,4	8	8,4	8,9	8,8	9,6	11,4	13,2	14,1	14,7
F	7,2	8,2	8,3	8,2	7,9	8	8,9	8,2	8,2	8,3	8,4
IRL	13,3	13	13,2	12,1	11,4	11,1	10,2	9,6	9,7	9,5	8,5
I	3,7	3,6	3,7	3,3	3,6	3	3,5	4	5,1	4,8	4,8
L	?	?	?	?	?	?	?	??	?	?	?
NL	?	8	9	7,7	7,1	7,5	5,5	5,4	6,2	5,7	5,9
A	3	2,8	3,2	3,3	3,9	4,4	5,5	6,3	?	5,1	6,3
P	2,9	2,6	2	1,9	2	2,2	(1,2)	2,8	2,6	3,6	3,9
FIN	5,3	4,6	4,6	4,5	3,1	5,8	9,6	14	16,8	9,4	10,8
S	2,8	1,7	1,3	1,1	1,2	1,4	2,2	3,9	4,4	5,9	6,1
UK	6,2	6,8	6,2	5,7	4,7	5,2	4,7	5,4	5,4	4,3	3,9

( ) : Μη αξιόπιστα, λόγω μικρού μεγέθους του δείγματος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 19**Ποσοστά ανεργίας ανδρών 50 έως 64 ετών**

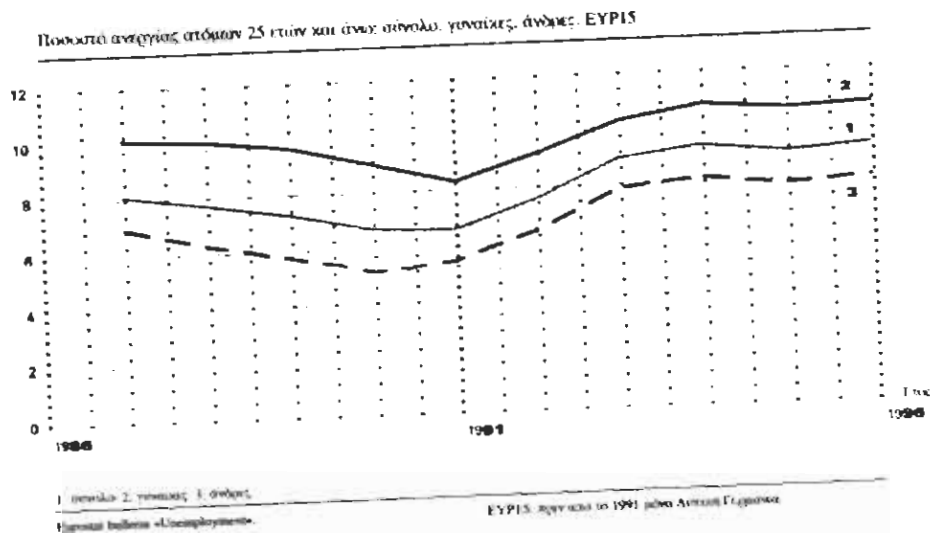
	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
E.U.15	?	?	?	?	?	5,2	6,2	7,6	8,1	7,6	8,1
B	5,3	5,4	5,6	4	3,5	2,5	2,7	3,9	4,9	4,4	4,8
DK	4,3	5,4	5,1	5,9	6,3	7,2	7,3	8,5	6,6	6,1	5,3
D	5,4	6,1	5,7	5,2	5,1	5	6	7,7	8,5	8,5	10,2
GR	2,4	2,6	2,3	1,9	1,8	1,8	2,4	3,1	3,4	3,6	2,9
E	12,6	10,8	9,8	9,2	8,4	8,3	9,1	12	13,3	12	12,1
F	7	7	6,8	6,4	5,7	5,7	6,9	7	7,7	7,3	8,1
IRL	10,9	12,4	12	11,6	10,3	10,4	9,4	9,8	10	8,7	8,3
I	2,2	2,4	1,9	2,3	1,8	1,8	2,2	2,7	3,8	4,1	4
L	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
NL	?	5,4	5,1	4,9	3,6	4,7	2,6	3,8	3,3	3,9	4
A	3,2	3,5	3,4	2,6	3,9	4,3	4,7	6,5	?	4,4	5,5
P	3,1	3,2	2,4	2	2	1,6	2,5	3,9	4,5	4,9	5,7
FIN	5,7	5	5	3,2	3,9	7,4	13,8	17,2	20,1	14,2	13,7
S	2,4	1,7	1,3	1	1,1	2,1	3,4	5,8	6,4	6,5	7,7
UK	9,7	10,3	9,4	7,9	7,5	8,6	10,4	11,9	11	9,2	8,5

Και στην περίπτωση των ανδρών, τα πράγματα είναι παρόμοια με αυτά των γυναικών. Παρατηρείται ελαφρώς μικρότερο ποσοστό ανεργίας στην Ε.Ε., ενώ ποικίλλουν οι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών, με εξαίρεση την Πορτογαλία, την Φινλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο – με σημαντική μάλιστα διαφορά, 8,5% των ανδρών έναντι 3,9% των γυναικών (**ΠΙΝΑΚΑΣ 19**). Στην περίοδο 1986 – 1996, μείωση στα ποσοστά ανεργίας είχαν το Βέλγιο, η Ισπανία, η Ιρλανδία, η Ολλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Σε σύγκριση με τα αντίστοιχα ποσοστά ανεργίας ανδρών στην ηλικιακή ομάδα 25 – 49 ετών (την βασική εργάσιμη ηλικία), φαίνεται ότι δεν υπάρχουν πολύ μεγάλες διαφορές.

Σε γενικές γραμμές πάντως, σε συνδυασμό και με την μελέτη των παραπάνω πινάκων, φαίνεται ότι κατά την διάρκεια της περιόδου 1986 – 1991, υπήρξαν έντονοι ρυθμοί ανάπτυξης και απασχόλησης σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ η αύξηση των ποσοστών ανεργίας άρχισε να συντελείται και πάλι από το 1991 και μετά.

Οι αυξομειώσεις που συντελέστηκαν στα ποσοστά της ανεργίας μεταξύ 1986 – 1996 δείχνουν την ύφεση της ανεργίας ως το τέλος της δεκαετίας του '80 και την αύξηση της από την δεκαετία του '90 και μετά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 20

Όπως φαίνεται και από τον παραπάνω πίνακα (**ΠΙΝΑΚΑΣ 20**), το 1991 είναι το τέλος της ύφεσης της ανεργίας που σημειώθηκε τόσο σε συνολικό επίπεδο, όσο και μεταξύ ανδρών και γυναικών. Τα ποσοστά ανεργίας των γυναικών είναι σταθερά υψηλότερα

από τα ποσοστά του συνόλου, ενώ τα αντίστοιχα των ανδρών δεν υπερβαίνουν σε καμία περίπτωση τα αντίστοιχα ποσοστά του συνόλου. Φαίνεται από την μελέτη του πίνακα όμως, ότι τα συνολικά ποσοστά ανεργίας των γυναικών σε σχέση με αυτά του συνόλου, έχουν μειωθεί στην δεκαετία 1986 – 1996, ενώ τα αντίστοιχα των ανδρών έχουν πλησιάσει ελάχιστα, τα αντίστοιχα ποσοστά του συνόλου.

Η εξέλιξη της ανεργίας κατά μείζονες ομάδες ηλικιών στις δύο περιόδους 1987 – 1990 (περίοδος έντονης οικονομικής ανάπτυξης) και 1990 – 1994 (αύξηση του φαινομένου της ανεργίας), βγάζει αρκετά συμπεράσματα, άξια αναφοράς.

Στην περίοδο 1987 – 1990, η μείωση της ανεργίας, συγκριτικά μεταξύ των ατόμων στην βασική εργάσιμη ηλικία (25 – 49 ετών) και των μεγαλύτερων σε ηλικία ατόμων (50 – 64 ετών) ήταν λιγότερο αισθητή **[ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (Α)]**. Στην περίπτωση τόσο των ανδρών όσο και των γυναικών, και στις δύο ηλικιακές ομάδες παρουσιάστηκε μείωση της ανεργίας κατά λιγότερο από δύο ποσοστιαίες μονάδες. Ωστόσο, σε αντιδιαστολή με την περίπτωση των ανδρών, όσον αφορά τις γυναίκες, υπήρχαν αξιοσημείωτες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Ενώ στο Βέλγιο, την Ολλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο σημειώθηκε σημαντική μείωση του ποσοστού ανεργίας των γυναικών άνω των 25 ετών, στην Δανία, την Ελλάδα, την Ισπανία και την Ιταλία το αντίστοιχο ποσοστό αυξήθηκε – παρ' ότι στην Ισπανία και την Ιταλία, η ανεργία μεταξύ των γυναικών κάτω των 25 ετών σημείωσε πτώση.

Στην περίοδο 1990 – 1994 τώρα, στο σύνολο της Ε.Ε. οι άνδρες επλήγησαν από την αύξηση της ανεργίας πολύ περισσότερο από τις γυναίκες, αλλά αυτό δεν πρόκειται για μία γενική τάση. Στη Δανία, την Γερμανία, την Ελλάδα και την Ισπανία, το ποσοστό ανεργίας για τις γυναίκες ηλικίας 25 ετών και άνω, αυξήθηκε περισσότερο από το αντίστοιχο ποσοστό για τους άνδρες, παρ' ότι οι απώλειες των θέσεων εργασίας είχαν ως επίκεντρο τους τελευταίους. Από την άλλη, στα περισσότερα από τα άλλα κράτη μέλη, η αύξηση του ποσοστού ανεργίας των ανδρών, ήταν σημαντικά μεγαλύτερη απ' ότι για τις γυναίκες. Στην Ολλανδία μάλιστα, το εν λόγω ποσοστό αυξήθηκε για τους άνδρες, ενώ μειώθηκε για τις γυναίκες.

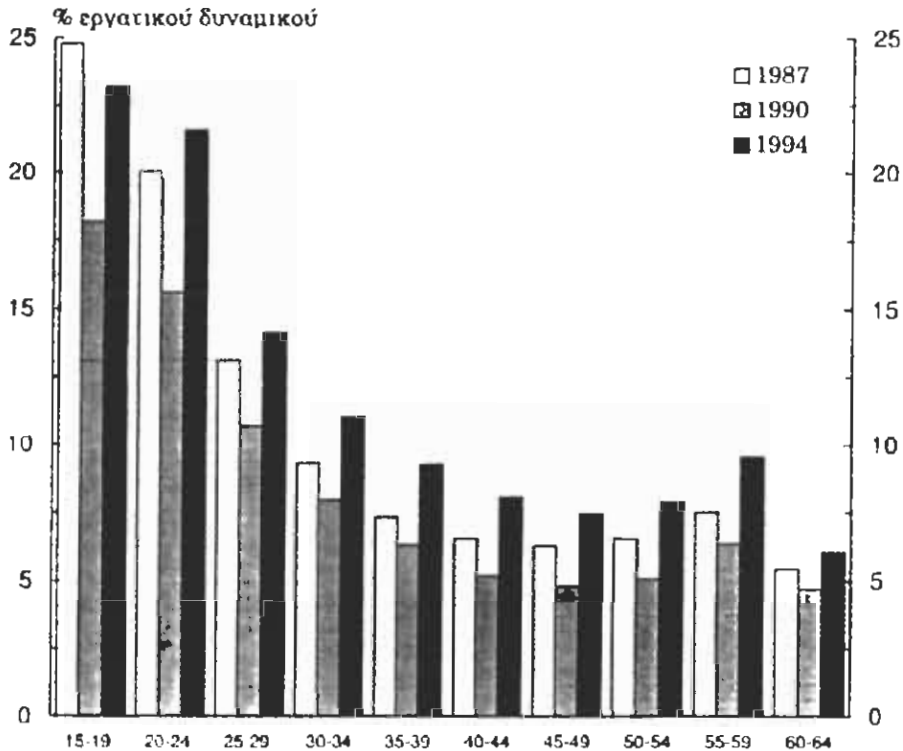
Στα περισσότερα κράτη μέλη, η ηλικιακή ομάδα 25 – 49 ετών επλήγη από την αύξηση της ανεργίας περισσότερο από άτομα μεγαλύτερης ηλικίας. Όσον αφορά τους άνδρες, οι μόνες εξαιρέσεις ήταν η Ελλάδα και η Πορτογαλία, όπου και οι δύο ομάδες επλήγησαν στον ίδιο βαθμό, καθώς και η Αυστρία και η Φινλανδία, ενώ όσον αφορά τις γυναίκες, εξαιρέσεις αποτέλεσαν οι δύο τελευταίες προαναφερθείσες χώρες, καθώς και η Γερμανία, η Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Σημαντική είναι επίσης και η κλίμακα της ανεργίας στα κράτη μέλη ανά ηλικιακή ομάδα. Στο επίπεδο της Ε.Ε., το ποσοστό ανεργίας σημειώνει σημαντική μείωση καθώς αυξάνεται η ηλικία, μολονότι είναι σχετικά υψηλό για τα άτομα μεταξύ 50 – 59 ετών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 21

Ποσοστά ανεργίας κατά λεπτομερή ομάδα ηλικιών στην Ένωση, 1987, 1990 και 1994

Έτσι λοιπόν οι νέοι (για την περίπτωση των οποίων θα γίνει εκτενής λόγος παρακάτω) μεταξύ 15 – 24 ετών, έχουν περισσότερο από τριπλάσια πιθανότητα να παραμείνουν άνεργοι, συγκριτικά με όσους πλησιάζουν τα 50, οι οποίοι αποτελούν την ηλικιακή ομάδα με το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας (**ΠΙΝΑΚΑΣ 21**), και αντιμετωπίζουν την μισή πιθανότητα να παραμείνουν άνεργοι από κάποιον κοντά στα 30, ενώ έχουν 25% λιγότερες πιθανότητες να παραμείνουν άνεργοι συγκριτικά με κάποιον που πλησιάζει τα 60 (στον παραπάνω πίνακα εξαιρούνται τα τελευταίως εισερχόμενα κράτη μέλη στην Ε.Ε., για τα οποία δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα).

Το συγκεκριμένο αυτό πρότυπο ισχύει τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες, αν και για κάθε ηλικιακή ομάδα, το ποσοστό ανεργίας μεταξύ των γυναικών είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο των ανδρών, εξαιρουμένης της περίπτωσης των ατόμων 55 ετών και άνω, όπου το ποσοστό είναι μεγαλύτερο για τους άνδρες.

Επιπλέον, πρόκειται για πρότυπο που σε γενικές γραμμές έχει παραμείνει διαχρονικά αμετάβλητο αν και κατά την πρόσφατη ύφεση, τα άτομα 30 ετών και άνω, φαίνεται να έχουν πληγεί περισσότερο από την αύξηση της ανεργίας, συγκριτικά με τα άτομα κάτω των 30 ετών, ιδιαίτερα δε με τα άτομα κάτω των 20 ετών [**ΓΕΝΙΚΟΣ**

ΠΙΝΑΚΑΣ (B)]. Ωστόσο, το συγκεκριμένο πρόβλημα και, επομένως η φύση του προβλήματος της ανεργίας, διαφέρει αρκετά στην Ένωση, από την άποψη ότι οι ηλικιακές ομάδες που θίγονται περισσότερο είναι διαφορετικές σε κάθε κράτος μέλος **[B1]**. Ενώ στην πλειοψηφία των κρατών μελών, τα ποσοστά ανεργίας των νέων είναι κατά πολύ μεγαλύτερα από τα αντίστοιχα ποσοστά για τα άτομα άνω των 25 ετών, και τα ποσοστά ανεργίας παρουσιάζουν πτωτική τάση όσο αυξάνεται η ηλικία, υπάρχουν και εξαιρέσεις.

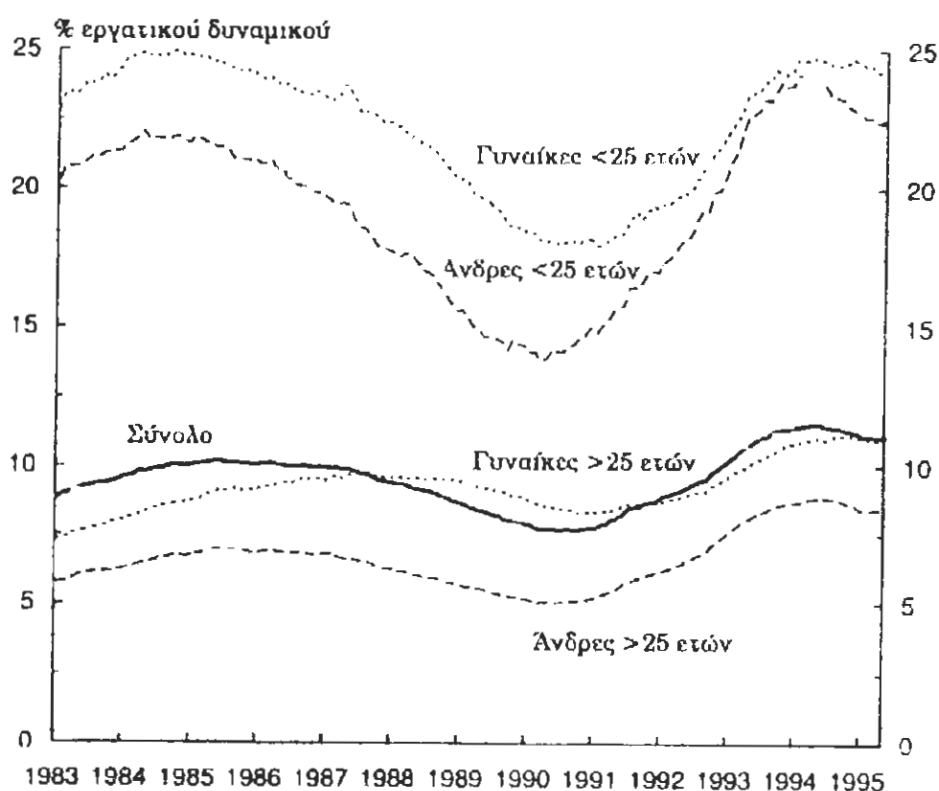
Σε έξι κράτη μέλη (Βέλγιο, Ισπανία, Ελλάδα, Γαλλία και σε μικρότερο βαθμό η Ιρλανδία) τα ποσοστά ανεργίας, τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες, είναι ιδιαίτερα υψηλά για τους νέους κάτω των 25 ετών **[B2 – B12]**, με ποσοστό που φτάνει στο 60% στην Ισπανία, και μειώνονται καθώς αυξάνει η ηλικία. Βασικά διαφέρουν τα ποσοστά μεταξύ των ατόμων κάτω των 25 ετών και των μεγαλύτερων από την εν λόγω ηλικία. Το ίδιο πρότυπο ισχύει για άνδρες και γυναίκες μολονότι, με εξαίρεση την ηλικιακή ομάδα 20-34 ετών στην Ιρλανδία, τα ποσοστά ανεργίας μεταξύ των γυναικών, υπερέβαιναν τα αντίστοιχα για τους άνδρες ως την ηλικία των 55 ετών, ιδιαίτερα στα κράτη μέλη του Νότου.

Στα υπόλοιπα πέντε κράτη μέλη (Δανία, Γερμανία, Ολλανδία, Πορτογαλία και Ηνωμένο Βασίλειο), τα ποσοστά ανεργίας των νέων είναι πολύ χαμηλότερα, αν και ισχύει παρόμοιο πρότυπο σχετικών διαφορών, από την άποψη ότι τα ποσοστά ανεργίας είναι σημαντικά υψηλότερα απ' ό,τι για τα μεγαλύτερα άτομα. Εξαίρεση αποτελεί η Γερμανία, όπου δεν φαίνεται να υπάρχει παρόμοιο ειδικό πρόβλημα ανεργίας των νέων. Εκτός από τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας των νέων, η βασική διαφορά από την ομάδα των άλλων έξι κρατών μελών συνίσταται, σε γενικές γραμμές, στα σχετικά υψηλά ποσοστά ανεργίας για τα άτομα στην ηλικία των 50. Αυτό είναι ιδιαίτερα εμφανές στην Γερμανία, όπου η ανεργία μεταξύ των ατόμων ηλικίας 55 ετών και άνω, είναι σημαντικά μεγαλύτερη απ' ό,τι μεταξύ νεότερων ηλικιακών ομάδων. Το συγκεκριμένο αυτό πρότυπο ωστόσο, διαγράφεται λιγότερο σαφές στην περίπτωση της Ολλανδίας, όπου η αύξηση των ποσοστών ανεργίας αρχίζει από την ηλικία των 35 ετών και άνω, ενώ στη Δανία η αύξηση αυτή ξεκινάει στην ηλικία των 45 ετών.

Σε γενικές γραμμές επομένως, η ανεργία των νέων αποτελεί ιδιαίτερο πρόβλημα του νοτίου τμήματος της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένου και της Ιρλανδίας, ενώ η ανεργία μεταξύ των ατόμων μεγαλύτερων σε ηλικία, αποτελεί πρόβλημα του Βορρά.

6.1.1.4 Ανεργία των νέων

Η ανεργία των νέων ανθρώπων, είναι ένα πολύ σημαντικό πρόβλημα που απασχολεί πολύ σοβαρά όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε. Οι νέοι, η "ευαίσθητη" δηλαδή ηλικιακή ομάδα των 15 ως 24 χρόνων, έχει σημαντικό πρόβλημα με το φαινόμενο της ανεργίας που παρατηρείται σ' όλη την Ευρώπη – αλλού περισσότερο και αλλού λιγότερο. Η ανεργία των νέων ατόμων κάτω των 25 ετών, που ανέκυψε ως ιδιαίτερα οξύ πρόβλημα κατά την ύφεση των αρχών της δεκαετίας του '80, μειώθηκε σημαντικά κατά την περίοδο της οικονομικής ανάκαμψης, από το 1985 και μετά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 22**Ποσοστά ανεργίας κατά φύλο και ηλικία στην Ένωση, 1983-Μάιος 1995**

Το ποσοστό για τους νέους άνδρες σημείωσε κατακόρυφη πτώση, συρρικνούμενο κατά την διάρκεια της εν λόγω περιόδου από 22% σε κάτω από 14%, ενώ το ποσοστό για τις νέες γυναίκες μειώθηκε από 25% σε περίπου 18% (ΠΙΝΑΚΑΣ 22). Και στις δύο περιπτώσεις η μείωση ήταν σημαντικά μεγαλύτερη απ' ό,τι μεταξύ των μεγαλύτερων σε ηλικία ατόμων, δεδομένου ότι η μείωση που αφορά τους άνδρες και τις γυναίκες ηλικίας άνω των 25 ετών, ανέρχεται μόνο σε 1,5% του εργατικού δυναμικού.

Κατά την διάρκεια των τεσσάρων ετών ύφεσης που ακολούθησαν, σημειώθηκε έντονη αύξηση της ανεργίας μεταξύ των νέων, τόσο ανδρών όσο και γυναικών, ιδιαίτερα δε μεταξύ των ανδρών. Πράγματι, το ποσοστό ανεργίας για τους άνδρες κάτω των 25 ετών, αυξήθηκε περισσότερο μεταξύ 1990 και 1994 απ' ό,τι είχε μειωθεί

κατά την προηγούμενη οικονομική περίοδο οικονομικής ανάπτυξης. Ως εκ τούτου, στις αρχές του 1994 ήταν περίπου στο 24%, ποσοστό υψηλότερο από την προηγούμενη μέγιστη τιμή. Ενώ κατά την συγκεκριμένη περίοδο, το αντίστοιχο ποσοστό για τις γυναίκες σημείωσε μικρότερη αύξηση, παρέμεινε εντούτοις υψηλότερο από το ποσοστό των ανδρών, φτάνοντας στο 24,5% το 1994. Ωστόσο, η διαφορά μεταξύ των δύο ποσοστών, η οποία είχε γίνει μεγαλύτερη κατά την περίοδο 1985 – 1990, περιορίστηκε αισθητά.

Από την μείωση της ανεργίας λοιπόν μεταξύ 1987 – 1990 ωφελήθηκαν περισσότερο οι άνεργοι νέοι κάτω των 25 ετών, ο αριθμός των οποίων μειώθηκε στην Ένωση κατά 1/3 όσον αφορά τους άνδρες, και κατά 1/4 όσον αφορά τις γυναίκες. Η μείωση αυτή ήταν ιδιαίτερα αισθητή στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (Ισπανία, Ιρλανδία, Νότιος Ιταλία και Πορτογαλία), όπου η ανεργία των νέων ήταν εξαιρετικά υψηλή [(A1) & (A2)].

Καθώς όμως οι νέοι είχαν τα περισσότερα οφέλη από την μείωση της ανεργίας στα τέλη της δεκαετίας του '80, ήταν αυτοί που επλήγησαν και περισσότερο από την αύξηση της ανεργίας που σημειώθηκε από το 1990 και μετά. Μολονότι αυξήθηκε το ποσοστό τόσο για τους άνδρες όσο και για τις γυναίκες κάτω των 25 ετών, η αύξηση ήταν ιδιαίτερα έντονη για τους άνδρες [(A3) & (A4)]. Στο Βέλγιο, Ισπανία, Γαλλία, Φινλανδία και Σουηδία, η αύξηση ήταν μεγαλύτερη του 10% του εργατικού δυναμικού, ενώ στην Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, μεγαλύτερη του 5%. Όσον αφορά τις γυναίκες κάτω των 25 ετών, το ποσοστό ανεργίας σημείωσε αύξηση μεγαλύτερη του 5% του εργατικού δυναμικού μόνο στην Ισπανία, Γαλλία, Φινλανδία και Σουηδία, ενώ στη Δανία, την Ολλανδία και την Αυστρία, σημειώθηκε πτώση.

Η εξέταση των νέων, οικονομικά ενεργών ατόμων, είναι αρκετά αξιόλογη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 23

Ποσοστό οικονομικώς ενεργών γυναικών 15 έως 24 ετών

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
E.U.15	?	?	?	?	?	49,8	47,9	45,9	44,8	44	42,8
B	41,6	40,2	36,8	33,8	34,1	35,4	35,7	32,7	33	31,7	29,9
DK	71,7	74,7	73,3	71,3	70,4	70,9	71	70	65,9	69,4	70,8
D	56,8	56,9	58	57,7	58,8	58,6	56,4	54	52,9	50,3	47,1
GR	33,3	32,8	34,5	35,2	35,2	34	33,2	33	32,6	32,5	34,1
E	38,8	44,4	45,2	43,3	42,6	40,1	39,1	38	38,7	38	36,8
F	47,9	46,4	43,7	42,7	41,6	38	37,3	36,2	34,7	34	32,9
IRL	52	50,4	47,7	47	45,7	44,6	42,3	43,8	43,3	41,4	40,1
I	43,8	43,1	44,5	45	43	41,6	38,6	36	34,3	33,8	33,9
L	56,4	54,1	51,4	50,5	43,8	50	50,4	45,5	45	39,9	38,5
NL	?	58,6	56,1	57,2	59,2	60,1	61,1	59,7	59,6	62,6	60,9
A	59,4	61,5	61	61	60,1	60,5	61,7	58,1	?	58,9	56,4
P	53	54,3	53,9	53,3	53	51	46	43	41,6	38,9	38,3
FIN	54,4	54,5	53,8	54,6	54,4	50,8	46,3	?	?	48,1	45,6
S	65,7	67,5	68,5	69,6	68,3	64,8	59,4	52,1	?	52,4	42,6
UK	64,1	65,5	65,4	67,7	66,7	65,4	63	61,4	60	59,3	60,3

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 15 κρατών μελών, τα ποσοστά των οικονομικά ενεργών γυναικών είναι λίγο παραπάνω από 40% (με μια συνεχή όμως μείωση την περίοδο 1991 - 1996). Μεταξύ των κρατών μελών όμως υπάρχουν σημαντικές διαφορές (**ΠΙΝΑΚΑΣ 23**). Το Βέλγιο για παράδειγμα, έχει από τα χαμηλότερα ποσοστά οικονομικά ενεργών γυναικών, σε αντίθεση με την Δανία που έχει το υψηλότερο. Οι τάσεις των ποσοστών μεταξύ των κρατών μελών, στην διάρκεια τη εξεταζόμενης περιόδου 1986 - 1996, ποικίλλουν. Οι περισσότερες των χωρών σημείωσαν σημαντική πτώση των ποσοστών τους, ενώ μόνο δύο χώρες, η Ελλάδα και η Ολλανδία, σημείωσαν μικρές αυξήσεις, γεγονός που δείχνει τον ολοένα αυξανόμενο αποκλεισμό των νέων γυναικών από το οικονομικό σύστημα του εκάστοτε κράτους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 24

Ποσοστό οικονομικών ενεργών ανδρών 15 έως 24 ετών

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
E.U.15	?	?	?	?	?	56,8	54,8	52,9	51,6	50,4	49,7
B	43,9	42,8	38,5	38,2	37	37,6	36,7	36,1	37,3	36	35,6
DK	78,6	76,3	78,6	79,3	76,5	75,4	73	71	72,1	77	76,6
D	61,8	62	63,2	61,3	62,5	62,3	60,1	58,4	56,9	54,6	53,6
GR	45,2	44,4	44,6	45,2	44,1	43,4	43	42,4	41,8	41,3	40,1
E	54,5	54,5	54,2	51,8	51,6	50,7	49,4	47,5	47,2	44,6	43,7
F	55	53	49,4	48	47,7	42,3	42,2	40,2	38,7	37,6	37,7
IRL	60,5	58,2	56,5	54,6	53,9	53,2	49,6	49,4	49,3	48,3	46,7
I	52,8	52,8	53,3	52,4	50,7	50,6	47,7	45,9	44,1	43,8	43
L	59,7	58,5	53,5	54,5	46,1	56,2	52,2	50	47,9	42,4	42,8
NL	?	61,4	57,8	57,8	60	60,6	60,7	61,2	61,6	62,2	61,3
A	68,5	69,6	67,6	66,1	66,3	66,6	66,8	64,9	?	64,6	62,9
P	69,7	68,6	67,2	65,8	63,8	62,2	56,2	52	48,9	47,2	46,2
FIN	56,4	56	54,8	56,7	55,7	51,4	?	?	?	51,5	49,3
S	65,1	65,9	67,2	68,9	68,8	64,9	58,5	50	49,4	48,5	43,6
UK	75,2	75,8	76,6	77,4	76,7	74,7	72,7	70,4	69	67,9	68,4

Στους άνδρες η πτώση ήταν σημαντικότερη, αναλογικά με την αντίστοιχη των γυναικών (**ΠΙΝΑΚΑΣ 24**). Σε όλες τις χώρες σημειώθηκε μείωση των ποσοστών των οικονομικά ενεργών ανδρών – με φυσική ως εκ τούτου την μείωση των ποσοστών και σε επίπεδο Ένωσης. Σε ορισμένες μάλιστα χώρες, όπως Γαλλία, Λουξεμβούργο, Πορτογαλία και Σουηδία, η μείωση των ποσοστών των οικονομικά ενεργών νέων ανδρών ήταν εντυπωσιακή. Την μικρότερη, σχεδόν ανεπαίσθητη, μείωση των ποσοστών της, είχε η Ολλανδία – από 61,4% το 1987, σε 61,3% το 1996 -, με αρκετές όμως διακυμάνσεις στην διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου.

Η ανεργία των νέων είναι ένα πολύ σημαντικό πρόβλημα. Αποτελεί το επίκεντρο εκτεταμένης και εντατικής δράσης, σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Τα ποσοστά της ανεργίας των νέων στην Ευρώπη, δεν διαφέρουν πολύ από τα αντίστοιχα επίπεδα στα

μέσα της δεκαετίας του '70, τα οποία είχαν προκαλέσει τότε την ενεργοποίηση των κρατών για την αντιμετώπιση του θέματος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 25

Ποσοστό ανεργίας γυναικών 15 έως 24 ετών

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
E.U.15	?	?	?	?	?	17,6	18,2	20,8	21,8	22,5	22,9
B	27	28,7	23,4	20,2	19,2	17,1	15,2	19,6	23,4	23,7	24,4
DK	9,5	10	9	12,4	11,6	12,3	12,6	14,7	10,2	12,3	12,4
D	9	7,6	7,3	5,9	4,7	5,8	6,5	7,7	8,4	8,2	8,6
GR	34,2	33,8	36	34	32,6	33,5	34,2	36	36,9	37,7	41,3
E	49,6	49,6	48,3	42,6	39,3	37,1	39,8	46,6	49,7	48,1	48,3
F	26,4	27,1	25,3	23	23	22,6	25	27,7	30,5	30,7	30,3
IRL	22,6	22,8	22,8	19,6	18,2	21,1	20,8	22,8	20,5	17,3	17
I	40,3	39,7	39,5	38,5	35,4	33,5	32,2	34,4	35,4	37,6	39,2
L	(6,7)	(6,6)	(4,8)	?	?	?	?	?	(7,3)	(7,8)	8,3
NL	?	18	14,5	13,9	11,9	12	8,5	9,5	9	12,7	11,6
A	4,4	5,4	5	4,7	3,8	3,4	4	4,6	?	6,2	6,5
P	25,5	22	19,3	15,8	13,3	11,7	10,8	14,7	16,9	17,1	20
FIN	?	?	?	?	?	?	?	?	?	41,1	41,2
S	5,3	4,6	3,6	3	3,7	5,7	9,1	15,2	14,3	17,8	20,6
UK	17	15	11,9	9,3	9,3	11,4	11,7	13,4	12,8	12,5	11,3

( ) : Μη αξιόπιστα, λόγω μικρού μεγέθους του δείγματος.

Στην Ευρώπη συνολικά, η ανεργία των γυναικών σημείωσε μικρή άνοδο, από 17,6% το 1991 σε 22,9% το 1996. Στα διάφορα κράτη μέλη όμως, παρουσιάζονται αρκετές διακυμάνσεις (**ΠΙΝΑΚΑΣ 25**). Η ανεργία είναι αρκετά χαμηλή στην Γερμανία, Λουξεμβούργο και Αυστρία, ενώ εμφανίζεται σε υψηλά επίπεδα στις χώρες του Νότου (Ελλάδα, Ισπανία και Ιταλία, συνεπικουρούμενης και της Φινλανδίας).

Η ανεργία των νέων ανδρών ηλικίας 15 – 24 ετών, εμφανίζεται και αυτή αυξητική (**ΠΙΝΑΚΑΣ 26**), και μάλιστα με μεγαλύτερους ρυθμούς από την αντίστοιχη των γυναικών, παραμένει όμως συνολικά χαμηλότερη κατά 2% από την αντίστοιχη των γυναικών – 20,9% έναντι 22,9% των γυναικών σύμφωνα με τα στοιχεία του 1996, τελευταίο έτος για το οποίο υπάρχουν στοιχεία από την EURO STAT (στατιστική επετηρίδα του 1997). Στην Ισπανία, Ιρλανδία, Ολλανδία, Πορτογαλία και Ηνωμένο Βασίλειο, επετεύχθη μείωση της ανεργίας στην δεκαετία 1986 – 1996, ενώ η ανεργία των ανδρών, σε αντιστοίχιση με αυτή των γυναικών, για το έτος 1996, δείχνει ότι μόνο στην Ιρλανδία, Ολλανδία και – σε ένα μεγαλύτερο βαθμό – στο Ηνωμένο Βασίλειο η ανεργία των ανδρών ξεπέρασε αυτή των γυναικών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 26**Ποσοστό ανεργίας ανδρών 15 έως 24 ετών**

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
E.U.15	?	?	?	?	?	14,9	16,3	20,1	21,3	20	20,9
B	15,5	14,7	13	11,4	10,1	11	11,3	17,4	20,5	19,7	17,3
DK	7	8	8,1	10,7	11,4	10,7	12,1	14,5	10,2	7,8	9
D	6,8	7,4	6,3	5,2	4,4	5,2	5,4	7,6	9,4	8,7	10,5
GR	16	17,5	17	17	15,1	16,9	17,2	18,8	19,8	19,4	21,5
E	44,2	38,4	35,2	27,5	25,7	25,2	28	39,1	41,4	36,4	36,6
F	21,5	20	19,1	16,2	16,8	17	18,6	23,6	27,2	23,7	25,1
IRL	29,1	28,6	27,1	23,7	20,9	24,7	24,3	26,9	25,1	20,3	19,1
I	27,3	28,7	27,9	25,9	23,4	23,8	23,3	26,3	28,7	29	30
L	(5,5)	(4,2)	(4,6)	?	?	?	(4,2)	(4,4)	(8,5)	(6,7)	10,1
NL	?	15,7	14	12,4	10,2	10,2	7,7	11,3	13,6	11,5	11,3
A	3,5	4,6	4,2	3,6	3,8	4	4,2	4,7	?	5,7	7,1
P	16,3	14	10,2	8,2	7,9	6,2	8,7	9,9	12,5	15,1	14,6
FIN	?	?	?	?	?	?	?	?	?	41,9	41,3
S	5,7	4,4	3,3	3,2	3,7	7,5	13,7	21,6	19	22,4	20,2
UK	19,8	17,2	14,3	11,2	11,4	15,9	19	20,9	19,3	17,9	17,9

Σε γενικές γραμμές πάντως, και μετά την λεπτομερή μελέτη των πινάκων, φαίνεται ότι τα ποσοστά της ανεργίας ακολουθούν το γενικό πλαίσιο που υπήρχε για την ανεργία σε όλη την Ευρώπη: μέχρι το 1991 – περίοδος στην οποία υπήρχε έντονη οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση – η ανεργία κυμαινόταν σε χαμηλά επίπεδα, με αρκετές φορές μάλιστα να υπάρχει και μία τάση μείωσης αυτής, τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες. Από το 1991 και μετά όπου η ανεργία σημείωσε και πάλι άνοδο, τα ποσοστά ανεργίας αυξήθηκαν κατακόρυφα, ξεπερνώντας σε αρκετές περιπτώσεις και αυτά του 1986 – αρχή της ύφεσης που ακολούθησε μετέπειτα, ως το 1991. Άλλωστε, όπως έχει προαναφερθεί, η αύξηση της ανεργίας που άρχισε να σημειώνεται στην δεκαετία του '90, επηρέασε περισσότερο τους νέους ενώ, αναλογικά, έπληξε πιο πολύ τους άνδρες και λιγότερο τις γυναίκες.

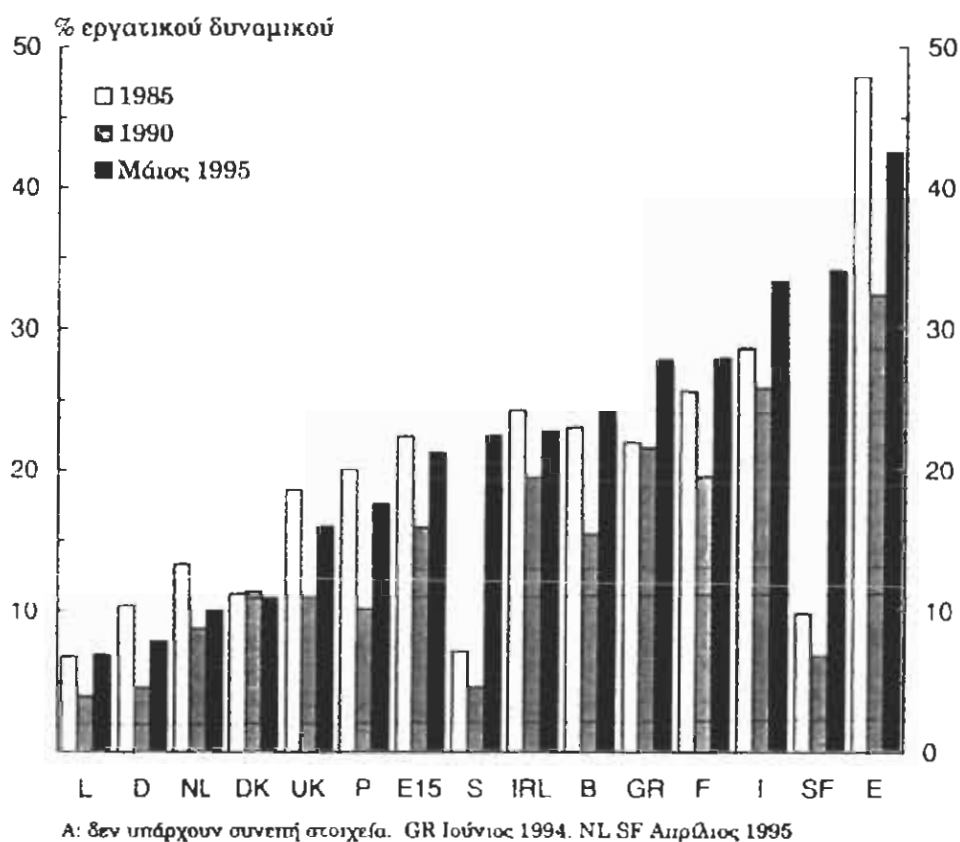
Το πρόβλημα της ανεργίας των νέων είναι όχι μόνο καθαυτό ιδιαίτερα ανησυχητικό, αλλά και εξαιτίας των πιθανών δυσμενών συνεπειών του για τις μελλοντικές προοπτικές σταδιοδρομίας μεγάλου αριθμού νέων και της απογοήτευσης που μπορεί να προκληθεί στα νεαρά άτομα. Είναι ανησυχητικό, αφενός, το γεγονός ότι οι νέοι στο τέλος της εκπαίδευσης τους διαθέτουν ανεπαρκή προσόντα ή, τουλάχιστον, προσόντα που δεν ανταποκρίνονται επαρκώς στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και, αφετέρου, το γεγονός ότι η αγορά εργασίας δεν καταφέρνει να τους παρέχει την εργασιακή πείρα που μπορεί να είναι ζωτικής σημασίας για την μελλοντική τους σταδιοδρομία.

Σε ολόκληρη την Ένωση, τα ποσοστά ανεργίας των νέων κατά το 1995 είναι

σε μεγάλο βαθμό τα ίδια με αυτά που υπήρχαν στις αρχές της δεκαετίας του '80 (περίπου 21%), παρά τις προσπάθειες εκ μέρους των περισσότερων κρατών μελών για επίλυση του προβλήματος. Το μέσο ποσοστό ανεργίας των νέων, παραμένει πάνω από 2,5 φορές μεγαλύτερο από το μέσο ποσοστό ανεργίας για τα άτομα 25 ετών και άνω.

ΠΙΝΑΚΑΣ 27

Ποσοστά ανεργίας των νέων κάτω των 25 ετών στα κράτη μέλη, 1985, 1990 και Μάιος 1995

Εκτός της Ε.Ε., σε όλα τα κράτη μέλη – εκτός της Δανίας – τα ποσοστά ανεργίας των ατόμων κάτω των 25 ετών, ήταν μεγαλύτερα τον Μάιο του 1995 απ' ότι το 1990, πριν

από την έναρξη της ύφεσης (**ΠΙΝΑΚΑΣ 27**). Ωστόσο, σε οχτώ από τα δεκατέσσερα κράτη μέλη για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία (δεν υπάρχουν συγκριτικά στοιχεία για την Αυστρία), το συγκεκριμένο ποσοστό ήταν μικρότερο σε σχέση με τα μέσα της δεκαετίας του '80. Εξαιρέσεις αποτέλεσαν δύο κράτη του Νότου – Ελλάδα και Ιταλία -, δύο από τα νέα κράτη της Ένωσης – Φινλανδία και Σουηδία -, και δύο χώρες στο κέντρο της Ένωσης – Βέλγιο και Γαλλία. Στις υπόλοιπες τέσσερις χώρες, η ανεργία των νέων σημείωσε αξιοσημείωτη αύξηση στις αρχές της δεκαετίας του '90, ειδικά στην Φινλανδία και την Σουηδία, όπου τα ποσοστά ήταν περίπου τριπλάσια συγκριτικά με τα μέσα της δεκαετίας του '80.

Η ανεργία των νέων μπορεί να συγκριθεί επίσης – και να επιβεβαιωθεί ταυτόχρονα η σπουδαιότητα του προβλήματος αυτού- σε σχέση με τα ποσοστά ανεργίας, τόσο συνολικά (στο σύνολο των ηλικιών δηλαδή), όσο και ως ποσοστό του πληθυσμού της ίδιας ηλικίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 28

Ανεργία των νέων, 1996

	Μέσο ποσοστό ανεργίας (στο σύνολο των ηλικιών)	Ποσοστό ανεργίας νέων 15 – 24 ετών	Ανεργοί 15 – 24 ετών ως % του πληθυσμού της ίδιας ηλικίας
Ε.Ε. – 15	10,9	21,8	10,3
Βέλγιο	9,8	22,9	7,8
Δανία	6,9	10,6	7,8
Γερμανία	9	9,6	5,1
Ελλάδα	9,6	31	11,5
Ισπανία	22,1	41,9	17,2
Γαλλία	12,4	28,9	10,4
Ιρλανδία	11,8	18,1	7,9
Ιταλία	12	33,5	12,8
Λουξεμβούργο	3,3	9,1	3,8
Ολλανδία	6,3	11,5	7
Αυστρία	4,4	6	3,6
Πορτογαλία	7,3	16,7	7,1
Φινλανδία	15,7	35,3	17,1
Σουηδία	10	21,1	9,7
Βρετανία	8,2	15,5	10,2

Κατά το 1996 λοιπόν, περισσότερο από το 20% του ενεργού πληθυσμού ηλικίας 15 – 24 ετών στην Ε.Ε., βρισκόταν στην ανεργία (**ΠΙΝΑΚΑΣ 28**). Μεταξύ μέσου ποσοστού ανεργίας (στο σύνολο των ηλικιών) και ποσοστού ανεργίας νέων ατόμων, την μεγαλύτερη διαφορά την παρουσιάζει ο Ευρωπαϊκός Νότος – Ελλάδα, Ισπανία,

Ιταλία – μαζί με την Φινλανδία. Η Ισπανία πάντως αντιμετωπίζει το μεγαλύτερο πρόβλημα. Η ανεργία, τέλος, ατόμων 15 – 24 ετών, ως ποσοστό του πληθυσμού της ίδιας ηλικίας δείχνει πάλι, σε γενικές, ότι το 1/10 των νέων είναι άνεργοι, με πολύ υψηλά ποσοστά για την Ισπανία και Φινλανδία και τα πλέον μικρότερα για το Λουξεμβούργο και την Αυστρία.

Πολύ χρήσιμα είναι, τέλος, ορισμένα στοιχεία της EURO STAT για την ανεργία των νέων σε συνδυασμό με το εκπαιδευτικό τους επίπεδο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 29

Ποσοστό νέων που εγκαταλείπουν το σχολείο με εκπαιδευτικό επίπεδο που δεν υπερβαίνει την πρώτη βαθμίδα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 1996

	Σύνολο	Άρρενες	Θήλεις	% μεταβολή 96/92
Ε.Ε. – 15	46	49	44	-
Βέλγιο	28	31	24	-7,2
Δανία	38	40	37	2,9
Γερμανία	26	25	27	2,9
Ελλάδα	40	46	34	-6,6
Ισπανία	66	71	60	-7,2
Γαλλία	34	37	31	-2
Ιρλανδία	35	42	27	-10,8
Ιταλία	59	63	55	-2,3
Λουξεμβούργο	63	61	66	-4,3
Ολλανδία	44	50	39	-
Αυστρία	23	19	26	-
Πορτογαλία	79	83	74	-7,8
Φινλανδία	31	31	30	-
Σουηδία	27	26	27	-
Βρετανία	50	49	51	-3,4

- : Μη αξιόπιστα στοιχεία για το 1992

Κατά το 1996, 46% των νέων, ηλικίας 15 – 24 ετών, εξήλθαν του εκπαιδευτικού συστήματος με εκπαιδευτικό επίπεδο που δεν υπερέβαινε την πρώτη βαθμίδα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνάσιο για την Ελλάδα). Ο μέσος όρος (46% στην Ε.Ε.), αποκρύπτει σημαντικές εθνικές διαφορές, που κυμαίνονται από 26% στην Γερμανία ως 79% στην Πορτογαλία (σε συνολικό πάντα επίπεδο). Οι άνδρες πάντως, με εξαίρεση το Λουξεμβούργο, την Αυστρία και σε ένα πολύ μικρό ποσοστό την Γερμανία, την Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, εγκαταλείπουν νωρίτερα την δευτεροβάθμια εκπαίδευση απ' ότι οι γυναίκες (**ΠΙΝΑΚΑΣ 29**). Με βάση την μεταβολή ως ποσοστό επί τοις εκατό (%) μεταξύ 1992 και 1996, στη Δανία και στην Γερμανία μόνο σημειώθηκε αύξηση των ποσοστών της εγκατάλειψης της δευτεροβάθμιας

εκπαίδευσης. Σε γενικές γραμμές πάντως, το ποσοστό των νέων που δεν έχουν ολοκληρώσει την δευτεροβάθμια εκπαίδευση, μειώνεται ταχύτατα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 30

Ηλικία κατά την οποία τουλάχιστον το 50% των νέων συμμετέχει στην αγορά εργασίας

	1987	1995
Ε.Ε. – 15	18	20
ΒΕΛΓΙΟ	21	22
ΔΑΝΙΑ	16	16
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	18	19
ΕΛΛΑΔΑ	21	21
ΙΣΠΑΝΙΑ	19	21
ΓΑΛΛΙΑ	20	22
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	18	20
ΙΤΑΛΙΑ	20	21
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	19	21
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	18	18
ΑΥΣΤΡΙΑ	?	17
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	17	21
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	?	19
ΣΟΥΗΔΙΑ	?	20
ΒΡΕΤΑΝΙΑ	16	17

Από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα (**ΠΙΝΑΚΑΣ 30**), φαίνεται ότι η ηλικία κατά την οποία το 50% τουλάχιστον των νέων που συμμετέχει στην αγορά εργασίας, έχει αυξηθεί σε όλες τις χώρες – πλην μερικών που είναι στα ίδια επίπεδα –, με αποτέλεσμα σε επίπεδο Ένωσης, το όριο ηλικίας συμμετοχής των νέων στην αγορά εργασίας να έχει μετατοπιστεί από τα 18 στα 20 χρόνια, μεταξύ της εξεταζόμενης περιόδου 1987 - 1995. Στην Δανία από την ηλικία των 16 απασχολούνται οι περισσότεροι από τους μισούς νέους, ενώ αντίθετα αυτό συμβαίνει στην Γαλλία από την ηλικία των 22 ετών.

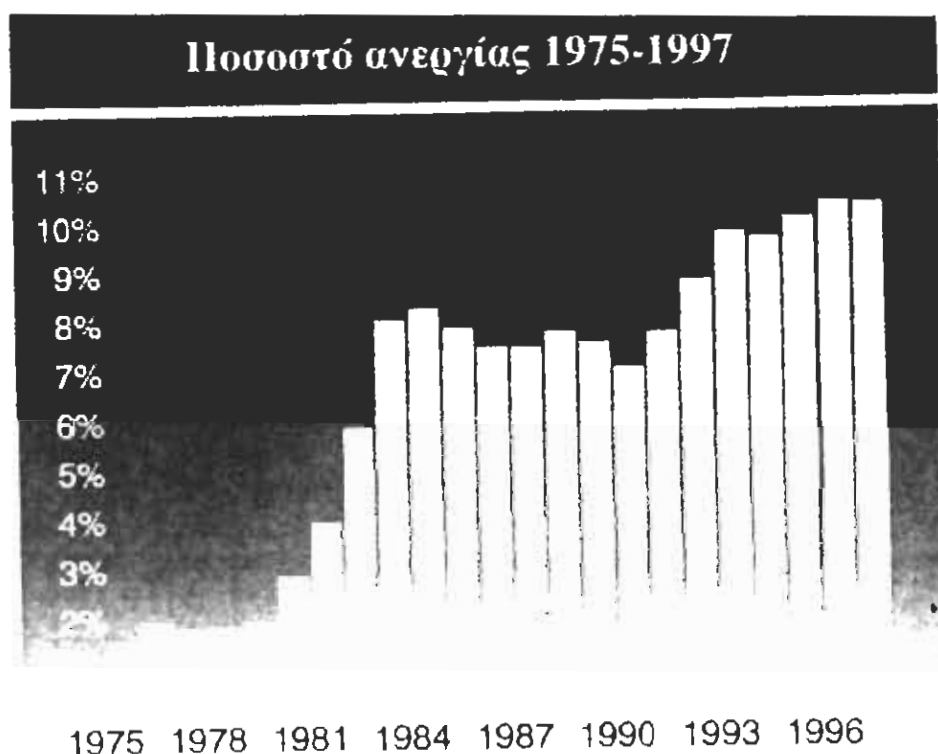
6.1.2 ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ – ΦΥΛΟΥ - ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

6.1.2.1 Εισαγωγή

Η ανεργία στην Ελλάδα είναι σε υψηλά σχετικά επίπεδα, τόσο σαν κράτος αυτό καθαυτό, όσο και σαν κράτος μέλος της Ε.Ε. Ως κράτος της Νότιας Ευρώπης, ακολουθεί την πεπατημένη των άλλων κρατών του Νότου – Ιταλία και Ισπανία – τα οποία έχουν επίσης σημαντικό πρόβλημα στο θέμα της ανεργίας. Η περίπτωση της

Ελλάδος βέβαια είναι ιδιάζουσα, αφού από τα μέσα της δεκαετίας του '70 και έπειτα εδραιώθηκε η δημοκρατία και άρχισε να γίνεται η ανασυγκρότηση του κράτους. Η ανεργία στην Ελλάδα άρχισε να αυξάνεται από τις αρχές της δεκαετίας του '80.

ΠΙΝΑΚΑΣ 31

Όπως φαίνεται και από τον παραπάνω πίνακα (**ΠΙΝΑΚΑΣ 31**), η ανεργία άρχισε να αυξάνεται απότομα από την δεκαετία του '80. Η είσοδος στην τότε Ε.Ο.Κ., η οικονομική ανάπτυξη που άρχισε να συντελείται – και που αναγκαστικά έπρεπε να συντελεστεί από την στιγμή που ήταν μέλος κάποιας οικονομικής ένωσης –, αλλά κυρίως η ελευθερία του να μπορεί κάποιος να αναζητήσει δουλειά (στην εποχή της δικτατορίας, όπως φαίνεται και από τον πίνακα, τα ποσοστά ανεργίας ήταν πολύ χαμηλά αλλά δεν συνοδεούντουσαν από ανάλογη απασχόληση και εργασία) εκτόξευσαν τον δείκτη της ανεργίας σε πολύ υψηλά επίπεδα. Στο δεύτερο μισό της

δεκαετίας του '80 η ανεργία παρέμεινε σε σχετικά σταθερά – υψηλά – επίπεδα. Αυτό συνέβη μέχρι το 1990, όπου επετεύχθη και μία μικρή μείωση (αυτή η δεκαετία όπως έχει προαναφερθεί και στην περίπτωση της Ευρώπης, χαρακτηρίστηκε από έντονη οικονομική ανάπτυξη, ιδιαίτερα στο δεύτερο μισό της). Από το 1990 και μετά όμως, περίοδος στην οποία άρχισαν να αυξάνονται και πάλι τα ποσοστά της ανεργίας σε όλη την Ευρώπη, η ανεργία στην Ελλάδα αυξήθηκε και αυτή ως το 1996, ενώ για το έτος 1997 (τελευταίο έτος για το οποίο υπάρχουν επαρκή στοιχεία, σύμφωνα με την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (Ε.Ε.Δ.) της Ε.Σ.Υ.Ε.) ο αριθμός των ανέργων παρουσίασε μια μικρή μείωση περίπου 6.000 ατόμων, με αποτέλεσμα το ποσοστό της ανεργίας να παραμείνει πρακτικά αμετάβλητο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 32

Η αύξηση της ανεργίας και ο τρόπος με τον οποίο συντελέστηκε αυτή, φαίνεται και

από τον παραπάνω πίνακα (**ΠΙΝΑΚΑΣ 32**). Η αύξηση του εργατικού δυναμικού ακολουθείται από μια δυσανάλογα μικρότερη αύξηση της απασχόλησης. Έτσι, καθώς το εργατικό δυναμικό αυξάνει τάχιστα, στην εξεταζόμενη περίοδο 1975 – 1997, σε αντίθεση με τους ρυθμούς απασχόλησης οι οποίοι αυξάνουν με ηπιότερους ρυθμούς, συντελείται και η αύξηση των ποσοστών της ανεργίας.

6.1.2.2 Ανεργία ανά φύλλο – ηλικία – επίπεδο εκπαίδευσης

Τα στοιχεία που παρέχονται σχετικά με την ανεργία στην Ελλάδα, προέρχονται από την Ε.Ε.Δ. της Ε.Σ.Υ.Ε. Τα διαθέσιμα στοιχεία βέβαια δεν αποτυπώνουν με πλήρη ακρίβεια το πραγματικό μέγεθος της ανεργίας, αφενός γιατί δεν συμπεριλαμβάνουν την "συγκαλυμμένη" ανεργία, και, αφετέρου, δεν καταγράφουν τα φαινόμενα της υποαπασχόλησης, της εποχιακής ανεργίας, το ποσοστό των νέων που εκπληρώνουν την στρατιωτική τους θητεία και γενικά την απασχόληση στην παραοικονομία. Τα τελευταία πάντως χρόνια, γίνονται προσπάθειες για την όσο το δυνατό πιο αντιπροσωπευτική εξέταση του φαινομένου της ανεργίας.

Στο σύνολο των απασχολούμενων, ανδρών και γυναικών, είχαμε αύξηση της απασχόλησης ως το 1990, τόσο στις ηλικιακές ομάδες 20 – 24 ετών, 25 – 29 και 30 – 44 ετών αλλά και συνολικά. **[ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (Γ)]**. Από το 1991 και μετά οι ρυθμοί απασχόλησης μειώθηκαν στους νέους, με αποτέλεσμα το 1996, σε σχέση με το 1990, να υπάρχει μείωση της απασχόλησης στην ηλικία των 14 και στις ηλικιακές ομάδες 15 – 19 ετών και 20 – 24 ετών. Αντίθετα, οι μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες είχαν αύξηση των απασχολούμενων, με κυριότερη αυτή της ηλικιακής ομάδας 30 – 44 ετών (από 1.428.100 απασχολούμενα άτομα το 1990 σε 1.540.700 απασχολούμενα άτομα το 1996).

Η εξέταση των απασχολούμενων ανδρών και γυναικών, έχει αρκετές διαφορές, ώστε να κρίνεται σκόπιμη η ξεχωριστή παράθεση τους. Στους άνδρες, η αύξηση της απασχόλησης είναι καθολική, με εξαίρεση τα έτη 1991 και 1992, όπου σημειώθηκε μια μείωση του αριθμού των απασχολούμενων **[ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (Δ)]**. Σε γενικές γραμμές υπήρξε αύξηση της απασχόλησης στην εξεταζόμενη περίοδο (1985 - 1996), από την ηλικία των 20 και άνω. Η αύξηση της απασχόλησης μάλιστα στην βασική εργάσιμη ηλικία υπήρξε εντυπωσιακή.

Ο αριθμός των απασχολούμενων γυναικών, αν και σαφώς μικρότερος από αυτόν των ανδρών, σημειώνει μεγάλη αύξηση **[ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (Ε)]**. Με εξαίρεση τις μικρές ηλικίες, λόγω φύλλου αλλά και άλλων παραγόντων, εισρέουν στην απασχόληση ολοένα και περισσότερες γυναίκες. Ειδικά στην ηλικία μεταξύ 30 και 44 ετών, σημειώνεται αύξηση της απασχόλησης από τις γυναίκες κατά 155.900 (από 438.800 το έτος 1985, στις 594.700 το 1996).

Ο αριθμός ανέργων στο σύνολο τους – ανδρών και γυναικών -, σημείωσε αύξηση στην περίοδο 1985 – 1996 **[ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (ΣΤ)]**. Ενώ κατά την περίοδο 1985 – 1990 ο αριθμός των ανέργων μειώθηκε κατά 23.000 περίπου, το 1991 και σ' αυτό τον χρόνο μόνο, ο αριθμός των ανέργων έφτασε ξανά τα επίπεδα του 1985. Από 'κει και πέρα οι άνεργοι αυξάνονται με γρήγορους ρυθμούς, φτάνοντας το 1996 τους 446.400. Το ανησυχητικό όμως από την μελέτη του συγκεκριμένου πίνακα, είναι η αναλογικά μεγαλύτερη αύξηση των ανέργων ατόμων στις ηλικιακές ομάδες 25 – 29 ετών και 30 – 44 (η βασική δηλαδή εργάσιμη ηλικία), απ' ότι αυτής των 45 ετών και

άνω.

Οι άνεργοι άνδρες παρουσιάζουν μια μείωση κατά το 1990, ενώ μετά το 1990 αυξάνονται σ' όλες τις ηλικιακές κατηγορίες, με εξαίρεση την ηλικιακή ομάδα 65 ετών και άνω όπου οι διακυμάνσεις είναι μηδαμινές σ' όλες τις εξεταζόμενες χρονολογίες **[ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (Ζ)]**. Πάντως κατά το έτος 1996, ο αριθμός των ανέργων ανδρών μειώθηκε σ' όλες τις ηλικιακές ομάδες, με εξαίρεση τη ηλικιακή ομάδα των 65 ετών και άνω.

Ο αριθμός των ανέργων γυναικών εμφανίζει και αυτός αυξητικές τάσεις, ακολουθώντας το παράδειγμα της πλειοψηφίας των ευρωπαϊκών κρατών, όπου η ανεργία άρχισε να αυξάνεται στην διάρκεια της δεκαετίας του '90 **[ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (Η)]**. Για την περίπτωση των γυναικών μάλιστα, ο αριθμός των ανέργων – με εξαίρεση την ηλικιακή ομάδα 45 – 64 ετών – είναι αυξημένος και το 1990, πριν δηλαδή η ανεργία αρχίσει να αυξάνεται παντού. Σε σχέση με τους άνδρες, οι γυναίκες εμφανίζουν μεγαλύτερο αριθμό ανέργων, και το κυριότερο, παρουσιάζεται καλπάζουσα αύξηση του αριθμού των ανέργων γυναικών στην βασική εργάσιμη ηλικία, δηλαδή στην ηλικιακή ομάδα 30 – 44 ετών.

Τα ποσοστά συμμετοχής των απασχολούμενων στο σύνολο τους, άνδρες και γυναίκες, δείχνουν με την καλύτερη οπτική γωνία την διαφορά μεταξύ των διαφόρων ηλικιακών κατηγοριών **[ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (Θ)]**. Στην βασική εργάσιμη ηλικία, σημειώνεται μια σταθερή αύξηση της απασχόλησης. Στην ομάδα 45 – 64 ετών, τα ποσοστά είναι επίσης υψηλά με αρκετές αυξομειώσεις, με αποτέλεσμα το 35,49% του 1996 να είναι χαμηλότερο από το ποσοστό του 1985 (37,49%).

Τα ποσοστά συμμετοχής στην απασχόληση των ανδρών, παρουσιάζουν μια αύξηση από το 1985 ως το 1996, η οποία, σε γενικές γραμμές, είναι μικρή για ένα τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα **[ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (Ι)]**. Από την μελέτη του πίνακα, βλέπουμε ότι το πλέον αξιόλογο στοιχείο, είναι οι ελάχιστες ποσοστιαίες διαφορές στην απασχόληση μεταξύ της ηλικιακής κατηγορίας 30 – 44 ετών και 45 – 64 ετών, δείγμα του ότι οι άνδρες συνεχίζουν να εργάζονται και σε μεγαλύτερες ηλικίες – είτε στην πρωταρχική τους εργασία, είτε σε άλλη απασχόληση -, διαιωνίζοντας όμως κατ' αυτό τον τρόπο (ένας από τους λόγους) το φαινόμενο της ανεργίας, ιδίως στις νέες ηλικίες.

Το ποσοστό επίσης των απασχολούμενων γυναικών παρουσιάζει σημαντικό ενδιαφέρον. Και αυτό γιατί παρουσιάζει αυξητικές τάσεις στις νεαρότερες ηλικίες (25 – 44 χρόνων) και μείωση στις μεγαλύτερες (45 ετών και άνω) **[ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (ΙΑ)]**. Το πιο σημαντικό όμως είναι ότι στις ηλικίες που παρουσιάζεται αύξηση των ποσοστών της απασχόλησης, τα αντίστοιχα ποσοστά των γυναικών είναι υψηλότερα απ' αυτά των ανδρών. Επιβεβαιώνεται λοιπόν αυτό που ισχύει και στην Ε.Ε., ότι οι θέσεις απασχόλησης είναι περισσότερες για τις γυναίκες απ' ότι για τους άνδρες (όπως έχει προαναφερθεί άλλωστε).

Τα ποσοστά ανεργίας στο σύνολο τους ανά ηλικιακή ομάδα, δείχνουν ένα εντυπωσιακό γεγονός, ταυτόχρονα όμως και μια πικρή πραγματικότητα: τα ποσοστά ανεργίας είναι υψηλότερα στις νεαρές ηλικίες και μειώνονται όσο αυξάνεται η ηλικία **[ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (ΙΒ1)]**. Το αβίαστο συμπέρασμα που βγαίνει, είναι ότι η ανεργία των νέων είναι από τα πιο σημαντικά προβλήματα που χρειάζονται άμεσα επίλυση.

Οι ρυθμοί μεταβολής των ανέργων, ανδρών και γυναικών, δείχνουν αυξητικές

τάσεις **[ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (ΙΒ2)]**. Με εξαίρεση την χρονολογία 1990 όπου, σε σχέση με το 1986, υπήρξε μείωση της ανεργίας (ακόμα και σε ευρωπαϊκό επίπεδο), στα υπόλοιπα έτη η αύξηση της ανεργίας είναι γεγονός. Τα τελευταία πάντως χρόνια, οι ρυθμοί μεταβολής της αύξησης της ανεργίας είναι όλο και πιο χαμηλοί. Εξαίρεση στον όλο κανόνα, αποτελεί η 65 ετών και άνω ηλικιακή ομάδα όπου οι αυξομειώσεις είναι εντυπωσιακές (ως ένα βαθμό όμως λογικές, αφού αντιπροσωπεύουν μικρότερο δείγμα).

Τα ποσοστά ανεργίας των ανδρών είναι, κατά την διάρκεια των εξεταζομένων ετών, αυξητικά, βρίσκονται όμως κάτω από το μέσο όρο των ποσοστών του συνόλου και των γυναικών **[ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (ΙΓ1)]**. Στις μεγαλύτερες ηλικίες τα ποσοστά είναι ακόμα μικρότερα, πράγμα που δείχνει ότι οι άνδρες πλήττονται λιγότερο από την ανεργία σε σχέση με τις γυναίκες, ιδίως στις μεγαλύτερες ηλικίες.

Οι ρυθμοί μεταβολής των ποσοστών των ανέργων ανδρών τώρα δείχνουν την αύξηση της ανεργίας που συντελείται **[ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (ΙΓ2)]**. Χαρακτηριστικό είναι οι μεγάλες ποσοστιαίες διαφορές που παρατηρούνται από έτος σε έτος π.χ. το 30,75% που συντελείται στην ηλικιακή ομάδα 30-44 ετών, κατά το έτος 1993 σε σχέση με το 1992, ή επίσης, το 46,19% στις ηλικίες από 45 ως 64 κατά το έτος 1992 σε σχέση με το 1991.

Για τις γυναίκες, τα ποσοστά ανεργίας δείχνουν και την πιο άσχημη κατάσταση στην οποία βρίσκονται. Τα ποσοστά ανεργίας είναι αρκετά υψηλά – πάνω από τον μέσο όρο του συνόλου – στην ηλικιακή ομάδα 25-29 και 30-44 ετών, τις βασικές εργάσιμες ηλικίες δηλαδή, πράγμα που επιβεβαιώνει ότι οι γυναίκες πλήττονται από την ανεργία περισσότερο από τους άνδρες **[ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (ΙΔ1)]**. Τα ποσοστά ανεργίας μειώνονται για τις ηλικιακές ομάδες 45-64 ετών και 65 ετών και άνω, όμως το εργατικό δυναμικό είναι χαμηλότερο απ' αυτό των ανδρών.

Οι ρυθμοί μεταβολής των ποσοστών των ανέργων γυναικών τώρα δείχνουν την αύξηση της ανεργίας που συντελείται κάθε χρόνο (στην δεκαετία του '90), με εξαίρεση την ηλικιακή ομάδα 30-44 ετών και τα έτη 1994 και 1995, σε σχέση με τα αντίστοιχα προηγούμενα τους, που παρατηρήθηκε μικρή μείωση **[ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (ΙΔ2)]**. Στην ηλικία των 65 ετών και άνω, οι απότομες αυξομειώσεις είναι αποτέλεσμα του μικρού αριθμού των ανέργων γυναικών.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και ο πίνακας, που προέρχεται από τα στοιχεία της Ε.Ε.Δ. της Ε.Σ.Υ.Ε.

Κατά την διάρκεια των εξεταζομένων ετών (1990-1995), η ανεργία – αυξητική σε απόλυτους αριθμούς τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες – είναι μεγαλύτερη στις γυναίκες, ενώ ταυτόχρονα έχει ελαφρά μεγαλύτερα αυξανόμενο ρυθμό, σε σχέση με την ανεργία των ανδρών **[ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (ΙΕ)]**. Στους άνδρες τώρα, η ανεργία αυξάνεται με γρηγορότερους ρυθμούς στην ηλικιακή ομάδα 30-44 ετών, ενώ στις γυναίκες, η αύξηση που συντελείται στον αριθμό των ανέργων είναι πιο ομοιόμορφη, με εξαίρεση την ηλικιακή ομάδα 30-44 ετών, όπου από 49.400 άνεργες γυναίκες το 1991, πήγε στις 62.500 το έτος 1992, αύξηση ιδιαίτερα σημαντική για την διάρκεια ενός έτους.

Η σχέση οικονομικού ενεργού πληθυσμού - εργατικού δυναμικού -

απασχολούμενων και ανέργων κατά φύλλο, στην διάρκεια του 1988-1997 παρουσιάζει αρκετά μεγάλο ενδιαφέρον.

ΠΙΝΑΚΑΣ 33

Οικονομικά ενεργός πληθυσμός – Εργατικό δυναμικό – Απασχολούμενοι – Άνεργοι κατά φύλλο (1988 - 1997)

Κατάσταση απασχόλησης – φύλλο	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Πληθ. ηλικίας 14+	7907,3	7985,9	8146	8295,8	8361,1	8491,6	8615,6	8685,8	8770,1	8859,4
Άρρενες	3756,4	3812,2	3889,8	3979,2	3999,1	4064,4	4114,7	4134	4169,3	4206,6
Θήλειες	4150,9	4173,7	4256,2	4316,6	4362	4427,2	4500,9	4600,9	4600,9	4652,8
Εργατ. δυναμικό	3960,9	3966,9	4000,2	3933,6	4034	4118,4	4193,4	4318,3	4318,3	4294,4
Άρρενες	2501,2	2500,1	2516,7	2527,6	2541,1	2584	2622,6	2637,4	2637,4	2612
Θήλειες	1459,7	1466,8	1483,5	1406	1493,2	1534,4	1570,8	1680,9	1680,9	1682,4
Απασχολούμενοι	3657,3	3670,9	3719,1	3632,5	3684,5	3720,2	3789,6	3871,8	3871,8	3854,1
Άρρενες	2379,6	2385,5	2409,4	2406,8	2403,2	2419,8	2452,2	2470,3	2470,3	2439
Θήλειες	1277,7	1285,4	1309,7	1225,7	1281,3	1300,7	1337,4	1401,6	1401,6	1415,1
Άνεργοι	303,4	296	281,2	301,1	349,8	398,2	403,8	446,4	446,4	440,4
Άρρενες	121,5	114,6	107,4	120,8	137,9	164,5	170,4	167,1	167,1	173
Θήλειες	181,9	181,4	173,8	180,3	211,9	233,7	248,6	279,3	279,3	267,3

Ο οικονομικός ενεργός πληθυσμός σημειώνει αύξηση, φτάνοντας στο 8.859.400 άτομα το 1997, από 7.907.300 το 1988 (ΠΙΝΑΚΑΣ 33). Οι γυναίκες αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μέρος του οικονομικού ενεργού πληθυσμού αν, και σε σχέση με τους άνδρες, η αύξηση τους είναι μικρότερη. Το εργατικό δυναμικό όμως αποτελείται – στην πλειοψηφία του - από άντρες, των οποίων ο αριθμός συνεχώς σημείωνε αύξηση, με μια εξαίρεση το 1997 όπου σημείωσε μείωση, και πήγε στο 2.612.000 άτομα από 2.637.400 άτομα το 1996. Αντίθετα στην περίπτωση των γυναικών υπήρχε μεν αύξηση του εργατικού δυναμικού, επηρεάστηκε όμως ο αριθμός τους από την μείωση του συνολικού εργατικού δυναμικού που έλαβε χώρα το 1991, πηγαίνοντας τον αριθμό τους στο 1.406.000 από 1.483.500 που ήταν το 1990. Οι θέσεις των απασχολούμενων σημείωσαν μικρή αύξηση, με τους άνδρες να έχουν τον πρώτο λόγο, η αύξηση τους όμως να είναι μικρότερη από την αντίστοιχη των γυναικών. Τέλος, ο αριθμός των ανέργων σημείωσε αύξηση από τις αρχές της δεκαετίας το '90, με μια ελπιδοφόρα όμως μείωση για το έτος 1997 (από 446.400 ανέργους συνολικά, μειώθηκαν στους 440.400 το 1997). Ανά φύλλο, η ανεργία είναι εμφανώς μεγαλύτερη στις γυναίκες, ενώ και ο ρυθμός αύξησης είναι μικρότερος για τους άνδρες.

Σημαντικά τέλος είναι τα στοιχεία που μας δίνει η Ε.Ε.Δ. της Ε.Σ.Υ.Ε. για την ανεργία σε σχέση με το εκπαιδευτικό επίπεδο των ανέργων.

Για το έτος 1995 λοιπόν, αυτοί που κατέχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης πλήττονται και περισσότερο από την ανεργία **[ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (ΙΣΤ)]**. Ηλικιακά, οι ηλικίες από 20 ως 29 ετών, έχουν και το μεγαλύτερο πρόβλημα από την απειλή της ανεργίας.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει τέλος-σύμφωνα με τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε.- η ανεργία κατά ομάδες ηλικιών, φύλλου και επιπέδου εκπαίδευσης, στο σύνολο της χώρας, μεταξύ 1993 και 1997. Η ανεργία είναι εμφανώς μεγαλύτερη στις γυναίκες απ' ότι στους άνδρες, ενώ τα άτομα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πλήττονται περισσότερο από την ανεργία, αποτελώντας όμως και την πλειοψηφία των ατόμων **[ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (ΙΖ)]**. Από τα άτομα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι γυναίκες πλήττονται περισσότερο από την ανεργία, με εξαίρεση την ηλικιακή ομάδα 45-64 ετών, όπου η ανεργία των ανδρών είναι μεγαλύτερη. Πάντως κατά την διάρκεια των εξεταζόμενων ετών (1993 ως 1997) και στην συγκεκριμένη κατηγορία από άποψη εκπαιδευτικού επιπέδου φαίνεται ότι η «ψαλίδα» μεταξύ ανέργων ανδρών και γυναικών μεγαλώνει εις βάρος των γυναικών. Από τα άτομα που έχουν τελειώσει την δευτεροβάθμια εκπαίδευση, οι γυναίκες έχουν πολύ πιο σοβαρό πρόβλημα από τους άνδρες. Ιδιαίτερο πρόβλημα και τον μεγαλύτερο αριθμό ανέργων παρουσιάζει η ηλικιακή ομάδα 20 – 24 ετών, η οποία έχει και τον μεγαλύτερο αριθμό ανέργων επί συνόλου. Τέλος, από τα άτομα που έχουν τελειώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση ή δεν πήγαν καθόλου σχολείο, οι γυναίκες πλήττονται και εδώ από την ανεργία περισσότερο από τους άνδρες, αλλά οι διαφορές είναι μικρότερες. Οι ηλικίες 30-44 ετών και 45-64 ετών είναι αυτές που έχουν τον μεγαλύτερο αριθμό ανέργων. Στην μεν ηλικιακή ομάδα 30-44 ετών, κατά την διάρκεια των ετών 1993-1997 η ανεργία στους άνδρες και στις γυναίκες παρουσιάζει αυξομειώσεις με αποτέλεσμα η ανεργία να είναι ελαφρώς μικρότερη κατά το έτος 1997, σε σχέση με το 1993, τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες. Στην δε ηλικιακή ομάδα 45-64 ετών η ανεργία των γυναικών, αν και συνεχώς αυξανόμενη, είναι μικρότερη από αυτή των ανδρών, ως το 1996 όπου σημειώνεται σημαντική μείωση στον αριθμό των ανέργων ανδρών, με αποτέλεσμα η ανεργία των ανδρών κατά το 1997 να είναι μικρότερη από την αντίστοιχη των γυναικών.

6.1.2.3 Ανεργία των νέων

Τα στοιχεία της Ε.Ε.Δ. της Ε.Σ.Υ.Ε. δείχνουν μια εντυπωσιακή αύξηση της ανεργίας των νέων κάτω των 25 ετών. Οι νέοι, όπως έχει ειπωθεί, είναι ο κεντρικός στόχος της ανεργίας. Αυτούς πλήττει περισσότερο και αυτό είναι το πιο ανησυχητικό. Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα **(ΠΙΝΑΚΑΣ [ΙΕ])** η ανεργία των νέων κάτω των 25 ετών, ανήλθε το 1995 στα 162.915 άτομα. Όσον αφορά την ανεργία των νέων κατά φύλλο, οι νέες γυναίκες εμφανίζουν τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας, φτάνοντας το 1995 τα 101.237 άτομα. Αντίθετα, ο αριθμός των νέων ανέργων ανδρών, ανήλθε το 1995 στα 61.678 άτομα.

Επίσης, το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας συγκεντρώνουν οι νέοι και οι νέες, ηλικίας 20 ως 24 ετών. Και σ' αυτή την ηλικία όμως, οι νέες γυναίκες παρουσιάζουν μεγαλύτερη ανεργία από τους νέους άνδρες. Για τους άνδρες π.χ., ο αριθμός των ανέργων αυτής της ηλικίας, ανήλθε από 32.900 το 1990, στους 42.663 το 1995. Γενικά πάντως, η ανεργία των γυναικών στο εργατικό δυναμικό είναι σημαντικά μεγαλύτερη από αυτή των ανδρών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 34**Ανεργία και εργατικό δυναμικό 1995**

		14 - 24	24 - 65	Σύνολο
Ανδρες	Ανεργοί	56704	119388	176091
	Εργατικό δυναμικό	279073	2256640	2535713
	Ποσοστό ανεργίας	20,3%	5,3%	7%
Γυναίκες	Ανεργοί	100183	148447	248629
	Εργατικό δυναμικό	246922	1336966	1583888
	Ποσοστό ανεργίας	40,8%	11%	15,7%
Σύνολο	Ανεργοί	156887	267835	424719
	Εργατικό δυναμικό	525995	3593603	4119596
	Ποσοστό ανεργίας	29,8%	7,4%	10,3%

ΠΗΓΗ : Ε.Σ.Υ.Ε., Έρευνα Εργατικού Δυναμικού
Επεξεργασία στοιχείων : ΙΝ.Ε./ ΓΣΕΕ

Από τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. (**ΠΙΝΑΚΑΣ 34**), προκύπτει ότι κατά το 1995, το ποσοστό ανεργίας των γυναικών – ως ποσοστό του γυναικείου εργατικού δυναμικού –, ήταν 15,7% (248.629 άτομα), ενώ των ανδρών ήταν περίπου 7% (176.091 άτομα). Όσον αφορά τις γυναίκες, η ανεργία των νέων γυναικών ηλικίας 25 ετών και κάτω είναι κατά πολύ μεγαλύτερη (περίπου 40,6%) απ' αυτή των γυναικών άνω των 25 χρόνων (περίπου 11%).

Όσο και το ποσοστό της ανεργίας των νέων ανδρών κάτω των 25 ετών, είναι πολύ μεγαλύτερο σε σχέση με τις άλλες ηλικιακές ομάδες. Κατά το 1995, το ποσοστό ανεργίας των νέων ανδρών, ως ποσοστό του ανδρικού εργατικού δυναμικού, ήταν 20,3% περίπου, ενώ για τους άνδρες ηλικίας 25 ετών και άνω, κυμαινόταν στα πολύ χαμηλά επίπεδα του 5,3% περίπου.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ινστιτούτου Εργασίας (ΙΝ.Ε.), και την επεξεργασία των στοιχείων της από την Ε.Σ.Υ.Ε., η απασχόληση των νέων ανδρών σημειώνει μείωση κατά την διάρκεια του 1985 – 1996 [**ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (Δ)**], όμως η απασχόληση των γυναικών αναφέρεται σε μικρότερο αριθμό απασχολουμένων και σημειώνει και αυτός πτώση, με εξαίρεση την ηλικιακή ομάδα 20 – 24 ετών, όπου κατά τα έτη 1993 και 1996 είχαμε αύξηση του αριθμού των απασχολουμένων γυναικών [**ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (Ε)**].

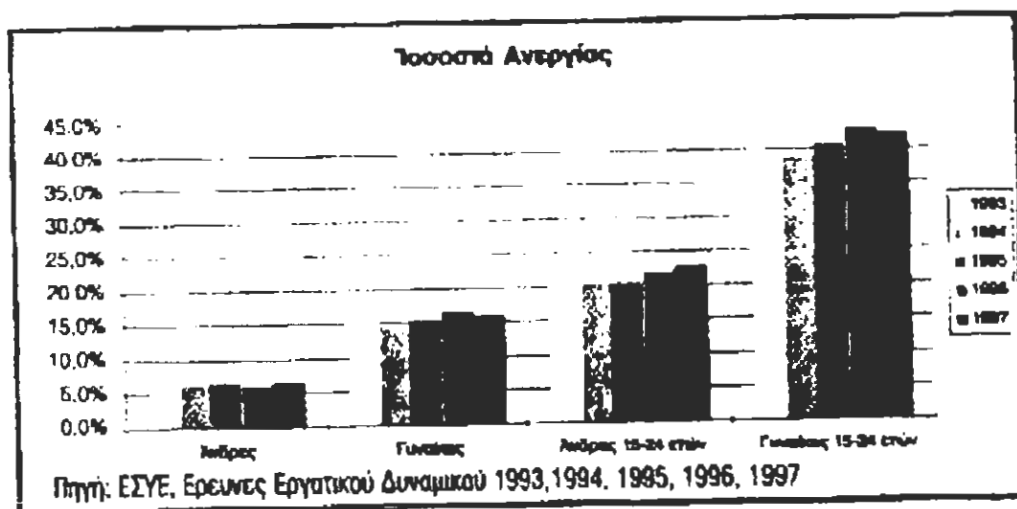
Τα ποσοστά ανεργίας στο σύνολο τους, δείχνουν και την κατανομή της ανεργίας στον ελλαδικό χώρο: αυξημένα ποσοστά ανεργίας στις μικρότερες ηλικίες και

μείωση αυτών των ποσοστών, καθώς αυξάνεται η ηλικία **[ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (ΙΒ)]**.

Όσον αφορά και την ανεργία ανά φύλλο, οι νέες γυναίκες έχουν παρασάγγας μεγαλύτερο πρόβλημα από τους άνδρες **[ΠΙΝΑΚΑΣ (ΙΓ1) & (ΙΔ1)]**. Στην περίπτωση των ανδρών, το μεγαλύτερο πρόβλημα το έχει η ηλικιακή ομάδα 15 – 19 ετών, στην οποία υπάρχει σταθερή αύξηση στα ποσοστά ανεργίας, ενώ στις γυναίκες, η ηλικιακή ομάδα 15 – 19 ετών κατά πρώτο λόγο και η ομάδα από 20 ως 24 χρόνων κατά δεύτερο, αντιμετωπίζουν τα σοβαρότερα προβλήματα.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι μεταβολές των ανέργων, ανδρών και γυναικών ηλικίας 15 – 24 ετών, ως ποσοστό του συνόλου των ανέργων, τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες, κατά την περίοδο 1993 – 1997 (για κάθε έτος ξεχωριστά), σύμφωνα με την Ε.Ε.Δ. της Ε.Σ.Υ.Ε.

ΠΙΝΑΚΑΣ 35

Το ποσοστό ανεργίας των νέων, παρέμεινε το 1997 κατά πολύ υψηλότερο από το αντίστοιχο μέγεθος για το σύνολο του πληθυσμού **(ΠΙΝΑΚΑΣ 35)**. Το ποσοστό ανεργίας των νέων γυναικών επίσης, παραμένει υψηλότερο από το αντίστοιχο των ανδρών (42,2% έναντι 22,8%, για το έτος 1997). Η παραπάνω διαφορά μεταξύ των δύο φύλλων ισχύει και για το σύνολο των ανέργων (6,6% έναντι 15,9% για το 1997).

Με βάση την Ε.Ε.Δ. της Ε.Σ.Υ.Ε. επίσης, έχει μελετηθεί το ποσοστό συμμετοχής του εργατικού δυναμικού, το ποσοστό απασχόλησης και το ποσοστό

ανεργίας στο σύνολο τους, και ποιο από το συνολικό ποσοστό αντιπροσωπεύουν οι νέοι, για τα έτη 1993 – 1997.

Φαίνεται λοιπόν ότι στο σύνολο τους, το ποσοστό συμμετοχής του εργατικού δυναμικού, είναι διαρκώς μειούμενο για τους νέους 15 – 24 ετών (38,8% το 1993 και 36,1% το 1997) **[ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (ΙΗ)]**. Τα ποσοστά απασχόλησης των νέων επίσης, μειώνονται κατά την διάρκεια των εξεταζομένων ετών, με αποτέλεσμα να είναι στο 24,5% το 1997, ενώ είναι σταθερά κάτω από τα μισά του ποσοστού απασχόλησης του συνόλου. Τα ποσοστά ανεργίας για τους νέους είναι τριπλάσια σε σχέση με αυτά του συνόλου, ενώ και οι άνεργοι νέοι ως επί τοις εκατό (%) ποσοστό επί του συνόλου, αντιπροσωπεύουν το 79,1% των ανέργων για το 1997. Μελετώντας αυτά τα στοιχεία ανά φύλλο ξεχωριστά, βλέπουμε ότι τα ποσοστά συμμετοχής του εργατικού δυναμικού είναι πολύ υψηλά για τους άνδρες σε σχέση με τις γυναίκες (80,1% για τους άνδρες το 1997 έναντι 47,7% των γυναικών για το ίδιο έτος), εν τούτοις όμως οι νέοι συμμετέχουν πολύ λίγο στο εργατικό δυναμικό. Η μείωση μάλιστα των ποσοστών συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό, επηρεάζει περισσότερο τους νέους άνδρες, στους οποίους η μείωση ήταν μεγαλύτερη από την αντίστοιχη των γυναικών, στην περίοδο 1993 – 1997. Από τους άνεργους νέους (% του συνόλου) τέλος, ελαφρά μεγαλύτερο πρόβλημα έχουν οι άνεργοι άνδρες, αφού τα συνολικά ποσοστά των ανέργων ανδρών είναι αρκετά χαμηλότερα από τα αντίστοιχα των γυναικών, εν τούτοις όμως τα ποσοστά των νέων ανέργων ανδρών είναι ελαφρώς χαμηλότερα από τα αντίστοιχα των γυναικών.

Ενδιαφέρουσα, τέλος, είναι και η μελέτη της ανεργίας των νέων με βάση το εκπαιδευτικό τους επίπεδο.

Από τα διαθέσιμα στοιχεία της Ε.Ε.Δ. της Ε.Σ.Υ.Ε., είναι δυνατό να διαπιστωθεί – σε γενικές γραμμές – ότι ένας στους πέντε άνεργους είναι κάτοχος πτυχίου Ανώτερης ή Ανώτατης Εκπαίδευσης, ενώ ένας στους δύο άνεργους περίπου, έχει απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης (Λυκείου). Έτσι λοιπόν, ιδιαίτερα σοβαρό είναι το πρόβλημα της ανεργίας των αποφοίτων Μέσης Εκπαίδευσης, των ανέργων που έχουν απολυτήριο Δημοτικού, καθώς και των ανέργων πτυχιούχων Ανωτέρων και Ανωτάτων Σχολών **(ΠΙΝΑΚΑΣ 36)**. Η κατηγορία με τον μεγαλύτερο αριθμό ανέργων είναι αυτή των αποφοίτων Μέσης Εκπαίδευσης (110998 το 1990 και 171807 το 1995). Προφανώς αυτό οφείλεται στην αύξηση του αριθμού των νεοεισερχομένων στην αγορά εργασίας με εγκύκλιες γνώσεις, σε συνδυασμό με την μείωση της ζήτησης για εργατικό δυναμικό αυτής της κατηγορίας εκπαίδευσης. Επιπλέον, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι σε περιόδους οικονομικής κρίσης, τεχνολογικών αλλαγών στην παραγωγική διαδικασία και υψηλής ανεργίας, εκείνοι οι οποίοι πλήττονται περισσότερο είναι οι ανειδίκευτοι.

ΠΙΝΑΚΑΣ 36

Ανεργία κατά επίπεδο εκπαίδευσης και φύλλο (σε χιλιάδες)

Ανεργία κατά επίπεδο εκπαίδευσης και φύλλο (Σε χιλιάδες)												
Επίπεδο Εκπαίδευσης και των δύο φύλων (ΣΥΝΟΛΟ)	1990		1991		1992		1993		1994		1995	
	Ανδρες	Γυναίκες	Ανδρες	Γυναίκες	Ανδρες	Γυναίκες	Ανδρες	Γυναίκες	Ανδρες	Γυναίκες	Ανδρες	Γυναίκες
	187.406	173.761	128.784	188.315	137.942	211.887	164.621	233.678	170.408	233.372	176.891	248.628
<i>Έχουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών</i>	423	493	1005	646	878	366	544	284	365	221	440	314
<i>Πτυχιούχοι Ανωτέρων Σχολών</i>	11.128	19.087	10.628	19.173	12.141	19.382	15.351	28.275	16.388	25.180	18.511	26.562
<i>Φοίτησαν ή φοιτούν σε Ανωτάτη Σχολή</i>	3.240	3.592	3.375	4.309	512	966	432	216	503	772	299	75
<i>Πτυχιούχοι Αν. Τεχν. Επαγγελματ. Σχολών</i>	9.719	13.734	9.192	13.931	10.240	18.603	13.258	23.391	13.299	26.375	15.203	30.436
<i>Έχουν απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης</i>	36.835	74.163	43.732	77.627	52.638	88.280	59.034	97.990	65.027	99.227	65.743	106.064
<i>Έχουν τελεσίσει την Γ' τάξη Σχολ. Μέ. Εκπ.</i>	13.100	18.875	17.091	17.737	19.528	23.624	23.823	26.323	23.928	25.948	24.384	25.439
<i>Έχουν απολυτήριο Στοιχειώδους Εκπαίδ.</i>	28.806	39.370	31.166	41.722	37.667	57.342	47.723	52.163	46.465	51.214	48.782	52.016
<i>Επίδοξτοι με τάξεις Δημοτικού</i>	3.451	3.099	3.231	4.185	3.876	3.438	2.685	2.685	2.813	3.079	3.324	2.972
<i>Δεν πήγαν σχολείο σχεδόν</i>	704	1.338	1.364	1.005	731	2.487	1.671	2.343	1.620	1.256	1.404	1.632

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού

Τέλος, μία άλλη κατηγορία – όπως ήδη αναφέρθηκε – η οποία αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα ανεργίας, είναι αυτοί που έχουν απολυτήριο Δημοτικού (68.176 το 1990 και 100.798 το 1995), καθώς και οι πτυχιούχοι των Ανωτέρων και Ανωτάτων Σχολών (53.668 το 1990 και 91.771 το 1995). Όσον αφορά τους πτυχιούχους των Ανωτέρων και Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, διαπιστώνεται ότι από το 1992 και μετά αυξήθηκε σημαντικά ο αριθμός των ανέργων με πτυχίο από τις Ανώτερες Τεχνικές Επαγγελματικές Σχολές, τα Τ.Ε.Ι. (23.123 το 1991 και 45.698 το 1995). Γενικά οι πτυχιούχοι των σχολών Α.Ε.Ι. – Τ.Ε.Ι. – Μεταπτυχιακό, αποτελούσαν το 21,8% των ανέργων το 1995. Βέβαια, οι έχοντες μεγαλύτερη πρόσβαση στην αγορά εργασίας, σύμφωνα πάντα με τα στοιχεία των Ερευνών Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού, είναι οι κάτοχοι μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών και οι ανεκπαιδευτοί

(δηλαδή όσοι δεν πήγαν καθόλου σχολείο και εκείνοι που είναι χωρίς απολυτήριο Δημοτικού), των οποίων η ανεργία κυμαίνεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

Αναφορικά με την κατανομή των ανέργων κατά επίπεδο εκπαίδευσης και φύλλου, είναι δυνατό να διαπιστωθεί ότι οι άνεργες γυναίκες και σ' αυτή την περίπτωση πλήττονται περισσότερο από τους άνδρες. Παρατηρείται μάλιστα ότι οι άνεργες γυναίκες με γραμματικές γνώσεις απολυτηρίου Μέσης Εκπαίδευσης, αποτελούν και τον μεγαλύτερο αριθμό ανέργων του συνολικού αριθμού, έναντι των ανέργων ανδρών. Σε απόλυτα μεγέθη, το 1990 υπήρχαν 74.163 άνεργες γυναίκες έναντι 36.835 ανέργων ανδρών, ενώ το 1995 οι αριθμοί αυτοί αντίστοιχα είναι 106.064 άνεργες γυναίκες έναντι 65.743 ανέργων ανδρών. Μεγάλη διαφορά επίσης, υπάρχει στα αντίστοιχα μεγέθη των ανέργων γυναικών που έχουν απολυτήριο Δημοτικού και Πτυχίο Ανωτέρων και Ανωτάτων Σχολών.

Με τα διαθέσιμα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε., φαίνεται το πρόβλημα της ανεργίας των νέων σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο, το έτος 1995 [**ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ (ΙΣΤ)**]. Όπως παρατηρείται, οι νέοι άνεργοι είναι μια κατηγορία αρκετά πολυπληθής, στην οποία το φαινόμενο της ανεργίας μπορεί να έχει σοβαρές κοινωνικές επιπτώσεις. Με βάση αυτό τον πίνακα λοιπόν, προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό ανεργίας συγκεντρώνουν οι νέοι και οι νέες ηλικίας 20 – 24 ετών (83.218 άτομα), καθώς επίσης και οι απόφοιτοι Μέσης Εκπαίδευσης (96.072 άτομα).

Η υψηλή ανεργία τέλος των νέων, ηλικίας 20 – 24 ετών, καθώς και αυτών που έχουν τελειώσει την δευτεροβάθμια εκπαίδευση, φαίνεται και από τον [**ΓΕΝΙΚΟ ΠΙΝΑΚΑ (ΙΖ)**], όπου σύμφωνα με τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε., η ανεργία των ανδρών μειώθηκε ελαφρώς και κατέληξε στο 32,5% το 1997, ενώ η αντίστοιχη των γυναικών, εκτός του ότι είναι σταθερά υψηλότερη απ' αυτή των ανδρών, σημείωσε αύξηση (από 45,7% το 1993, σε 49,3% το 1997).

6.2 ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Το εργατικό δυναμικό και τα ποσοστά ανεργίας ανά περιφέρεια έχουν πολύ μεγάλη σημασία. Σε γενικές γραμμές μπορεί να ειπωθεί ότι τα άτομα που μένουν εκτός εργατικού δυναμικού, είναι στην πλειοψηφία τους νέοι, ηλικίας 15 – 24 ετών. Οι περιφερειακές διαφορές στην ανεργία επίσης, είναι πολύ σημαντικές και παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Σ' αυτό το κεφάλαιο θα εξεταστούν το εργατικό δυναμικό και τα περιφερειακά ποσοστά ανεργίας, τόσο στην Ε.Ε., συμπεριλαμβανομένου και της Ελλάδος ως ένα κράτος μέλος αυτής, όσο και στην Ελλάδα σαν αυτόνομο κράτος.

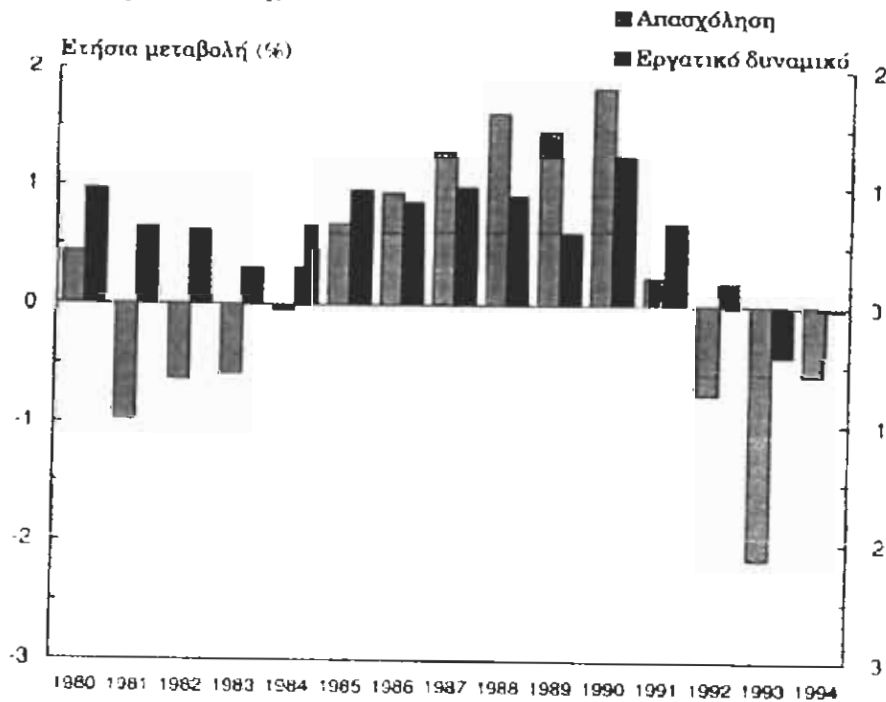
6.2.1 ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

Η αύξηση της ανεργίας που σημειώθηκε σ' όλα τα κράτη μέλη από το 1990 και μετά, και αφορά τόσο τους άνδρες όσο και τις γυναίκες, θα ήταν μεγαλύτερη αν δεν υπήρχε στην Ένωση μείωση του ρυθμού αύξησης του εργατικού δυναμικού.

Παράλληλα με την μείωση της καθαρής δημιουργίας θέσεων εργασίας κατά την συγκεκριμένη περίοδο, αποσύρθηκε από το εργατικό δυναμικό σημαντικό ποσοστό ατόμων, όπως, παράλληλα με την αύξηση των δημιουργούμενων θέσεων εργασίας

ΠΙΝΑΚΑΣ 37

Μεταβολές στην απασχόληση και το εργατικό δυναμικό στην Ένωση, 1980-94

κατά την προηγούμενη περίοδο οικονομικής ανάπτυξης, σημειώθηκε αύξηση της συμμετοχής (**ΠΙΝΑΚΑΣ 37**). Με άλλα λόγια, φαίνεται ότι υπάρχει θετική σχέση μεταξύ του ρυθμού αύξησης του εργατικού δυναμικού και της αύξησης της απασχόλησης, ιδιαίτερα κατά την τελευταία δεκαετία.

Επομένως, μεταξύ 1985 και 1990, όταν η μέση ετήσια αύξηση της απασχόλησης ήταν περίπου 1,5%, η ετήσια αύξηση του εργατικού δυναμικού της Ένωσης ήταν περίπου 1%. Μεταξύ 1990 και 1994, όταν μειώθηκε η απασχόληση, σημειώθηκε οριακή μόνο αύξηση του εργατικού δυναμικού, και στη συνέχεια, μεταξύ 1991 και 1994, μείωση.

Η μελέτη των ατόμων εκτός του εργατικού δυναμικού στην Ε.Ε., έχει μεγάλη σημασία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 38

Άτομα εκτός εργατικού δυναμικού, 15 έως 64 ετών.

(1985=100)

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Ξ.Ο.Ι!	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
B	99,8	101,5	102,8	102,8	102,5	99	97,9	97,5	95,9	95,2	94,9
DK	96	97	92,7	93,2	91,8	93,2	94,4	99	111,6	108,1	109
D	98,7	98	95,8	95,2	91,6	93,5	92,7	94,2	93,6	94,9	95,9
GR	101,9	103,5	103	103,6	107,4	112,5	110,6	111,1	109,6	108	106
E	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
F	98,7	100,7	102,4	102,9	104,2	107,3	106,4	106,1	105,9	105,9	104,2
IRL	101,6	100,7	102,6	103,1	102,7	103,5	107,9	105,4	105,4	107,4	107,9
I	99,2	98,7	99,1	97,8	98,9	99	104,5	103,8	105	105,9	105,1
L	97,7	98,3	103,3	103,1	105,7	102,4	99,4	101,6	102,9	109,9	108,9
NL	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
A	99,1	97,3	97,6	97	96,1	95,7	93,3	93,9	?	?	?
P	?	?	?	?	?	?	?	115,8	?	?	?
FIN	100,3	102,1	102,9	101	102,3	106,6	112,4	124	117,4	115,9	119,1
S	98	96,8	94,6	92,2	91	97,4	109,2	95,4	133,8	131	153,9
UK	99,2	97,1	94,7	90,7	89,8	91,1	93,4		96,2	97,6	97,2

D : Μόνο Δυτική Γερμανία

Στα κράτη μέλη της Ε.Ε., τα άτομα που μένουν εκτός εργατικού δυναμικού, ποικίλλουν μεταξύ των κρατών. Από τα διαθέσιμα στοιχεία που δίνονται από την EURO STAT (**ΠΙΝΑΚΑΣ 38**), το Βέλγιο, η Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο σημείωσαν μείωση του αριθμού των ατόμων που μένουν εκτός εργατικού δυναμικού, ενώ την μεγαλύτερη αύξηση, την εξεταζόμενη περίοδο 1985 – 1996, σημείωσε η Σουηδία.

Εξετάζοντας τα άτομα που μένουν εκτός του εργατικού δυναμικού, ως ποσοστό της ίδιας ηλικιακής ομάδας, ανά φύλλο αλλά και διαφορετικών ηλικιακών ομάδων, 15 – 24 ετών (νέων), 25 – 49 ετών (βασική εργάσιμη ηλικία) και 50 – 64 ετών

(μεγαλύτερη ηλικία), βγαίνουν σημαντικά συμπεράσματα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 39

Άνδρες εκτός εργατικού δυναμικού, 15 έως 24 ετών, ως ποσοστό της ίδιας ηλικιακής ομάδας

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
E.U.15	?	?	?	?	?	43,2	45,2	47,1	48,4	49,6	50,3
B	56,1	57,2	61,5	61,8	63	62,4	63,3	63,9	62,7	64	64,4
DK	21,4	23,7	21,4	20,7	23,5	24,6	27	29	27,9	23	23,4
D	38,2	38	36,8	38,7	37,5	37,7	39,9	41,6	43,1	45,4	46,4
GR	54,8	55,6	55,4	54,8	55,9	56,6	57	57,6	58,2	58,7	59,9
E	45,5	45,5	45,8	48,2	48,4	49,3	50,6	52,5	52,8	55,4	56,3
F	45	47	50,6	52	52,3	57,7	57,8	59,8	61,3	62,4	62,3
IRL	39,5	41,8	43,5	45,4	46,1	46,8	50,4	50,6	50,7	51,7	53,3
I	47,2	47,2	46,7	47,6	49,3	49,4	52,3	54,1	55,9	56,2	57
L	40,3	41,5	46,5	45,5	53,9	43,8	47,8	50	52,1	57,6	57,2
NL	?	38,6	42,2	42,2	40	39,4	39,3	38,8	38,4	37,8	38,7
A	31,5	30,4	32,4	33,9	33,7	33,4	33,2	35,1	?	35,4	37,1
P	30,3	31,4	32,8	34,2	36,2	37,8	43,8	48	51,1	52,8	53,8
FIN	43,6	44	45,2	43,3	44,3	48,6	52,9	54,3	57,3	57,3	50,7
S	34,9	34,1	32,8	31,1	31,3	35,1	41,5	48	50,6	50	56,4
UK	24,8	24,2	23,4	22,6	23,3	25,3	27,3	29,6	31	32,1	31,6

Τα άτομα που μένουν εκτός εργατικού δυναμικού (άνδρες) ηλικίας 15 – 24 ετών φτάνουν, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το 50,3% το έτος 1996 (**ΠΙΝΑΚΑΣ 39**). Φαίνεται λοιπόν ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα το έχουν οι νέοι, σε ηλικία, άνδρες. Σε επίπεδο κρατών μελών, οι ρυθμοί είναι αυξητικοί σε γενικά πλαίσια, ενώ το μεγαλύτερο πρόβλημα το έχουν το Βέλγιο και η Γαλλία. Στον αντίποδα βρίσκεται το Ηνωμένο Βασίλειο με 31,6% το 1996.

Για τις γυναίκες αντίστοιχα, το ποσοστό σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι υψηλότερο (57,2% το 1996) (**ΠΙΝΑΚΑΣ 40**). Ιδιαίτερα μεγάλο ποσοστό γυναικών εκτός εργατικού δυναμικού σημειώνεται στο Βέλγιο (όπως και στην περίπτωση των ανδρών), ενώ η Δανία με 29,2% και με ελάχιστη αύξηση στην εξεταζόμενη δεκαετία 1986 – 1996, έχει το χαμηλότερο ποσοστό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 40

Γυναίκες εκτός του εργατικού δυναμικού, 15 έως 24 ετών, ως ποσοστό % του συνόλου των γυναικών της ίδιας ηλικίας

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
EU15	?	?	?	?	?	50,2	52,1	54,1	55,2	56	57,2
B	58,4	59,8	63,2	66,2	65,9	64,6	64,3	67,3	67	68,3	70,1
DK	28,3	25,3	26,7	28,7	29,6	29,1	29	30	34,1	30,6	29,2
D	43,2	43,1	42	42,3	41,2	41,4	43,6	46	47,1	49,7	52,9
GR	66,7	67,2	65,5	64,8	64,8	66	66,8	67	67,4	67,5	65,9
E	61,2	55,6	54,8	56,7	57,4	59,9	60,9	62	61,3	62	63,2
F	52,1	53,6	56,3	57,3	58,4	62	62,7	63,8	65,3	66	67,1
IRL	48	49,6	52,3	53	54,3	55,4	57,7	56,2	56,7	58,6	59,9
I	56,2	56,9	55,5	55	57	58,4	61,4	64	65,7	66,2	66,1
L	43,6	45,9	48,6	49,5	56,2	50	49,6	54,5	55	60	61,5
NL	?	41,4	43,9	42,8	40,8	39,9	38,9	40,3	40,4	38,2	39,1
A	40,6	38,5	39	39	39,9	39,5	38,3	41,9	?	41,1	43,6
P	47	45,7	46,1	46,7	47	49	54	57	58,4	61,1	61,7
FIN	45,6	45,5	46,2	45,4	45,6	49,2	53,7	57,1	59,9	?	54,4
S	34,3	32,5	31,5	30,4	31,7	35,2	40,6	47,9	50	?	57,4
UK	35,9	34,5	34,6	32,3	33,3	34,6	37	38,6	40	40,7	39,7

ΠΙΝΑΚΑΣ 41

Άνδρες εκτός εργατικού δυναμικού, 25 έως 49 ετών, ως ποσοστό % της ίδιας ηλικιακής ομάδας

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
EU15	?	?	?	?	?	4,9	5,7	6,1	6,3	6,5	6,6
B	4,4	5,2	5,1	5,5	5,4	5,5	6	6,4	6,2	4,4	6,1
DK	5,7	6	4,6	4,9	5,1	5,6	5,7	6,3	8,3	7,7	6,2
D	5,7	6	6,1	5,9	6	5,5	5,9	6,4	6,1	6,5	6,7
GR	3,8	4,1	3,8	4	4,3	4,8	5,1	4,8	4,4	4,4	4,2
E	4,6	5,2	4,9	5,2	5	4,9	6,4	6,3	6,4	6,5	6,5
F	3	3	3,1	3,2	3,4	3,6	4	4,1	4,1	4,2	4,1
IRL	5,4	5,4	5,2	5,4	5,8	5,6	7,8	8	7,4	?	7,2
I	3,9	4,6	4,5	4,7	4,6	5,2	6,8	7,3	8,3	8,7	8,4
L	2,7	2,9	2,6	3,9	4,3	3,4	3,9	3,8	4,2	5,4	4,8
NL	?	5,4	5,4	5,5	5,4	5	6,1	6,4	6,3	6,9	6,1
A	3,8	4,5	5,1	5,1	5	5,6	5,5	5,4	?	5,7	6,1
P	5	4,8	4,7	4,5	4,6	4,5	4,6	4,7	5,2	5,2	5,7
FIN	5,6	5,6	5,8	5,9	6,1	6,7	7,3	8	8,3	10,7	11,6
S	4,6	5,4	5,4	4	5	5,8	6,9	8,7	10,2	?	9,4
UK	4,1	4,2	4,2	4,1	4,1	4,4	5,2	5,9	6,2	6,4	7,2

Στην ηλικιακή ομάδα 25-49 ετών, τα ποσοστά για τους άνδρες σημειώνουν κατακόρυφη πτώση (ΠΙΝΑΚΑΣ 41). Μόνο στην Φινλανδία, και για τα έτη 1995 και 1996, υπήρξε διψήφιο ποσοστιαίο νούμερο (10,7% το 1995 και 11,6% το 1996). Φαίνεται λοιπόν ότι σε όλη την Ευρώπη, η ηλικιακή ομάδα 25 – 49 ετών, συμμετέχει σε πολύ μεγάλο βαθμό στο εργατικό δυναμικό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 42

Γυναίκες εκτός εργατικού δυναμικού, 25 έως 49 ετών, ως ποσοστό % του συνόλου των γυναικών της ίδιας ηλικίας

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
EU15	?	?	?	?	?	31,7	31,3	30,8	29,9	29,5	28,7
B	36,7	36,2	35,8	34,5	34,3	31,9	31	29	28,4	28	26,9
DK	12,5	12,3	12,2	12,1	11,	11,2	11,4	12,3	15,9	16,1	16,1
D	38,7	38,5	37,3	36,6	32,6	26,8	26,3	26,7	25,5	25,8	25,2
GR	50,2	49,4	47,4	45,7	45,7	48,1	45,5	44,8	43,5	42,4	40,2
E	61,7	57,4	53,9	52,1	50,2	48,6	46,9	45	42,2	41	39,6
F	27,9	28,1	27,2	26,8	26	24,9	23,8	22,7	22	21,5	20,8
IRL	59,9	56,7	56,1	54,9	52,7	50,8	48,6	46,3	43,8	42,4	39,6
I	48,9	47,3	45,8	44,2	44,3	42,9	44,6	44,7	43,8	43,2	42,2
L	51,2	49,1	49,9	48,4	47,6	45	41,5	42,6	41,2	44,2	41,2
NL	?	43,9	42,3	41,8	39,4	37,7	35,6	34,2	32,3	31,7	29,9
A	38,9	38,1	36,8	36,1	34,6	33,1	31	29	?	24,2	23,8
P	35,3	33,7	31,6	30,1	29,4	25,8	26,7	24,9	24,1	23,3	22
FIN	11,8	11,9	12,1	12,6	13,5	14,2	15,4	15,7	15,3	17,3	16,6
S	9,6	9,6	9,2	9	8,9	9,8	10,9	12,3	14,1	11,7	13,5
UK	31,1	30,1	28,5	27,3	26,2	26,3	25,8	25,5	25,5	25,4	24,9

Το ποσοστό των γυναικών τώρα, στην ίδια πάντα ηλικιακή ομάδα, είναι αρκετά υψηλότερο από το αντίστοιχο των ανδρών (ΠΙΝΑΚΑΣ 42). Σε καμία βέβαια περίπτωση δεν φτάνουν τα ποσοστά της ηλικιακής ομάδας 15 – 24 ετών, είναι όμως αρκετά υψηλά, δείγμα του ότι οι γυναίκες συμμετέχουν σε μικρότερο ποσοστό στο εργατικό δυναμικό. Πάντως, το χαμηλότερο ποσοστό το έχει η Δανία και το υψηλότερο η Ελλάδα.

Στους άνδρες, τέλος, και στην ηλικιακή ομάδα 50-64 ετών, τα ποσοστά είναι για την Ε.Ε. στο 36,1 % για το 1996 με αυξητικές όμως τάσεις (ΠΙΝΑΚΑΣ 43). Οι άνδρες, στην μεγαλύτερη εκ των τριών εξεταζόμενων ηλικιών, μένουν εκτός εργατικού δυναμικού, κυρίως στο Βέλγιο (50% το 1996), ενώ στην Σουηδία άτομα της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας μένουν εκτός εργατικού δυναμικού μόνο κατά 19,4%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 43

Άνδρες εκτός εργατικού δυναμικού, 50 έως 64 ετών, ως ποσοστό % της ίδιας ομάδας ηλικίας

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
EU15	?	?	?	?	?	32,5	34,4	35	35,4	36,1	36,1
B	44,8	47,9	49,1	48,3	50,7	50,1	50,2	51,8	50,7	48,8	50
DK	25,3	25,4	23,2	23,3	22,7	23,9	23,9	24,4	24,7	22,7	27,2
D	28,3	28,1	28,2	28	27,2	28,2	30,5	31,8	32	32,7	33,8
GR	26,3	28,4	29	30	31,1	32,1	31,6	32,5	31,3	30,8	30,1
E	25,6	27,2	28,9	29,2	29,4	30,1	31,6	31,9	33,2	34,2	32,2
F	39,8	41,6	41,9	42,5	44	44,7	45	45,3	45,6	45,9	44,2
IRL	22,6	22,2	22,8	25,3	25,7	25,2	27,3	27,6	27,5	27,4	27,8
I	34,1	34,3	35,1	36,8	36,1	35	40	39,2	41	43,5	44,5
L	40,6	40,3	42,7	44,5	43,1	47,4	46,8	44,7	46,5	45,4	47,1
NL	?	38,6	39,7	39,9	39,8	41,2	42	42,1	41,4	41,6	41
A	40	41,5	42,3	42,4	41,6	40,5	40,6	40,5	?	39,2	39,4
P	27,7	28,1	28,6	27,6	26,9	25	28,4	29,3	28,5	29,6	28,7
FIN	37	39,7	40,7	40,8	39,8	40,1	39,9	41,2	40,2	44,1	41,8
S	18,3	19,3	19,4	19,2	18,4	18,3	19,7	21,4	22,1	19,3	19,4
UK	24,2	24,7	24,3	24,3	24,2	24,7	26	27,3	22,7	28,5	28,1

ΠΙΝΑΚΑΣ 44

Γυναίκες εκτός εργατικού δυναμικού, 50 έως 64 ετών, ως ποσοστό % της ίδιας ομάδας ηλικίας

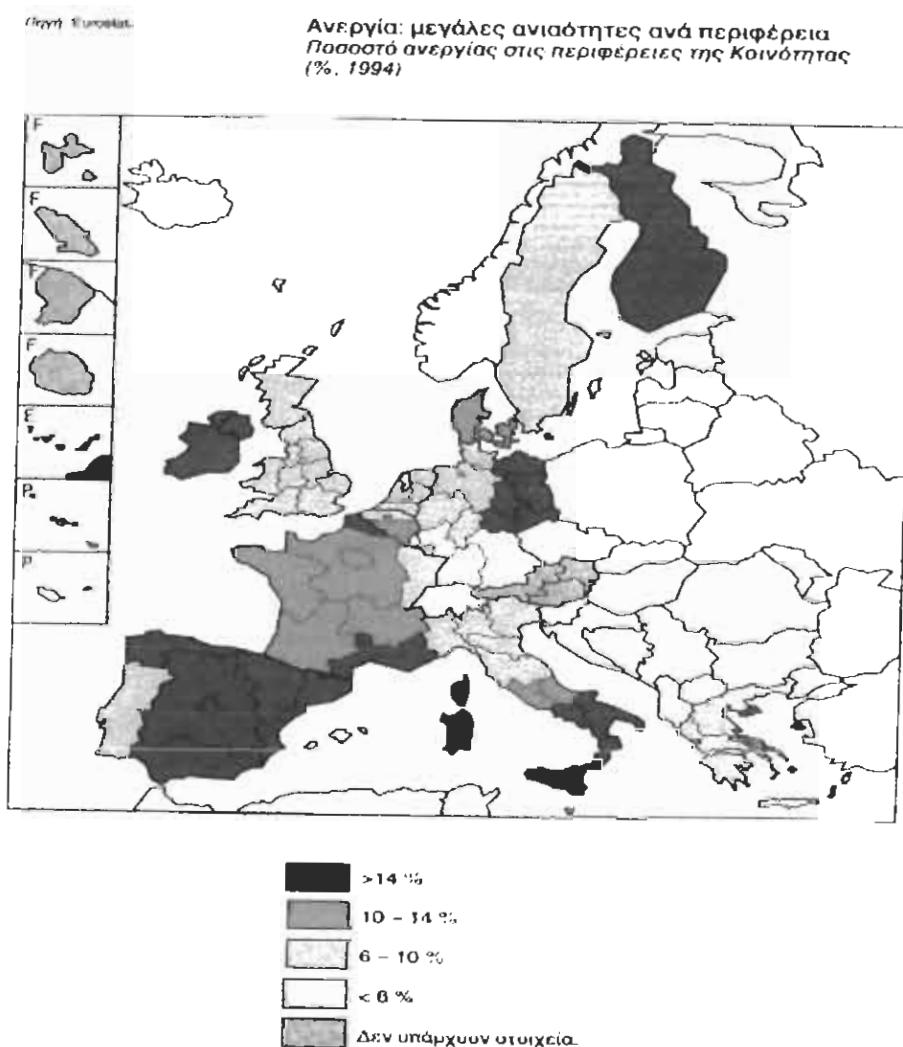
	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
EU15	?	?	?	?	?	64,2	64,3	63,6	63	62,3	61,8
B	82,7	84,6	84,1	83,6	83,4	82,7	81,5	80,8	79,4	77,7	78,4
DK	45,5	47,8	46,5	45,8	42,5	41,3	40	40,3	44,1	46,7	46,2
D	66,6	66,2	65,1	64,3	61	58,6	58,5	58,1	57,3	56,2	56,3
GR	68,9	69,3	68,4	70	71,2	74,3	73	73,1	72,4	71,2	71
E	78,5	78,3	77,6	77,6	77,5	77,5	76,4	76,2	76,4	75,3	74,7
F	62,4	61,8	61,7	61,5	62,3	61,7	62,1	61,5	60,8	59,8	58,4
IRL	79,2	77,8	78,6	79	77,3	76,8	76,6	74,8	74,1	73,7	71,2
I	79	79	78,8	79,4	78,8	77,2	79,8	78,4	78,5	78,9	78,5
L	82	80,3	83,4	83,2	82,4	81,6	79,1	79,4	79,1	80,5	81
NL	?	77,1	76,9	76,4	75,3	75,5	74,1	73,2	71,6	70,5	68,7
A	74,9	74,3	74,3	73,7	71,4	76	69,5	68,1	?	64,9	66,9
P	65,4	63,4	62,8	63	62,5	58,6	59,2	59,4	58,5	57,1	56,6
FIN	45,3	47,2	46,9	45,5	45,5	45	44,3	44,1	43,6	41,5	45,4
S	30,9	28,9	28,1	28,4	26,4	25,8	26,6	27,7	28,2	27	24,5
UK	54,7	53,8	53,8	51,6	51,2	50,8	50,6	49,8	48,6	48,4	48,5

Τα ποσοστά των γυναικών εκτός εργατικού δυναμικού τέλος, στην ηλικιακή ομάδα 50-64 ετών είναι σαφώς πολύ ψηλότερα από τα αντίστοιχα των ανδρών **(ΠΙΝΑΚΑΣ 44)**, το χαρακτηριστικότερο όμως είναι οι μεγάλες διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των κρατών μελών (από το 24,5 % της Σουηδίας, ως το 81% του Λουξεμβούργου για το έτος 1996). Οι γυναίκες, τέλος που υπεισέρχονται στο εργατικό δυναμικό από την ηλικία των 50 ως 64 ετών στην εξεταζόμενη δεκαετία 1986-1996, αυξάνονται σε όλα τα κράτη πλην της Δανίας, της Ελλάδας και της οριακής μείωσης της Φιλανδίας.

Το ποσοστό ανεργίας στις περιφέρειες της Ε.Ε., εξάγουν σημαντικά συμπεράσματα. Κύριο χαρακτηριστικό είναι οι μεγάλες ανισότητες που παρατηρούνται ανά περιφέρεια.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της EURO STAT για το έτος 1994, τα ποσοστά ανεργίας στις περιφέρειες της Ένωσης κυμαίνονταν από 3,5% στο Λουξεμβούργο, ως 35% στην Ανδαλουσία (Νότια Ισπανία) (**ΠΙΝΑΚΑΣ 45**). Το ποσοστό ανεργίας υπερέβαινε το 18% σε 22 περιφέρειες, συγκεντρώσεις ως επί το πλείστον στην Ισπανία και τη Νότια Ιταλία, περιοχές με ιστορικό υψηλής ανεργίας, καθώς και σε δύο από τα νέα ομόσπονδα κρατίδια της Γερμανίας.

Αντίθετα, οι 20 περιφέρειες με τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας ήταν αρκετά πιο διάσπαρτες στο χώρο της Ε.Ε.: Λουξεμβούργο, Γερμανία, Πορτογαλία, Βόρεια

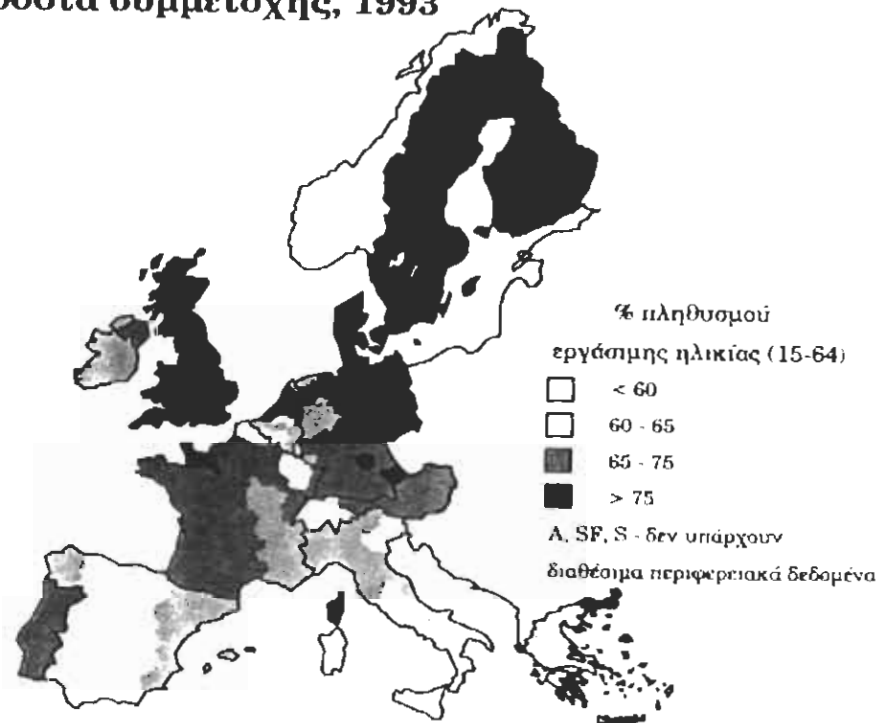

ΠΙΝΑΚΑΣ 45

Ιταλία και Ελλάδα, αν, και σε γενικές γραμμές, ποσοστά χαμηλότερα του μέσου όρου σημειώνονται συνήθως περισσότερο σε κεντρικές περιφέρειες απ' ό τι σε απόκεντρες.

Το ποσοστό συμμετοχής (ορισμός του ενεργού πληθυσμού σε σχέση με τον πληθυσμό ηλικίας 15-64 ετών) διαφοροποιείται μεταξύ των περιφερειών στον ίδιο

Ποσοστά συμμετοχής, 1993

ΠΙΝΑΚΑΣ 46

βαθμό με την ανεργία αντικατοπτρίζοντας σε μεγάλο βαθμό διάφορες στην αναλογία των γυναικών που συμμετέχουν στο εργατικό δυναμικό (**ΠΙΝΑΚΑΣ 46**). Επιπλέον, οι περιφέρειες με χαμηλό ποσοστό συμμετοχής, είναι συνήθως αυτές όπου υπάρχει μεγάλη ανεργία. Κατά το 1993, το χαμηλότερο ποσοστό ήταν 51% στην Θεούτα και Μελίλια (ισπανικές επαρχίες στη Βόρεια Αφρική), και το υψηλότερο 86,5% στο Βερολίνο. Κατά το 1993, υπήρχαν 17 περιφέρειες με ποσοστό συμμετοχής μεγαλύτερο του 75%, από τις οποίες 7 βρίσκονταν στο Ηνωμένο Βασίλειο, 8 στη Γερμανία (συμπεριλαμβανομένων όλων των νέων ομοσπονδιακών κρατιδίων και του Βερολίνου), η Δανία (που λαμβάνεται ως μια περιφέρεια), και η Κάτω Νορμανδία

(βορειοδυτικό τμήμα της Γαλλίας). Από τις 20 περιφέρειες με τα χαμηλότερα ποσοστά συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό, 9 βρίσκονταν στην Ισπανία (7 απ' αυτές μάλιστα συγκαταλέγονται και μεταξύ των 20 περιφερειών με την υψηλότερη ανεργία), 8 στην Ιταλία (από τις οποίες 4 συγκαταλέγονταν και μεταξύ των 20 περιφερειών με την υψηλότερη ανεργία), 2 στην Ελλάδα και μια στο Βέλγιο.

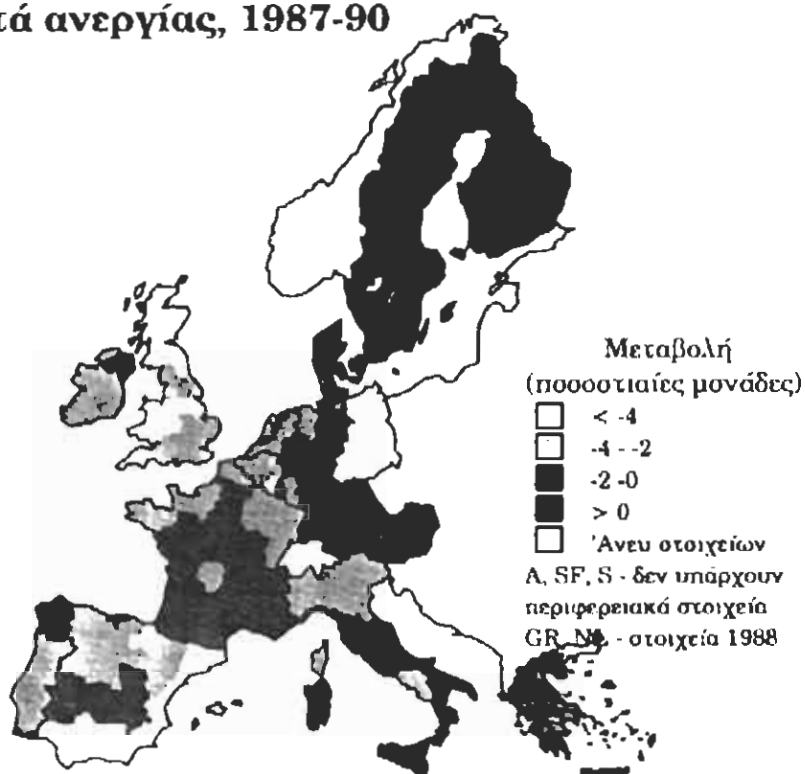
Επομένως, από τις 20 περιφέρειες με τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας, 15 ανήκουν ως προς τα ποσοστά συμμετοχής στην τελευταία από τις 4 κατηγορίες της κατάταξης, ενώ οι υπόλοιπες 5 είχαν ποσοστά συμμετοχής κατά τι μεγαλύτερα, εκτός από τα 2 νέα ομόσπονδα κρατίδια της Γερμανίας, όπου τα ποσοστά συμμετοχής υπερέβαιναν το 80%. Στις συγκεκριμένες περιφέρειες (Ισπανία και Νότια Ιταλία) συνεπώς, η υψηλή ανεργία συνδυάζεται με μικρή συμμετοχή και την πιθανότητα μεγάλης αύξησης του εργατικού δυναμικού. Με αλλά λόγια, η ανάγκη των εν λόγω περιφερειών για αύξηση των θέσεων εργασίας είναι πιο επείγουσα.

Από τις 20 περιφέρειες με τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας, σε 16, τα ποσοστά συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό ήταν μεγαλύτερα από το μέσο όρο της Ένωσης, και 7 απ' αυτές ανήκουν στην πρώτη από τις 4 κατηγορίες της κατάταξης. Επομένως, στην πλειοψηφία των περιφερειών με χαμηλά ποσοστά ανεργίας, το ποσοστό συμμετοχής είναι επίσης υψηλό και κατ' αναλογία, υπάρχει συγκριτικά μικρή πιθανότητα αύξησης του εργατικού δυναμικού και μικρότερη ανάγκη απ' οπουδήποτε αλλού για υψηλό ρυθμό αύξησης της απασχόλησης. Σε γενικές γραμμές επομένως, ο συνυπολογισμός των διαφορών συμμετοχής, βοηθάει στο να αυξηθεί η αντίληψη της κλίμακας του προβλήματος των ανισοροπιών της απασχόλησης στο χώρο της Ένωσης.

Οι περιφερειακές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. σε δύο εξεταζόμενες χρονικές περιόδους έχει μεγάλο ενδιαφέρον.

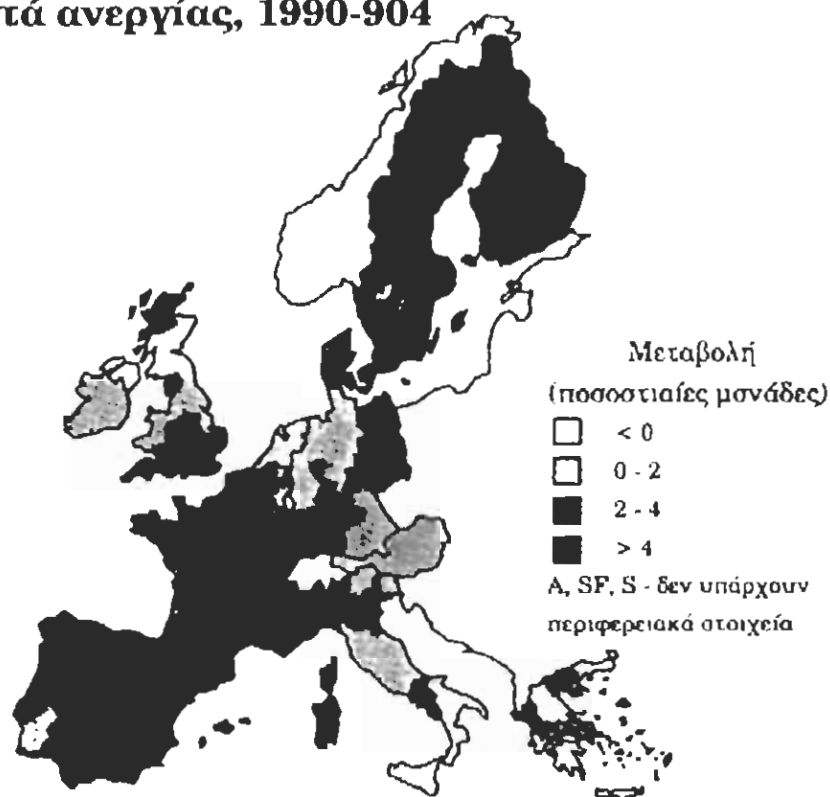
Κατά την περίοδο ανάπτυξης 1987-1990, σημειώθηκε μείωση της ανεργίας στις περισσότερες περιφέρειες της Ένωσης (**ΠΙΝΑΚΑΣ 47**). Σε πολλές περιπτώσεις, η μεγαλύτερη μείωση συντελέστηκε σε περιοχές με σχετικά μεγάλη ανεργία, με αποτέλεσμα να περιοριστούν τα ποσοστά των περιφερειακών διαφορών. Κατεγράφησαν, επομένως μειώσεις άνω των τεσσάρων ποσοστιαίων μονάδων, σε πολλές περιοχές της Ισπανίας, ειδικά στο νότιο και ανατολικό τμήμα της όπου το πρόβλημα της ανεργίας ήταν ιδιαίτερα οξύ, καθώς και σε πολλές παλιές βιομηχανικές περιοχές του Ηνωμένου Βασιλείου, όπου τα ποσοστά ανεργίας ήταν επίσης υψηλά. Επιπλέον, τα αντίστοιχα ποσοστά μειώθηκαν επίσης κατά περισσότερο από το μέσο όρο στην Ιρλανδία, όπου το ποσοστό ανεργίας στα μέσα της δεκαετίας του '80, υπερέβαινε το 16%.

Ωστόσο από την αύξηση της απασχόλησης κατά την εν λόγω περίοδο, δεν ωφελήθηκαν όλες οι προβληματικές περιφέρειες. Ιδιαίτερα σε πολλές περιφέρειες της Νότιας Ιταλίας, σημειώθηκε μείωση των ποσοστών ανεργίας κάτω του μέσου όρου ή ακόμα και αύξηση. Αντίθετα, σε ορισμένες περιφέρειες με μικρή ανεργία, όπως στην Νοτιοανατολική Αγγλία και σε βόρεια μέρη της Ιταλίας, σημειώθηκε μείωση των ποσοστών άνω του μέσου όρου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 47**Μεταβολή στα
ποσοστά ανεργίας, 1987-90**

Κατά την επόμενη τετραετία γενικής αύξησης της ανεργίας, πολλές από τις περιφέρειες που ωφελήθηκαν από την προηγούμενη περίοδο ανάπτυξης, επλήγησαν από την μεγαλύτερη αύξηση.

Το εν λόγω γεγονός ίσχυσε στην περίπτωση της Ισπανίας, όπου σε όλες ανεξαιρέτως τις περιφέρειες σημειώθηκε μεγαλύτερη αύξηση της ανεργίας μεταξύ 1990 - 1994, συγκριτικά με το μέσο όρο της Ένωσης (**ΠΙΝΑΚΑΣ 48**). Ομοίως, η ανεργία αυξήθηκε επίσης σχετικά γρήγορα σε κάποιες περιοχές της Νότιας Ιταλίας και της Βόρειας Γαλλίας, όπου τα ποσοστά της ήταν σχετικά υψηλά. Από την άλλη, στις περισσότερες περιοχές της Νότιας Ιταλίας σημειώθηκε κατά την συγκεκριμένη περίοδο αύξηση κάτω του μέσου όρου, πράγμα που συνέβη και στην Ιρλανδία – Βόρεια Ιρλανδία και μεγάλο τμήμα της Σκωτίας -, περιοχές που στο σύνολο τους, τα ποσοστά ανεργίας ήταν σχετικά υψηλά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 48**Μεταβολή στα
ποσοστά ανεργίας, 1990-904**

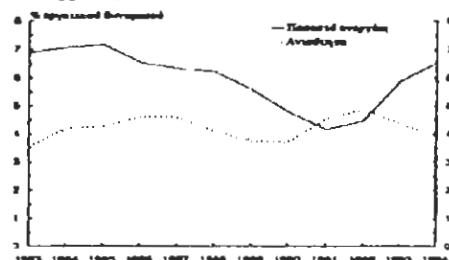
Αξιοσημείωτη είναι η περιφερειακή ανισότητα της ανεργίας στα πέντε μεγαλύτερα κράτη μέλη της Ε.Ε., την Γαλλία, την Γερμανία, την Ιταλία, την Ισπανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, μεταξύ 1983 και 1994 (**ΠΙΝΑΚΑΣ 49**).

Στη Γαλλία, η διαφορά στα περιφερειακά ποσοστά ανεργίας (υπολογισμένη ως η σταθερή απόκλιση βάσει του εργατικού δυναμικού κάθε περιφέρειας) μειώθηκε σταθερά από το 1983 ως το 1991, ενώ η ανεργία αυξήθηκε, στη συνέχεια μειώθηκε, και μετά αυξήθηκε και πάλι. Μεταξύ 1991 και 1994, η συγκεκριμένη διαφορά αυξήθηκε από 9,5% σε 12,5% το 1994.

188 Ποσοστό ανεργίας και περιφερειακή ανισότητα στη Γαλλία, 1983-94

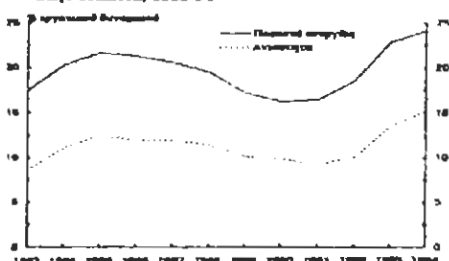
189 Ποσοστό ανεργίας και περιφερειακή ανισότητα στη Γερμανία, 1983-94

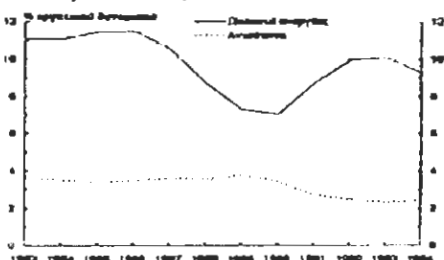
190 Ποσοστό ανεργίας και περιφερειακή ανισότητα στην Ιταλία, 1983-94

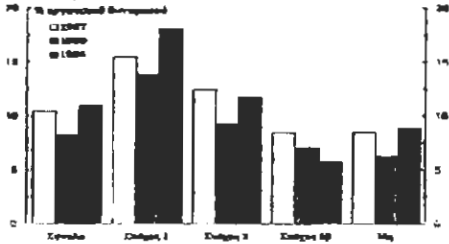
Ποσοστό ανεργίας και περιφερειακή ανισότητα στην Ισπανία, 1983-94

192 Ποσοστό ανεργίας και περιφερειακή ανισότητα στο Ηνωμένο Βασίλειο, 1983-94

Ανεργία στις περιφέρειες της Ένωσης Εύρα της βόρειας τριπλής στο πλαίσιο των Διαρθρωτικών Ταμείων, 1987, 1990 και 1994

ΠΙΝΑΚΑΣ 49

Στη Γερμανία, το ποσοστό ανεργίας και η διαφορά στα περιφερειακά ποσοστά ανεργίας παρουσίασαν τάση για αντίθετη πορεία. Το εθνικό ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε από μόλις άνω του 4% το 1991, σε 6,5% το 1994, ενώ η διαφορά αυξήθηκε από μόλις άνω του 4% το 1991, σε 6,5% το 1994, ενώ η διαφορά των περιφερειακών ποσοστών μειώθηκε από 4,5% σε 3,9%.

Στην Ιταλία το πρότυπο ήταν παραπλήσιο με το αντίστοιχο της Γερμανίας. Ως το 1990, το ποσοστό ανεργίας και η διαφορά των περιφερειακών ποσοστών, κινήθηκαν προς την ίδια κατεύθυνση. Ωστόσο, μεταξύ 1990 και 1994, οι πορείες τους ήταν αντίθετες, μολονότι το 1994 σημειώθηκε αύξηση τόσο της διαφοράς όσο και της ανεργίας.

Στην Ισπανία ωστόσο, η διαφορά στα περιφερειακά ποσοστά ανεργίας φαίνεται να αποτελεί αρκετά πιστή εικόνα της αλλαγής στην εθνική ανεργία. Μεταξύ 1993 και 1994, το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε από 17,5% σε 24%, ενώ η εν λόγω διαφορά σημείωσε αύξηση από 8,6% σε 15,2%.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο τέλος, η διαφορά στα περιφερειακά ποσοστά παρέμεινε αρκετά σταθερή μεταξύ 1983 και 1989, ενώ η ανεργία μειώθηκε αισθητά. Στη συνέχεια, η ανεργία αυξήθηκε, αλλά μειώθηκε η περιφερειακή διαφορά από 3,8% το 1989 σε 2,4% το 1994.

6.2.2 ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΑΝΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στην Ελλάδα, το εργατικό δυναμικό και τα ποσοστά ανεργίας ανά περιφέρεια, παρουσιάζουν αρκετές διαφοροποιήσεις – μικρότερες βέβαια σε σχέση με διάφορα ευρωπαϊκά κράτη μέλη της Ένωσης -, πολύ σημαντικές όμως για τον χώρο στον οποίο λαμβάνουν χώρα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 50

Περιφερειακή ανεργία στην Ελλάδα

		1993	1994	1995	1996	1997
Σύνολο	Εργ. Δυναμικό	4118,4	4193,4	4248,5	4318,3	4294,405
	Απασχολούμενοι	3720,2	3789,6	3823,8	3871,9	3854,056
	Άνεργοι	398,2	403,8	424,7	446,4	440,35
	% ανεργίας	9,7%	9,6%	10%	10,3%	10,3%
Αν. Μακεδονία & Θράκη	Εργ. Δυναμικό	262,7	254,5	259,0	268,8	254,501
	Απασχολούμενοι	242,1	233,5	232,2	240,6	230,505
	Άνεργοι	20,6	21,0	26,8	28,2	23,996
	% ανεργίας	7,8%	8,3%	10,3%	10,5%	9,4%
Κεντρική Μακεδονία	Εργ. Δυναμικό	698,9	721,0	756,1	752,8	772,834
	Απασχολούμενοι	633,9	655,0	679,8	680,4	694,291
	Άνεργοι	65,0	66,0	76,4	72,4	78,543
	% ανεργίας	9,3%	9,2%	10,1%	9,8%	10,2%
Δυτική Μακεδονία	Εργ. Δυναμικό	118,9	119,4	119,3	123,0	120,753
	Απασχολούμενοι	104,3	107,7	101,2	101,8	103,191
	Άνεργοι	14,6	11,9	18,1	21,3	17,562
	% ανεργίας	12,3%	9,8%	15,2%	17,3%	14,5%
Ήπειρος	Εργ. Δυναμικό	109,1	112,6	114,7	111,5	110,120

	Απασχολούμενοι	99,3	103,1	105,2	97,6	97,803
	Άνεργοι	9,8	9,5	9,5	13,9	12,317
	% ανεργίας	9%	8,4%	8,3%	12,5%	11,2%
Θεσσαλία	Εργ. Δυναμικό	269,2	278,1	282,1	292,4	299,311
	Απασχολούμενοι	248,0	256,6	256,9	267,8	273,884
	Άνεργοι	21,2	21,5	25,2	24,8	25,427
	% ανεργίας	7,9%	7,7%	8,9%	8,4%	8,5%
Ιόνιοι Νήσοι	Εργ. Δυναμικό	77,4	79,1	80,9	82,0	80,513
	Απασχολούμενοι	73,9	76,0	76,0	76,9	75,383
	Άνεργοι	3,5	3,1	4,9	5,1	5,130
	% ανεργίας	4,5%	3,9%	6,1%	6,2%	6,4%
Δυτική Ελλάδα	Εργ. Δυναμικό	243,2	255,5	242,9	252,1	254,202
	Απασχολούμενοι	217,5	226,0	219,4	228,8	232,816
	Άνεργοι	25,7	29,5	23,5	23,3	21,386
	% ανεργίας	10,6%	11,5%	9,7%	9,2%	8,4%
Στερεά Ελλάδα	Εργ. Δυναμικό	189,4	185,4	184,7	190,7	184,815
	Απασχολούμενοι	169,8	164,7	166,6	168,9	161,229
	Άνεργοι	19,6	20,7	18,1	21,8	23,586
	% ανεργίας	10,3%	11,2%	9,8%	11,4%	12,8%
Αττική	Εργ. Δυναμικό	1531,1	1561,6	1587,6	1600,2	1600,791
	Απασχολούμενοι	1348,1	1376,1	1401,9	1401,7	1406,845
	Άνεργοι	183,0	185,5	185,7	198,5	193,946
	% ανεργίας	12%	11,9%	11,7%	12,4%	12,1%
Πελοπόννησος	Εργ. Δυναμικό	229,5	239,2	237,7	246,3	225,536
	Απασχολούμενοι	214,1	222,4	220,3	228,4	206,978
	Άνεργοι	15,4	16,8	17,4	17,9	18,558
	% ανεργίας	6,7%	7%	7,3%	7,3%	8,2%
Βόρειο Αιγαίο	Εργ. Δυναμικό	58,1	56,6	57,9	64,0	58,959
	Απασχολούμενοι	54,8	52,1	54,7	59,1	54,557
	Άνεργοι	3,3	4,5	3,2	4,9	4,402
	% ανεργίας	5,7%	8%	5,5%	7,7%	7,5%
Νότιο Αιγαίο	Εργ. Δυναμικό	107,0	106,6	104,2	103,1	102,462
	Απασχολούμενοι	100,0	102,4	98,7	97,5	97,489
	Άνεργοι	7,0	4,2	5,5	5,6	4,973
	% ανεργίας	6,5%	3,9%	5,3%	5,4%	4,9%
Κρήτη	Εργ. Δυναμικό	223,9	223,8	221,6	231,3	229,610
	Απασχολούμενοι	214,5	214,1	210,9	22,3	219,085
	Άνεργοι	9,3	9,7	10,7	8,9	10,525
	% ανεργίας	4,2%	4,3%	4,8%	3,9%	4,6%

• Σε χιλιάδες

Πηγή : Έρευνά Εργατικού Δυναμικού, 1997

Η ανεργία – η οποία προκύπτει από την διαφορά εργατικού δυναμικού – απασχολούμενων – στο σύνολο της χώρας, έχει μια αυξητική τάση στην εξεταζόμενη πενταετία 1993 – 1997, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της Ε.Ε.Δ. της Ε.Σ.Υ.Ε. (ΠΙΝΑΚΑΣ 50). Το εργατικό δυναμικό σημείωσε σημαντική αύξηση (από 4.118.400 άτομα το 1993 σε 4.294.405 άτομα το 1997), ενώ κατά τι μικρότερη ήταν η αύξηση των απασχολούμενων, με αποτέλεσμα να υπάρχει αυτή η μικρή ποσοστιαία αύξηση στην

ανεργία πανελλαδικά.

Μείωση του εργατικού δυναμικού είχαν η Ανατολική Μακεδονία & Θράκη, η Στερεά Ελλάδα η Πελοπόννησος και το Νότιο Αιγαίο. Το οξύμωρο που παρατηρείται στην περίπτωση της Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης – δηλαδή το μικρότερο ποσοστό ανεργίας που παρατηρείται το 1997 σε σχέση με το 1996, με ταυτόχρονα μικρότερο αριθμό εργατικού δυναμικού -, εξηγείται από την μεγαλύτερη, αναλογικά, μείωση των απασχολούμενων το 1997 σε σχέση με το 1996. Αυτό είναι και ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της χώρας μας – η εγκατάλειψη δηλαδή της υπαίθρου και ο συνωστισμός του πληθυσμού στα μεγάλα αστικά κέντρα.

Η Δυτική Μακεδονία σαν περιφέρεια, έχει τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας στην εξεταζόμενη χρονική περίοδο, σημειώνοντας μάλιστα το 1996 το εξαιρετικά ανησυχητικό ποσοστό ανεργίας του 17,3%. Ακολουθούν με υψηλά ποσοστά ανεργίας η Ήπειρος, η Στερεά Ελλάδα και η Αττική. Πρέπει εδώ να τονιστεί πάντως ότι π.χ. για το έτος 1997, η ανεργία που παρατηρείται στην Στερεά Ελλάδα, είναι πιο ανησυχητική σε σχέση με αυτή της Αττικής για παράδειγμα – ακόμα και αν η ανεργία εμφανίζεται υψηλότερη στην Στερεά Ελλάδα κατά 0,7% από την αντίστοιχη της Αττικής. Και αυτό γιατί ο αριθμός του εργατικού δυναμικού είναι μεγαλύτερος για την περιοχή της Αττικής. Άρα, δύο ποσοστά ανεργίας π.χ. της τάξης του 12%, αντικατοπτρίζουν περισσότερο το πρόβλημα στην περιοχή με το μικρότερο ποσοστό εργατικού δυναμικού (ως σύνολο επί του πληθυσμού). Τα χαμηλότερα ποσοστά περιφερειακής ανεργίας πάντως, εμφανίζονται στα ελληνικά νησιά. Η Κρήτη, το Νότιο Αιγαίο (όπου σημειώθηκε μάλιστα πτώση από 6,5% το 1993 σε 4,9% το 1997) και τα Ιόνια Νησιά, έχουν το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η μελέτη της περιφερειακής ανεργίας στα ελληνικά νησιά (Βόρειο και Νότιο Αιγαίο, Ιόνια Νησιά), λόγω της ιδιαιτερότητας που παρουσιάζουν σε σχέση με την απασχόληση και την ανεργία (τουρισμός, εποχιακή απασχόληση κλπ) **(ΠΙΝΑΚΑΣ 51)**.

Η περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου (σύμφωνα με τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. για την εξεταζόμενη περίοδο 1990 - 1997), έχει από τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας που φτάνουν το 4,9% το 1997. Την περίοδο 1993 όπου η ανεργία έφτασε και στο υψηλότερο ποσοστό της (6,6%), υπήρχε ταυτόχρονα και η μικρότερη διαφορά στα ποσοστά ανεργίας μεταξύ των ανδρών και των γυναικών. Αντίθετα, όλες τις άλλες χρονιές, η ανεργία σαφώς είναι μεγαλύτερη για τις γυναίκες.

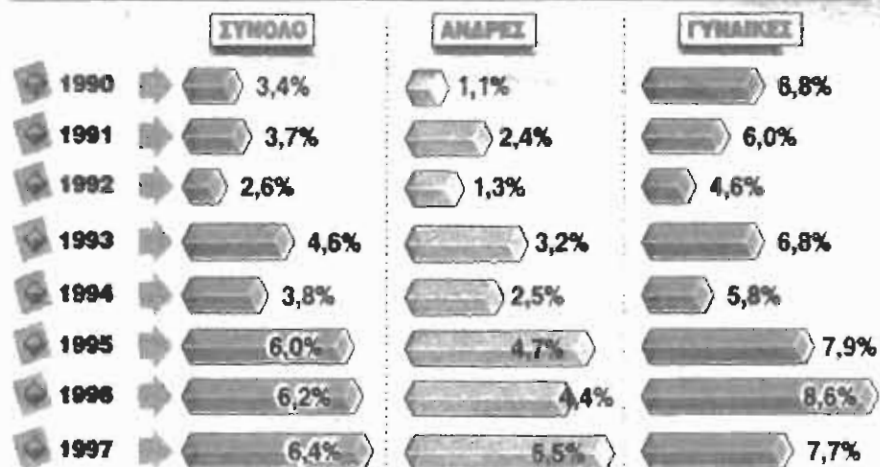
Σε αντίθεση με το Νότιο Αιγαίο, όπου ο τουρισμός είναι η "εκ των ουκ άνευ" προϋπόθεση για την απασχόληση και την καταπολέμηση της ανεργίας, στο Βόρειο Αιγαίο η ανεργία είναι σε υψηλότερα ποσοστά - με σημαντικές διακυμάνσεις από έτος σε έτος -, ενώ οι γυναίκες πλήττονται από αυτήν σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό απ' ότι οι άνδρες (ως ένα βαθμό συντείνουν και τα διάφορα ήθη και έθιμα αλλά και η φύση των εργασιών που μπορεί κανείς να κάνει).

ΠΙΝΑΚΑΣ 51

Ανεργία στην περιφέρεια των Ιονίων Νήσων

Ο Δείκτης Ανεργίας εκφράζει την ποσοστιαία αναλογία των ανέργων στο εργατικό δυναμικό.
(Στις μετρήσεις χρησιμοποιούνται άτομα ηλικίας από 14 ετών και άνω).

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΠΑ.

Ανεργία στην περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Ο Δείκτης Ανεργίας εκφράζει την ποσοστιαία αναλογία των ανέργων στο εργατικό δυναμικό.
(Στις μετρήσεις χρησιμοποιούνται άτομα ηλικίας από 14 ετών και άνω).

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού ΕΠΑ.

Στα Ιόνια Νησιά τέλος, η ανεργία σημείωσε άνοδο κατά 3% μεταξύ 1990 και 1997, ουσιαστική έναρξη όμως παρατηρήθηκε το 1995 όπου η ανεργία πήγε στο 6%

από 3,8% το 1994. Πάντως, οι διαφορές της ανεργίας μεταξύ ανδρών και γυναικών, είναι μικρότερες σε σχέση με τα νησιά του Αιγαίου. Σε γενικές γραμμές πάντως, τα νησιά έχουν χαμηλούς δείκτες ανεργίας, σε σύγκριση με άλλες περιφέρειες στον ελληνικό χώρο λόγω του τουρισμού και της εποχιακής απασχόλησης (ιδίως στα νησιά του Νότιου Αιγαίου).

Ένα σημαντικό φαινόμενο που παρατηρείται τέλος, είναι τα αυξανόμενα ποσοστά ανεργίας και στα μεγάλα αστικά κέντρα, τα οποία οφείλονται κατά κύριο λόγο στον υπερευγενκέντρωτισμό του εργατικού δυναμικού σε πόλεις όπως η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη, με τις περισσότερες βέβαια «ευκαιρίες» απασχόλησης να συγκεντρώνονται χωρίς σχεδόν κανένα προγραμματισμό στο λεκανοπέδιο της Αττικής. Με άλλα λόγια, η ανεργία στην Ελλάδα δεν παρουσιάζει ισομερή γεωγραφική κατανομή, με συνέπεια ο κίνδυνος της κοινωνικής περιθωριοποίησης του πλεονάζοντος και ανέργου εργατικού δυναμικού να είναι υπαρκτός, ειδικά στα μεγάλα αστικά κέντρα.

Από την οπτική αυτή της γεωγραφικής κατανομής, ιδιαίτερα αυξημένη είναι η ανεργία στις αστικές περιοχές (330659 άτομα). Στην περιοχή της πρωτεύουσας, οι άνεργοι ανέρχονται στις 170.673 άτομα, ενώ η ανεργία στις ημιαστικές περιοχές ανέρχεται στις 43.746 άτομα. Αντίθετα στις αγροτικές περιοχές, παρ' ότι και εκεί η ανεργία αυξάνει, ο ρυθμός των ανέργων είναι μικρότερος (50.314 άτομα), γεγονός το οποίο οφείλεται στο έντονο φαινόμενο της εποχιακής απασχόλησης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 52

Ανεργία κατά περιφέρεια (σε χιλιάδες)

	1990	1995
Ανατ. Μακεδονίας & Θράκης	14.016	26.554
Κεντρικής Μακεδονίας	42.328	76.361
Δυτικής Μακεδονίας	11.198	18.143
Ηπείρου	3.944	9.464
Θεσσαλίας	21.833	25.204
Ιονίων Νήσων	2.888	4.814
Δυτικής Ελλάδας	21.962	23.531
Αν. Στερεάς Ελλάδας	12.818	18.066
Ν. Αττικής	125.365	185.716
Πελοπόννησος	12.959	17.369
Βορείου Αιγαίου	3.099	3.233
Νοτίου Αιγαίου	4.015	5.530
Κρήτης	5.001	10.735
ΣΥΝΟΛΟ	281.157	424.719

Όσον αφορά την ανεργία κατά περιοχή, τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. δείχνουν ότι ο νομός Αττικής συγκεντρώνει τον μεγαλύτερο αριθμό ανέργων (**ΠΙΝΑΚΑΣ 52**). Σε απόλυτους αριθμούς, οι άνεργοι στο νομό Αττικής από 125.365 άτομα το 1990

αυξήθηκαν σε 185.716 άτομα το 1995. Συγκεκριμένα το 43,7% του συνολικού αριθμού των ανέργων της ελληνικής οικονομίας βρίσκεται στο Νομό Αττικής.

Επίσης, σε ορισμένες περιοχές της χώρας, η ανεργία έχει προσλάβει μεγάλες διαστάσεις. Για παράδειγμα, αύξηση παρουσίασε η ανεργία στην Κεντρική Μακεδονία στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη, Δυτική Μακεδονία, Ανατολική Στερεά Ελλάδα, Ήπειρο και Κρήτη. Αν εξαιρεθούν οι περιοχές που αναφέραμε, στις υπόλοιπες περιοχές παρουσιάστηκε μικρή αύξηση της ανεργίας. Αυτό πιθανόν να οφείλεται στον αγροτικό χαρακτήρα αυτών των περιοχών, όπου- όπως ήδη αναφέρθηκε- υπάρχει έντονο το φαινόμενο της εποχιακής εργασίας.

Από τα στοιχεία αυτά, είναι δυνατόν να συμπεράνουμε ότι ο κίνδυνος της κοινωνικής περιθωριοποίησης του πλεονάζοντος και ανέργου εργατικού δυναμικού είναι πλέον, υπαρκτός και ειδικά για τους ανέργους των μεγάλων αστικών κέντρων. Κατά συνέπεια, τα εκάστοτε μέτρα αντιμετώπισης της ανεργίας, καθώς επίσης και η κατανομή των πόρων που προέρχονται από τα διάφορα κοινοτικά ταμεία, είναι αναγκαίο να λαμβάνουν υπ' όψιν τους την αντιμετώπιση της ανεργίας σε περιφερειακό επίπεδο και ιδιαίτερα σε επίπεδο νομού, επαρχίας και Δήμων, προκειμένου να ανακοπεί η τάση εσωτερικής μετανάστευσης και αστυφιλίας, ιδιαίτερα προς την Αθήνα.

6.3 ΑΝΕΡΓΟΙ ΚΑΙ Η ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Η μακροχρόνια ανεργία αποτελεί ένα σημαντικό πρόβλημα. Τα ποσοστά αυξάνονται συνεχώς, και πιο συγκεκριμένα από την δεκαετία του 1980, με αποτέλεσμα οι μακροχρόνιοι άνεργοι (εδώ πρέπει να τονιστεί ότι ένα άτομο θεωρείται μακροχρόνια άνεργος όταν έχει συμπληρώσει ένα χρόνο χωρίς να εργάζεται) να αυξάνονται σε σχέση με το ποσοστιαίο σύνολο των ανέργων, και να αποτελούν πρόβλημα τόσο για τα κράτη μέλη ξεχωριστά, όσο και για την Ε.Ε.

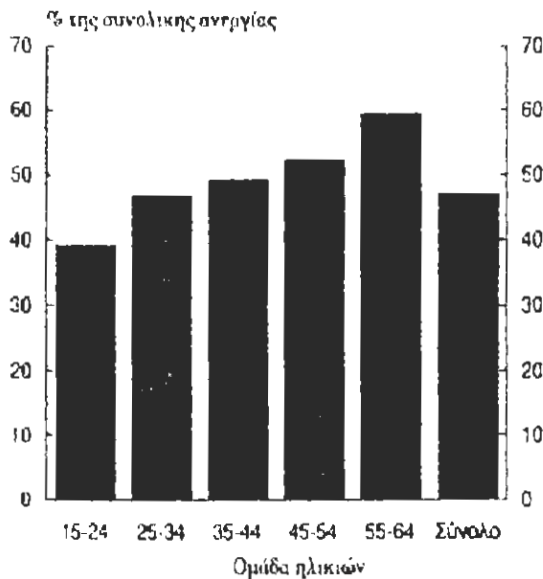
6.3.1 ΑΝΕΡΓΟΙ ΚΑΙ Η ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

Η κλίμακα της μακροχρόνιας ανεργίας δεν έχει μεταβληθεί ουσιαστικά κατά την τελευταία δεκαετία. Το 1994, σχεδόν το μισό των ανέργων στην Ε.Ε. (48%), ήταν εκτός εργασίας για ένα ή και περισσότερα έτη, ενώ ποσοστό μεγαλύτερο από το μισό αυτών, για δύο ή και περισσότερα έτη. Οι αριθμοί είναι ελαφρώς μικρότεροι σε σχέση με τα μέσα της δεκαετίας του '80, εντούτοις το γεγονός αυτό κινδυνεύει να δώσει παραπλανητική εντύπωση σχετικά με την μεταβολή του εύρους του προβλήματος. Σε περίοδο αυξανόμενης ανεργίας, όπως στις αρχές της δεκαετίας του '90, το ποσοστό των ανέργων που είναι μακροχρόνια άνεργοι, είναι φυσικό ότι θα τείνει να μειώνεται, δεδομένου ότι αυξανόμενος αριθμός ατόμων (οι οποίοι εξ ορισμού δεν μπορούν να είναι μακροχρόνια άνεργοι) θα εγγράφεται στους καταλόγους των ανέργων. Στην

πραγματικότητα, ο αριθμός των μακροχρόνια ανέργων είναι μεγαλύτερος στην διάρκεια του 1994 απ' ό τι στα μέσα της δεκαετίας του '80, ενώ το ποσοστό της μακροχρόνιας ανεργίας (του αριθμού των μακροχρόνιων ανέργων σε σχέση με το

ΠΙΝΑΚΑΣ 53

Μακροχρόνια ανεργία, 1994

εργατικό δυναμικό) είναι το ίδιο.

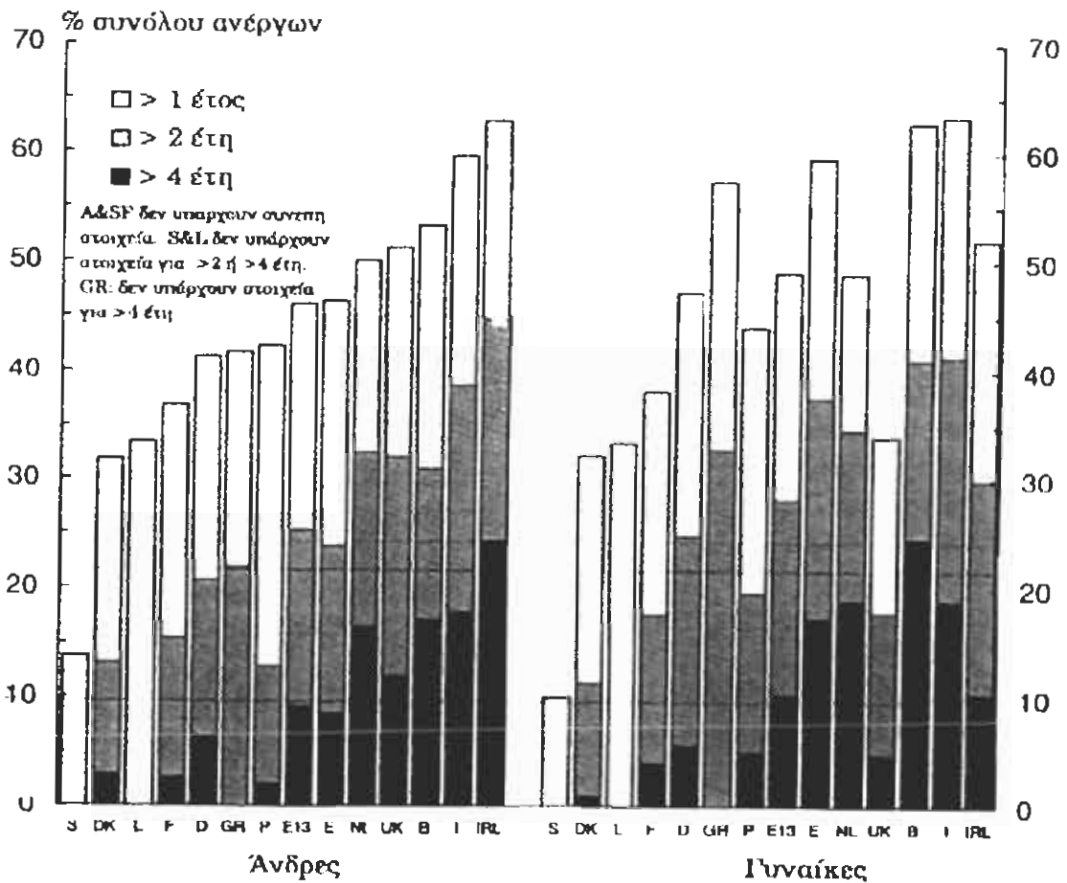
Εκτός από την Ιταλία και την Ελλάδα, όπου το πρόβλημα αφορά κυρίως τους νέους, η μακροχρόνια ανεργία πλήττει περισσότερο τα πιο ηλικιωμένα μέλη του εργατικού δυναμικού, παρά τα νεώτερα (**ΠΙΝΑΚΑΣ 53**). Μεταξύ των ανέργων στην Ένωση ηλικίας 55-59 ετών το 1994, το 55% ήταν άνεργοι για ένα χρόνο ή και περισσότερο και στην ηλικιακή ομάδα 50-54, πάνω από το 50%. Επιπλέον, σχεδόν τα 2/3 των μακροχρόνιων ανέργων της ηλικιακής ομάδας 55-59 ετών, έψαχναν για απασχόληση επί δυο έτη τουλάχιστον.

Σύμφωνα με στοιχεία της EURO STAT, κατά το έτος 1994, περίπου 48% των ανέργων ήταν χωρίς δουλειά για τουλάχιστον ένα έτος, ποσοστό που δεν μειώθηκε

παρά ελάχιστα κατά την δεκαετία του '80. Από τις ενδείξεις, φαίνεται ότι στις

ΠΙΝΑΚΑΣ 54

Επίπτωση της μακροχρόνιας ανεργίας στα κράτη μέλη ανάλογα με τη διάρκεια, 1994

περισσότερες χώρες, η μακροχρόνια ανεργία απειλεί περισσότερο τους μεγαλύτερους σε ηλικία ανέργους.

Άνδρες και γυναίκες πλήττονται κατά μέσο όρο σε παρόμοιο βαθμό από την μακροχρόνια ανεργία (ΠΙΝΑΚΑΣ 54). Κατά το 1994, 47% των ανέργων ανδρών στην

Ένωση και 50% των ανέργων γυναικών, δεν είχαν εργαστεί για ένα χρόνο ή περισσότερο, ενώ απ' τα εν λόγω άτομα, περισσότερα από τα μισά (26% των ανδρών και 29% των γυναικών) δεν είχαν δουλειά για δύο χρόνια ή περισσότερο. Επιπλέον, 9% των ανέργων ανδρών και 10% των ανέργων γυναικών, ήταν άνεργοι για 4 τουλάχιστον χρόνια.

Η μακροχρόνια ανεργία σχετίζεται σε μικρό βαθμό με τα ποσοστά συνολικής ανεργίας. Τόσο στο Βέλγιο, όσο και στην Ολλανδία και στο Ηνωμένο Βασίλειο, κατά το 1994 τα ποσοστά ανεργίας ήταν μικρότερα του μέσου όρου, και, εντούτοις – στο Βέλγιο κυρίως για τις γυναίκες και στα υπόλοιπα δύο για τους άνδρες – τα ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας ήταν σχετικά υψηλά (υπερέβαιναν το 50%). Αντίθετα στην Ισπανία, όπου τα ποσοστά συνολικής ανεργίας ήταν, με μεγάλη διαφορά τα υψηλότερα, η αναλογία των μακροχρόνια ανέργων δεν υπερέβαινε το μέσο όρο της Ένωσης, ενώ στη Γαλλία, όπου η ανεργία ήταν μεγαλύτερη του μέσου όρου, η εν λόγω αναλογία ήταν από τις χαμηλότερες στην Ένωση.

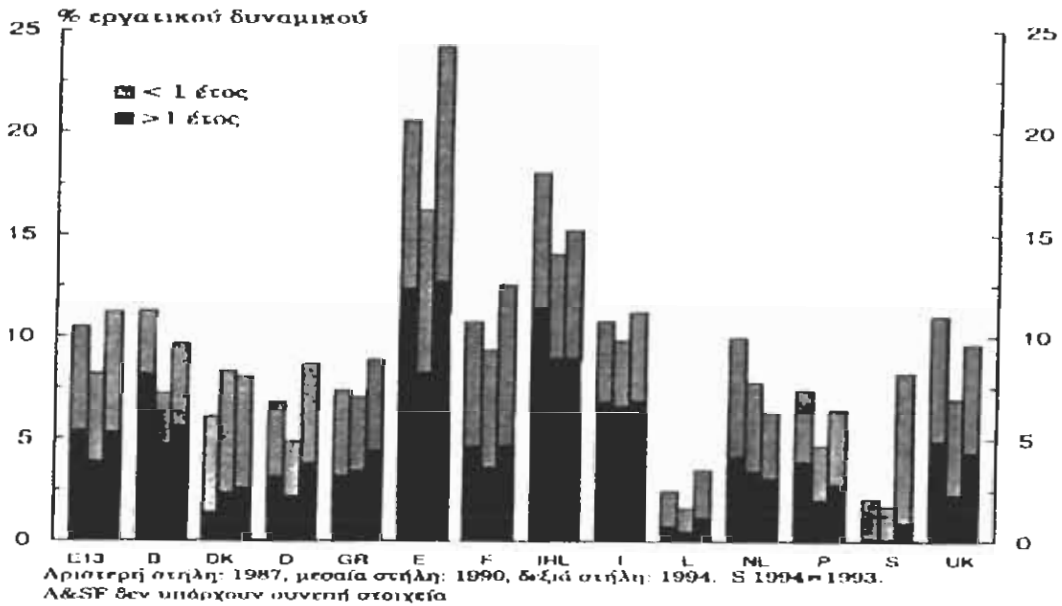
Δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι υπάρχει στενή σχέση μεταξύ της μακροχρόνιας ανεργίας – όπου οι αναζητώντες εργασία είναι άνεργοι για ένα χρόνο – και της μακροχρόνιας ανεργίας μεγάλης διάρκειας – που τα εν λόγω άτομα είναι άνεργα για δυο χρόνια και πάνω. Ως εκ τούτου, κατά το 1994, 45% των ανέργων ανδρών στην Ιρλανδία, όπου η μακροχρόνια ανεργία παρουσίαζε ποσοστά υψηλότερα από οπουδήποτε αλλού εντός της Ένωσης, ήταν χωρίς δουλειά για πάνω από δύο χρόνια συγκριτικά με αντίστοιχο ποσοστό μόνο 13% στη Δανία, όπου η μακροχρόνια ανεργία ήταν χαμηλότερη απ' οπουδήποτε αλλού. Το ίδιο ισχύει σε γενικές γραμμές για όσους είναι άνεργοι για 4 χρόνια ή περισσότερο, όπως συνέβη στην περίπτωση 24% των ανέργων ανδρών στην Ιρλανδία και 25% των ανέργων γυναικών στο Βέλγιο, έναντι ποσοστού μικρότερου του 1% των ανέργων γυναικών στη Δανία.

Ενώ η αναλογία των μακροχρόνια ανέργων στη συνολική ανεργία σημείωσε ελαφρά μείωση στην Ένωση από τα μέσα της δεκαετίας το '80 και μετά, οι εμπειρίες μεταξύ των κρατών μελών διαφοροποιούνται αρκετά. Κατά την περίοδο 1987-1990, όταν η ανεργία μειώθηκε στα περισσότερα κράτη μέλη, μειώθηκε και το ποσοστό της μακροχρόνιας ανεργίας. Ωστόσο, υπήρχαν εξαιρέσεις – ειδικά στην Ελλάδα, Ιταλία και Ολλανδία – όπου η μείωση της αγοράς συνοδεύτηκε από αύξηση του ποσοστού όσων ήταν άνεργοι περισσότερο από ένα έτος.

Χρειάζεται, ωστόσο, κάποια προσοχή κατά την ερμηνεία των εν λόγω αριθμητικών δεδομένων, δεδομένου ότι η αναλογία των μακροχρόνια ανέργων μεταβάλλεται συνήθως σύμφωνα με την κατάσταση του οικονομικού κύκλου. Έτσι, κατά την διάρκεια μιας ύφεσης, όταν υπάρχει σημαντική αύξηση των ανέργων, το ποσοστό των μακροχρόνιων ανέργων αναπόφευκτα θα μειωθεί, καθώς αυξάνεται η αναλογία των νέων ανέργων. Αντίστροφα, σε περιόδους οικονομικής ανάκαμψης, όταν υπάρχει αύξηση της ανεργίας, θα υπάρχει τάση αύξησης του εν λόγω ποσοστού.

Από την άποψη των ποσοστών μακροχρόνιας ανεργίας (δηλαδή των μακροχρόνια ανέργων ως ποσοστό επί του εργατικού δυναμικού), που σε σύγκριση με τα στοιχεία για τα μερίδια των ανέργων δίνουν καλύτερες ενδείξεις για τις εξελίξεις, σε όλες τις χώρες σημειώθηκε μείωση μεταξύ 1987 και 1990 (ΠΙΝΑΚΑΣ 55), με εξαίρεση την

Ποσοστά ανεργίας και μακροχρόνιας ανεργίας στα κράτη μέλη, 1987, 1990 και 1994

ΠΙΝΑΚΑΣ 55

Ελλάδα και την Δανία, όπου σημειώθηκε αύξηση τόσο του συνολικού ποσοστού ανεργίας όσο και του ποσοστού μακροχρόνιας ανεργίας.

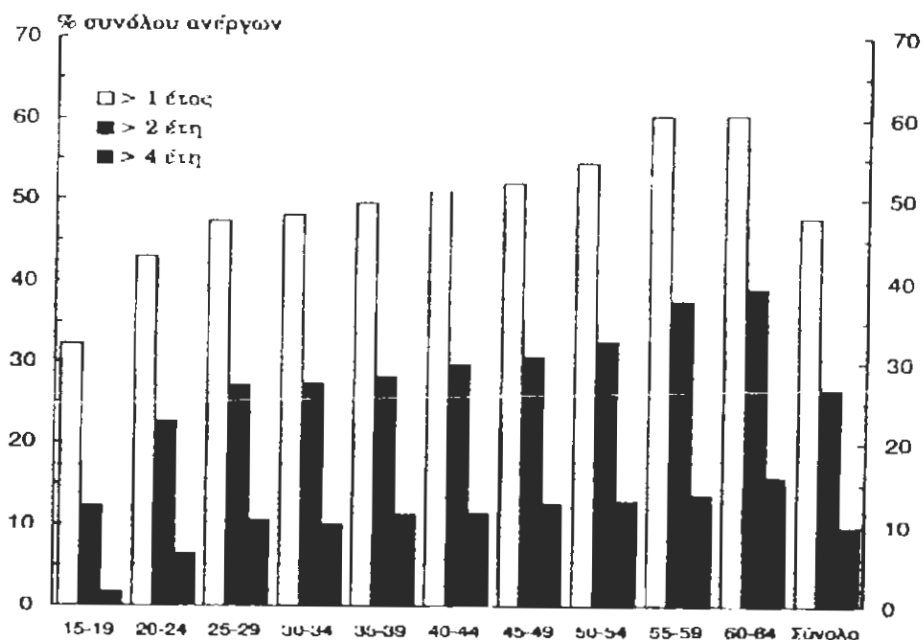
Κατά την περίοδο 1990-1994, καθώς το γενικό ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε σε όλα τα κράτη μέλη, η αναλογία της μακροχρόνιας ανεργίας σημείωσε πτώση στο Βέλγιο, την Γερμανία, την Ιταλία, την Γαλλία και την Ιρλανδία, ενώ αυξήθηκε στην Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ισπανία και το Λουξεμβούργο. Ωστόσο, από άποψη των ποσοστών της μακροχρόνιας ανεργίας, παρουσιάστηκε αύξηση σε όλα τα κράτη μέλη κατά την συγκεκριμένη περίοδο, εκτός από την Ιρλανδία, όπου παρέμειναν σταθερά, και την Ολλανδία. Σε επτά μάλιστα από τα κράτη μέλη -12 εξεταζόμενα κράτη συγκεκριμένα-, το μακροχρόνιο ποσοστό ανεργίας ήταν υψηλότερο κατά το 1994 από ότι το 1987. Η αύξηση ήταν ιδιαίτερα αξιοσημείωτη στη Γερμανία και την Ισπανία, γεγονός που αντικατοπτρίζει, στην πρώτη περίπτωση το πρόβλημα στην πρώην ανατολική Γερμανία και στην δεύτερη, την μεγάλη αύξηση του συνόλου της

ανεργίας.

Όσον αφορά την μακροχρόνια ανεργία σε συνάρτηση με τις ηλικιακές ομάδες, φαίνεται ότι η μακροχρόνια ανεργία έχει δυσανάλογες συνέπειες για τους ηλικιωμένους απ' ό,τι για τους νέους.

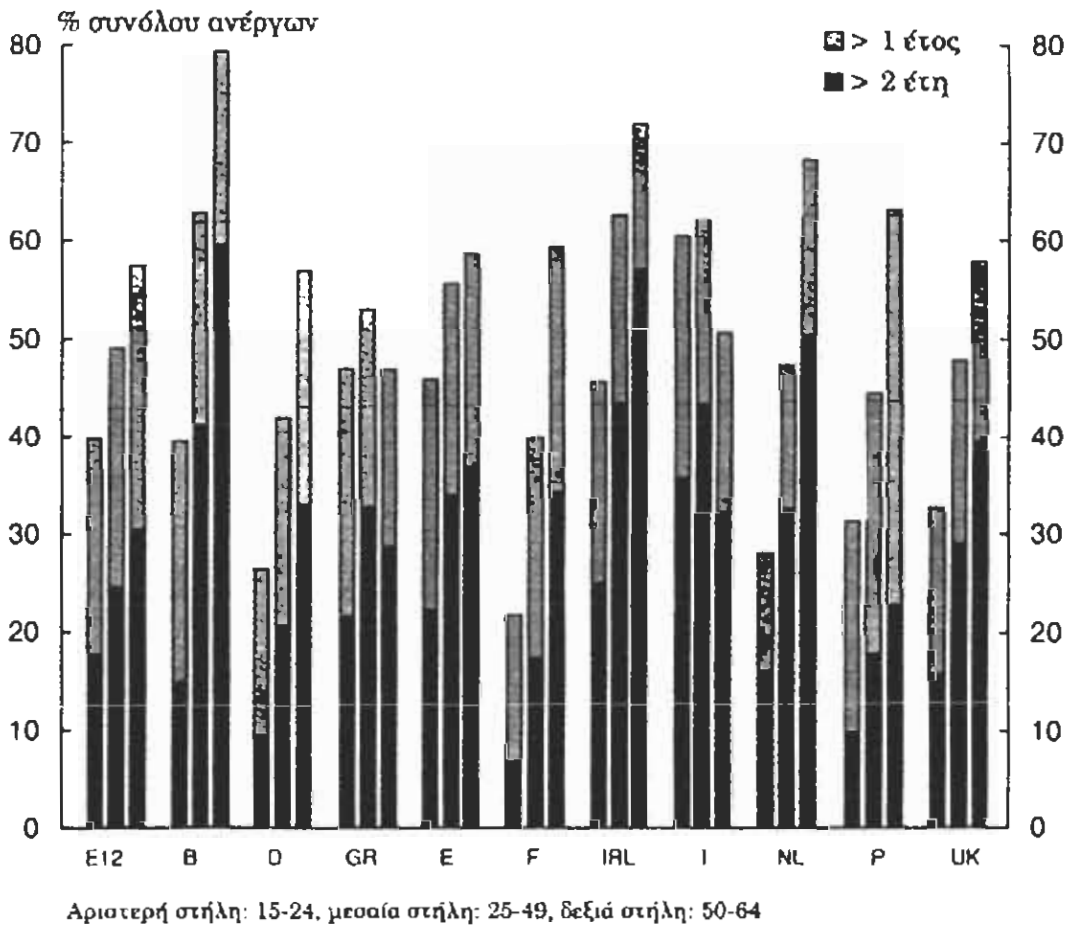
Ενώ στην Ε.Ε. κατά το 1994, το 60% των ανέργων μεταξύ 55 – 64 ετών και σχεδόν 55% των ατόμων ηλικίας 50 – 54 ετών, είχαν μείνει άνεργοι για ένα χρόνο ή περισσότερο, το ποσοστό για τους άνεργους της ηλικιακής ομάδας 20 – 24 ετών, ήταν μόνο 43% (**ΠΙΝΑΚΑΣ 56**). Παρόμοια τάση εμφανίζεται για τις επιπτώσεις της μακροχρόνιας ανεργίας μεγάλης διάρκειας. Το 1994, κατά μέσο όρο, 37% των ανέργων της ηλικιακής ομάδας 55 – 59 ετών ήταν άνεργοι για δύο χρόνια ή περισσότερο, συγκριτικά με ποσοστό 27% των ανέργων της ηλικιακής ομάδας 25 – 29 ετών.

Επίπτωση της μακροχρόνιας ανεργίας κατά ομάδα ηλικιών στην Ένωση, 1994

ΠΙΝΑΚΑΣ 56

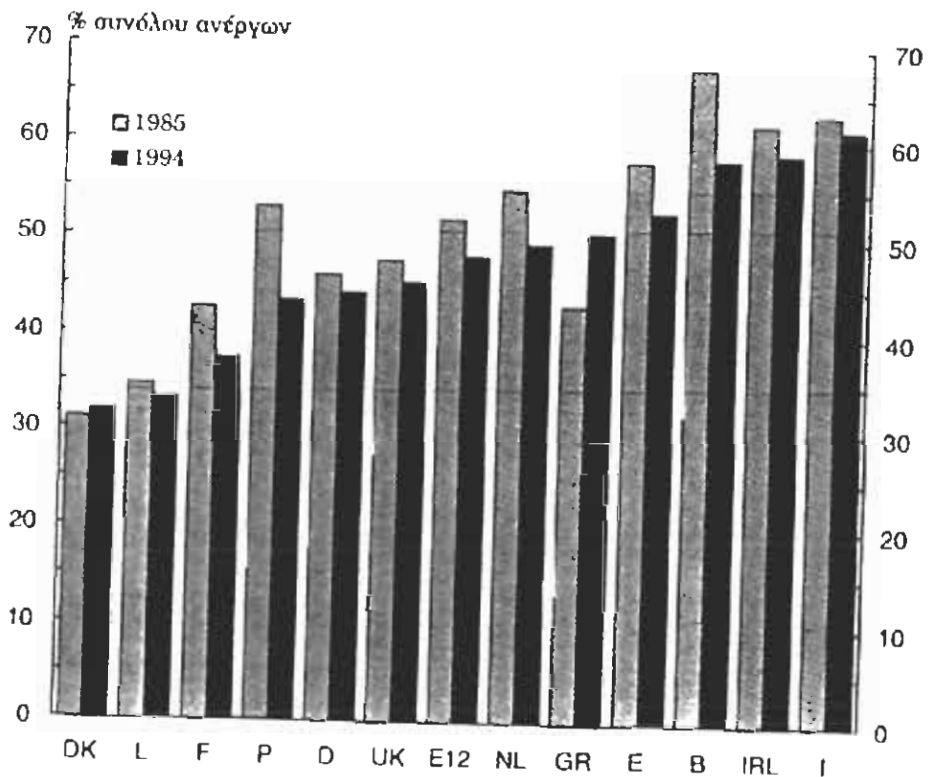
ΠΙΝΑΚΑΣ 57**Επίπτωση της μακροχρόνιας ανεργίας κατά ομάδα ηλικιών στα κράτη μέλη, 1994**

Από τα 10 κράτη μέλη για τα οποία υπάρχουν αξιόπιστα στοιχεία (εξαιρουμένων της

Δανίας και του Βελγίου, όπου τα αριθμητικά μεγέθη είναι πολύ μικρά), σύμφωνα με τα στοιχεία της EURO STAT, σε 8 κράτη εκδηλώθηκε το ίδιο πρότυπο διαφοροποίησης μεταξύ των ηλικιακών ομάδων, με το αντίστοιχο του συνόλου της Ένωσης (**ΠΙΝΑΚΑΣ 57**). Μόνο στην Ελλάδα και την Ιταλία οι επιπτώσεις της μακροχρόνιας ανεργίας ήταν μικρότερες μεταξύ των ατόμων άνω των 50 ετών, συγκριτικά με τα νεαρότερα άτομα. Σε όλα τα υπόλοιπα κράτη μέλη, η αναλογία της μακροχρόνιας ανεργίας στο σύνολο, αυξάνεται όσο αυξάνεται και η ηλικία. Αυτό συνέβη ιδιαίτερα στο Βέλγιο, Ιρλανδία και Ολλανδία, όπου δύο στους τρεις άνεργους μεταξύ 50 και 64 ετών δεν είχαν εργαστεί τουλάχιστον για ένα χρόνο. Σε κάθε κράτος μέλος – συμπεριλαμβανομένων της Ελλάδας και Ιταλίας – η πιθανότητα για κάποιον που δεν εργάστηκε για ένα χρόνο να παραμείνει άνεργος για δύο χρόνια, ήταν μεγαλύτερη για την ομάδα των μεγαλύτερων σε ηλικία ατόμων, απ' ό,τι για τους νεώτερους.

Αξιοσημείωτη είναι και η μελέτη της μακροχρόνιας ανεργίας στα κράτη μέλη μεταξύ των χρονολογιών 1985 και 1994.

Κατά την περίοδο του υψηλού ρυθμού καθαρής δημιουργίας θέσεων εργασίας – 1985 ως 1990 –, ο αριθμός των ατόμων που είχαν μείνει χωρίς εργασία για διάστημα ενός χρόνου ή και περισσότερο, μειώθηκε από το 52% του συνολικού αριθμού των ανέργων μόλις στο 48%, όπου και παρέμεινε το 1994 (**ΠΙΝΑΚΑΣ 58**). Το Βέλγιο είχε τα υψηλότερα ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας για το 1985 – αν και το 1994 μειώθηκαν αρκετά –, σε αντιδιαστολή με την Δανία, η οποία είχε τα χαμηλότερα ποσοστά απ' όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε. Την μεγαλύτερη μείωση της μακροχρόνιας ανεργίας είχε η Πορτογαλία (53% περίπου το 1985 σε περίπου 43% το 1994) και το Βέλγιο (από περίπου 68% το 1985 σε 58% περίπου το 1994). Αντίθετα, την σημαντικότερη αύξηση της μακροχρόνιας ανεργίας είχε η Ελλάδα, της οποίας τα ποσοστά ανέβηκαν από 43% περίπου το 1985 σε 51% το 1994, ξεπερνώντας ακόμα και τα μέσα ποσοστά της Ε.Ε. (48%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 58**Μακροχρόνια ανεργία (>1 έτος) στα κράτη μέλη, 1985 και 1994**

Η εξέταση της μακροχρόνιας ανεργίας μεταξύ των κρατών μελών σε δύο άλλες "κρίσιμες" χρονιές – από το 1991 όπου η ανεργία άρχισε να αυξάνεται σε όλη την Ευρώπη, ως το 1996 -, έχει επίσης σημαντικό ενδιαφέρον.

Η μακροχρόνια ανεργία (μεγαλύτερη του έτους) ως ποσοστό της συνολικής ανεργίας, αυξήθηκε μεταξύ 1991 και 1996 στην Γερμανία, την Ελλάδα, την Ισπανία, την Ολλανδία, την Πορτογαλία και το Ηνωμένο Βασίλειο (**ΠΙΝΑΚΑΣ 59**). Από τις προαναφερθείσες χώρες, η πλέον φυσιολογική αύξηση της μακροχρόνιας ανεργίας ήταν αυτή της Γερμανίας – στην οποία σημειώθηκε και η μεγαλύτερη αύξηση – λόγω

των μεγάλων ποσοστών των μακροχρόνια ανέργων στην πρώην Ανατολική Γερμανία. Τον μεγαλύτερο αριθμό μακροχρόνια ανέργων για το 1996 είχε η Ιταλία, ενώ στον αντίποδα βρισκόταν η Σουηδία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 59

Μακροχρόνια άνεργοι (> 1 έτος) ως ποσοστό του συνολικού αριθμού ανέργων, 1991 – 1996

	1991	1996
Ε.Ε. – 15	?	48
Βέλγιο	61	61
Δανία	31	27
Γερμανία	31	48
Ελλάδα	47	56
Ισπανία	49	53
Γαλλία	38	38
Ιρλανδία	60	59
Ιταλία	67	65
Λουξεμβούργο	27	28
Ολλανδία	41	45
Αυστρία	?	26
Πορτογαλία	38	50
Φινλανδία	?	33
Σουηδία	?	19
Βρετανία	28	40

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της EURO STAT και την επετηρίδα του 1997, οι μακροχρόνια άνεργοι φτάνουν το 1996 στην Ένωση τα 8.698.000 άτομα.

Ανησυχητικά υψηλοί είναι οι αριθμοί των μακροχρόνια ανέργων για την Ισπανία (1.865.000 άτομα το 1996), την Γαλλία (1.195.000 άτομα το 1996) και την Ιταλία (1.805.000 άτομα το 1996) (**ΠΙΝΑΚΑΣ 60**). Αντίθετα, αξιοπρόσεκτη μείωση παρουσιάζει το Ηνωμένο Βασίλειο (από 1.436.000 μακροχρόνια ανέργους το 1986, σε 930.000 άτομα το 1996). Τα χαμηλότερα ποσοστά των μακροχρόνια ανέργων έχουν το Λουξεμβούργο, με σχεδόν μηδαμινά ποσοστά, καθώς και η Δανία με την Αυστρία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 60**Μακροχρονίως άνεργοι (12 μήνες ή περισσότερο)**

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
ΕΥ15	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	8.698
B	308	320	296	241	187	170	160	174	233	244	243
DK	45	39	42	48	69	82	70	77	71	55	51
D	882	903	823	793	672,7	634	817	1.201	1.505	?	1.628
GR	119	125	139	148	139	141	155	175	186	194	233
E	1.699	1.776	1.660	1.428	1.241	1.173	1.177	1.565	1.978	1.928	1.865
F	1.054	1.117	1.058	986	873	847	861	930	1.174	1.189	1.195
IRL	148	152	145	136	119	127	117	123	129	?	102
I	1.565	1.584	1.724	1.729	1.560	1.591	1.215	1.341	1.557	1.676	1.805
L	(1,1)	(1,2)	(0,9)	(0,8)	1	(0,7)	(0,6)	(1,2)	2	(1,1)	2
NL	?	272	279	254	233	209	165	202	225	238	214
A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	52
P	216	186	135	111	100	76	56	91	134	164	174
FIN	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	125
S	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	80
UK	1.436	1.378	1.063	801	667	683	997	1.263	1.244	1.073	930

- Σε χιλιάδες
- ( ) : Μη αξιόπιστα, λόγω μικρού μεγέθους του δείγματος

Τα ποσοστά των μακροχρόνια ανέργων ως ποσοστό επί τοις εκατό (%) του συνόλου των ανέργων, ανέρχονται στο επίπεδο της Ένωσης σε 48,2% το 1996.

Μείωση των ποσοστών σημείωσαν μεταξύ του 1986 και του 1996 το Βέλγιο, η Ισπανία, η Γαλλία, η Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο, το Ηνωμένο Βασίλειο και οριακή μείωση η Πορτογαλία (**ΠΙΝΑΚΑΣ 61**). Σταθερά ήταν τα ποσοστά για την Δανία και την Ιταλία (για την μεν πρώτη όμως σε χαμηλά επίπεδα, ενώ για την δεύτερη σε αρκετά υψηλά). Σε επίπεδο κρατών μελών, τα υψηλότερα ποσοστά μακροχρόνια ανέργων είχαν η Ιταλία και το Βέλγιο, ενώ τα χαμηλότερα παρουσιάζονται στη Σουηδία και την Αυστρία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 61

Μακροχρονίως άνεργοι (12 μήνες ή περισσότεροι), ως ποσοστό % του συνόλου των ανέργων

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
EU15	?	?	?	?	?	?	?	?	?	49,2	48,2
B	69,2	73	75,6	75	66,8	61,6	59	53	58,3	62,4	61,3
DK	26,5	23	22,9	20,9	28,8	31,2	27	25,2	32,1	28,1	26,5
D	47,6	47,2	45,6	48,4	45,9	30,8	33,5	40,3	44,3	48,7	47,8
GR	41,8	43,9	45,9	50,1	49,5	47	49,7	50,2	50,5	51,2	56,7
E	58,5	60,6	57,4	56,1	51,1	49,1	44	46,2	52,7	54,6	52,9
F	44,1	44,6	44,6	43,7	39,7	38,7	34,6	33,3	37,5	40,2	38,2
IRL	62,9	63,8	63,3	64,9	64,7	60,3	58,9	59,1	64,3	61,4	59,5
I	65,6	65	67,6	68,4	68,9	67,1	57	58,2	61,5	63,6	65,6
L	29	33,5	31,1	34,1	34,2	28,1	17,4	30,4	29,6	23,3	27,6
NL	?	43,6	46,8	45,4	46,2	43	44	52,4	49,4	46,8	49
A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	27,5	25,6
P	53,4	53,4	47,2	44,8	44,1	38,4	31,1	37,8	43,4	50,9	53,1
FIN	?	?	?	?	?	?	?	?	?	37	35,9
S	?	?	?	?	?	?	?	?	?	20,2	19,1
UK	46,3	46	42,2	38,1	33,5	28,1	35,7	43	45,4	43,6	39,8

Ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζει η μακροχρόνια ανεργία στην ηλικία 25 – 49 ετών – την βασική εργάσιμη ηλικία δηλαδή – ως ποσοστό επί τοις εκατό (%) του συνόλου των ανέργων της ίδιας ηλικιακής ομάδας.

Το μέσο ποσοστό για την Ευρώπη είναι εξαιρετικά υψηλό (49,8% το 1996) για την συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα (**ΠΙΝΑΚΑΣ 62**). Ιδιαίτερα ανησυχητικά είναι τα ποσοστά για το Βέλγιο – το οποίο έχει σε γενικά πλαίσια τα υψηλότερα ποσοστά απ' όλα τα κράτη μέλη -, την Ιρλανδία και την Ιταλία, ενώ αντίθετα, η Σουηδία, η Αυστρία και η Δανία πλήττονται λιγότερο από την μακροχρόνια ανεργία στην βασική εργάσιμη ηλικιακή ομάδα (25 – 49 ετών).

ΠΙΝΑΚΑΣ 62**Μακροχρονίως άνεργοι (12 μήνες ή περισσότερο) 25 έως 49 ετών, ως ποσοστό % του συνόλου των ανέργων της ίδιας ηλικιακής ομάδας**

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
EU15	?	?	?	?	?	?	?	?	?	50,9	49,8
B	76,4	78,6	81	80,5	71,7	67,2	64,8	57,6	62,5	66,6	66,5
DK	30,3	25,6	25,4	23,2	32,4	31,9	29,2	25,8	34,8	29,4	27,4
D	49,1	49,1	47,6	46	43,7	28,2	29,6	38,1	42,2	46,7	46,4
GR	42,5	45,1	49,2	53,7	52,9	49,2	53,3	53,2	53,4	52,8	58,8
E	60,1	60,7	58,3	57,9	53	51,1	47,9	49,7	55,6	58	56,5
F	47,4	48,3	48,9	46,5	42,8	40,6	36,2	35,1	40,1	43	40,3
IRL	66,7	67,6	66,7	68,5	69,8	63,8	63,4	62,9	67,8	64,6	62,2
I	67,2	65,2	66,6	68,5	70,1	68,4	60,3	59,5	63	64,4	67,2
L	28,5	37,3	?	?	?	?	?	31,3	32,6	24,5	23,4
NL	?	52,9	54,2	53,3	54,1	50,5	49,8	54,9	50	50,1	52
A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	27,9	23,8
P	55	56,3	51,7	49,8	50,5	43,7	34,4	39,1	44,7	54,3	55,7
FIN	?	?	?	?	?	?	?	?	?	40,5	40,4
S	?	?	?	?	?	?	?	?	?	20,4	19,2
UK	49,8	49,7	44,5	38,3	34	28,3	37,2	45,6	47,9	48,1	43,6

Η εμμονή του προβλήματος της μακροχρόνιας ανεργίας, αντικατοπτρίζει τις δυσκολίες που συναντά η επίλυση του. Με βάση στοιχεία του παρελθόντος, παρά το γεγονός ότι η επίτευξη υψηλών ποσοστών δημιουργίας θέσεων εργασίας μπορεί να δημιουργήσει ένα καλύτερο πλαίσιο για την μείωση του εύρους του προβλήματος, αυτή καθεαυτή δεν δύναται να δώσει λύση. Οι σημαντικές διαφορές στα κράτη μέλη, ως προς το επίπεδο της μακροχρόνιας ανεργίας, η οποία δεν φαίνεται να συσχετίζεται με τα συνολικά επίπεδα της ανεργίας, καταδεικνύουν ότι οι προσπάθειες ορισμένων χωρών – όπως για παράδειγμα της Δανίας, όπου μόνο το 30% περίπου των ανέργων υπήρξαν χωρίς απασχόληση επί ένα έτος ή περισσότερο το 1994 – υπήρξαν επιτυχεστέρες σε σχέση με τις προσπάθειες άλλων.

6.3.2 ΑΝΕΡΓΟΙ ΚΑΙ Η ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στην Ελλάδα ως αυτόνομο κράτος, ο ρυθμός αύξησης του αριθμού των ανέργων που παραμένουν χωρίς δουλειά για διάστημα μεγαλύτερο από ένα έτος, είναι

υψηλότερος από τον αντίστοιχο του συνόλου των ανέργων. Είναι μεγαλύτερος από τον μέσο όρο, τόσο στην περίπτωση των νέων γυναικών, όσο και στην περίπτωση του συνόλου των γυναικών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. για την μακροχρόνια ανεργία, και ειδικότερα για τους νέους μακροχρόνια ανέργους, η αναλογία των μακροχρόνια ανέργων επί του συνόλου των ανέργων είναι μικρότερη στους νέους απ' αυτή του συνόλου. Στις νέες γυναίκες όσο και στο σύνολο των γυναικών, η αναλογία αυτή στην περίοδο 1993 – 1997, είναι μεγαλύτερη από τις αντίστοιχες των δύο φύλλων και των ανδρών.

Η μακροχρόνια ανεργία δεν πλήττει εξίσου τα δύο φύλλα. Το 42,3% των ανέργων νέων ανδρών δεν έχουν εργαστεί για περισσότερο από ένα χρόνο, ενώ στις νέες γυναίκες το ποσοστό φτάνει το 60,2%. Η αναλογία των νέων γυναικών στο σύνολο των νέων είναι διαχρονικά μεγαλύτερη από την αντίστοιχη αναλογία του συνόλου των νέων γυναικών. Οι νέοι μακροχρόνια άνεργοι – σύμφωνα πάντα με τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. – αντιστοιχούν το 1997 στο 34,4% του συνόλου των μακροχρόνια ανέργων, ενώ το ποσοστό αυτό μειώνεται συνεχώς.

Αρκούντως ενδιαφέροντα επίσης είναι τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. για τους μακροχρόνια ανέργους, σε σχέση με διάφορα άλλα στοιχεία των ατόμων αυτών (φύλλο, ηλικιακή ομάδα).

ΠΙΝΑΚΑΣ 63

Διάρκεια ανεργίας στην Ελλάδα (1995)

	Σύνολο	Ήταν σε διαθεσιμότητα	Έχει βρει εργασία που θ' αναλάβει αργότερα	Δεν άρχισε ακόμα	Λιγότερο από 1 μήνα	1-2 μήνες	3-5 μήνες	6-11 μήνες	>12 μήνες	ΝΕΟΙ
Σύνολο	424.719	2.089	9.061	650	16.155	34.167	54.559	85.409	222.629	194.329
14	737	-	-	-	-	-	111	150	476	737
15-19	41.969	-	299	246	2.450	2.812	5.028	11.904	19.229	38.531
20-24	114.181	32	2.419	-	3.416	8.576	14.406	26.150	59.182	83.218
25-29	91.320	146	1.591	221	2.384	6.165	10.016	15.415	55.384	45.262
30-44	114.373	1.156	2.968	150	5.101	10.116	14.896	21.414	58.573	24.414
45-64	60.291	755	1.784	33	2.804	6.423	9.881	10.208	29.033	4.093
65+	1.218	-	-	-	-	75	221	170	753	75

Πηγή : Ε.Σ.Υ.Ε., Έρευνα Εργατικού Δυναμικού

Από τον παραπάνω πίνακα της Ε.Ε.Δ. της Ε.Σ.Υ.Ε. (ΠΙΝΑΚΑΣ 63), υπολογίζεται ότι ένας στους δύο ανέργους άνω των 45 ετών, παραμένει στην ανεργία για διάστημα μεγαλύτερο του ενός έτους. Στην Ελλάδα – με βάση τον πιο πάνω πίνακα για το έτος 1995 – η μακροχρόνια ανεργία έχει πάρει μεγάλη έκταση. Από τους συνολικά 424.719 ανέργους, οι 222.629 ήταν άνεργοι για πάνω από δώδεκα μήνες. Από το σύνολο των ανέργων, αυτοί που πλήττονται περισσότερο είναι οι μακροχρόνια

άνεργοι και οι οποίοι είναι κυρίως νέοι. Με βάση την ηλικιακή ομάδα στην οποία ανήκουν τα άνεργα άτομα, οι ηλικίες 30 - 44 ετών και 20 - 24 ετών με 114.373 και 114.381 άτομα, είναι αυτές που πλήττονται πιο πολύ από την ανεργία. Βλέποντας επίσης την μακροχρόνια ανεργία σε σχέση με την συνολική ανεργία, με βάση τις ηλικιακές ομάδες, παρατηρούμε ότι η μακροχρόνια ανεργία είναι ελαφρώς μεγαλύτερη από το 50% της συνολικής ανεργίας, με εξαίρεση τις ηλικιακές ομάδες 15 - 19 ετών και 45 - 64 ετών, όπου τα ποσοστά γι' αυτές τις ομάδες είναι ελαφρώς μικρότερα από το 50%. Φαίνεται λοιπόν ότι οι επιπτώσεις της μακροχρόνιας ανεργίας είναι μικρότερες μεταξύ των ατόμων 45 ετών και άνω (29.786 άτομα) σε σχέση με τους άνεργους της ηλικιακής ομάδας κάτω των 25 ετών (78.887 άτομα). Επιπλέον από τους 424.719 άνεργους συνολικά, οι 194.329 (το 45,7%), υπάγονται στην κατηγορία των νέων, στην οποία ανήκουν όλοι αυτοί που δεν εργάστηκαν ποτέ στο παρελθόν και αναζητούν για πρώτη φορά εργασία.

Την σχέση λοιπόν των νέων σε σχέση με την μακροχρόνια ανεργία μελέτησε η Ε.Σ.Υ.Ε., καταλήγοντας στο συμπέρασμα – και επιβεβαίωση των ανωτέρω ταυτόχρονα – ότι η επίπτωση της μακροχρόνιας ανεργίας είναι μεγαλύτερη στα νεαρά άτομα παρά στα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας.

Με βάση τον **[ΓΕΝΙΚΟ ΠΙΝΑΚΑ (ΙΗ)]**, φαίνεται η αύξηση της μακροχρόνιας ανεργίας από το 1993 (50,1%) στο 1997 (57,1%), με σημαντική όμως αύξηση το 1996 όπου η μακροχρόνια ανεργία έφτασε το 58,3% από 52,4% που ήταν το 1995. Από τους μακροχρόνια άνεργους, οι μισοί περίπου είναι νέοι – 47,5% ήταν το έτος 1993 για να φτάσουν στο 53,7% το 1997.

Από την άποψη των φύλλων, η μακροχρόνια ανεργία πλήττει περισσότερο τις γυναίκες από τους άντρες. Τα ποσοστά της μακροχρόνιας ανεργίας για τους άντρες είναι σταθερά χαμηλότερα από τα συνολικά ποσοστά της μακροχρόνιας ανεργίας (47,6% το 1997 έναντι 57,1% του συνόλου). Το ίδιο συμβαίνει σε γενικές γραμμές και με τα ποσοστά των μακροχρόνια άνεργων, οι οποίοι είναι νέοι, ηλικίας 15-24 ετών. Το 57,3% των νέων μακροχρόνια άνεργων και των δυο φύλλων για το έτος 1997, αναλύεται σε ποσοστό 42,3% των ανδρών και 60,2% των γυναικών.

6.4 ΠΛΗΡΗΣ – ΜΕΡΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Ένας τομέας που πρέπει να προσεχτεί ιδιαίτερα στην μελέτη των ποσοστών ανεργίας – για τα οποία γίνεται εκτενέστερη ανάλυση σ' αυτό το κεφάλαιο της εργασίας – είναι η διάκριση μεταξύ πλήρους και μερικής απασχόλησης. Έχει ειπωθεί από πολλούς και γενικώς υποστηρίζεται, ότι η μερική απασχόληση μπορεί να δώσει μια πιο ευέλικτη δομή στο όλο σύστημα της εργασίας, αυξάνοντας τον βαθμό απασχόλησης και μειώνοντας τα ποσοστά της ανεργίας. Γι' αυτό λοιπόν, είναι χρήσιμο να εξεταστεί η μερική απασχόληση σε αντιδιαστολή με την πλήρη, τόσο στα επίπεδα της ένωσης όσο και στην Ελλάδα ειδικότερα.

6.4.1 ΠΛΗΡΗΣ – ΜΕΡΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

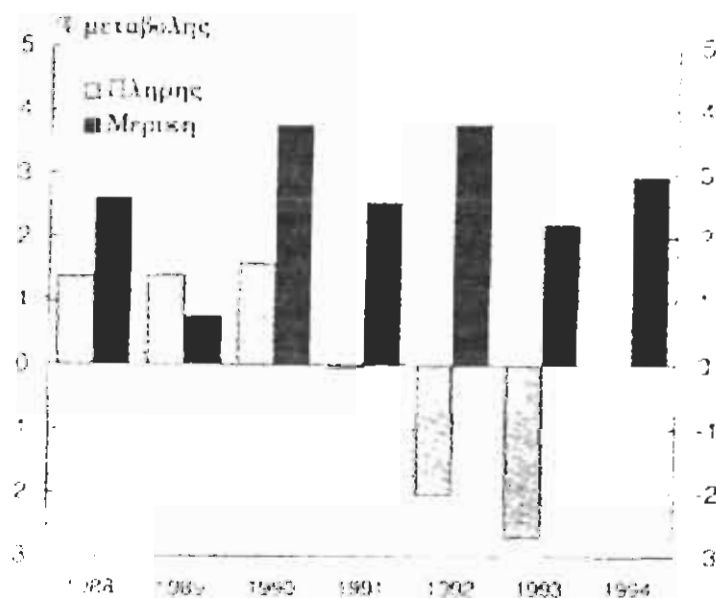
Ένα από τα κυριότερα χαρακτηριστικά των εξελίξεων στην αγορά εργασίας κατά την προηγούμενη δεκαετία ήταν η αύξηση της μερικής απασχόλησης, ειδικά κατά την διάρκεια της πρόσφατης ύφεσης (στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του '80), όπου φαίνεται ότι παρείχαν στους εργοδότες πιο ευέλικτα μέσα για να προσαρμόσουν το εργατικό δυναμικό τους στη ζήτηση. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της EURO STAT με βάση τα στοιχεία που έχει συγκεντρώσει ως το 1994, στη Νότια Ευρώπη, η μερική απασχόληση παραμένει συγκριτικά σπάνια. Στην Ισπανία, την Ιταλία και την Πορτογαλία, αντιπροσωπεύει ποσοστό μικρότερο του 8% της απασχόλησης και στην Ελλάδα μικρότερο του 5%, ενώ αντίθετα στη Δανία η μερική απασχόληση αντιπροσωπεύει το 21%, στο Ηνωμένο Βασίλειο αντιπροσωπεύει το 24%, στη Σουηδία το 25% και στην Ολλανδία το 36,5 %.

Κατά την περίοδο της ανάπτυξης, στα τέλη της δεκαετίας του '80, το 20% των καθαρών πρόσθετων θέσεων απασχόλησης που δημιουργήθηκαν στην Ένωση, ήταν μερικής απασχόλησης. Οι γυναίκες καταλάμβαναν το 95% των θέσεων αυτών και το 1/3 των γυναικών που εισέρχονταν στην απασχόληση κατά την περίοδο αυτή, απασχολούνταν μερικώς. Στην Ολλανδία και την Γερμανία, η μερική απασχόληση απασχόλησε ένα σχετικά υψηλό ποσοστό αύξησης της απασχόλησης των ανδρών, ενώ αντίθετα στην Δανία, την Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο -όπου το ποσοστό των γυναικών που εργάζονταν σε θέσεις μερικής απασχόλησης ήταν ήδη υψηλό – το ποσοστό αυτό μειώθηκε, ενώ το ίδιο συνέβη και στην Ισπανία την Πορτογαλία και το Λουξεμβούργο – αν και σε αυτές τις χώρες τα ποσοστά ήταν χαμηλά.

Κατά την περίοδο της ύφεσης της οικονομικής ανάπτυξης, 1990-1994, η αύξηση της μερικής απασχόλησης υπήρξε σημαντικότερη. Αν και οι απόλυτοι αριθμοί της απασχόλησης μειώθηκαν, οι θέσεις μερικής απασχόλησης αυξήθηκαν.

Αυτή η συγκεκριμένη αύξηση παρατηρήθηκε σε ολόκληρη την Ένωση (ΠΙΝΑΚΑΣ 64). Εκτός από την Δανία και την Σουηδία (όπου η μείωση ήταν πολύ μικρότερη απ' ό,τι για τους πλήρως απασχολούμενος), σε όλα τα κράτη μέλη

Αύξηση των θέσεων πλήρους και μερικής απασχόλησης, 1988-94

ΠΙΝΑΚΑΣ 64

σημειώθηκε αύξηση στους αριθμούς της μερικής απασχόλησης. Σε 7 κράτη μέλη, (Βέλγιο, Γερμανία, Ισπανία, Γαλλία, Ολλανδία, Ιταλία και Ηνωμένο Βασίλειο), το σύνολο ή σχεδόν το σύνολο της αύξησης των θέσεων εργασίας για γυναίκες κατά την περίοδο αυτή αφορούσε θέσεις μερικής απασχόλησης, ενώ στα τελευταία πέντε κράτη, ο αριθμός των γυναικών που εργάζονταν σε θέσεις πλήρους απασχόλησης μειωνόταν. Μόνο στην Δανία μειώθηκε ο αριθμός των μερικώς απασχολούμενων γυναικών κατά την περίοδο 1988-1994.

Σε άλλες χώρες, η αύξηση της μερικής απασχόλησης είχε ιδιαίτερη σημασία, γιατί ανέκοψε την έντονη μείωση της απασχόλησης των γυναικών κατά την περίοδο της ύφεσης. Εντούτοις, ο αριθμός των μερικώς απασχολούμενων ανδρών αυξήθηκε επίσης, ενώ παντού – εκτός από το Λουξεμβούργο, την Ολλανδία και την Ελλάδα –, ο

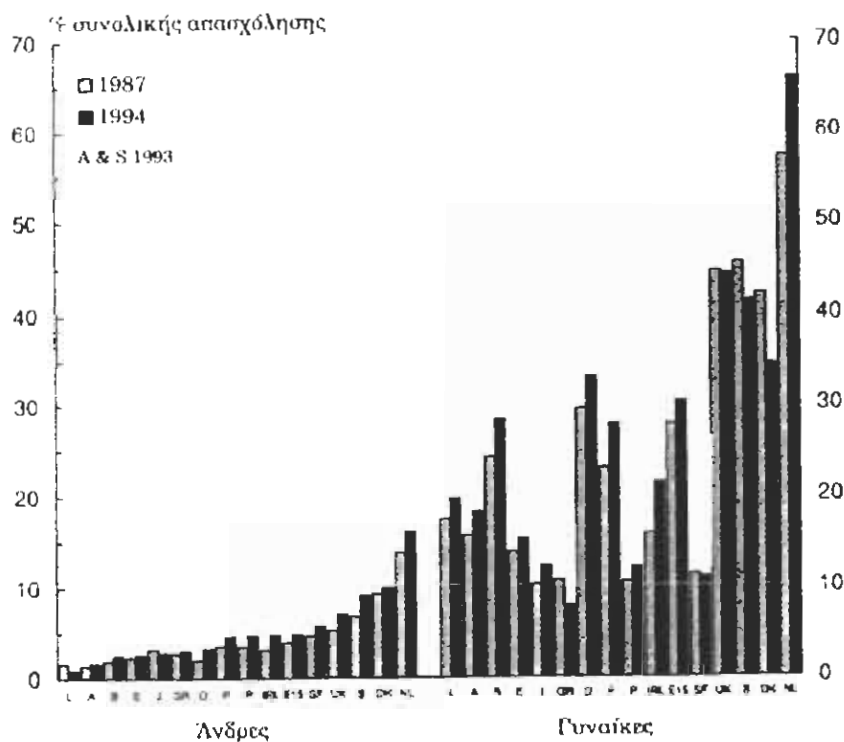
αριθμός των πλήρως απασχολούμενων ανδρών μειώθηκε – σε πολλές περιπτώσεις μάλιστα, αρκετά σημαντικά.

Η μερική απασχόληση στο μεγαλύτερο μέρος της Ε.Ε. αυξήθηκε σημαντικά (όπως έχει ήδη προαναφερθεί) τόσο σε απόλυτους αριθμούς όσο και σε αντιδιαστολή με την πλήρη απασχόληση, ιδίως μετά το 1990.

Κατά το 1994, το 15,5% των εργαζομένων απασχολούνταν σε θέσεις μερικής απασχόλησης, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για το 1987 ήταν 13% και το 1990 13,5%. Κατά συνέπεια το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης σημειώθηκε κατά την περίοδο της ύφεσης, όπου ο αριθμός των πλήρως απασχολούμενων μειώθηκε.

ΠΙΝΑΚΑΣ 65

Μερική απασχόληση στα κράτη μέλη, 1987 και 1994

Το 1994, σχεδόν το 31% των θέσεων εργασίας στην ένωση που αφορούσε γυναίκες ήταν μερικής απασχόλησης, ενώ το 1987 και το 1990, το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 28% (**ΠΙΝΑΚΑΣ 65**). Παρόλο που η μερική απασχόληση είναι λιγότερο σημαντική

στους άντρες, ωστόσο αυξήθηκε με τον ίδιο ρυθμό όπως και στις γυναίκες ανάμεσα στα δύο αυτά έτη (1987 και 1990) με αποτέλεσμα το 1994 να φτάσει σχεδόν το 5% του συνόλου των απασχολούμενων αντρών.

Μεταξύ 1987 και 1994, η Ελλάδα ήταν το μόνο κράτος μέλος όπου σημειώθηκε μείωση του αριθμού των θέσεων μερικής απασχόλησης συγκριτικά με τις αντίστοιχες θέσεις πλήρους απασχόλησης, τόσο για τους άντρες όσο και για τις γυναίκες. Σημειώθηκε ωστόσο, μείωση στο σχετικό αριθμό των μερικών απασχολούμενων ανδρών στην Ιταλία και το Λουξεμβούργο και μια ακόμα μεγαλύτερη μείωση στον αριθμό των μερικώς απασχολούμενων γυναικών στην Δανία. Με εξαιρέσεις λοιπόν την Ελλάδα και την Δανία, η σημασία της μερικής απασχόλησης μεταξύ των γυναικών, αυξήθηκε σε ολόκληρη Ένωση.

Παρά την εκτεταμένη της αύξηση πάντως, η μερική απασχόληση χαρακτηρίζει τα βόρεια κράτη μέλη περισσότερο από ότι τα νότια, όπου το 1994 το μερίδιο της στην απασχόληση των γυναικών κυμαινόταν μόνο μεταξύ 8% (στην Ελλάδα) ως 15% (στην Ισπανία). Η μερική απασχόληση μεταξύ των γυναικών και των ανδρών, είναι ιδιαίτερα υψηλή στην Δανία, όπου κατά το 1994, 34,5% των γυναικών, κατείχε θέσεις μερικής απασχόλησης (αν και ο αριθμός αυτός τείνει να μειώνεται συνεχώς). Επίσης υψηλή είναι στη Σουηδία (41%), στο Ηνωμένο Βασίλειο (44,5%) και στην Ολλανδία, στην οποία το ποσοστό των μερικών απασχολούμενων ήταν 66% για τις γυναίκες και 16% για τους άνδρες – η μεγαλύτερη διαφορά από οπουδήποτε αλλού στην Ένωση.

Εξετάζοντας ειδικότερα τώρα την μερική απασχόληση και χωρίζοντας την σε δύο υποπεριόδους (1987-1990 και 1990-1994), παρατηρούμε –σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της EURO STAT – ότι μεταξύ 1987 και 1990, η μερική απασχόληση παρουσίασε ετήσια αύξηση 3%, ποσοστό που αντιστοιχεί σε πάνω από το 1/5 της συνολικής αύξησης της απασχόλησης στη συγκεκριμένη περίοδο. Κατά την ίδια περίοδο, η πλήρης απασχόληση σημείωσε ετήσια αύξηση μικρότερη του 1,5%.

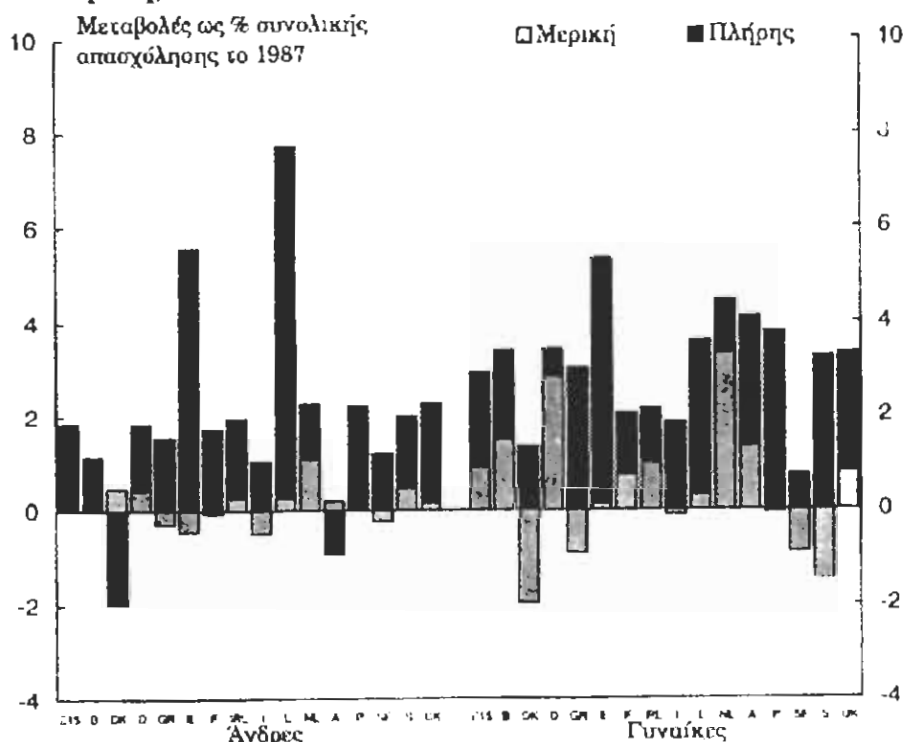
Η μεγαλύτερη αύξηση της μερικής απασχόλησης σημειώθηκε στην Γερμανία (πάνω από 9% ετησίως), στην Ιρλανδία (5,5% ετησίως) καθώς και το Βέλγιο και στην Ολλανδία (περίπου 5% ετησίως) (**ΠΙΝΑΚΑΣ 66**). Στην Γερμανία και στην Ολλανδία συγκεκριμένα, οι θέσεις μερικής απασχόλησης που δημιουργήθηκαν ήταν περισσότερες από αυτές της πλήρους απασχόλησης.

Οι γυναίκες κάλυψαν το 95% των πρόσθετων θέσεων μερικής απασχόλησης που δημιουργήθηκαν κατά την περίοδο 1987-1990, ενώ το 1/3 όλων των επιπλέον θέσεων όπου τοποθετήθηκαν γυναίκες ήταν μερικής απασχόλησης. Αντίθετα, η αύξηση των θέσεων εργασίας για τους άνδρες κατά την εν λόγω περίοδο, αφορούσε κατά 98% θέσεις πλήρους απασχόλησης. Στην Ελλάδα, στην Ισπανία, στην Ιταλία και στην Φιλανδία, ο αριθμός των μερικών απασχολούμενων ανδρών μειώθηκε. Ωστόσο, σε 3 χώρες ιδιαίτερα, η σημασία της μερικής απασχόλησης μεταξύ των ανδρών αυξήθηκε σημαντικά. Στη Γερμανία το ποσοστό των ανδρών που απασχολούνταν μερικώς, αυξήθηκε στη συγκεκριμένη περίοδο από 2% σε σχεδόν 3,5% και το 23% της καθαρής αύξησης των θέσεων εργασίας για τους άνδρες, αφορούσαν θέσεις μερικής απασχόλησης. Στην Ολλανδία, το ποσοστό της καθαρής αύξησης των θέσεων εργασίας που αφορούσαν την μερική απασχόληση έφτανε το 47%, ενώ στη Δανία και

την Αυστρία, αν και ο αριθμός των θέσεων πλήρους απασχόλησης μειώθηκε κατά 2%, οι θέσεις μερικής απασχόλησης παρουσίασαν αύξηση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 66

Συμβολή της μεταβολής στην πλήρη και μερική απασχόληση στη συνολική απασχόληση στα κράτη μέλη, 1987-90

Αντίθετα, όσον αφορά τις γυναίκες στη Δανία και στην Φιλανδία, η μείωση των θέσεων μερικής απασχόλησης υπερέβη κατά πολύ την αύξηση των θέσεων πλήρους απασχόλησης, και η απασχόληση σημείωσε μείωση στο σύνολο της. Η μερική απασχόληση για τις γυναίκες σημείωσε επίσης πτώση στην Ελλάδα, Ιταλία, και Σουηδία, ενώ σε κάθε περίπτωση ο αριθμός των θέσεων πλήρους απασχόλησης για τις γυναίκες αυξήθηκε. Στην Ισπανία, το Λουξεμβούργο, στην Πορτογαλία και στο Ηνωμένο Βασίλειο, παρόλο που η μερική απασχόληση στις γυναίκες αυξήθηκε κατά την περίοδο αυτή, η αναλογία των μερικώς απασχολούμενων γυναικών μειώθηκε.

Εξάλλου, η αύξηση της μερικής απασχόλησης μεταξύ των γυναικών, όπως και μεταξύ των ανδρών, ήταν μεγαλύτερη στη Γερμανία και την Ολλανδία (83% και 75%

αντίστοιχα του συνόλου των νέων θέσεων που δημιουργήθηκαν). Όσο για τα άλλα μέρη της Ένωσης, η αύξηση της των θέσεων της μερικής απασχόλησης αναλογούσε σε περίπου 45% της συνολικής απασχόλησης στις γυναίκες στο Βέλγιο και στην Ιρλανδία, και στο 1/3 περίπου της αύξησης στην Γαλλία και την Αυστρία. Σε όλες αυτές τις χώρες, το ποσοστό των μερικώς απασχολούμενων γυναικών ήταν χαμηλότερο από τον μέσο όρο της Ένωσης.

Κατά τα 4 έτη ύφεσης της οικονομικής ανάπτυξης που χαρακτηρίζει την περίοδο 1990-1994, η αύξηση της μερικής απασχόλησης ήταν αρκετά γενικευμένη σε όλα τα κράτη μέλη. Ενώ ο συνολικός αριθμός των απασχολούμενων μειώθηκε κατά 3% σχεδόν σε ολόκληρη την Ε.Ε., ο αριθμός των θέσεων μερικής απασχόλησης αυξήθηκε κατά περίπου 13%, προσθέτοντας 2% στο σύνολο της απασχόλησης και αντισταθμίζοντας εν μέρει την κατά 5% μείωση των θέσεων πλήρους απασχόλησης. Σε όλα τα κράτη μέλη, εκτός του Λουξεμβούργου, της Ολλανδίας, και της Αυστρίας, ο αριθμός των πλήρως απασχολούμενων μειώθηκε μεταξύ των δύο αυτών ετών, ενώ σε όλα τα κράτη μέλη εκτός από την Δανία και την Σουηδία, ο αριθμός των μερικώς απασχολούμενων αυξήθηκε.

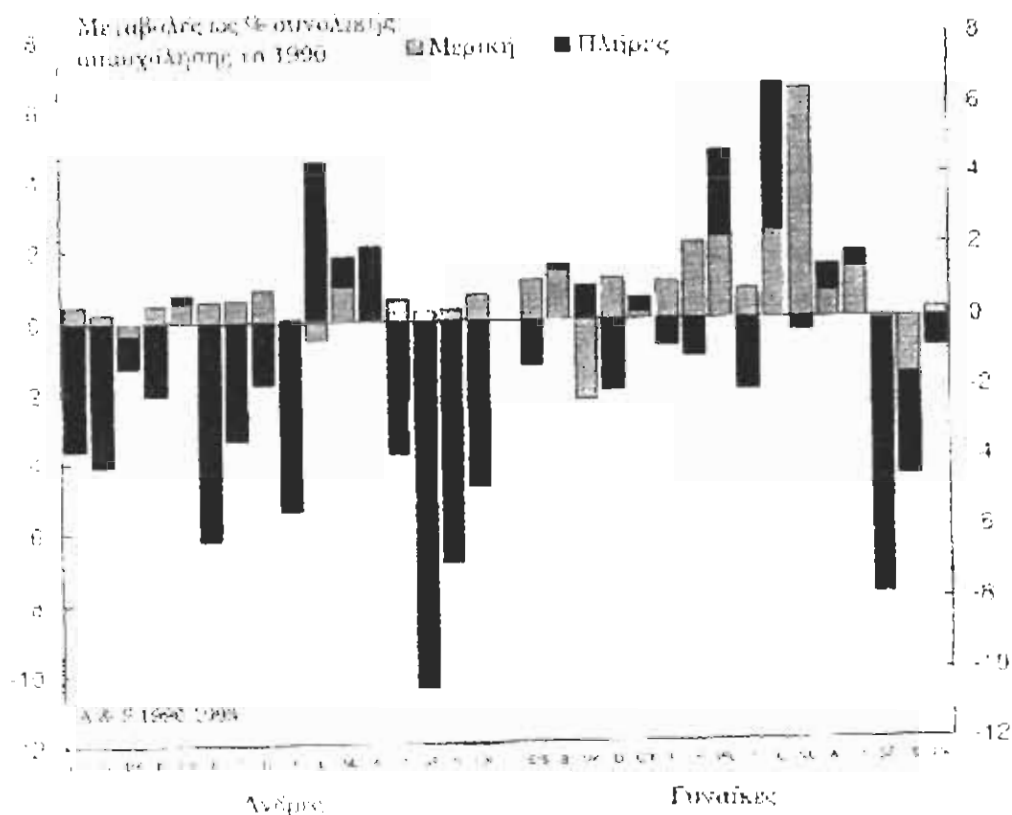
Αύξηση της μερικής απασχόλησης, σημειώθηκε τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες.

Όσον αφορά τους άνδρες, ενώ η πλήρης απασχόληση μειώθηκε κατά 5,5%, οι θέσεις μερικής απασχόλησης αυξήθηκαν κατά 21% και ο αριθμός των ανδρών που απασχολούνταν σε τέτοιες θέσεις αυξήθηκε σε όλα τα κράτη μέλη εκτός από την Δανία και το Λουξεμβούργο (**ΠΙΝΑΚΑΣ 67**). Επίσης, σε όλες τις χώρες εκτός από την Δανία και το Λουξεμβούργο, την Ολλανδία και την Αυστρία, η αύξηση αυτή σημειώθηκε στο πλαίσιο σημαντικών μειώσεων της πλήρους απασχόλησης - ως και 10% στην Ισπανία και την Πορτογαλία. Σε 5 κράτη μέλη - Γερμανία, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία και Ιρλανδία - η μερική απασχόληση στους άνδρες αυξήθηκε περισσότερο από 1/3 κατά την περίοδο αυτή, ενώ σε άλλες τρεις - Βέλγιο, Πορτογαλία και Ηνωμένο Βασίλειο - αυξήθηκε πάνω από 1/4. Επομένως, παρόλο που η αναλογία των μερικώς απασχολούμενων ανδρών ήταν πολύ μικρή, ωστόσο αποτέλεσε μια σημαντική πηγή αύξησης των θέσεων εργασίας κατά την διάρκεια των 4 αυτών ετών.

Στην περίπτωση των γυναικών, η συνολική απασχόληση μειώθηκε οριακά μεταξύ των ετών 1990 και 1994 στο σύνολο της Ένωσης. Ενώ ο αριθμός των πλήρως απασχολούμενων μειώθηκε κατά 3,5%, ο αριθμός των μερικώς απασχολούμενων αυξήθηκε κατά 11%. Εκτός από την Δανία, Σουηδία και Φιλανδία (όπου παρέμεινε αμετάβλητος), ο αριθμός των θέσεων μερικής απασχόλησης αυξήθηκε σε όλες τις χώρες, και σε πολλές περιπτώσεις αντιστάθμισε σε μεγάλο βαθμό τη μείωση της πλήρους απασχόλησης. Μάλιστα, στη Γαλλία, Ολλανδία και Πορτογαλία, η αύξηση ήταν αρκετά μεγάλη ώστε να υπερκαλύψει την απώλεια θέσεων πλήρους απασχόλησης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 67

Συμβολή της μεταβολής στην πλήρη και μερική απασχόληση στη συνολική απασχόληση στα κράτη μέλη, 1990-94

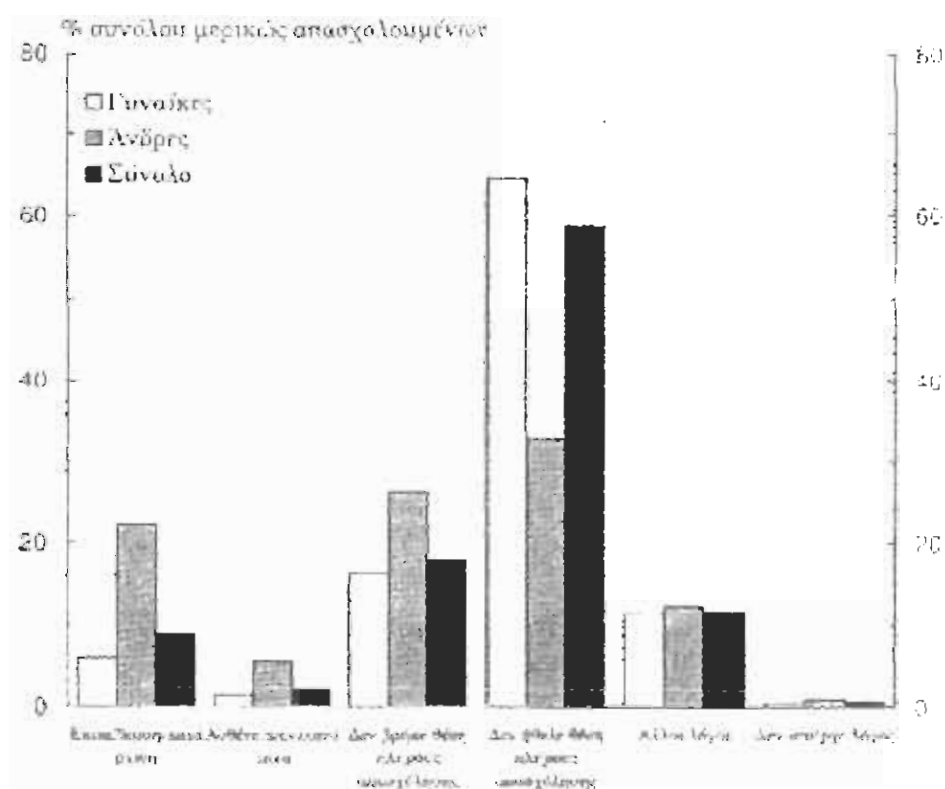
Γενικά λοιπόν η αύξηση των θέσεων μερικής απασχόλησης συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στη διατήρηση των επιπέδων απασχόλησης στην Ένωση μετά το 1990, ή σε ορισμένες περιπτώσεις βοήθησε να αποφευχθεί η περαιτέρω μείωση της. Αντίθετα με τις προηγούμενες περιπτώσεις ο αριθμός των θέσεων μερικής απασχόλησης για τους άνδρες αυξήθηκε σημαντικά σε ολόκληρη την Ένωση. Ωστόσο, λόγω των μεγάλων αριθμών, η αύξηση των θέσεων μερικής απασχόλησης αποτέλεσε ιδιαίτερα σημαντικό παράγοντα για τη διατήρηση της αύξησης της απασχόλησης στις γυναίκες.

Διάφορα δεδομένα που έχουν συλλέγει ως τμήμα της Κοινοτικής Έρευνας Εργατικού Δυναμικού (και η οποία δεν περιλαμβάνει τα τελευταία τρία νέα κράτη μέλη) παρουσιάζει ενδιαφέροντα στοιχεία για τους λόγους προτίμησης της μερικής απασχόλησης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 68

Λόγοι που επέλεξαν τη μερική απασχόληση στην Ένωση, 1994

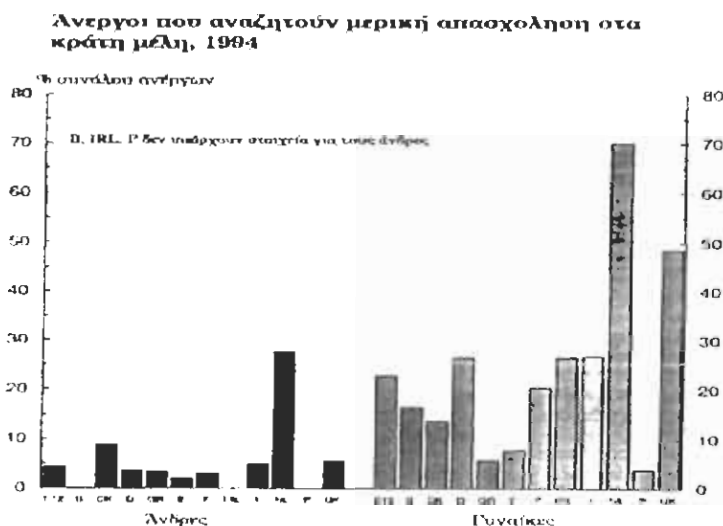
Η συλλογή των δεδομένων αυτών λοιπόν, δείχνει ότι κατά μέσο όρο, το 1994 έξι στους δέκα μερικώς απασχολούμενους στην Ε.Ε. δήλωναν ότι επέλεξαν μια θέση μερικής απασχόλησης γιατί δεν ήθελαν μια θέση πλήρους απασχόλησης (**ΠΙΝΑΚΑΣ 68**). Ωστόσο το συγκεκριμένο στοιχείο κρύβει μια σημαντική διαφορά μεταξύ ανδρών και

γυναικών. Ενώ τα 2/3 των γυναικών που απασχολούνταν μερικώς, δεν ήθελαν θέση πλήρους απασχόλησης, αυτό ίσχυε μόνο για το 1/3 των ανδρών. Τόσο στην Ολλανδία όσο και στο Ηνωμένο Βασίλειο – όπου η μερική απασχόληση ήταν πιο διαδεδομένη απ' οπουδήποτε αλλού στην Ένωση – 4 στις 5 μερικώς απασχολούμενες δεν ήθελαν μια θέση πλήρους απασχόλησης. Στη Γαλλία, καθώς και στην Ολλανδία, σχεδόν το μισό (51% και 46%) των μερικών απασχολούμενων ανδρών προτιμούσαν την μερική από την πλήρη απασχόληση.

Άλλες απαντήσεις δείχνουν να επιβεβαιώνουν τα δεδομένα αυτά. Πάνω από ένας στους τέσσερις απασχολούμενους στην Ένωση δήλωσε ότι επέλεξε το συγκεκριμένο τύπο εργασίας, επειδή δεν μπορούσε να βρει μια θέση πλήρους απασχόλησης. Για τις γυναίκες, η αναλογία ήταν μικρότερη από μία στις έξι. Ωστόσο, 55% των μερικώς απασχολούμενων ανδρών στην Ιρλανδία δήλωσαν ότι ο κύριος λόγος για τον οποίο κατέληξαν σε θέση μερικής απασχόλησης, ήταν η αδυναμία τους να βρουν μια θέση πλήρους απασχόλησης, ενώ στην Ελλάδα το ποσοστό ήταν 53%, στη Γαλλία 49% και στην Ιταλία 44%.

Αρκετά κράτη μέλη έχουν λάβει διάφορα μέτρα για την προώθηση της μερικής απασχόλησης με στόχο να αυξηθεί ο αριθμός των απασχολούμενων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 69

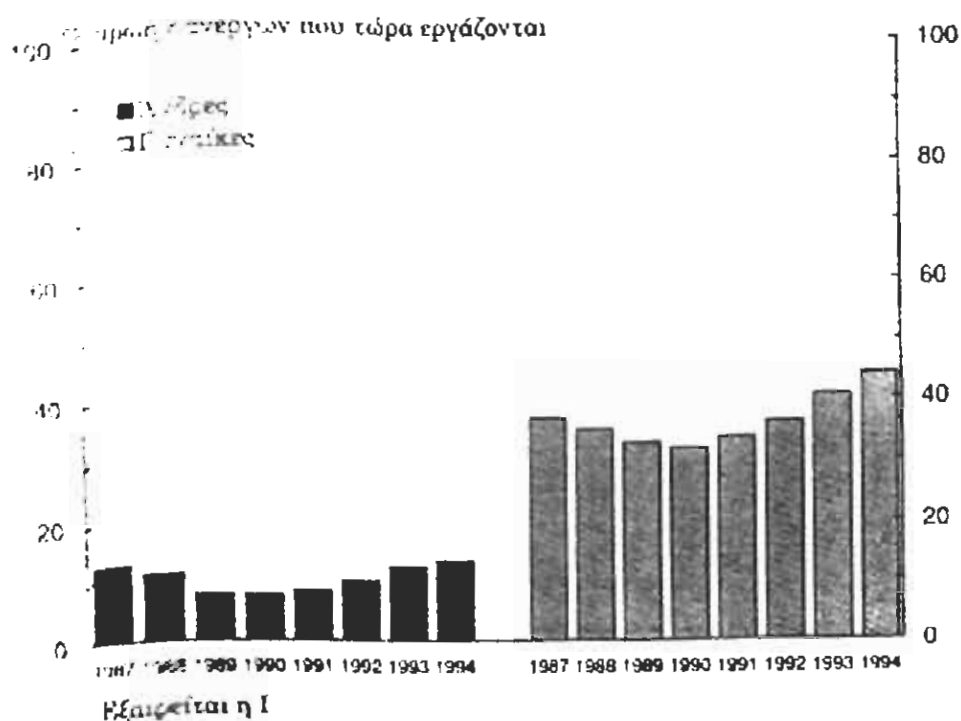

Το 1994, το 4,5% των ανέργων ανδρών στην Ε.Ε. και το 23,5% των γυναικών, αναζητούσαν μερική και όχι πλήρη απασχόληση (**ΠΙΝΑΚΑΣ 69**), μολονότι οι αριθμοί ποικίλουν για τους άνδρες από 27,5% στην Ολλανδία ως μόνο 2% στην Ισπανία, ενώ για τις γυναίκες από 70% στην Ολλανδία ως κάτω από 6% στην Ελλάδα.

Όπως έχει ήδη ειπωθεί, η μερική απασχόληση σημείωσε σημαντική αύξηση στις περισσότερες περιοχές της Ε.Ε, κυρίως από την περίοδο 1990 και μετά. Η Ε.Ε.Δ. της EURO STAT σε έρευνα της, εξέτασε την αύξηση της μερικής απασχόλησης με επίκεντρο τα άτομα που βρήκαν μια τέτοια θέση μετά από περίοδο ανεργίας ή οικονομικής αδράνειας, τόσο μεταξύ των ανδρών όσο και των γυναικών. Τα αποτελέσματα της, για την χρονική περίοδο 1987-1994, είναι αρκούτως ενδιαφέροντα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 70

Ποσοστό ανέργων που βρήκαν θέσεις μερικής απασχόλησης στην Ένωση, 1987-94

Από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα (**ΠΙΝΑΚΑΣ 70**), φαίνεται ότι οι γυναίκες σε ένα ποσοστό 40% περίπου (μέσος όρος), καταλαμβάνουν τις θέσεις μερικής απασχόλησης, σε αντίθεση με τα αντίστοιχα ποσοστά των ανδρών, όπου σε κανέναν εξεταζόμενο έτος δεν ξεπερνούν το 15%.

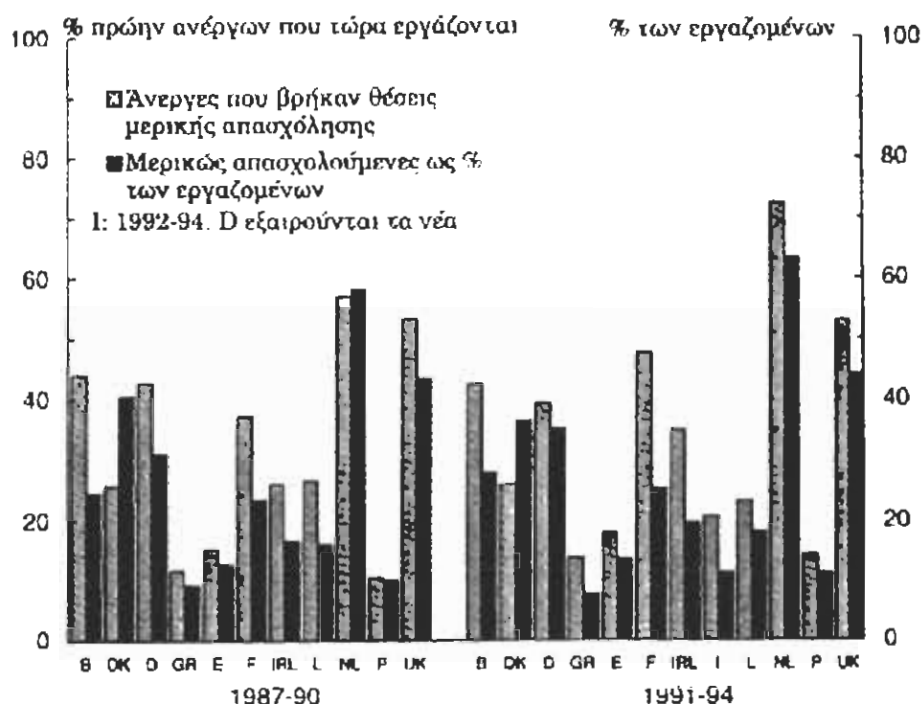
Το συνολικό ποσοστό, ωστόσο, είναι παραπλανητικό, αφού καθορίζεται

βασικά από το είδος των θέσεων εργασίας που δημιουργούνται στις χώρες όπου η απασχόληση αυξάνει ταχύτατα και όπου, επομένως, μεγάλος αριθμός ατόμων αρχίζει να εργάζεται. Είναι χρήσιμο λοιπόν να εξετασθεί η θέση κάθε χώρας ξεχωριστά τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες για την εξαγωγή πιο πραγματικών συμπερασμάτων.

Τα ποσοστά των ανέργων γυναικών που βρήκαν θέσεις μερικής απασχόλησης τις χρονικές περιόδους 1987 – 1990 και 1991 – 1994, ήταν, σε γενικά πλαίσια, υψηλά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 71

Εισροές ανέργων γυναικών σε θέσεις μερικής απασχόλησης, 1987-90 και 1991-94

Πιο συγκεκριμένα, την περίοδο 1987 – 1990 τα ποσοστά κυμάνθηκαν από άνω του 50% των γυναικών που άρχισαν να εργάζονται μετά από περίοδο ανεργίας ως μερικώς απασχολούμενες στην Ολλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο και άνω του 40% στο Βέλγιο και την Γερμανία, ως 15% στην Ισπανία και ποσοστό που μόλις υπερβαίνει

το 10% στην Ελλάδα και την Πορτογαλία (**ΠΙΝΑΚΑΣ 71**). Αν και τα ποσοστά συμβαδίζουν σε γενικές γραμμές με την σχετική σημασία της μερικής απασχόλησης στην Ε.Ε., η σχέση των δύο παραγόντων δεν είναι με κανένα τρόπο ομοιόμορφη. Συγκεκριμένα, ενώ στην Δανία και στην Ολλανδία η αναλογία όσων άρχισαν να απασχολούνται μερικώς, ήταν ελαφρώς μικρότερη από την αναλογία των πλήρως απασχολούμενων, στο Βέλγιο, την Γερμανία, την Γαλλία και την Ιρλανδία, η συγκεκριμένη αναλογία ήταν πολύ μεγαλύτερη, γεγονός που αντικατοπτρίζει εν μέρει την αύξηση της μερικής απασχόλησης την συγκεκριμένη περίοδο, αν και δείχνει πάλι εν μέρει ότι οι άνεργες είχαν δυσανάλογα μεγαλύτερη πιθανότητα να βρουν θέση μερικής αντί πλήρους απασχόλησης.

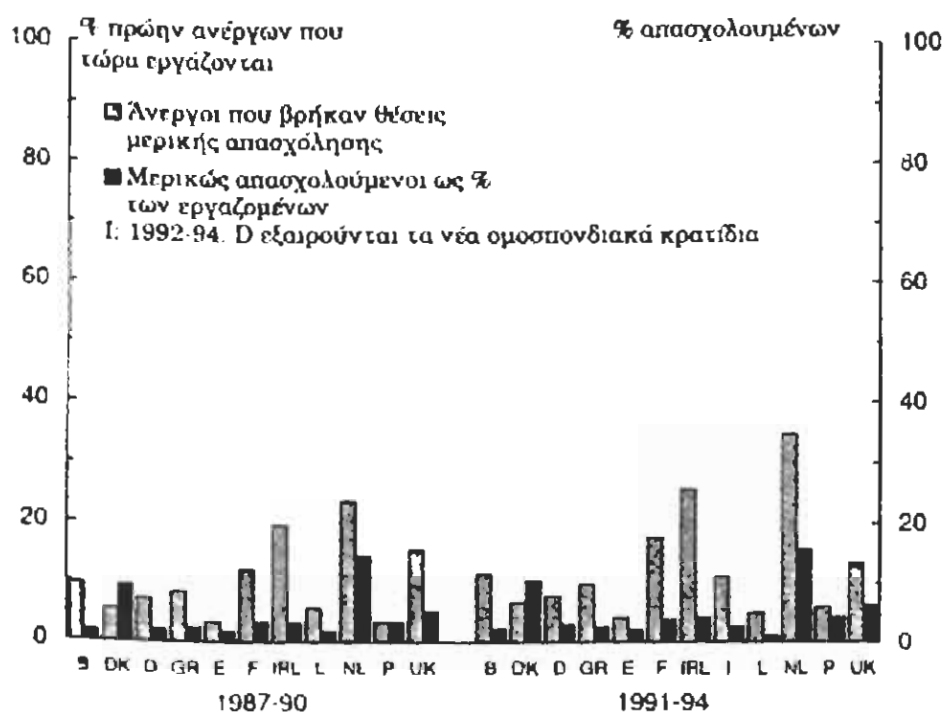
Κατά την περίοδο ύφεσης 1991 – 1994, το μέσο ποσοστό των γυναικών που άρχισαν να εργάζονται σε θέσεις μερικής απασχόλησης, ύστερα από περίοδο ανεργίας, αυξήθηκε από 34% σε 39%. Ωστόσο, τέτοια αύξηση δεν συντελέστηκε σε όλα τα κράτη μέλη. Πράγματι, σε πέντε χώρες (Βέλγιο, Δανία, Γερμανία, Λουξεμβούργο και Ηνωμένο Βασίλειο), το εν λόγω ποσοστό ήταν σε μεγάλο βαθμό το ίδιο κατά την τελευταία και κατά την προηγούμενη περίοδο. Από την άλλη πλευρά, στη Γαλλία, Ιρλανδία και Ολλανδία, η αύξηση ήταν ιδιαίτερα έντονη, με διαφορά περίπου δέκα ποσοστιαίων μονάδων ή περισσότερο, μεταξύ των δύο περιόδων.

Τα ποσοστά των ανέργων ανδρών τώρα που βρήκαν θέσεις μερικής απασχόλησης στην Ε.Ε., κατά την περίοδο 1987 – 1994, είναι κατά πολύ χαμηλότερα απ' αυτά των γυναικών.

Σε ολόκληρη την Ένωση, κατά την περίοδο ανάπτυξης (1987-1990), από τους άνδρες που βρήκαν θέση εργασίας μετά από περίοδο ανεργίας, περίπου 10% κατά μέσο όρο ήταν μερικώς απασχολούμενοι (**ΠΙΝΑΚΑΣ 72**). Η συγκεκριμένη αναλογία είναι περίπου 2,5 φορές μεγαλύτερη από την αναλογία των μερικώς απασχολούμενων ανδρών, γεγονός που υπογραμμίζει την σημασία της αύξησης της μερικής απασχόλησης για τους άνδρες κατά την εν λόγω περίοδο και, σε κάποιο βαθμό, την ελαφρώς πιο περιορισμένη επιλογή θέσεων εργασίας για τους άνεργους.

Το ποσοστό των ανδρών που άρχισαν να απασχολούνται μερικώς για την περίοδο 1987 – 1990, ύστερα από περίοδο ανεργίας, ποίκιλλε σημαντικά στην Ένωση, από σχεδόν 25% στην Ολλανδία και περίπου 20% στην Ιρλανδία, ως ποσοστό κάτω του 5% στην Ισπανία και Πορτογαλία. Ωστόσο, με εξαίρεση τις δύο τελευταίες χώρες, σε κάθε περίπτωση το ποσοστό ήταν πολύ μεγαλύτερο από το ποσοστό των ανδρών που απασχολούνταν ήδη μερικώς.

Κατά την περίοδο της ύφεσης 1991 – 1994, η αναλογία των ανδρών που άρχισαν να απασχολούνται μερικώς και ύστερα από περίοδο ανεργίας, αυξήθηκε σε ολόκληρη την Ένωση από μέσο ποσοστό 10% σε μέσο ποσοστό 11,5%. Ωστόσο, το συγκεκριμένο ποσοστό ποίκιλλε από 35% στην Ολλανδία και 25% στην Ιρλανδία – και στις δυο περιπτώσεις ποσοστά πολύ μεγαλύτερα συγκριτικά με την προηγούμενη τριετία -, ως ποσοστό μικρότερο του 5% στην Ισπανία και το Λουξεμβούργο. Με εξαιρέσεις το Λουξεμβούργο και το Ηνωμένο Βασίλειο, σε όλες τις χώρες η εν λόγω αναλογία ήταν μεγαλύτερη κατά την συγκεκριμένη περίοδο συγκριτικά με τα έτη πριν από το 1990.

ΠΙΝΑΚΑΣ 72**Εισροές ανέργων ανδρών σε θέσεις μερικής απασχόλησης, 1987-90 και 1991-94**

Η Ε.Ε.Δ. της EURO STAT διεξήγαγε μια ενδιαφέρουσα έρευνα σχετικά με την μερική απασχόληση ως ποσοστό επί τοις εκατό (%) της συνολικής απασχόλησης, καθώς και του χρόνου εργασίας του 25% των μερικώς απασχολούμενων με τα συντομότερα ωράρια.

ΠΙΝΑΚΑΣ 73**Μερική απασχόληση, 1996**

	Μερική απασχόληση ως % της συνολικής απασχόλησης	Χρόνος εργασίας του 25% των μερικώς απασχολούμενων με τα συντομότερα ωράρια
Βέλγιο	16	10 – 19
Δανία	22	4 – 11
Γερμανία	17	6 – 13
Ελλάδα	4	8 – 16
Ισπανία	8	5 - 12
Γαλλία	17	6 – 19
Ιρλανδία	13	6 – 13
Ιταλία	7	8 – 18
Λουξεμβούργο	8	6 – 16
Ολλανδία	38	4 – 9
Αυστρία	14	6 – 15
Πορτογαλία	5	5 – 16
Φινλανδία	11	3 – 10
Σουηδία	25	5 – 16
Βρετανία	25	4 – 10

Για το 1996 λοιπόν, φαίνεται ότι η μερική απασχόληση είναι σε πολύ χαμηλά επίπεδα για τη Νότια Ευρώπη (Ελλάδα, Ισπανία και Ιταλία) και το Λουξεμβούργο (**ΠΙΝΑΚΑΣ 73**). Αντίθετα, η Ολλανδία (με το εντυπωσιακό ποσοστό 38% ως ποσοστό επί τοις εκατό της συνολικής απασχόλησης) κατά πρώτο λόγο και η Σουηδία με το Ηνωμένο Βασίλειο (25%), εμφανίζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά μερικής απασχόλησης.

Τα συντομότερα ωράρια τώρα, του 25% των μερικών απασχολούμενων, ποικίλλουν σε κάθε κράτος μέλος, με μικρές όμως διαφορές. Στα κράτη μέλη που παρατηρούνται τα μικρότερα ποσοστά μερικής απασχόλησης (Λουξεμβούργο και τα κράτη του Νότου), ο χρόνος εργασίας φτάνει ως και τις 18 ώρες (Ιταλία). Αντίθετα στην Ολλανδία – στην οποία παρατηρείται το μεγαλύτερο ποσοστό μερικής απασχόλησης από όλα τα κράτη μέλη της ένωσης – ο χρόνος εργασίας κυμαίνεται μεταξύ 4-9 ωρών, ο χαμηλότερος από όλα τα άλλα κράτη μέλη.

Μια αναλυτικότερη εξέταση των μερικών απασχολούμενων ατόμων ως ποσοστό επί τοις εκατό (%) του συνόλου των απασχολούμενων, τόσο των ανδρών όσο και των γυναικών, μεταξύ 1986 και 1996, αποδεικνύει ότι οι γυναίκες εργάζονται περισσότερο στα πλαίσια της μερικής απασχόλησης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 74**Μερικώς απασχολούμενες γυναίκες ως ποσοστό % του συνόλου των απασχολούμενων γυναικών**

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
EU15	?	?	?	?	?	27,7	28,9	29,6	30,5	31,2	31,5
B	22,6	24,2	23,4	25	25,8	27,4	28,1	28,5	28,3	29,8	30,5
DK	41,9	42,2	41,5	40,1	38,4	37,8	36,7	37,4	34,4	35,5	34,5
D	29,8	29,5	30,6	30,7	33,8	30,1	30,7	32	33,1	33,8	33,6
GR	10,4	10,8	10,3	8	7,6	7,2	8,4	7,7	8	8,4	9
E	?	13,9	13	11,9	12,1	11,2	13,7	14,8	15,2	16,6	17
F	23,2	23,1	23,8	23,8	23,6	23,5	24,5	26,3	27,8	28,9	29,5
IRL	14,2	15,8	17	16,5	17,7	17,9	18,6	21,3	21,7	23,1	22,1
I	9,5	10,4	10,4	10,9	9,6	10,4	11,5	11	12,4	12,7	12,7
L	15,6	17,4	15	16,4	16,5	18,2	16,6	18,3	19,5	20,3	18,4
NL	?	57,5	57,5	60,1	59,6	59,9	63,8	64,5	66	67,3	68,3
A	14,8	16	16,6	18,5	18,9	18,7	18,6	20,3	?	26,9	28,8
P	10	10,4	10,5	10	9,4	11	11,3	11,1	12,1	11,6	13
FIN	?	?	?	?	?	?	?	?	?	15,7	15,6
S	42,6	44,8	42,8	41,1	40	40,1	40,4	40,9	40,6	41	39,7
UK	45	44,7	44,2	43,6	43,2	43,7	45	43,9	44,4	44,3	44,8

Το ποσοστό των μερικών απασχολούμενων γυναικών ως ποσοστό επί τοις εκατό (%) του συνόλου φτάνει για το 1996, το 31,5% στο επίπεδο της Ένωσης με μια ελαφρά αυξητική τάση (ΠΙΝΑΚΑΣ 74). Αυτό το ποσοστό όμως διαμορφώνεται μέσα από αρκετές διακυμάνσεις σε επίπεδο κρατών μελών. Πιο συγκεκριμένα, από την Ολλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο (ποσοστά 68,3% και 44,8% αντίστοιχα για το 1996), ως την Ελλάδα και την Ιταλία (ποσοστά 9% και 12,7% αντίστοιχα για το 1996). Οι διακυμάνσεις αυτές είναι μικρότερες στα άλλα κράτη μέλη και περιστρέφονται με μικρότερες αποκλίσεις γύρω από το ποσοστό που αφορά την Ένωση.

Στους άντρες, η μερική απασχόληση έχει και εδώ μια μικρή αυξητική τροχιά, τα ποσοστά όμως είναι ασύγκριτα μικρότερα από τα αντίστοιχα των γυναικών στο επίπεδο της Ένωσης.

Τα ποσοστά των μερικών απασχολούμενων ανδρών για το 1996 ήταν, σε πανευρωπαϊκό επίπεδο, 5,5% (ΠΙΝΑΚΑΣ 75). Οι διακυμάνσεις είναι γενικώς μικρότερες σε επίπεδο κρατών μελών, από ότι συνέβαινε με τις γυναίκες, και κυμαίνονται πολύ κοντά στα μέσα ποσοστά που ισχύουν στην Ε.Ε. Μόνες εξαιρέσεις είναι η Δανία και η Ολλανδία με υψηλά ποσοστά (συγκεκριμένα ήταν οι μόνες χώρες με διψήφια ποσοστά μερικώς απασχολούμενων ανδρών), 10,8% και 17% αντίστοιχως. Γενικά πάντως, υπάρχει μια τάση αύξησης της μερικής απασχόλησης των ανδρών στην δεκαετία 1986 - 1996, με εξαίρεση ίσως την Ελλάδα και το Λουξεμβούργο, όπου σημείωσαν οριακές πτώσεις των ποσοστών τους.

ΠΙΝΑΚΑΣ 75**Μερικώς απασχολούμενοι άνδρες ως ποσοστό % του συνόλου των απασχολούμενων ανδρών**

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
EU15	?	?	?	?	?	4	4,2	4,5	4,8	5,2	5,5
B	2,1	1,9	2	1,7	2	2	2,1	2,3	2,5	2,8	3
DK	8,7	9,3	8,9	9,4	10,4	10,5	10,1	11	10	10,4	10,8
D	2,1	2	2,1	2,3	2,6	2,4	2,6	2,9	3,2	3,6	3,8
GR	3,4	2,7	2,9	2,4	2,2	2,2	2,8	2,6	3,1	2,8	3,3
E	?	2,4	2,1	1,6	1,6	1,6	2	2,4	2,6	2,7	3,1
F	3,4	3,5	3,4	3,5	3,3	3,4	3,6	4,1	4,6	5,1	5,2
IRL	2,5	3,1	3,7	3,1	3,4	3,6	3,9	4,8	5,1	5,4	5
I	2,8	3,2	3,2	3,1	2,4	2,9	2,9	2,5	2,8	2,9	3,1
L	1,9	1,7	1,9	1,9	1,9	1,5	?	?	?	?	1,5
NL	?	13,8	14,5	15	15	15,7	15,4	15,3	16,1	16,7	17
A	1,2	1,4	1,2	1,8	1,8	1,7	1,9	1,9	?	4	4,2
P	3,4	3,5	3,6	3,1	3,5	4	4,1	4,5	4,7	4,2	5,1
FIN	4,9	4,8	4,4	4,6	4,4	5,1	5,5	6,2	6	7,9	7,9
S	5,9	6,6	6,8	7,1	7,3	7,4	8,1	8,9	9,4	10,1	8,8
UK	4,6	5,3	5,5	5	5,3	5,5	6,3	6,6	7,1	7,7	8,1

Η δυσανάλογα μεγαλύτερη κάλυψη των θέσεων μερικής απασχόλησης των γυναικών σε σχέση με τους άντρες, φαίνεται και από την παρακάτω πίνακα που δημοσιεύει η EURO STAT στη στατιστική της επετηρίδα του 1997, και που αφορά τα ποσοστά των μερικώς απασχολούμενων γυναικών, ως ποσοστό επί τοις εκατό (%) του συνόλου των μερικώς απασχολούμενων.

Φαίνεται με την πρώτη ματιά, ότι η μερική απασχόληση στην Ένωση, είναι σαφώς « γένους θηλυκού » (**ΠΙΝΑΚΑΣ 76**). Το ποσοστό αυτό σημείωσε μια μικρή κάμψη, εξακολουθεί όμως να είναι πολύ υψηλό (80,5% για το 1996). Μεταξύ των κρατών μελών, το Βέλγιο, η Γερμανία, η Αυστρία και το Λουξεμβούργο (με το μεγαλύτερο ποσοστό 87,5%) απασχολούν μερικώς τις περισσότερες γυναίκες, σε αντίθεση με την Ελλάδα, την Φινλανδία, την Ιταλία και την Πορτογαλία, οι οποίες έχουν από τα χαμηλότερα ποσοστά. Κατά την διάρκεια της εξεταζόμενης χρονικής περιόδου, φαίνεται ότι στις χώρες που παρατηρούνται υψηλά ποσοστά μερικής απασχολούμενων γυναικών, αυτά μειώθηκαν (για την περίοδο πάντα 1986-1996), ενώ συνέβη και το αντίθετο. Εξαιρέση αποτελούν το Βέλγιο (το ήδη υψηλό ποσοστό 85,7% για το 1986, αυξήθηκε στο 87,4% το 1996), το Λουξεμβούργο (81,1% το 1986, 87,5% το 1996). Εξαιρέση στην αντίθετη περίπτωση, υπήρξε στην περίπτωση της Φινλανδίας, όπου τα ήδη χαμηλό ποσοστό μερικώς απασχολούμενων γυναικών ως ποσοστό επί του συνόλου (68,4% το 1986), μειώθηκε ακόμα περισσότερο για το 1996, φτάνοντας το 64,4%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 76**Μερικώς απασχολούμενες γυναίκες, ως ποσοστό % του συνόλου των μερικώς απασχολούμενων**

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
EU15	?	?	?	?	?	82,7	82,5	82,3	81,7	80,9	80,5
B	85,7	87,5	87,1	89,6	88,6	89,4	89,7	89,3	88,1	87,5	87,4
DK	79,8	79,1	79,5	78	75,7	75,5	75,8	74,9	74,4	73,3	72,2
D	90	90,5	90,5	89,6	89,7	89,9	89,3	88,6	88,1	87,4	86,9
GR	60,7	67,2	65,8	64,4	64,9	62,9	61,3	61,6	58,9	62,7	60,9
E	?	71,5	73,7	77,2	78	77,4	77	75,6	74,9	76,3	74,5
F	83,1	82,5	83,7	83,3	84	84	83,8	83,3	82,8	82	81,8
IRL	71,7	71	68,4	72,2	72,1	71,7	72,5	71,8	71,5	72	73,3
I	62,2	61,9	62,2	64,7	67,2	65,5	68,5	70,5	71,1	70,6	69,4
L	81,1	84,3	80,6	81,8	82,2	86,9	88,9	91,2	89,6	91,1	87,5
NL	?	70	69,8	70,2	70,6	70,4	72,9	73,7	73,8	73,4	73,7
A	88,8	88,7	90,2	87,7	87,8	88,3	88,7	88,3	?	83,8	84,2
P	65,8	67,1	67,1	69,8	66,2	67,5	68,2	66,3	67,1	69,1	67,2
FIN	68,4	68,6	68,4	67	67,8	65,2	64,3	63,1	63,6	65	64,4
S	86,6	86,1	85,1	84,1	83,4	83,3	82,3	81,3	80,1	78,9	80,8
UK	87,6	86,2	85,7	87	86,2	86,1	85,2	84,5	83,6	82,3	81,9

Όσον αφορά τέλος την μερική απασχόληση στην Ευρώπη, παρατίθενται πιο κάτω πίνακες για κάθε κράτος μέλος ξεχωριστά, που εξετάζουν τα ποσοστά απασχόλησης (ως ποσοστό επί τοις εκατό (%) του πληθυσμού εργασίμης ηλικίας), καθώς και τους εργαζόμενους που απασχολούνται μερικώς (ως ποσοστό επί τοις εκατό (%) του συνόλου των απασχολούμενων), σε διάφορα έτη, τόσο συνολικά όσο και μεταξύ αντρών και γυναικών ξεχωριστά.

Σε γενικές γραμμές, τα πλέον αξιοπρόσεκτα σημεία από την μελέτη των πινάκων (**ΠΙΝΑΚΑΣ 77**), είναι ότι τα ποσοστά μερικής απασχόλησης στο σύνολό τους, αυξάνονται μεταξύ 1985 και 1994, τόσο σε επίπεδο Ένωσης, όσο και σε επίπεδο κρατών μελών, με εξαίρεση την Ελλάδα, την Δανία και την Σουηδία. Η μερική απασχόληση των ανδρών παρουσιάζει μικρές διακυμάνσεις και κινείται - με μικρές αποκλίσεις - στα όρια της Ένωσης. Εξαιρέσεις αποτελούν η Δανία και η Ολλανδία κατά πρώτο λόγο και η Σουηδία κατά δεύτερο. Το Λουξεμβούργο αντίθετα παρουσιάζει το μικρότερο ποσοστό μερικώς απασχολούμενων ανδρών, που φτάνει μόλις το 1% το 1994. Στις γυναίκες τέλος, τα ποσοστά μερικής απασχόλησης, εμφανίζουν κατά πολύ μεγαλύτερες διακυμάνσεις από αυτά των ανδρών (από ποσοστό 65,9% το 1994 για την Ολλανδία και 44,3% το 1994 για το Ηνωμένο Βασίλειο, ως ποσοστό 8% το 1994 για την Ελλάδα, 11,2% το 1994 για την Φιλανδία και 12,1% για το 1994 για την Πορτογαλία).

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Σύνολο						
Ποσοστό ανεργίας (αριθμητικά) (%)	98,8	99,2	99,2	99,2	99,2	99,2
Αναπληρωσιμότητα (%) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά)	13,4	13,4	13,4	13,4	13,4	13,4
Αριθμός	12,1	12,1	12,1	12,1	12,1	12,1
Ανδρες						
Ποσοστό ανεργίας (αριθμητικά) (%)	73,6	74,2	73,9	73,7	73,6	73,6
Αναπληρωσιμότητα (%) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά)	19,8	19,2	19,0	18,8	18,8	18,8
Αριθμός	3,1	3,0	3,1	3,2	3,3	3,3
Γυναίκες						
Ποσοστό ανεργίας (αριθμητικά) (%)	44,9	45,3	45,3	45,3	45,3	45,3
Αναπληρωσιμότητα (%) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά)	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1
Αριθμός	17,2	16,9	16,3	16,7	16,7	16,2

ΒΕΛΓΙΟ

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Σύνολο						
Ποσοστό ανεργίας (αριθμητικά) (%)	13,8	13,8	13,8	13,8	13,8	13,8
Αναπληρωσιμότητα (%) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά)	15,9	16,1	16,9	17,1	17,4	17,4
Αριθμός	3,4	3,9	4,2	4,4	4,6	4,6
Ανδρες						
Ποσοστό ανεργίας (αριθμητικά) (%)	48,2	48,1	48,1	47,6	48,1	48,1
Αναπληρωσιμότητα (%) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά)	13,8	13,2	12,8	13,1	13,1	13,1
Αριθμός	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7	1,6
Γυναίκες						
Ποσοστό ανεργίας (αριθμητικά) (%)	37,7	37,7	37,7	37,7	37,7	37,7
Αναπληρωσιμότητα (%) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά)	16,1	16,1	16,1	16,1	16,1	16,1
Αριθμός	17,1	16,6	16,4	16,4	16,4	16,2

ΔΑΝΙΑ

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Σύνολο						
Ποσοστό ανεργίας (αριθμητικά) (%)	71,5	71,8	72,6	72,1	71,6	71,1
Αναπληρωσιμότητα (%) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά)	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9	9,9
Αριθμός	19,1	19,1	19,1	19,1	19,1	19,1
Ανδρες						
Ποσοστό ανεργίας (αριθμητικά) (%)	89,1	89,1	89,9	89,1	89,1	89,1
Αναπληρωσιμότητα (%) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά)	19,2	19,0	18,9	18,9	18,9	18,9
Αριθμός	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Γυναίκες						
Ποσοστό ανεργίας (αριθμητικά) (%)	37,1	37,1	37,1	37,1	37,1	37,1
Αναπληρωσιμότητα (%) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά)	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7
Αριθμός	17,9	17,9	17,9	17,9	17,9	17,9

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Σύνολο						
Ποσοστό ανεργίας (αριθμητικά) (%)	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9	12,9
Αναπληρωσιμότητα (%) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά)	12,7	12,7	12,7	12,7	12,7	12,7
Αριθμός	11,8	11,8	11,8	11,8	11,8	11,8
Ανδρες						
Ποσοστό ανεργίας (αριθμητικά) (%)	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8	12,8
Αναπληρωσιμότητα (%) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά)	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7	11,7
Αριθμός	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Γυναίκες						
Ποσοστό ανεργίας (αριθμητικά) (%)	13,1	13,1	13,1	13,1	13,1	13,1
Αναπληρωσιμότητα (%) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά)	13,6	13,6	13,6	13,6	13,6	13,6
Αριθμός	16,4	16,4	16,4	16,4	16,4	16,4

ΕΣΠΑ

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Σύνολο						
Ποσοστό ανεργίας (αριθμητικά) (%)	44,7	45,3	45,3	45,7	45,8	45,8
Αναπληρωσιμότητα (%) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά)	17,1	17,1	17,1	17,1	17,1	17,1
Αριθμός	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Ανδρες						
Ποσοστό ανεργίας (αριθμητικά) (%)	42,3	42,3	42,3	42,3	42,3	42,3
Αναπληρωσιμότητα (%) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά)	14,1	14,1	14,1	14,1	14,1	14,1
Αριθμός	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Γυναίκες						
Ποσοστό ανεργίας (αριθμητικά) (%)	46,1	46,1	46,1	46,1	46,1	46,1
Αναπληρωσιμότητα (%) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά) (αριθμητικά)	17,4	17,4	17,4	17,4	17,4	17,4
Αριθμός	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4

6.4.2 ΠΛΗΡΗΣ – ΜΕΡΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Για την Ελλάδα ειδικότερα, η πλήρης απασχόληση έχει επικρατήσει ολοκληρωτικά εις βάρος της μερικής απασχόλησης.

Η εξέταση και των πιο πάνω πινάκων (**ΠΙΝΑΚΑΣ 77**) αποδεικνύει περίτρανα το γεγονός ότι στην Ελλάδα κυριαρχεί η μονιμότητα (όσον αφορά την απασχόληση), η συνταξιοδότηση σε μεγάλη ηλικία και ο παράλογα υψηλός δημόσιος χαρακτήρας της απασχόλησης. Η μερική απασχόληση είναι συνολικά (αλλά και στους άνδρες και στις γυναίκες) σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα από τους μέσους όρους της Ένωσης, κατατάσσονται την μάλιστα τελευταία, σε επίπεδα κρατών μελών. Τα τελευταία πάντως χρόνια έχει αυξηθεί κάπως η μερική απασχόληση, εξακολουθεί όμως να βρίσκεται σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

Ενδιαφέροντα πάντως είναι μια έρευνα της Ε.Σ.Υ.Ε. σε σχέση με την πλήρη

ΕΛΛΑΔΑ

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Εύνοιο						
Πλήρης απασχόληση (% συνολικού εργαζόμενου πληθυσμού)	51,7	54,7	52,9	51,1	53,2	52,9
Μερική απασχόληση (% συνολικού εργαζόμενου πληθυσμού)	36,0	34,4	39,2	35,1	34,7	34,4
Απασχόληση σε μερική απασχόληση (% συνολικού εργαζόμενου πληθυσμού)	5,3	6,1	3,8	6,6	6,7	6,8
Ανδρες						
Πλήρης απασχόληση (% συνολικού εργαζόμενου πληθυσμού)	73,9	71,3	70,3	61,5	69,3	69,1
Μερική απασχόληση (% συνολικού εργαζόμενου πληθυσμού)	44,1	47,8	47,9	43,6	47,7	47,8
Απασχόληση σε μερική απασχόληση (% συνολικού εργαζόμενου πληθυσμού)	7,8	2,1	7,6	2,1	7,9	3,9
Γυναίκες						
Πλήρης απασχόληση (% συνολικού εργαζόμενου πληθυσμού)	27,9	38,3	38,3	48,8	32,1	32,8
Μερική απασχόληση (% συνολικού εργαζόμενου πληθυσμού)	26,0	20,3	28,1	48,9	49,7	49,5
Απασχόληση σε μερική απασχόληση (% συνολικού εργαζόμενου πληθυσμού)	3,9	7,6	7,2	9,4	1,8	6,7

και την μερική απασχόληση, και ιδίως των νέων.

Οι νέοι, οι οποίοι απασχολούνται σε θέσεις πλήρους απασχόλησης επί του συνόλου των απασχολούμενων είναι πολύ λιγότεροι, με αποτέλεσμα το ποσοστό της μερικής απασχόλησης στους νέους να είναι μεγαλύτερο (**ΠΙΝΑΚΑΣ 78**). Είναι χαρακτηριστικό ότι το ποσοστό των νέων με μερική απασχόληση, τόσο στο σύνολο όσο και στις νέες

ΠΛΗΡΗΣ & ΜΕΡΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ 1997				
και τα δύο φύλα	ΣΥΝΟΛΟ	15-24 ετών	ΣΥΝΟΛΟ	15-24 ετών
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	3.854.055	337.987	100%	100%
α) Πλήρης απασχόληση	3.675.421	312.479	95,4%	92,5%
β) Μερική απασχόληση επειδή:	178.634	25.507	4,6%	7,5%
Παρακολουθεί μαθήματα ή εκπαιδεύεται	5.581	3.192	3,1%	12,5%
Έχει ασθένεια ή αναπηρία	6.387	72	3,6%	0,3%
Δεν μπορούσε να βρει πλήρη απασχόληση	73.198	13.456	41,0%	52,8%
Δεν ήθελε πλήρη απασχόληση	62.776	6.191	35,1%	24,3%
Άλλοι λόγοι	29.310	2.414	16,4%	9,5%
Δεν δήλωσε το λόγο	1.371	182	0,8%	0,7%
Ανδρες	ΣΥΝΟΛΟ	15-24 ετών	ΣΥΝΟΛΟ	15-24 ετών
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	2.438.980	198.065	100%	100%
α) Πλήρης απασχόληση	2.375.581	186.364	97,4%	94,1%
β) Μερική απασχόληση επειδή:	63.399	11.701	2,6%	5,9%
Παρακολουθεί μαθήματα ή εκπαιδεύεται	3.004	2.229	4,7%	19,0%
Έχει ασθένεια ή αναπηρία	3.612	0	5,7%	0,0%
Δεν μπορούσε να βρει πλήρη απασχόληση	31.775	5.601	50,1%	47,9%
Δεν ήθελε πλήρη απασχόληση	14.433	2.273	22,7%	19,4%
Άλλοι λόγοι	9.851	1.524	15,5%	13,0%
Δεν δήλωσε το λόγο	743	75	1,2%	0,6%
Γυναίκες	ΣΥΝΟΛΟ	15-24 ετών	ΣΥΝΟΛΟ	15-24 ετών
ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	1.415.076	139.922	100%	100%
α) Πλήρης απασχόληση	1.299.841	126.115	91,9%	90,1%
β) Μερική απασχόληση επειδή:	115.235	13.806	8,1%	9,9%
Παρακολουθεί μαθήματα ή εκπαιδεύεται	2.587	964	2,2%	7,0%
Έχει ασθένεια ή αναπηρία	2.775	72	2,4%	0,5%
Δεν μπορούσε να βρει πλήρη απασχόληση	41.422	7.856	35,9%	56,9%
Δεν ήθελε πλήρη απασχόληση	48.363	3.918	42,0%	28,4%
Άλλοι λόγοι	19.459	891	16,9%	5,5%
Δεν δήλωσε το λόγο	628	107	0,5%	0,8%

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού 1997

ΠΙΝΑΚΑΣ 78

γυναίκες, που επιθυμούσαν να ενταχθούν με θέση πλήρους απασχόλησης αλλά δεν έβρισκαν τέτοια θέση, είναι μεγαλύτερα από τα αντίστοιχα σύνολα των μερικώς απασχολούμενων. Το ποσοστό των μερικώς απασχολούμενων νέων που επιθυμούν θέσεις μερικής απασχόλησης φτάνει το 25% αυτών. Οι αναλογίες, όσον αφορά το

σύνολο των μερικώς απασχολούμενων για όσους επιθυμούν θέσεις πλήρους απασχόλησης, ανέρχεται στο 41% και 35,1% για όσους επιθυμούν θέσεις μερικής απασχόλησης. Τα ποσοστά αυτά διαφοροποιούνται κατά φύλλο, με ποσοστά 50,1% και 22,7% αντίστοιχα για τους άνδρες, και 35,9% και 42% για τις γυναίκες αντίστοιχα.

Ένα άλλο στοιχείο που βγαίνει τέλος από την μελέτη του παραπάνω πίνακα, είναι ότι η πλήρης απασχόληση φαίνεται να προτιμείται από την συντριπτική πλειοψηφία των ατόμων, είτε είναι νέοι είτε όχι. Και αυτό γιατί και τα άτομα που εργάζονται σε θέσεις μερικής απασχόλησης, δηλώνουν ότι προτίμησαν την μερική απασχόληση επειδή δεν έβρισκαν πλήρη. Το ποσοστό αυτό είναι μεγαλύτερο στην ηλικιακή ομάδα 15-24 έναντι του συνόλου (52,8% έναντι 41%), διαφοροποιείται όμως μεταξύ των δύο φύλλων. Συγκεκριμένα οι νέοι άνδρες δηλώνουν σε μικρότερο ποσοστό από το σύνολο ότι εργάζονται μερικώς γιατί δεν έβρισκαν πλήρη απασχόληση (47,9% έναντι 50,1% αντίστοιχα), κάτι εντελώς αντίθετο από ότι συμβαίνει με τις γυναίκες οι οποίες δηλώνουν ότι απασχολούνται μερικώς επειδή δεν μπορούσαν να βρουν πλήρη απασχόληση σε ποσοστό 56,9% (για τις νέες γυναίκες, ηλικίας 15 ως 24 ετών), έναντι 35,9% του συνόλου. Γενικά πάντως, οι γυναίκες απασχολούνται μερικώς σε μεγαλύτερο ποσοστό από τους άνδρες, τόσο στους νέους όσο και στο σύνολο.

ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

7.1 ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

7.1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι συντελούμενες, τα τελευταία χρόνια, μεγάλες διαρθρωτικές αλλαγές στο μοντέλο παραγωγής, όπως αυτό διαμορφώθηκε στην περίοδο της βιομηχανικής επανάστασης, δημιουργούν σήμερα την αναγκαιότητα μιας βαθύτερης επανεξέτασης των ακολουθούμενων παραδοσιακών πολιτικών απασχόλησης.

Η αδιάψευστη παρουσία 20.000.000 ανέργων στις χώρες της Ε.Ε σε μια περίοδο που το Α.Ε.Π. στις χώρες αυτές αυξάνει με ρυθμούς που κινούνται κατά μέσο όρο στο 3%, ανατρέπει παραδοσιακές απόψεις που συνέδεσαν το Α.Ε.Π. με την αύξηση των θέσεων εργασίας.

Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τη διόγκωση του φαινομένου της παρουσίας εκατομμυρίων ξένων εργατών και οικονομικών, θρησκευτικών και πολιτικών λαθρομεταναστών στις χώρες της Ε.Ε, έχει διαμορφώσει μια ζοφερή εικόνα στη ευρωπαϊκή αγορά εργασίας.

7.1.2 ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΑΝΕΡΓΙΑ

Εν όψει αυτών των δυσμενών εξελίξεων και διαπιστώσεων, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων επιχείρησε να καλύψει ένα σημαντικό κενό στην ως τώρα ασκούμενη εθνική πολιτική απασχόλησης, προτείνοντας μέτρα που όλα μαζί και το καθένα χωριστά συγκροτούν ένα σύνολο διαρθρωτικών μέτρων για την καταπολέμηση της ανεργίας.

Τα μέτρα αυτά είναι ένα προϊόν ενός ειλικρινούς και καλόπιστου διαλόγου ανάμεσα στην κυβέρνηση, τους εργαζόμενους και τους εργοδότες στα πλαίσια της ΟΚΕ και αποτελούν τη θεσμική έκφραση μιας συλλογικής προσπάθειας του κράτους και των κοινωνικών εταίρων, το ελληνικό εγχείρημα για την καταπολέμηση της ανεργίας, τη διασύνδεση της απασχόλησης με την δια βίου κατάρτιση, την ανάπτυξη νέων ευκαιριών απασχόλησης, τη μείωση του έμμεσου (μη μισθολογικού) κόστους εργασίας τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ως τώρα ακολουθούμενων πολιτικών στην αγορά εργασίας που αποτελούν άλλωστε τους στόχους της συνόδου κορυφής του Εσσην.

Πέρα όμως όλων των προαναφερόμενων, διαφαίνεται, μετά από την ανάλυση και μελέτη των διατάξεων του Ν.2434/96, ότι η ελληνική πολιτεία αποκτά πλαίσιο και κανόνες εφαρμογής μέτρων κοινωνικής πολιτικής για την καταπολέμηση της ανεργίας, που συνδυάζουν απόλυτα την αξιόπιστη, παραγωγική και διάφανη αξιοποίηση των εθνικών και κοινοτικών πόρων που αφορούν το ανθρώπινο δυναμικό.

Ειδικότερα στα πλαίσια του Ν.2434/96 προβλέποντας δράσεις που αφορούν αφενός το σύνολο του εργατικού δυναμικού και αφετέρου πρόσθετες δράσεις για τους

μακροχρόνιους ανέργους, επιτρέποντας ευελιξία στην αντιμετώπιση αυτού του τόσο σοβαρού κοινωνικού προβλήματος. Πράγματι, ο μακροχρόνια άνεργος είναι πλέον δυνατό να κάνει χρήση των γενικών διατάξεων του νόμου που αφορούν το σύνολο του εργατικού δυναμικού ή να υπαχθεί στις ειδικές ρυθμίσεις για τους μακροχρόνια ανέργους.

Τα νέα μέτρα που προβλέπονται από τον Ν.2436/96 στη βάση των παραπάνω είναι τα εξής:

7.1.2.1 Λογαριασμός για την απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση.

Στον οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) δημιουργείται κλάδος με την επωνυμία « Λογαριασμός για την απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση (ΛΑΕΚ)».

Πόροι του λογαριασμού είναι εισφορές που καταβάλλουν εργοδότες και εργαζόμενοι. Ένα τμήμα αυτών των εισφορών προορίζεται για την υλοποίηση προγραμμάτων απασχόλησης και επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων και ειδικότερα των μακροχρόνιων, των νέων και εκείνων που κινδυνεύουν από τον κοινωνικό αποκλεισμό.

7.1.2.2 Κάρτα απασχόλησης.

Ο Ο.Α.Ε.Δ. ως εθνικός φορέας απασχόλησης, εκδίδει την κάρτα απασχόλησης, μέτρο που θεσπίζεται για πρώτη φορά στην χώρα μας και μέσω του οποίου επιδιώκεται η εκκίνηση μιας εξελικτικής διαδικασίας παρέμβασης στην αγορά εργασίας διαμέσου:

(α) Της πολλαπλής χρήσης της κάρτας (μηνιαία μερίδια εργασίας), όπου ο άνεργος επιλέγει την υπαγωγή του σε προγράμματα απασχόλησης κατάρτισης (ενεργητική πολιτική απασχόλησης) ή τη λήψη του επιδόματος ανεργίας (παθητική πολιτική απασχόλησης).

(β) Της σταδιακής καταπολέμησης της παράνομης απασχόλησης.

(γ) Της ποσοτικής και ποιοτικής απεικόνισης της μισθωτής εργασίας και της διευκόλυνσης των διακινούμενων μισθωτών στα κράτη μέλη της Ε.Ε.

(δ) Της απλούστευσης των διακινούμενων κατά τη συναλλαγή των δικαιούχων με τις δημόσιες υπηρεσίες και τις επιχειρήσεις.

Με την κάρτα απασχόλησης μπορούν να εφοδιαστούν όλοι οι εργαζόμενοι με σχέση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου και όλοι οι άνεργοι που επιθυμούν να απασχοληθούν με τέτοια σχέση και πληρούν και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στο άρθρο 3 του Ν.1545/85.

Με την κάρτα απασχόλησης υποχρεούνται να εφοδιαστούν άνεργοι ή εργαζόμενοι που εντάσσονται σε προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, τα οποία επιχορηγούνται από την Ε.Ε., από τον ΟΑΕΔ ή και από τις δύο πηγές.

Αν ο κάτοχος της κάρτας είναι άνεργος που επιδοτείται, μπορεί να μετατρέψει τα μηνιαία επιδόματα ανεργίας σε μηνιαία μερίδια εργασίας και κατάρτισης, στην

περίπτωση που ενταχτεί στα ειδικά προγράμματα απασχόλησης και επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων.

Τα μηνιαία μερίδια εργασίας μπορούν να χρησιμοποιηθούν για:

- *επιδότηση ανεργίας.
- *επιδοτούμενη απασχόληση.
- *επιδοτούμενη αυτοαπασχόληση.
- *επιδοτούμενη κατάρτιση.
- *επιδοτούμενη πρακτική άσκηση.
- *απασχόληση.
- *επαγγελματικό προσανατολισμό.

Η πλήρης ανάπτυξη της χρήσης της "κάρτας απασχόλησης" από τους ανέργους, τους εργαζόμενους, του ΟΑΕΔ και τις επιχειρήσεις, θα προκαλέσει διαχρονικά τα παρακάτω ευεργετικά αποτελέσματα:

(α) Ο επιδοτούμενος άνεργος θα μπορεί εντασσόμενος με την βούλησή του σε ειδικά προγράμματα που θα εκπονεί ο ΟΑΕΔ, να μετατρέψει το επίδομα ανεργίας σε επίδομα για την επαγγελματική του κατάρτιση και απασχόληση.

(β) Ο επιδοτούμενος άνεργος ή εργαζόμενος θα μπορεί να συναλλάσσεται με τον ΟΑΕΔ είτε για την ανάληψη του επιδόματος ανεργίας του, είτε για την ανάληψη εκτάκτων οικονομικών ενισχύσεων ή οικογενειακών επιδομάτων, με ηλεκτρονικό τρόπο, αποφεύγοντας έτσι τις άστοχες και δαπανηρές μετακινήσεις και την απώλεια χρόνου.

(γ) Θα εξυγιάνει τη συνολική διαδικασία των προγραμμάτων συνεχιζόμενης κατάρτισης ανέργων, αφού αποτελεί προαπαιτούμενο για τη συμμετοχή του ανέργου σε αυτά τα προγράμματα.

(δ) Με ηλεκτρονικό τρόπο, θα είναι δυνατό, με τη θέληση του ανέργου ή του εργαζόμενου να καταγραφούν οι επαγγελματικές ικανότητες του κατόχου, οι εξειδικεύσεις του στην εργασία, και επιπλέον τη διακίνηση του στις χώρες μέλη της Ε.Ε.

(ε) Στα πλαίσια των όσων αναφέρθηκαν παραπάνω βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη προγράμματα μετατροπής των παθητικών μέτρων σε ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης (μερίδιο εργασίας).

7.1.2.3 Ολοκληρωμένο μηχανογραφικό σύστημα προσφοράς και ζήτησης των θέσεων εργασίας.

Στον Ο.Α.Ε.Δ. αναπτύσσεται ολοκληρωμένο μηχανογραφικό σύστημα καταγραφή και ηλεκτρονικής πληροφόρησης για όλες τις προσφερόμενες από τις επιχειρήσεις νέες θέσεις εργασίας και για όλες τις αιτήσεις θέσεων απασχόλησης, που υποβάλλουν όσοι αναζητούν εργασία, με την ονομασία Σύστημα Πανελλαδικής Ενημέρωσης (Σ.Π.Ε.).

Η ανακοίνωση της προσφερόμενης θέσης εργασίας και αυτή των στοιχείων του ανέργου στο Σ.Π.Ε. γίνεται μόνο με τη συναίνεση των επιχειρήσεων και των ανέργων αντίστοιχα.

Ουσιαστικά, επιδιώκεται να αποτελέσει ο ΟΑΕΔ τον φορέα της διάχυσης της πληροφόρησης για τις υπάρχουσες κενές θέσεις εργασίας και τους αναζητούντες

εργασία, μέσω ενός συστήματος ηλεκτρονικής καταγραφής των απαραίτητων στοιχείων, αλλά και της θέσπισης κινήτρων ιδιαίτερα προς τις επιχειρήσεις για να ανακοινώνουν τις κενές θέσεις εργασίας, δεδομένου ότι η διεθνής εμπειρία απέδειξε ότι αυτό δεν μπορεί να επιτευχθεί με διοικητικά μέτρα.

7.1.2.4 Σύνδεση των προγραμμάτων κατάρτισης και απασχόλησης.

Ο συνδυασμός των προγραμμάτων απασχόλησης - κατάρτισης ανέργων, έχει στόχο αφενός την επανακατάρτιση τους και αφετέρου την απορρόφηση σημαντικού μέρους των επανακαταρτισθέντων από τις επιχειρήσεις, συνδυάζοντας την επαγγελματική κατάρτιση με την ζήτηση θέσεων εργασίας.

Με τον τρόπο αυτό, για πρώτη φορά τα προγράμματα σχεδιάζονται για να οδηγήσουν σε εξασφαλισμένη απασχόληση, με την συνευθύνη του κράτους, των ιδιωτικών επιχειρήσεων και των Πιστοποιημένων Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.).

Επιπλέον, η σύνδεση αυτή εθίζει τις επιχειρήσεις στην προοπτική της συνεχούς εκπαίδευσης και επιμόρφωσης του προσωπικού τους, και διασυνδέει δυναμικά την ζήτηση με την προσφορά εργασίας.

Αναφορικά με τα προγράμματα αυτά, ο Ο.Α.Ε.Δ. μπορεί να αναθέτει ή να συνεργάζεται με το Δημόσιο, με φορείς του Δημοσίου (συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης), με επιχειρήσεις του ευρύτερου δημοσίου τομέα και με τριτοβάθμια εκπαιδευτικά ιδρύματα, για την εκτέλεση στο πρακτικό ή θεωρητικό μέρος ή στο σύνολο τους, προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, ανέργων και εργαζομένων.

Ιδιωτικές επιχειρήσεις που απασχολούν πάνω από 30 άτομα, μπορούν σε συνεργασία με τον Ο.Α.Ε.Δ., να υλοποιούν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων, με την προϋπόθεση ότι μετά την ολοκλήρωση της κατάρτισης θα προσλαμβάνουν, μέσα σε χρονικό διάστημα τριών μηνών από τη λήξη της, το 1/3 τουλάχιστον των καταρτισθέντων ανέργων.

Οι άνεργοι αυτοί, πρέπει να μην είχαν απασχοληθεί στο συγκεκριμένο εργοδότη, με οποιαδήποτε σχέση, τους προηγούμενους 12 μήνες από την ημερομηνία έναρξης του προγράμματος.

Η θεωρητική διδασκαλία των προγραμμάτων αυτών διεξάγεται:

(α) Σε σχολές του ΟΑΕΔ.

(β) Σε πιστοποιημένα από το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Δομών Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης «Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης».

(γ) Σε εκπαιδευτικές υποδομές των επιχειρήσεων που απασχολούν πάνω από 300 άτομα, υπό την προϋπόθεση ότι αυτές πιστοποιήθηκαν από το Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Δομών Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης. Η πρακτική άσκηση των συμμετεχόντων στα προγράμματα αυτά μπορεί να γίνεται στους χώρους των επιχειρήσεων.

Νέες ιδιωτικές επιχειρήσεις μπορούν 2 τουλάχιστον μήνες πριν από την έναρξη λειτουργίας τους, να υλοποιούν, με βάση τις παραπάνω προϋποθέσεις, προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης εφόσον 3 μήνες μετά την έναρξη της

λειτουργίας τους θα απασχολήσουν τα μισά τουλάχιστον από τα εκπαιδευθέντα άτομα. Οι επιχειρήσεις που θα κάνουν χρήση αυτού του μέτρου, συμμετέχουν ισότιμα με τον ΟΑΕΔ στην επιλογή του συνόλου των ανέργων, που πρόκειται να ενταχθούν στο πρόγραμμα κατάρτισης και έχουν το δικαίωμα επιλογής του ½ των εκπαιδευθέντων που θα προσλάβουν.

Ιδιωτικές επιχειρήσεις, που απασχολούν λιγότερους από 30 μισθωτούς, μπορούν να υλοποιούν, τα αναφερόμενα προγράμματα κατάρτισης, υπό τις εξής πρόσθετες προϋποθέσεις:

(α) Η επιχείρηση να συμβάλλεται με άλλες επιχειρήσεις, με σκοπό την υλοποίηση κοινού προγράμματος επαγγελματικής κατάρτισης ανέργων.

(β) Το σύνολο των απασχολούμενων μισθωτών στις συμβαλλόμενες επιχειρήσεις να είναι τουλάχιστον τριάντα.

(γ) Οι επιχειρήσεις να υπογράφουν σύμβαση με τον ΟΑΕΔ στην οποία να καθορίζονται οι υποχρεώσεις ενός έκαστου των συμβαλλομένων μέρων, το περιεχόμενο της οποίας εγκρίνεται με απόφαση του Δ.Σ. του ΟΑΕΔ.

(δ) Οι επιχειρήσεις που πραγματοποιούν τα προγράμματα αυτά οφείλουν να προσλάβουν συνολικά το 1/3 των καταρτισθέντων ανέργων.

Οι παραπάνω ιδιωτικές επιχειρήσεις μετά την πραγματοποίηση των προγραμμάτων κατάρτισης έχουν την δυνατότητα να εντάσσονται στη συνέχεια στα προγράμματα απασχόλησης και να επιχορηγηθούν για τους άνεργους που καταρτίστηκαν, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις που ισχύουν στις εκάστοτε υπουργικές αποφάσεις για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Ταυτόχρονα, ο ΟΑΕΔ μπορεί να συνεργάζεται με τους παραπάνω φορείς (εκτός από τις νέες ιδιωτικές επιχειρήσεις που κάνουν χρήση των ειδικών ρυθμίσεων που προαναφέρθηκαν), με σκοπό την εκτέλεση και απόκτηση επαγγελματικού προσανατολισμού, πρακτικής άσκησης και απόκτησης εργασιακής εμπειρίας των καταρτιζομένων.

Για το 1998, το πρόγραμμα κατάρτισης του ΟΑΕΔ αφορά 4.500 ανέργους.

7.1.3 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΙΣ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Με στόχο την καταπολέμηση της ανεργίας, την προώθηση της απασχόλησης και τη δημιουργία Νέων Θέσεων Εργασίας (Ν.Θ.Ε.), είναι δυνατό να επιχορηγούνται από τον ΟΑΕΔ επιχειρήσεις και γενικά εργοδότες, βάσει προγραμμάτων απασχόλησης και αυτοαπασχόλησης ανέργων. Στα προγράμματα αυτά είναι δυνατό να περιλαμβάνονται και στάδια κατάρτισης, εξοικείωσης και προσαρμογής στις συνθήκες λειτουργίας της επιχείρησης. Η χρηματοδότηση των ανωτέρω προγραμμάτων προέρχεται από εθνικούς ή κοινοτικούς πόρους ή και από τις δύο πηγές.

Με τον τρόπο αυτό, παρέχεται η δυνατότητα ευελιξίας κατά την άσκηση πολιτικών για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, σύμφωνα με τις εκάστοτε απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, ενώ για πρώτη φορά επιχειρείται η εφαρμογή προγραμμάτων προκατάρτισης και προσαρμογής του μισθωτού στις συνθήκες

λειτουργίας της επιχείρησης.

Στα πλαίσια της παραπάνω πολιτικής για την δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης, ο ΟΑΕΔ υλοποιεί μέσω των Υπηρεσιών Απασχόλησης, τα ακόλουθα ειδικά προγράμματα:

7.1.3.1 Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας και την απασχόληση ανέργων

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε επιχειρήσεις, πλην αυτών του δημοσίου τομέα και ορισμένων άλλων εξαιρέσεων που προσλαμβάνουν:

(α) 40.000 νέους άνεργους /ες ηλικίας 20 – 27 ετών επιδοτούμενους ή εγγεγραμμένους στα μητρώα των υπηρεσιών του Ο.Α.Ε.Δ. επί τρεις τουλάχιστον μήνες

(β) 8.000 μακροχρόνια άνεργους/ες ηλικίας 28 – 64 ετών επιδοτούμενους ή εγγεγραμμένους στα μητρώα των υπηρεσιών του Ο.Α.Ε.Δ. επί έξι τουλάχιστον μήνες.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει δύο στάδια τα οποία είναι:

Στάδιο πρακτικής άσκησης για τους νεοεισερχομένους στην αγορά εργασίας καθώς και για όσους αλλάζουν ειδικότητα. Το στάδιο αυτό διαρκεί δύο μήνες. Η επιχείρηση προσλαμβάνει τους άνεργους και επιχορηγείται.

Στάδιο απασχόλησης. Το στάδιο αυτό διαρκεί από 16 – 20 μήνες ως εξής:

- 16 μήνες για τους άνδρες
- 18 μήνες για τις γυναίκες

Στις περιοχές υψηλής ανεργίας που περιλαμβάνουν τις περιοχές Λαύριο, νήσος Σύρος, καθώς και τους νομούς Εύβοιας, Αχαΐας, Βοιωτίας, Μαγνησίας, Λάρισας, Γρεβενών, Χαλκιδικής, Κιλκίς, Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας, Δράμας, Ξάνθης, Ροδόπης και Έβρου, το χρονικό διάστημα καθορίζεται ως εξής:

- 18 μήνες για τους άνδρες
- 20 μήνες για τις γυναίκες

Για τους επιδοτούμενους άνεργους, η διάρκεια επιχορήγησης επιμηκύνεται για τόσους μήνες όσους αντιστοιχούν στο υπόλοιπο διάστημα της επιδότησης τους, διαιρούμενος δια δύο

Το ποσό της επιχορήγησης ορίζεται στις 4.000 δρχ. για κάθε μέρα εργασίας πλήρους απασχόλησης.

Σε περίπτωση που ο επιχορηγούμενος μισθωτός, απασχοληθεί ημερησίως από τέσσερις ώρες και πάνω (μερική απασχόληση), η επιχείρηση θα επιχορηγείται με το ήμισυ του παραπάνω ποσού.

Οι επιχειρήσεις υπόκεινται επίσης σε ορισμένες δεσμεύσεις προκειμένου να εξασφαλιστεί ο στόχος του προγράμματος.

7.1.3.2 Πρόγραμμα επιχορήγησης νέων ελευθέρων επαγγελματιών

Με το πρόγραμμα αυτό ο Ο.Α.Ε.Δ. υποστηρίζει τις προσπάθειες

απασχόλησης των ανέργων εκείνων, που αποφασίζουν να επιλύσουν το πρόβλημα της ανεργίας τους, με την δημιουργία δικών τους μικρών επιχειρήσεων (**ΠΙΝΑΚΑΣ 79**).

Το πρόγραμμα απευθύνεται:

(α) Σε 10.000 ανέργους νέους – νέες ηλικίας 20 – 27 ετών, οι οποίοι βρίσκονται σε τρίμηνη τουλάχιστον ανεργία ή είναι επιδοτούμενοι άνεργοι.

(β) Σε 2.000 μακροχρόνια ανέργους – άνεργες ηλικίας 28 – 64 ετών, οι οποίοι βρίσκονται σε εξάμηνη τουλάχιστον ανεργία ή είναι επιδοτούμενοι άνεργοι.

Επιχορηγούνται οι νέες ατομικές επιχειρήσεις (όπως αναφέρθηκε πιο πάνω), οι Ο.Ε., Ε.Ε., Ε.Π.Ε. (μέχρι τρία άτομα), καθώς και οι Συνεταιρισμοί και οι Αστικές Εταιρείες μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που δημιουργούν οι παραπάνω, μέχρι 20 άτομα.

Το ποσό επιδότησης είναι:

- 1.200.000 δρχ. για τους άνδρες

- 1.600.000 δρχ. για τις γυναίκες

- 1.600.000 δρχ. για τους άνδρες που δημιουργούν την επιχείρησή τους σε περιοχές με υψηλή ανεργία

- 1.800.000 για τις γυναίκες που δημιουργούν την επιχείρησή τους σε περιοχές με υψηλή ανεργία

ΠΙΝΑΚΑΣ 79

Διάρκεια επιδότησης.

Η επιδότηση, η οποία καθορίζεται σε 100.000 δρχ. για κάθε μήνα

απασχόλησης, διαρκεί ανάλογα με το ποσό της επιχορήγησης δώδεκα (12), δεκάξι (16) ή δεκαοχτώ (18) μήνες.

Τρόποι καταβολής της επιδότησης

500.000 δρχ. δίνονται ως προκαταβολή για όσους ή όσες επιδοτούνται με 1.200.000 ή 1.600.000 δρχ., και το υπόλοιπο ποσό καταβάλλεται σε δύο εξαμηνιαίες ή οχταμηνιαίες δόσεις των 350.000 ή 550.000 δρχ. αντίστοιχα.

600.000 δρχ. δίνονται ως προκαταβολή για όσους ή όσες επιδοτούνται με 800.000 δρχ., και το υπόλοιπο καταβάλλεται σε τρεις εξαμηνιαίες δόσεις των 400.000 δρχ.

Προϋποθέσεις υπαγωγής στο πρόγραμμα

Για την υπαγωγή στο συγκεκριμένο πρόγραμμα, πρέπει να πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις όπως:

(α) Να υπάρχουν κενές θέσεις

(β) Να έχουν οι ενδιαφερόμενοι τρίμηνη ή εξάμηνη τουλάχιστον εγγεγραμμένη ανεργία στα μητρώα του Ο.Α.Ε.Δ., και να είναι κάτοχοι της ειδικής κάρτας δικαιούχου προγραμμάτων απασχόλησης.

Το παραπάνω διάστημα των τριών ή έξι μηνών, δεν ισχύει για τους επιδοτούμενους ανέργους.

7.1.3.3 Άλλα προγράμματα επιχορήγησης

Ο Ο.Α.Ε.Δ. εφαρμόζει και άλλα πιο ευέλικτα προγράμματα με τα οποία επιχορηγείται η απασχόληση και η αυτοαπασχόληση Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων Ανέργων, που παρουσιάζουν ιδιαίτερο πρόβλημα στην απορρόφηση τους από την αγορά εργασίας με ελαστικότερα κριτήρια. Τα προγράμματα αυτά είναι:

1) Προγράμματα επιχορήγησης επιχειρήσεων για απασχόληση ομαδικά απολυόμενων ανέργων, ηλικίας 15 – 64 ετών, για τα έτη 1997 και 1998. Με το πρόγραμμα αυτό ο Ο.Α.Ε.Δ. επιχορηγεί ιδιωτικές επιχειρήσεις που αυξάνουν το προσωπικό τους και προσλαμβάνουν ανέργους που προέρχονται από ομαδικές απολύσεις, καθώς και από επιχειρήσεις που απασχολούσαν από πενήντα και άνω μισθωτούς, και σταμάτησαν την λειτουργία τους.

2) Πρόγραμμα επιχορήγησης νέων ελεύθερων επαγγελματιών για τους ομαδικά απολυόμενους, ηλικίας 18 – 64 ετών, για τα έτη 1997 και 1998. Με το πρόγραμμα αυτό ο Ο.Α.Ε.Δ. ενισχύει τις προσπάθειες επίλυσης του προβλήματος της ανεργίας των ομαδικά απολυόμενων από επιχειρήσεις ή από επιχείρηση που απασχολούσε από πενήντα άτομα και πάνω και έκλεισε, και δημιουργούν την δική τους μικρή επιχείρηση. Για την υπαγωγή των ενδιαφερομένων στο ειδικό αυτό μέτρο, εκδίδεται κατά περίπτωση ξεχωριστή Υπουργική απόφαση στην οποία θα προβλέπονται και άλλες παρεμβάσεις.

Στο πρόγραμμα είναι δυνατόν να υπαχθούν οι νέοι ελεύθεροι επαγγελματίες, ηλικίας 18 – 64 ετών, που δημιουργούν τις δικές τους επιχειρήσεις και οι οποίοι προέρχονται από ομαδικές (μαζικές) απολύσεις, και από αναδιарθρωσεις κλάδων οικονομικών δραστηριοτήτων (ολοκληρωμένη παρέμβαση), και οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στα μητρώα ανέργων των υπηρεσιών του Ο.Α.Ε.Δ.

Στους δικαιούχους του ειδικού αυτού μέτρου καταβάλλεται το ποσό των 280.000 δρχ.

Με την έναρξη του προγράμματος, οι δικαιούχοι λαμβάνουν το ποσό του 1.300.000 δρχ., και το υπόλοιπο καταβάλλεται ανά εξάμηνο, σε τρεις ισόποσες δόσεις των 500.000 δρχ. από την ημερομηνία έκδοσης της εγκριτικής απόφασης, αφού προσκομιστεί βεβαίωση φορολογικής ενημερότητας για την καταβολή κάθε ποσού, αίτηση καθώς και επικυρωμένα φωτοαντίγραφα του βιβλίου εσόδων – εξόδων.

Εταιρίες

Σε περίπτωση σύστασης Συνεταιρισμού ή Εταιρίας οποιασδήποτε Νομικής μορφής (εκτός Ετερόρρυθμης και της Ανώνυμης), το ποσό καταβάλλεται σε όλους τους μετέχοντες στον Συνεταιρισμό ή την Εταιρία που είναι δικαιούχοι της επιχορήγησης αυτού του ειδικού μέτρου. Σε περίπτωση υποβολής αίτησης νέας ετερόρρυθμης εταιρίας, δεν επιχορηγούνται οι ετερόρρυθμοι εταίροι.

Δικαιολογητικά

Για να υπαχθεί ένας ενδιαφερόμενος στο πρόγραμμα αυτό, υποβάλλει στην υπηρεσία του Ο.Α.Ε.Δ., στην περιοχή αρμοδιότητας της οποίας λειτουργεί η επιχείρηση, τα εξής δικαιολογητικά:

(α) Έντυπη αίτηση

(β) Δελτίο ανεργίας

(γ) Βεβαίωση της αρμόδιας Δ.Ο.Υ. για την ένταξη επιτηδεύματος

(δ) Καταστατικό συμβάσεως εταιρίας (σε περίπτωση εταιρειών), υπεύθυνη δήλωση του Ν 1599/86 ότι γνωρίζουν τους όρους του προγράμματος.

Για την ύπαρξη των προϋποθέσεων ένταξης στο πρόγραμμα, κρίνουν οι κατά τόπους αρμόδιοι Διευθυντές ή Προϊστάμενοι Υ.Ν., Τ.Υ και Γ.Ε. του Ο.Α.Ε.Δ.

Εξαιρέσεις

Δεν είναι δυνατή η υπαγωγή στο πρόγραμμα αυτό:

- Των επιχειρήσεων του πρωτογενούς τομέα, εκτός των αναφερόμενων σε δραστηριότητες οστρακοτροφίας, ιχθυοκαλλιέργειας, σηροτροφίας, τυροκομίας, εκτροφής σαλιγκαριών και θερμοκηπίων.

- Των εποχιακών επιχειρήσεων (δηλαδή όσων δεν λειτουργούν για ολόκληρο το έτος), των τυχερών ψυχαγωγικών ή ηλεκτρονικών παιχνιδιών των πρακτορείων ΠΡΟΠΟ, ΛΟΤΤΟ, λαχείων.

- Των επιχειρήσεων που λειτουργούν εντός της κατοικίας του επαγγελματία.

- Των επιχειρήσεων εκείνων που έχουν το ίδιο αντικείμενο δραστηριότητας με επιχείρηση που σταμάτησε την λειτουργία της μέσα στην τελευταία διετία, και ανήκε σε συγγενείς πρώτου βαθμού ή συζύγους των επαγγελματιών.

- Των επιχειρήσεων εκείνων που έχουν σύνθετο αντικείμενο δραστηριότητας, και το ένα εξ' αυτών περιλαμβάνεται στις εξαιρέσεις της παρούσας παραγράφου α' και β'.

- Των Ανωνύμων Εταιρειών (Α.Ε.).

3) Επιχορήγηση 1500 θέσεων για ανέργους ή άνεργες που βρίσκονται στο στάδιο να πάρουν σύνταξη. Ο σκοπός του προγράμματος αυτού, είναι η διευκόλυνση της απασχόλησης των ηλικιωμένων ανέργων που βρίσκονται κοντά στην σύνταξη.

Ειδικό πακέτο κινήτρων, με πλήρη κάλυψη του κόστους εργασίας για κάθε νέα θέση, προσφέρεται για την 24 πρόσληψη ηλικιωμένων ανέργων οι οποίοι βρίσκονται κοντά στην συνταξιοδότηση (τους λείπουν συγκεκριμένα 600 ένσημα και ως δύο χρόνια). Σύμφωνα με το πρόγραμμα που χρηματοδοτούν οι κοινωνικοί εταίροι και το οποίο υλοποιεί ο Ο.Α.Ε.Δ., τα κίνητρα θα δοθούν για την πρόσληψη 500 ηλικιωμένων ανέργων.

Στο πρόγραμμα μπορούν να ενταχθούν:

- Όλες οι ιδιωτικές επιχειρήσεις καθώς και οι επιχειρήσεις του ευρύτερου δημοσίου τομέα που επιθυμούν να απασχολήσουν προσωπικό αυτής της κατηγορίας, με σχέση εξαρτημένης εργασίας και με υψηλή επιδότηση για κάθε θέση.

- Όσοι άνεργοι εγγραφούν στα ειδικά μητρώα του Ο.Α.Ε.Δ. που βρίσκονται στην περιοχή του τόπου κατοικίας τους και λαμβάνουν δελτίο ανεργίας με την ένδειξη <<στάδιο πλησίον σύνταξης >>.

Η επιδότηση

Τα ποσά της επιδότησης για κάθε ημέρα εργασίας πλήρους απασχόλησης, είναι 6.000 δρχ. για τους πρώτους δώδεκα μήνες, και 7.000 δρχ. για τους επόμενους δώδεκα. Προϋπόθεση ότι κάθε μήνα οι εργαζόμενοι θα ασφαλιζονται για 25 ημέρες εργασίας. Επιδότησεις θα δίνονται και για θέσεις μερικής απασχόλησης ως εξής:

- Για τέσσερις ώρες εργασίας: 3.000 δρχ. ημερησίως τους 12 πρώτους μήνες, και 3.500 δρχ. τους επόμενους 12.

- Για πέντε ώρες εργασίας: 3.800 δρχ. ημερησίως τους πρώτους 12 μήνες, και 4.400 δρχ. τους επόμενους 12.

- Για έξι ώρες εργασίας: 4.500 δρχ. ημερησίως τους πρώτους 12 μήνες και 5.200 δρχ. τους επόμενους 12.

- Για επτά ώρες εργασίας: 5.300 δρχ. ημερησίως τους πρώτους 12 μήνες, και 6.200 δρχ. τους επόμενους 12.

Προϋποθέσεις

Για τους ανέργους: Να έχουν γραφτεί στο ειδικό μητρώο του Ο.Α.Ε.Δ., και να έχουν καταθέσει τα δικαιολογητικά που ζητούνται (ταυτότητα, βεβαίωση Ι.Κ.Α. ή άλλου ασφαλιστικού ταμείου που θα βεβαιώνει την κύρια ασφάλιση και τον συνολικό αριθμό των ημερομισθίων, πληροφοριακό έντυπο για τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης).

Για τις επιχειρήσεις: Να μην έχουν απολύσει προσωπικό τρεις μήνες πριν από την υποβολή αίτησης για την πρόσληψη του ανέργου ή να τον έχουν αντικαταστήσει με ισάριθμες προσλήψεις εργαζομένων. Αν η επιχείρηση απολύσει μισθωτό που προσέλαβε με το πρόγραμμα αυτό, χωρίς να τον αντικαταστήσει σε τριάντα ημερολογιακές ημέρες, θα καλείται να επιστρέψει το ποσό επιχορήγησης που εισέπραξε.

Αν ο μισθωτός αποχωρήσει επειδή συμπληρώνει νωρίτερα τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης ή η υπηρεσία του Ο.Α.Ε.Δ. δεν έχει άνεργο να υποδείξει για πρόσληψη, το πρόγραμμα διακόπτεται χωρίς καμιά επίπτωση για την επιχείρηση.

4) Κοινοτικές πρωτοβουλίες Απασχόλησης - EMPLOYMENT

- NOW : Για την απασχόληση / αυτοαπασχόληση γυναικών

- YOUTH START : Για την απασχόληση / αυτοαπασχόληση

- HORIZON : Για την απασχόληση / αυτοαπασχόληση παλιννοστούτων

5) Ειδικά επιμέρους προγράμματα επιχορήγησης της απασχόλησης – αυτοαπασχόλησης – κατάρτισης – μετεγκατάστασης για τους απολυόμενους από τις εταιρείες: GOODYEAR A.E. (Θεσσαλονίκη), ΒΑΜΒΑΚΟΥΡΓΙΑ ΒΟΛΟΥ (Βόλος), ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ Α.Ε. (Καλαμάτα).

6) Ειδικά προγράμματα για την ενθάρρυνση των προσλήψεων ατόμων με ειδικές ανάγκες (όπως και για άλλες κατηγορίες, όπως άτομα απεξαρτημένα, αποφυλακισμένα και άλλα παραβατικά άτομα) εφαρμόζει ο Ο.Α.Ε.Δ., παρέχοντας σε σχέση με άλλα προγράμματα, υψηλότερες ημερήσιες επιδοτήσεις και μεγαλύτερη περίοδο επιχορήγησης για κάθε νέα θέση, καθώς και μία πρόσθετη επιχορήγηση (μέχρι 500.000 δρχ.) για την κάλυψη δαπανών για εργονομικές διευθετήσεις.

Τα προγράμματα που ήδη βρίσκονται σε εξέλιξη, προβλέπουν τα παρακάτω εναλλακτικά κίνητρα:

- Την πρόσληψη με πλήρη απασχόληση, με επιχορήγηση 36 μηνών και την υποχρέωση του εργοδότη να συνεχίσει να απασχολεί το άτομο για 10 μήνες μετά την λήξη της επιχορήγησης. Η ημερήσια επιδότηση είναι 6.500 δρχ. για το πρώτο δωδεκάμηνο, 7.500 δρχ. για το δεύτερο δωδεκάμηνο και 8.000 δρχ. για το τρίτο δωδεκάμηνο.

(α) Την πρόσληψη σε θέση μερικής απασχόλησης, επίσης για 36 μήνες, και υποχρέωση απασχόλησης του ατόμου μετά το 36μηνο για 10 μήνες χωρίς επιχορήγηση με ημερήσια επιδότηση 5.500 δρχ. και για τους 36 μήνες.

(β) Την πρόσληψη ήδη καταρτισμένων ατόμων με ειδικές ανάγκες για 9 μήνες, με τετράωρη εργασία (και μέχρι 22 ημέρες τον μήνα) και με ημερήσια επιδότηση της επιχείρησης με 5.500 δρχ.

(γ) Την πρόσληψη ατόμων με ειδικές ανάγκες σε επιχειρήσεις Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθώς και σε ξενοδοχειακές – τουριστικές και άλλες επιχειρήσεις, εφόσον παρέχουν απασχόληση τουλάχιστον 5 μηνών. Για κάθε άτομο που θα προσλάβει και θα απασχολήσει επί 36 μήνες, η επιχείρηση (με υποχρέωση απασχόλησης του ατόμου και μετά το 36μηνο, χωρίς την επιχορήγηση) θα επιδοτείται με 6.500 δρχ. ημερησίως τους πρώτους 12 μήνες, 7.500 δρχ. τους επόμενους 12 και 8.000 δρχ. το τρίτο δωδεκάμηνο. Να σημειωθεί ότι οι παραπάνω περίοδοι επιδότησης των θέσεων εργασίας, μπορούν να επιμηκύνονται μέχρι και 6 μήνες (ανάλογα με την περίπτωση).

Στις βασικές προϋποθέσεις για την υπαγωγή μιας επιχείρησης στα προγράμματα αυτά, είναι να μην έχει απολύσει άτομο με ειδικές ανάγκες 3 μήνες πριν από την ημερομηνία υποβολής της σχετικής αίτησης στην αρμόδια υπηρεσία του Ο.Α.Ε.Δ. Η απόλυση άλλου εργαζόμενου, πλην ατόμου με ειδικές ανάγκες, δεν δεσμεύει την υπαγωγή της επιχείρησης στο πρόγραμμα.

Οι επιχειρήσεις που προσλαμβάνουν άτομα αυτών των κατηγοριών, που δεν έχουν όμως την απαραίτητη κατάρτιση, επιδοτούνται με 200000 δρχ., για ενέργειες προκατάρτισης και προσαρμογής του ατόμου. Το ποσό θα καταβάλλεται, πέραν της κανονικής ημερήσιας επιδότησης της θέσης εργασίας, εντός 4 μηνών το αργότερο μετά την υλοποίηση των ενεργειών κατάρτισης.

7) Πρόγραμμα Κοινωνικής Προστασίας μισθωτών απολυόμενων του Ο.Α.Ε.Δ., που αφορά τους μισθωτούς που έχουν απολυθεί από την 1-6-1997 μέχρι τις 31-12-1998 από τις επιχειρήσεις: Βωξίτες Ελευσίνας, Αθηναϊκή Χαρτοποιία, Κεραφίνα ΑΒΕΤΕ, ΜΕΛ, ΛΑΡΚΟ, καθώς και από την Α.Ε. βιομηχανία Αζωτούχων Λιπασμάτων και Λιπάσματα Δραπετσώνας.

8) Πρόγραμμα επιχορήγησης ξενοδοχειακών επιχειρήσεων για την διατήρηση θέσεων εργασίας έτους 1998. Επιχορηγούνται οι εποχιακές ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που διατηρούν σε απασχόληση τους ξενοδοχοϋπαλλήλους κατά τους χειμερινούς μήνες, από Νοέμβριο ως Φεβρουάριο.

9) ΣΧΕΔΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ.

- Πρόγραμμα για την επιχορήγηση ανέργων της Ναυπηγοεπισκευαστικής Ζώνης Περάματος.
- Πρόγραμμα ολοκληρωμένης παρέμβασης για τους ομαδικά απολυόμενους από τις επιχειρήσεις.
- Πρόγραμμα επιχορήγησης της απασχόλησης ανέργων Τοπικών Συμφώνων Απασχόλησης.

7.1.4 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙΔΟΤΟΥΜΕΝΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Τα ειδικά προγράμματα για την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, μπορεί να θεωρηθούν η αιχμή του δόρατος της πολιτικής για την αντιμετώπιση της ανεργίας.

Με εξαίρεση το πρόγραμμα προσωρινής διακίνησης εργαζομένων, όλα τα άλλα προγράμματα άρχισαν να εφαρμόζονται μετά το 1982, και στο κόστος του συμμετέχει κατά ένα ποσοστό 30 – 35% περίπου, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.).

Με τα προγράμματα αυτά, επιδιώκεται η επίτευξη πολλών στόχων όπως η αύξηση της ζήτησης εργασίας, ιδιαίτερα για ορισμένες ομάδες του πληθυσμού (νέοι, γυναίκες, άτομα με ειδικές ανάγκες), η ενίσχυση της γεωγραφικής κινητικότητας και, τέλος, η ανάπτυξη της επιχειρηματικής πρωτοβουλίας των ανέργων.

Σε όλα αυτά τα προγράμματα, η βασική προϋπόθεση είναι ότι η ανάληψη από την πολιτεία ενός μέρους του εργατικού κόστους, θα επηρεάσει θετικά την ζήτηση εργασίας, ενώ ταυτόχρονα, η επιλεκτικότητα στις επιδοτήσεις, δηλαδή η προνομιούχηση της ζήτησης για ορισμένες ομάδες πληθυσμού – όπως γυναίκες και άτομα με ειδικές ανάγκες -, εκτιμάται ότι θα έχει θετικά αποτελέσματα και στην καταπολέμηση της διαρθρωτικής ανεργίας (**ΠΙΝΑΚΑΣ 80**).

Σε μικροοικονομικό επίπεδο είναι επίσης ενδιαφέρον ότι τα προγράμματα αυτά προσφέρουν άμεσα αποτελέσματα, ότι είναι ευέλικτα και δεν επιβαρύνουν μόνιμα τον κρατικό προϋπολογισμό.

Είναι γεγονός ότι δεν υπάρχει μια εμπειριστατωμένη μελέτη των καθαρών

επιδράσεων αυτών των προγραμμάτων στο επίπεδο απασχόλησης. Έτσι π.χ. δεν είναι γνωστό σε ποιο ποσοστό επωφελούνται από τα προγράμματα νέων θέσεων, επιχειρήσεις οι οποίες ούτως ή άλλως θα δημιουργούσαν αυτές τις θέσεις εργασίας για τις οποίες επιδοτήθηκαν. Δεν είναι γνωστό επίσης σε ποια έκταση δημιουργείται άνισος ανταγωνισμός από την μη συμμετοχή στο πρόγραμμα του συνόλου των επιχειρήσεων ενός ορισμένου κλάδου, όπως επίσης δεν είναι γνωστό σε ποια έκταση η προμείωση των προσλήψεων για ορισμένες κατηγορίες ανέργων δημιουργεί σημαντικές ή όχι δυσχέρειες απασχόλησης στις άλλες ομάδες του πληθυσμού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 80

7.1.5. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Το πρόγραμμα αυτό έχει δύο στόχους:

- Την απασχόληση ορισμένων κατηγοριών του εργατικού δυναμικού, όπως είναι οι οικοδόμοι και οι ανειδίκευτοι εργάτες
- Την ενίσχυση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για την κατασκευή έργων κοινής ωφελείας και γενικότερα την κατασκευή έργων υποδομής.

Σε αντίθεση με το πρόγραμμα των ιδιωτικών επιχειρήσεων, η εφαρμογή του οποίου παρουσιάζει συνεχή πρόοδο, το πρόγραμμα που αφορά την Τοπική Αυτοδιοίκηση εμφανίζει μικρότερα ποσοστά κάλυψης. Αυτό οφείλεται σε σημαντικές αδυναμίες (έλλειψη κυρίως στελεχικού δυναμικού αλλά και οικονομικών πόρων) που δεν επιτρέπουν την ανάληψη επενδυτικών πρωτοβουλιών σε ευρεία κλίμακα, εκ

μέρους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Από ένα δειγματοληπτικό έλεγχο που πραγματοποιήθηκε, προέκυψαν ορισμένα χρήσιμα στοιχεία: Περίπου οι μισές από τις επιχειρήσεις που έχουν υπαχθεί στο πρόγραμμα αυτό, είναι βιοτεχνίες (47%). Σημαντικό είναι επίσης το μερίδιο των εμπορικών επιχειρήσεων (15,6%), των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών (12,2%) καθώς επίσης και των εξαγωγικών επιχειρήσεων (9,3%).

Όλες οι κατηγορίες των επιχειρήσεων, εμφανίζουν μεγαλύτερη προτίμηση στο πρόγραμμα των 26 – 60 ετών, εκτός από τις εμπορικές επιχειρήσεις που φαίνονται να προτιμούν τους νεότερους εργαζόμενους.

Ο μέσος όρος νέων θέσεων ανά επιχείρηση για το σύνολο των επιχειρήσεων, υπολογίζεται στα 6,4 άτομα.

Υψηλότερη ζήτηση για νέες θέσεις, από το μέσο όρο, παρουσιάζουν οι εξαγωγικές επιχειρήσεις (17,7 άτομα ανά επιχείρηση) και οι βιομηχανίες (9,5 άτομα).

Επίσης υψηλό μέσο όρο νέων θέσεων ανά επιχείρηση, εμφανίζουν οι Δήμοι και οι Δημοτικές επιχειρήσεις (12,1 και 11,6 άτομα αντίστοιχα).

Αντίθετα πολύ χαμηλούς μέσους όρους θέσεων ανά επιχείρηση, εμφανίζουν οι εμπορικές επιχειρήσεις (2,4 άτομα), οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών (3,2 άτομα), καθώς και οι επιχειρήσεις που προάγουν την υψηλή τεχνολογία (1,4 άτομα).

7.1.6 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Παράλληλα με τα προγράμματα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, ο Ο.Α.Ε.Δ. προσφέρει σημαντικά κίνητρα για την ενίσχυση της γεωγραφικής κινητικότητας του εργατικού δυναμικού. Με τα κίνητρα αυτά επιδιώκεται η αύξηση της προσφοράς εργασίας, κυρίως για δραστηριότητες της επαρχίας οι οποίες εμφανίζουν έντονη εποχιακή διακύμανση. Με το πρόγραμμα αυτό μετακινήθηκαν συνολικά, την περίοδο 1982 – 1986, 43.000 άτομα.

7.1.7 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΝΕΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ

Το πρόγραμμα αυτό αποβλέπει στην ενίσχυση της επιχειρηματικής πρωτοβουλίας των ανέργων, και ιδιαίτερα των ανέργων ηλικίας κάτω των 25 ετών.

Η εφαρμογή του προγράμματος άρχισε τον Σεπτέμβριο του 1986, και μέχρι σήμερα ενισχύθηκαν μέσω αυτού του προγράμματος 6.000 περίπου άνεργοι για να εργαστούν ως ελεύθεροι επαγγελματίες.

Ιδιαίτερα ενισχύθηκαν οι πρωτοβουλίες για την δημιουργία επιχειρήσεων εταιρικής μορφής, όπως επίσης και εκείνες οι πρωτοβουλίες οι οποίες απέβλεπαν στην δημιουργία συνεταιριστικών μονάδων.

Όπως αναμενόταν, ένας μεγάλος αριθμός μικρών επιχειρήσεων δημιουργήθηκε στους τομείς παροχής υπηρεσιών και, σε αντίθεση με άλλα

προγράμματα, δεν παρουσιάστηκε σημαντική συγκέντρωση στα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας.

7.1.8 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΝΔΟΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ

Σε μια περίοδο διαρκούς τεχνολογικής μεταβολής, η ύπαρξη ευέλικτου και καταρτισμένου εργατικού δυναμικού, αποτελεί τον αναγκαίο όρο για την πιο αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς εργασίας. Η κατάρτιση, και ιδιαίτερα η συνεχής κατάρτιση, συνιστά ένα ουσιαστικό παράγοντα για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, και προϋπόθεση για μια νέα οικονομική επέκταση των επιχειρήσεων.

Τα προγράμματα ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης που εποπτεύονται από τον Ο.Α.Ε.Δ., σχεδιάζονται σε ετήσια βάση, με συνεργασία των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων έτσι ώστε το περιεχόμενό τους να ανταποκρίνεται πλήρως στις ανάγκες τους. Συγχρηματοδοτούνται δε, από το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.).

Με τα προγράμματα αυτά επιδιώκεται η βελτίωση των επαγγελματικών προσόντων των εργαζομένων και ο εφοδιασμός τους με όλες εκείνες τις δεξιότητες που θα τους επιτρέψουν να έχουν αποτελεσματική πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες.

Τα προγράμματα είναι ανοιχτά, τόσο στις παραδοσιακές επιχειρήσεις που εκσυγχρονίζονται και έχουν ανάγκη επανεκπαίδευσης του προσωπικού τους, όσο και στις επιχειρήσεις που προωθούν τεχνολογίες αιχμής, όπως είναι η μικροηλεκτρονική, η πληροφορική και η αξιοποίηση εναλλακτικών πηγών ενέργειας.

7.1.9 ΜΕΤΡΑ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΝΕΩΝ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ

Οι πτυχιούχοι της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι απόφοιτοι των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης με πιστοποιημένο τίτλο, οι πτυχιούχοι των Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων και των Μέσων Τεχνικών Σχολών, ηλικίας μέχρι 30 ετών για τους απόφοιτους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και 25 ετών για τους υπόλοιπους, μπορούσαν να παρακολουθήσουν σε ιδιωτικές επιχειρήσεις, προγράμματα πρακτικής άσκησης για την απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας και δεξιοτήτων, για χρονικό διάστημα από 3 ως 6 μήνες. Ο Ο.Α.Ε.Δ. αναλάμβανε μέρος του κόστους της πρακτικής τους άσκησης. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα του Ο.Α.Ε.Δ., ολοκληρώθηκε τις 31 – 12 – 1997, και αντικαταστάθηκε με δίμηνη προσαρμογή στο εργασιακό περιβάλλον για απόκτηση δεξιοτήτων στο πρόγραμμα Νέων Θέσεων Εργασίας του 1998.

Με τον τρόπο αυτό επεκτάθηκε ο θεσμός της επιχορήγησης επιχειρήσεων για πρακτική άσκηση και στους αποφοίτους των Μέσων Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, προκειμένου παράλληλα να αποκτήσουν

επαγγελματικές εμπειρίες και δεξιότητες.

Το μέτρο αυτό ήρθε να ανατρέψει μερικώς τα δυσάρεστα αποτελέσματα περιθωριοποίησης των νέων, λόγω της αδυναμίας ένταξης τους στην αγορά εργασίας και, ταυτόχρονα, ενώ δίνει στον άνεργο επιστήμονα το πρόσθετο προσόν της εξειδίκευσης, δημιουργεί την προοπτική της παραμονής του στην επιχείρηση, μέσα από την έμπρακτη δοκιμασία του και επιβεβαίωση των ικανοτήτων του στο χώρο της παραγωγής.

Με την εφαρμογή αυτού του μέτρου, δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός της προοπτικής αλλαγής αντιλήψεων και στους εργοδότες, σχετικά με τις ευεργετικές επιπτώσεις που μπορεί να έχει για την επιχείρηση τους η απασχόληση εργατικού δυναμικού με αυξημένα τυπικά προσόντα.

7.1.10 ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΧΙΑΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΑΝΕΡΓΩΝ

Στα κριτήρια προσλήψεων των περιπτώσεων α' και δ' της παρ. 11 του άρθρου 21 του Ν. 2190/94 – γνωστός και ως "Νόμος Πεπονή", προστίθεται για κάθε περίπτωση και αυτό του μακροχρόνιου ανέργου. Ως τέτοιος θεωρείται ο εγγεγραμμένος στον Ο.Α.Ε.Δ. για διάστημα 12 τουλάχιστον συνεχών μηνών.

Με τον τρόπο αυτό προστίθεται το κριτήριο του "μακροχρόνια ανέργου" στα παραπάνω προβλεπόμενα κριτήρια που αφορούν την εποχιακή απασχόληση σε υπηρεσίες – με την ευρεία έννοια – του Δημοσίου. Η προσθήκη αυτή κρίθηκε απαραίτητη για την άσκηση μιας ευρύτερης, κοινωνικά αποδεκτής, πολιτικής απασχόλησης και είναι σύμφωνη με τον πέμπτο στόχο της Συνόδου Κορυφής του Έσπεν.

7.1.11 ΠΑΡΟΧΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ ΣΕ ΕΙΔΟΣ, ΣΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΑΝΕΡΓΟΥΣ

Στόχος αυτής της ρύθμισης είναι η μείωση της ανεργίας στη συγκεκριμένη ομάδα των μακροχρόνια ανέργων και κατ' επέκταση, η δημιουργία θετικότερων όρων για την διασφάλιση προϋποθέσεων πλήρους συνταξιοδότησης τους.

Οι μακροχρόνια άνεργοι, ηλικίας άνω των 55 ετών, καλύπτονται από το Ι.Κ.Α. για τον κλάδο των παροχών ασθενείας σε είδος, εφόσον συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

- Έχουν πραγματοποιήσει οποτεδήποτε, τουλάχιστον 3.000 ημερομίσθια στην ασφάλιση του κλάδου ασθενείας του Ι.Κ.Α. Για την συμπλήρωση των ημερομισθίων αυτών, λαμβάνεται υπ' όψιν και ο χρόνος ασφάλισης που έχει διανυθεί στην ομοειδή ασφάλιση άλλου φορέα.

- Έχουν εγγραφεί ως άνεργοι στον Ο.Α.Ε.Δ., για χρονικό διάστημα 12 τουλάχιστον συνεχών μηνών, πριν από την ημερομηνία υπαγωγής τους στον κλάδο

παροχών ασθένειας σε είδος του Ι.Κ.Α.

Για την εξασφάλιση των παραπάνω προσώπων, ο Ο.Α.Ε.Δ. καταβάλλει μηνιαία εισφορά στο Ι.Κ.Α., ίση με ποσοστό 6,45% επί του εκάστοτε βασικού ημερήσιου επιδόματος.

Η προβλεπόμενη ημερήσια ασφαλιστική κάλυψη ανέρχεται σε δύο χρόνια που υπολογίζονται από την ημερομηνία έναρξης της κάλυψης, στην περίπτωση κατά την οποία ο μακροχρόνια άνεργος έχει συμπληρώσει τον απαιτούμενο από την νομοθεσία του οικείου ασφαλιστικού φορέα, αριθμό ημερομισθίων για την χορήγηση της κατώτατης σύνταξης λόγω γήρατος.

Οι εργοδότες που επιχορηγούνται από το πρόγραμμα νέων θέσεων εργασίας του Ο.Α.Ε.Δ., εφόσον στα πλαίσια του προγράμματος αυτού προσλάβουν άτομο που είχε υπαχθεί στις παραπάνω ρυθμίσεις, λαμβάνουν για ένα έτος από τον Ο.Α.Ε.Δ. πρόσθετη επιχορήγηση, με σκοπό την κάλυψη του μισθωτού στον κλάδο ασφάλισης παροχών ασθένειας σε είδος του Ι.Κ.Α. (εντάσσεται στην δεύτερη περίπτωση του προγράμματος "επιχορήγηση επιχειρήσεων για την απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας και την απασχόληση ανέργων, δηλαδή επιχορήγηση επιχειρήσεων για 8.000 μακροχρόνια άνεργους – άνεργες, ηλικίας 28 – 64 ετών, επιδοτούμενους ή εγγεγραμμένους στα μητρώα των υπηρεσιών του Ο.Α.Ε.Δ. επί 6 τουλάχιστον μήνες).

Με τον τρόπο αυτό, για πρώτη φορά, η πολιτεία αντιμετωπίζει το ζωτικό θέμα της παροχής ιατρικής και φαρμακευτικής περίθαλψης σε μακροχρόνια άνεργους, οι οποίοι έχουν υπερβεί το 55^ο έτος της ηλικίας τους, και έχει εκπνεύσει ο χρόνος που το Ι.Κ.Α. τους καλύπτει με παροχές ασθένειας σε είδος.

Οι ευεργετικές συνέπειες αυτής της διάταξης είναι προφανείς, αφού αφορά πάνω από 40.000 ηλικιωμένους άνεργους μακράς διάρκειας, το μεγαλύτερο μέρος των οποίων έχει προκύψει από τις αθρόες απολύσεις των υπερχρεωμένων και προβληματικών επιχειρήσεων.

Επίσης, με τις προβλεπόμενες ρυθμίσεις, μειώνεται το έμμεσο μη μισθολογικό κόστος, στην περίπτωση που επιχειρήσεις προσλάβουν μακροχρόνια ηλικιωμένους άνεργους.

7.1.12 ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΜΗ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στόχος αυτού του εγχειρήματος, ήταν να ταυτίσει την προώθηση των στόχων της καταπολέμησης της ανεργίας των νέων, της ανάπτυξης και της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.

Από την ισχύ του Ν. 2434/96 και ως τις 31 – 12 – 1997, οι μη εποχιακές ιδιωτικές επιχειρήσεις μπορούσαν να ενταχθούν σε ειδικό πρόγραμμα μείωσης του έμμεσο μη μισθολογικού κόστους εργασίας για την πρόσληψη νέων ηλικίας από 20 ως 29 ετών, εφόσον πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- Για χρονικό διάστημα 6 μηνών πριν από την ένταξή τους στο πρόγραμμα, δεν είχαν προβεί σε μείωση του προσωπικού τους.

- Για χρονικό διάστημα 12 μηνών πριν από την ένταξη τους στο πρόγραμμα, δεν θα προβούν σε μείωση του προσωπικού τους.

- Οι προσλαμβανόμενοι από τις παραπάνω επιχειρήσεις, νέοι και νέες ηλικίας από 20 ως 29 ετών, είχαν σύμβαση εξαρτημένης εργασίας τουλάχιστον δίμηνης διάρκειας.

- Κατά το χρονικό αυτό διάστημα, εφαρμόζονταν τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις του οικείου φορέα κύριας και επικουρικής ασφάλισης.

Οι εργοδότες που εντάχθηκαν στο πρόγραμμα αυτό, λάμβαναν από τον Ο.Α.Ε.Δ. μέρος των καταβαλλόμενων μηνιαίων ασφαλιστικών εισφορών που τους αναλογούν, το οποίο ανερχόταν στις 30.000 δρχ. το μήνα για κάθε μισθωτό, για τους 4 πρώτους μήνες της σύμβασης, και στις 35.000 δρχ. το μήνα για τους τελευταίους 4 μήνες της 12μηνιαίας σύμβασης.

Οι παραπάνω ρυθμίσεις ήταν ανεξάρτητες από την εφαρμογή του ετήσιου προγράμματος νέων θέσεων εργασίας του Ο.Α.Ε.Δ.

Με τις ρυθμίσεις αυτές, δημιουργήθηκαν θετικές προϋποθέσεις για ένταξη σε θέση εργασίας νέων από 20 ως 29 ετών, οι οποίοι με βάση τα στατιστικά στοιχεία παρουσιάζουν ποσοστά ανεργίας διπλάσια από τον ισχύοντα μέσο όρο.

Οι προϋποθέσεις και το σύνολο των όρων που προβλέπονταν, είχαν στόχο την προώθηση της μείωσης της ανεργίας των νέων, μέσα από την διεύρυνση του ενδιαφέροντος των επιχειρήσεων γι' αυτές τις προσλήψεις, με βασικό κίνητρο την μείωση του έμμεσου μη μισθολογικού κόστους για χρονικό διάστημα οχτώ μηνών.

7.1.13 ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΑΝΕΡΓΩΝ

Ο Ο.Α.Ε.Δ. εφαρμόζει προγράμματα ενίσχυσης της κινητικότητας των ανέργων με στόχο την απασχόληση τους. Στα προγράμματα αυτά συμμετέχουν:

- Επιδοτούμενοι άνεργοι του Ο.Α.Ε.Δ., κάτοικοι των νομών στους οποίους η εγγεγραμμένη ανεργία υπερβαίνει τον αντίστοιχο μέσο όρο.

- Μακροχρόνια άνεργοι ηλικίας άνω των 45 ετών, κάτοικοι των νομών του εδαφίου α'. Ως μακροχρόνια άνεργος θεωρείται ο εγγεγραμμένος του Ο.Α.Ε.Δ. για χρονικό διάστημα 12 τουλάχιστον μηνών.

Ιδιωτικές επιχειρήσεις της περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, καθώς και εκείνες που λειτουργούν σε νησιά του Βορείου και Ανατολικού Αιγαίου, που μπορούν να απασχολήσουν ανέργους του εδαφίου α'.

- Εργαζόμενοι σε επιχειρήσεις που βρίσκονται σε διαδικασία εκκαθάρισης, και απασχολούν πάνω από 150 άτομα.

Τα προγράμματα αυτά περιλαμβάνουν τα εξής μέτρα:

- Θεωρητική κατάρτιση στην περιοχή του τόπου κατοικίας του ανέργου, η οποία πραγματοποιείται είτε στον Ο.Α.Ε.Δ., με ένταξη του ανέργου σε προγράμματα συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Ε.Κ.), είτε σε πιστοποιημένα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.).

- Πρακτική άσκηση διάρκειας κατ' ανώτατο όριο ενός μηνός στις εγκαταστάσεις της επιχείρησης στον τόπο υποδοχής.

- Απασχόληση στην επιχείρηση, χρονικής διάρκειας 12 τουλάχιστον μηνών, με

δυνατότητα ένταξης κατά προτεραιότητα στα προγράμματα Σύνδεσης Κατάρτισης – Απασχόλησης.

Στα πλαίσια αυτών των ρυθμίσεων, προγραμματίζεται, σε συνεργασία με τον Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας, πρόγραμμα μετεγκατάστασης ανέργων στο οποίο θα περιλαμβάνονται και μέτρα επιδότησης ενοικίου ή δανειοδότησης για απόκτηση μόνιμης κατοικίας του ανέργου στον τόπο υποδοχής.

7.1.14 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΑ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (ΠΕ.Π.Α.)

Τα Περιφερειακά Παρατηρητήρια Απασχόλησης (ΠΕ.Π.Α.) έχουν την μορφή νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου με διοικητική – οικονομική αυτοτέλεια και είναι εποπτευόμενα από τον Ο.Α.Ε.Δ. με σκοπό:

- Την έρευνα και ανάπτυξη ολοκληρωμένων πληροφορικών συστημάτων με στόχο την ποσοτική και την ποιοτική ανάλυση και καταγραφή της αγοράς εργασίας

- Το σχεδιασμό, την υλοποίηση και την διαχείριση κοινοτικών προγραμμάτων, πρωτοβουλιών πιλοτικών δράσεων και καινοτομικών ενεργειών, που συγχρηματοδοτούνται από την Ε.Ε.

Τα Παρατηρητήρια Απασχόλησης διακρίνονται σε εθνικά και περιφερειακά. Το περιφερειακό Παρατηρητήριο Απασχόλησης Αττικής, χαρακτηρίζεται ως εθνικό για τις σχέσεις με την Ε.Ε. και τον συντονισμό των δράσεων των ΠΕ.Π.Α. και βρίσκεται ήδη σε λειτουργία. ενώ βρίσκεται σε εξέλιξη, πρόγραμμα δημιουργίας 13 Παρατηρητηρίων Απασχόλησης στις 13 διοικητικές περιφέρειες της χώρας.

Η ανάπτυξη και συνεργασία των 13 περιφερειακών Παρατηρητηρίων Απασχόλησης (ΠΕ.Π.Α.), δημιουργεί μια ολοκληρωμένη, αποκεντρωμένη, ευέλικτη, τριμερή δομή, ικανή ως σύνολο, σε σύντομο χρονικό διάστημα, να αποτελέσει ένα δίκτυο για την ποσοτική και ποιοτική καταγραφή της αγοράς εργασίας σε τοπικό και πανελλαδικό επίπεδο.

Το δίκτυο των 13 ΠΕ.Π.Α., θα αποτελέσει για όλες τις χώρες της Ε.Ε. μία πρωτότυπη πιλοτική εφαρμογή στην προοπτική ανάπτυξης του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Απασχόλησης.

7.1.15 ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΝΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), τα βιομηχανικά και βιοτεχνικά επιμελητήρια και οι συνδικαλιστικοί φορείς των εργαζομένων και των εργοδοτών, μπορούν να συνάψουν προγραμματικές συμφωνίες με τον Ο.Α.Ε.Δ. για την λειτουργία "ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΑΝΕΡΓΩΝ".

ΠΙΝΑΚΑΣ 81**Γραφεία Ενημέρωσης Ανέργων και Επιχειρήσεων**

A/A	ΝΟΜΟΣ	Λειτουργούν το 1998	Θα λειτουργήσουν το 1999
1	ΑΤΤΙΚΗ	7	15
2	ΜΑΓΝΗΣΙΑ	1	2
3	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	-	8
4	ΛΑΡΙΣΑ	-	2
5	ΗΡΑΚΛΕΙΟ	-	2
6	ΑΧΑΪΑ	-	2
7	ΚΑΒΑΛΑ	-	2
8	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	-	2
9	ΛΟΙΠΟΙ ΝΟΜΟΙ	-	44
	ΣΥΝΟΛΑ	8	79

Μοναδικός σκοπός των Γραφείων αυτών είναι η ανάπτυξη δράσεων και υπηρεσιών που θα παρέχονται δωρεάν προς τους ανέργους, με στόχο την υποστήριξη και ενθάρρυνση τους για την εξεύρεση απασχόλησης.

Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται η δημιουργία ειδικών Γραφείων για την υποστήριξη – πληροφόρηση ανέργων στα πλαίσια φορέων με κοινωνική δράση, οι οποίοι με τις υποδομές τους αφενός, και την υποστήριξη του Ο.Α.Ε.Δ. αφετέρου, μπορούν να βελτιώσουν τις παρεχόμενες στον άνεργο υπηρεσίες. Επιδιώκεται δηλαδή, η δημιουργία ενός δικτύου συνευθύνης (κράτος – τοπική αυτοδιοίκηση – εργοδότες – εργαζόμενοι - επιμελητήρια) για την προώθηση της απασχόλησης και την καταπολέμηση της ανεργίας.

Παρομοίως, τα βιομηχανικά και βιοτεχνικά επιμελητήρια, οι συνδικαλιστικοί φορείς των εργοδοτών και οι Ο.Τ.Α., μπορούν να συνάπτουν προγραμματικές συμφωνίες με τον Ο.Α.Ε.Δ. και να ιδρύουν "Γραφεία Ενημέρωσης Επιχειρήσεων". Ο σκοπός του γραφείων αυτών, είναι η παροχή υπηρεσιών πληροφόρησης και ενημέρωσης, για τα προγράμματα κατάρτισης και απασχόλησης του Ο.Α.Ε.Δ. ή άλλων φορέων του δημοσίου ή του ιδιωτικού τομέα.

Με τον τρόπο αυτό, επιδιώκεται η βελτίωση της πληροφόρησης των ιδιωτικών επιχειρήσεων για προγράμματα κατάρτισης – απασχόλησης του Ο.Α.Ε.Δ., που χρηματοδοτούνται κυρίως από την Ε.Ε., με σκοπό την μεγαλύτερη συμμετοχή σε αυτά. Η προσπάθεια επιχειρείται μέσω αναγνωρισμένων εργοδοτικών φορέων, έτσι ώστε όλες οι επιχειρήσεις να είναι σε θέση να αξιοποιούν τις θετικές επιπτώσεις, μέσω των δράσεων του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (Κ.Π.Σ.), που αφορούν προγράμματα αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού.

7.1.16 ΚΕΝΤΡΑ ΠΡΩΘΗΣΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (Κ.Π.Α.)

Για την υποστήριξη των παραπάνω δράσεων που προβλέπονται στο Ν. 2434/96, δημιουργήθηκε η ανάγκη τα Γραφεία εργασίας του Ο.Α.Ε.Δ., να μετατραπούν σε Κέντρα Προώθησης Απασχόλησης, με αναβαθμισμένες δυνατότητες παρέμβασης στην αγορά εργασίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 82

Κέντρα Προώθησης Απασχόλησης

Α' ΦΑΣΗ 1998 Κ.Π.Α. ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ	Β' ΦΑΣΗ 1998 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Κ.Π.Α.	Γ' ΦΑΣΗ 1999 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Κ.Π.Α.
Καλλιθέας Ν. Ιωνίας Περιστερίου Θεσσαλονίκης	Αθηνών Καβάλας Μεσσηνίας (Καλαμάτα) Ξάνθης Αχαρνών Νίκαιας Φλώρινας Φθιώτιδας – Λαμία Ιωαννίνων Κοζάνης Ηρακλείου Κρήτης Αχαΐας – Πάτρα 25 ^η Μαρτίου – Θεσ/νίκη Γλυφάδας Μαγνησίας Λάρισας Πατησίων Ημαθίας – Βέροια Κορινθίας – Κόρινθος Πειραιά Αμπελοκήπων Λέσβου - Μυτιλήνη	Αγ. Αναργύρων Αγρινίου Αιγάλεω Αιγίου Αργολίδας – Ναύπλιο Αρκαδίας – Τρίπολη Δάφνης Δράμας Δωδ/νήσων – Ρόδος Έβρου – Αλεξ/πολη Εύβοίας – Χαλκίδα Ηλείας – Πύργος Θηβών Καρδίτσας Καστοριάς Κέρκυρας Πέλλας – Έδεσσα Ρεθύμνης – Ρέθυμνο Ροδόπης – Κομοτηνή Σερρών Τρικάλων Χίου

Στα Κ.Π.Α. θα αναπτυχθούν δράσεις προσαρμοσμένες στις νέες αντιλήψεις και μεθόδους συμβουλευτικής και καθοδήγησης των ανέργων για να διευκολυνθεί η πρόσβαση και ένταξη τους στην αγορά εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, στα πλαίσια λειτουργίας των Κ.Π.Α. θα παρέχονται υπηρεσίες όπως:

(α) Ειδικές συνεντεύξεις για ανέργους και για ειδικές κατηγορίες ατόμων, για την αποτύπωση και αξιολόγηση του επαγγελματικού προφίλ των ανέργων.

(β) Συσχέτιση (σύζευξη) του επαγγελματικού προφίλ των ανέργων με τις διαθέσιμες κενές θέσεις εργασίας.

(γ) Εξατομικευμένη διερεύνηση των αναγκών και συμβουλευτική των ανέργων

σε θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού, επαγγελματικής κατάρτισης.

(δ) Επαφές με τις επιχειρήσεις, διερεύνηση και κάλυψη των αναγκών τους σε προσωπικό διαφόρων ειδικοτήτων.

(ε) Τοποθέτηση ανέργων σε θέσεις εργασίας.

(στ) Συγκέντρωση, αξιολόγηση, ταξινόμηση και παροχή πληροφοριών στους ανέργους.

(ζ) Υλοποίηση προγραμμάτων και δράσεων απασχόλησης και κατάρτισης.

(η) Εφαρμογή ενεργών πολιτικών απασχόλησης (μερίδια εργασίας, κάρτα απασχόλησης, κάρτα αλλοδαπών κτλ).

(θ) Διενέργεια ελέγχου και αξιολόγησης μέτρων και δράσεως που υλοποιεί ο Οργανισμός.

Όροι του προγράμματος

Οι νέοι επαγγελματίες υποχρεούνται να ενημερώνουν την αρμόδια Υπηρεσία του Ο.Α.Ε.Δ. για οποιαδήποτε αλλαγή στην διεύθυνση, εκπροσώπηση ή οποιαδήποτε άλλου στοιχείου έχουν δηλώσει κατά την υποβολή της αίτησης και των δικαιολογητικών υπαγωγής τους. Η διάρκεια διατήρησης της επιχείρησης από τους αυτοαπασχολούμενους, καθορίζεται σε 24 μήνες από την έκδοση της σχετικής εγκριτικής απόφασης. Κατά το 24μηνο αυτό διάστημα, η αρμόδια υπηρεσία έχει το δικαίωμα ελέγχου της άσκησης της αυτοαπασχόλησης του επαγγελματία, της λειτουργίας της επιχείρησης, καθώς και της τήρησης των όρων του προγράμματος. Για την απόδειξη λειτουργίας της επιχείρησης, ο ενδιαφερόμενος θα προσκομίζει σχετικά δικαιολογητικά (Βιβλία Εσόδων – Εξόδων, βεβαίωση καταβολής Φ.Π.Α. στην Δ.Ο.Υ. κλπ).

Σε περίπτωση μεταβολής των στοιχείων του επαγγελματία (αλλαγή διεύθυνσης ή αντικειμένου δραστηριότητας κλπ), η επιχορήγηση θα συνεχίζεται εφόσον εξακολουθούν να τηρούνται οι προϋποθέσεις της παρ. 4, και δεν εμπίπτει στις εξαιρέσεις ή δεν παραβαίνει τους όρους του προγράμματος. Όσοι επέλεξαν την αυτοαπασχόληση και έχουν ήδη επιδοτηθεί για το ειδικό αυτό μέτρο κοινωνικής προστασίας, δεν μπορούν να ενταχθούν στη συνέχεια και στα προγράμματα <<νέων ελευθέρων επαγγελματιών>> που εφαρμόζεται από τον Ο.Α.Ε.Δ. (Π.Δ. 245 ΦΕΚ/117/Α 29.7.86. Επέκταση της ισχύος του άρθρου 29 Ν. 1262/86 άρθρου στον Ν. 2434/96).

Κυρώσεις

Εφόσον κατά την διάρκεια του 24μηνου (διάστημα υπαγωγής στην αυτοαπασχόληση) ο αυτοαπασχολούμενος αναλάβει εξαρτημένη εργασία ή συνταξιοδοτηθεί, επέρχεται διακοπή του ειδικού μέτρου από την ημερομηνία ανάληψης της εργασίας ή της συνταξιοδότησης αντίστοιχα, και υποχρεούται να επιστρέψει την αναλογία του εισπραχθέντος ποσού.

Σε περίπτωση σοβαρής, μη ιατής, ασθένειας διαπιστούμενη από βεβαίωση του αρμόδιου Ασφαλιστικού Οργανισμού, και εφόσον λόγω αυτής η απασχόληση διακοπεί, δεν αναζητείται η αναλογία του εισπραχθέντος ποσού. Σε περίπτωση παράβασης των όρων του προγράμματος, επέρχεται διακοπή της επιχορήγησης με επιστροφή του αναλογούντος ποσού.

Ενστάσεις

Σε περίπτωση απορριπτικής απόφασης του Διευθυντού της αρμόδιας Υπηρεσίας του Ο.Α.Ε.Δ. να εντάξει τον ενδιαφερόμενο στο ειδικό αυτό μέτρο κοινωνικής προστασίας, ο τελευταίος έχει το δικαίωμα να υποβάλλει ένσταση ενώπιον Δ.Σ. του Ο.Α.Ε.Δ., εντός προθεσμίας 15 ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης της απορριπτικής απόφασης. Οι ελεγχόμενες επιχειρήσεις υποχρεούνται να παρέχουν κάθε δυνατή βοήθεια και ενημέρωση προς τους ελεγκτές υπαλλήλους, και να τηρούν τα αποδεικτικά στοιχεία και έγγραφα για τουλάχιστον 6 μήνες μετά την λήξη του προγράμματος.

Διαδικασία ελέγχου

Ο έλεγχος των προγραμμάτων απασχόλησης των επιχειρήσεων, υλοποιείται σε 3 βαθμίδες:

- Πρωτοβάθμιος, που διενεργείται από υπαλλήλους των ΥΝ, ΤΥ και Γ.Ε. του Ο.Α.Ε.Δ., μετά από εντολή του προϊσταμένου του.
- Δευτεροβάθμιος, που διενεργείται από υπαλλήλους των υπηρεσιών των οικείων Περιφερειακών Διευθύνσεων του Ο.Α.Ε.Δ., μετά από εντολή του Περιφερειακού Διευθυντή και σύμφωνη γνώμη του Διοικητή του Ο.Α.Ε.Δ.
- Τριτοβάθμιος, που διενεργείται με εντολή της Διοίκησης του Ο.Α.Ε.Δ., και από υπαλλήλους που ορίζει αυτή.

Οι έλεγχοι και των τριών βαθμίδων πραγματοποιούνται από 2 ελεγκτές.

Σκοπός του ελέγχου είναι η εξακρίβωση της ορθής ή μη, υλοποίησης του προγράμματος απασχόλησης.

Κατά τον έλεγχο για την διαπίστωση της υλοποίησης του προγράμματος θα συντάσσεται έκθεση Έλεγχου επί του ανωτέρω προγράμματος, μπορούν επίσης να διενεργούν εντεταλμένα όργανα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Λήξη επιχορήγησης

Ως τελευταία μέρα επιχορηγούμενης απασχόλησης για τις θέσεις που δημιουργούνται από τα ανωτέρω προγράμματα επιχορήγησης, ορίζεται η 31 - 12 - 2001.

7.2 ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ Ε.Ε.

7.2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πολύ χρήσιμο είναι να παρατεθούν τα μέτρα αντιμετώπισης της ανεργίας στην Ε.Ε.

Από τα στοιχεία που έχουν συγκεντρωθεί, φαίνεται ότι το πρόβλημα των μακροχρόνια ανέργων δεν μπορεί να λυθεί μόνο με την αύξηση της απασχόλησης. Κατά την περίοδο υψηλού ρυθμού καθαρής δημιουργίας θέσεων εργασίας, 1985 ως 1990, ο αριθμός των ατόμων που είχαν μείνει χωρίς εργασία για διάστημα ενός χρόνου ή και περισσότερο, μειώθηκε απ' το 52% του συνολικού αριθμού των ανέργων, μόλις στο 48% όπου και παρέμεινε το 1996. Είναι ανάγκη να αντιμετωπιστεί το ειδικό πρόβλημα επανένταξης των μακροχρόνια ανέργων στην εργασία, μέσω της προσπάθειας να ξεπεραστούν τα ειδικά μειονεκτήματα που παρουσιάζουν.

Οι μακροχρόνια άνεργοι δεν αποτελούν σε καμιά περίπτωση ομοιογενή ομάδα. Τα μέτρα στήριξης που θα ληφθούν, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη παράγοντες όπως η ηλικία, το φύλλο και το επίπεδο εκπαίδευσης. Καλύτερα αποτελέσματα φαίνεται ότι έχουν επιτευχθεί σε περιπτώσεις όπου λήφθηκαν υπόψη οι ειδικές κατά τόπους συνθήκες και η εν γένει οικονομική κατάσταση, ενώ η παροχή συμβουλών φαίνεται ότι είναι σημαντική για την επίτευξη της πλέον αποτελεσματικής στοχοθέτησης και επιλογής μέτρων για κάθε μεμονωμένο άτομο.

Από το 1990, αρκετά κράτη μέλη ξεκίνησαν νέες πρωτοβουλίες με στόχο την καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν την αντιστοίχιση των κενών θέσεων εργασίας με ανέργους, την δημιουργία εντευκτηρίων απασχόλησης και άλλες δραστηριότητες αναζήτησης θέσεως εργασίας, επιδότηση μισθών, προσωρινή απασχόληση στον δημόσιο τομέα και παροχή βοήθειας στους ανέργους, προκειμένου να ξεκινήσουν την δική τους επιχείρηση.

7.2.2 ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗ ΤΩΝ ΚΕΝΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΑΝΕΡΓΟΥΣ

Ορισμένες πρωτοβουλίες που ξεκίνησαν πρόσφατα, επικεντρώνονται σε δραστηριότητες παροχής συμβουλών και εξεύρεσης εργασίας, οι οποίες απέδωσαν σε πολλά κράτη μέλη.

Στο Βέλγιο και στην Γερμανία δημιουργήθηκαν γραφεία προσωρινής απασχόλησης, τα οποία βοηθούν τους μακροχρόνια ανέργους να έρθουν σε επαφή με πιθανούς εργοδότες και να αποκομίσουν επαγγελματική πείρα, ενισχύοντας έτσι την ικανότητα τους να απασχοληθούν. Στο Βέλγιο, σε κάθε τοπική αρχή δημιουργήθηκαν τέτοια γραφεία, στα προγράμματα των οποίων είναι υποχρεωμένοι να συμμετάσχουν

οι μακροχρόνια άνεργοι (σε αντίθεση με άλλους ανέργους, οι οποίοι συμμετέχουν σε εθελοντική βάση). Στην Γερμανία – όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω -, τα γραφεία προσωρινής απασχόλησης (START) δημιουργήθηκαν με στόχο την εξεύρεση εργασίας για τους μακροχρόνια ανέργους και άλλα άτομα που είναι δύσκολο να τοποθετηθούν σε θέση εργασίας.

Στις αρχές της δεκαετίας του '90, ορισμένα κράτη μέλη εφάρμοσαν νέες πρωτοβουλίες τοποθέτησης σε θέση εργασίας ή βελτιωμένα μέτρα συμβουλευτικής. Στη Γαλλία οργανώθηκαν συνεντεύξεις για όλους τους μακροχρόνια ανέργους στο πλαίσιο του <<προγράμματος 900000>>. Στην Ιρλανδία αναπτύχθηκε μια πιο δραστήρια και σε τοπική βάση Υπηρεσία Απασχόλησης με στόχο να βοηθήσει τους μακροχρόνια ανέργους και να ενισχύσει την πρόσβαση τους σε γενικά προγράμματα αγοράς εργασίας, κατάρτισης και εκπαίδευσης. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, δημιουργήθηκε ένα ειδικό (υποχρεωτικό) πρόγραμμα, διάρκειας 2 εβδομάδων, για όσους είναι άνεργοι επί 2 έτη και άνω, και αρνούνται να λάβουν άλλες μορφές βοήθειας στο πλαίσιο των συνεντεύξεων Restart, προκειμένου να προσδιοριστεί γι' αυτούς ένας δρόμος επανένταξης στην αγορά εργασίας. Επίσης, καθιερώθηκε ένα σύστημα δοκιμαστικής εργασίας, διάρκειας ως 3 εβδομάδες για όσους έχουν μείνει άνεργοι για διάστημα άνω των 6 μηνών, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στους εργοδότες να αξιολογήσουν (χωρίς να καταβάλλουν μισθό) το κατά πόσο είναι κατάλληλοι για κάποια κενή θέση πριν δεσμευτούν να τους προσλάβουν. Στη Γαλλία, τα εντευκτήρια απασχόλησης πρόσφατα επέκτειναν τις δραστηριότητες τους, δίνοντας έμφαση στο ειδικό πρόγραμμα τοποθέτησης σε θέση εργασίας των μακροχρόνια ανέργων. Στη Φινλανδία, αναπτύχθηκε ένα ειδικό πρόγραμμα για τους μακροχρόνια ανέργους, με στόχο ως το 1999 να μειωθεί στο μισό ο αριθμός τους, χρησιμοποιώντας διάφορα μέσα, όπως η αύξηση του ποσοστού των ανέργων που συμμετέχουν σε ενεργητικά προγράμματα αγοράς εργασίας και η ανάπτυξη ειδικών υπηρεσιών απασχόλησης γι' αυτούς.

7.2.3 ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ ΜΙΣΘΟΥ

Στη Δανία, το πρόγραμμα προσφοράς θέσης εργασίας, στο πλαίσιο του οποίου οι άνεργοι δικαιούνται μια θέση εργασίας μετά από 12 μήνες, πρόσφατα επεκτάθηκε. Η απασχόληση διαρκεί για 9 μήνες τουλάχιστον στον ιδιωτικό τομέα (7 μήνες στον δημόσιο τομέα), ενώ κατά την διάρκεια αυτής της περιόδου, ο ενδιαφερόμενος λαμβάνει τον κανονικό μισθό που προβλέπεται βάσει σύμβασης. Το πρόγραμμα αυτό μπορεί να συνδυαστεί με μια δοκιμαστική περίοδο 2 εβδομάδων, κατά την διάρκεια της οποίας δίνεται η δυνατότητα στον εργοδότη να αποφασίσει αν θα προσφέρει μια θέση απασχόλησης ή όχι. Επιπλέον ξεκίνησε ένα επιδοτούμενο πρόγραμμα προσφοράς θέσης εργασίας, στο οποίο κάποιος που έχει μείνει άνεργος για 6 μήνες τουλάχιστον, μπορεί να βρει έναν εργοδότη που να επιθυμεί να τον προσλάβει, και ο οποίος τότε δικαιούται να λάβει για ένα διάστημα τριών μηνών επιδότηση που καλύπτει ολόκληρο το ποσό του μισθού, με την προϋπόθεση ότι η απασχόληση θα διαρκέσει τουλάχιστον 9 μήνες.

Στην Ισπανία, ένα νέο πρόγραμμα επιδότησης μισθού παρέχει στις

επιχειρήσεις που προσφέρουν θέσεις εργασίας ορισμένου χρόνου σε κάποιον που έχει μείνει άνεργος για ένα χρόνο ή και περισσότερο, έκπτωση στις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης που καταβάλλουν.

Από τον Απρίλιο του 1995, η πολιτική της Σουηδίας είχε εστιαστεί σε όσους είναι άνεργοι για διάστημα μεγαλύτερο των 6 μηνών, με το να επικεντρώνεται η ενίσχυση για προσλήψεις σ' αυτούς, και με το να επιτρέπει να συνδυάζεται αυτό με ένα νέο κίνητρο προσλήψεων για τους νεοπροσληφθέντες εργαζόμενους.

Στη Φινλανδία, ένα μεγάλο ποσοστό των εργαζόμενων σε επιδοτούμενες θέσεις εργασίας υπήρξαν μακροχρόνια άνεργοι.

Στην Ιταλία, μια νέα εθνική συλλογική σύμβαση εργασίας, δίνει την δυνατότητα διαπραγμάτευσης ενός ειδικού αρχικού μισθού κάτω από το κανονικό επίπεδο (70% το πρώτο έτος και 80% το δεύτερο), ως κίνητρο για τους εργοδότες ώστε να προσλάβουν μακροχρόνια ανέργους και άλλα άτομα που είναι δύσκολο να βρουν εργασία, με την προϋπόθεση ότι η θέση εργασίας που θα προσφερθεί θα είναι μόνιμη. Η "κοινωνικά χρήσιμη εργασία", ενθαρρύνεται επίσης, σε τομείς όπως οι πολιτιστικές δραστηριότητες, η προστασία του περιβάλλοντος, η αστική ανάπτυξη, η έρευνα, η επαγγελματική κατάρτιση και η στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

7.2.4 ΑΛΛΑ ΜΕΤΡΑ

Στην Ολλανδία, εκτός από ένα ευρύ φάσμα μέτρων για την αγορά εργασίας τα οποία απευθύνονται σε μακροχρόνια ανέργους, 40.000 επιπλέον θέσεις εργασίας δημιουργήθηκαν γι' αυτή την συγκεκριμένη ομάδα κατά την περίοδο 1995 – 1998 στους τομείς της υγείας και περίθαλψης, της φροντίδας των παιδιών και των υπηρεσιών ασφάλειας. Οι θέσεις αυτές χρηματοδοτούνται εν μέρει από τα επιδόματα που θα λάμβαναν οι άνεργοι. Κατά το πρώτο έτος, το επίπεδο του μισθού θα πρέπει να περιορίζεται στον νόμιμο κατώτατο μισθό, και δεν μπορεί να αυξηθεί παραπάνω από 20% κατά τα επόμενα χρόνια.

Οι νέες θέσεις εργασίας θα πρέπει να είναι πρόσθετες και τακτικές, και θα πρέπει να καλύπτουν κατά μέσο όρο 32 ώρες την εβδομάδα. Η λειτουργία του προγράμματος θα παρακολουθείται τουλάχιστον μια φορά τον χρόνο.

Στην Ιρλανδία, το πρόγραμμα "Επιδόματος Επιστροφής στην Εργασία", επιτρέπει στους μακροχρόνια ανέργους να απασχοληθούν και να διατηρήσουν ένα ποσοστό του επιδόματος ανεργίας που λαμβάνουν για ένα χρονικό διάστημα, ως και 3 έτη. Επιπλέον, το 1994 ξεκίνησε το Κοινοτικό Πρόγραμμα Απασχόλησης με στόχο την ανεύρεση θέσεων εργασίας για 40.000 ανθρώπους που είναι άνεργοι για πάνω από ένα έτος, αλλά και για άλλες μειονεκτούσες ομάδες.

Στην Φινλανδία, ο νόμος "Περί Συμβάσεων Προσωρινής Απασχόλησης", δίνει την δυνατότητα στους εργοδότες να προσλάβουν έναν μακροχρόνια άνεργο για μια ορισμένη περίοδο, ακόμα και αν δεν καλύπτονται οι προϋποθέσεις για την σύναψη μιας σύμβασης ορισμένου χρόνου.

7.2.5 ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Η ανάληψη δράσεων με στόχο την βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης όλων των νέων, συμπεριλαμβανομένων αυτών που έχουν ανεπαρκή προσόντα ή/και αυτών που εγκαταλείπουν πρόωρα το εκπαιδευτικό σύστημα, αποτελεί προτεραιότητα για όλα τα κράτη μέλη. Ακολουθήθηκαν δύο κύριες προσεγγίσεις:

- Ενθάρρυνση των νέων να παραμείνουν για μεγαλύτερο διάστημα στο εκπαιδευτικό σύστημα και στο σύστημα αρχικής κατάρτισης, προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί ο αριθμός των ατόμων που μπαίνουν στην αγορά εργασίας χωρίς επαρκή βασικά προσόντα

- Διευκόλυνση της μετάβασης από το σχολείο στο χώρο εργασίας μέσω της ανάπτυξης στενότερων δεσμών μεταξύ των δύο, και μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης στην κατάρτιση για τις πιο ευάλωτες ομάδες.

7.2.5.1 Γενική και επαγγελματική εκπαίδευση

Ο αριθμός των νέων που παραμένουν στο εκπαιδευτικό σύστημα αυξάνεται σταθερά. Σε ορισμένα κράτη μέλη όπως η Ισπανία, Γαλλία, Ιρλανδία και Ιταλία, προσδιορίστηκαν ορισμένοι αριθμοί – στόχοι, ενώ το Ηνωμένο Βασίλειο προσδιόρισε στόχους για την απόκτηση αναγνωρισμένων προσόντων. Αναλυτικότερα:

(1) Στην Ιταλία, στόχος είναι να αυξηθεί το ποσοστό των μαθητών που συνεχίζουν και μετά την δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σε ποσοστό 74%, ενώ το 65% να λαμβάνει ένα πιστοποιητικό.

(2) Στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο στόχος είναι να αυξηθεί το ποσοστό που αποκτά το Εθνικό Επαγγελματικό Πιστοποιητικό (ή το Σκοτσέζικο Επαγγελματικό Πιστοποιητικό) επιπέδου 2, ή το ισότιμο ακαδημαϊκό, μέχρι τα 19 τους χρόνια σε ποσοστό 85%, ενώ τουλάχιστον οι μισοί απ' αυτούς να φτάσουν στο επίπεδο 3 ή το ισότιμο ακαδημαϊκό μέχρι το έτος 2000.

(3) Στην Ισπανία, ο στόχος είναι να αυξηθεί ως το 2000 το ποσοστό των μαθητών που παραμένουν στο σχολείο μέχρι τα 18 τους χρόνια σε ποσοστό 80%, και να τους δοθεί η δυνατότητα να επιλέξουν ανάμεσα σ' ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα κατάρτισης (μεσαίου επιπέδου) και στο "bachillerato".

(4) Στη Γαλλία, ο στόχος είναι ότι μέχρι το τέλος του αιώνα, το 75% των νέων, θα λάβουν δίπλωμα επιπέδου "baccaluriat".

(5) Στην Ιρλανδία επιδιώκεται να αυξηθεί ο αριθμός των νέων ηλικίας 16 ως 18 ετών που ολοκληρώνουν την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σε ποσοστό 90% τουλάχιστον μέχρι το έτος 2000.

Όπως φαίνεται από τους στόχους που θέτουν ορισμένα κράτη μέλη της Ε.Ε., γίνονται προσπάθειες εξασφάλισης μιας αποτελεσματικής βάσης γενικής εκπαίδευσης, σε συνδυασμό με έναν ενισχυμένο και διευρυμένο επαγγελματικό προσανατολισμό, προσπάθειες ώστε τα μαθήματα στο ανώτερο επίπεδο να ακολουθούν πιο κοντά τα μαθήματα που διδάσκονται στο κατώτερο επίπεδο, καθώς και προσπάθειες να επιτευχθεί καλύτερη ισορροπία μεταξύ των επαγγελματικών σπουδών και της προετοιμασίας για εργασία από την μια μεριά, και της περαιτέρω εκπαίδευσης από την άλλη.

Σε πολλά κράτη μέλη ωστόσο, υπάρχει το πρόβλημα ότι η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση θεωρείται ως μια υποδεέστερη λύση που προσφέρει περιορισμένες προοπτικές σταδιοδρομίας σε σύγκριση με την γενική ακαδημαϊκή εκπαίδευση, ενώ παράλληλα θεωρείται ότι επιλέγεται από νέους που δεν έχουν άλλη εναλλακτική λύση.

Η βελτίωση της θέσης, της ποιότητας και της ελαστικότητας της επαγγελματικής κατάρτισης αποτελεί κύριο στόχο πολιτικής σε ορισμένα κράτη μέλη, όπως για παράδειγμα η Ολλανδία, η οποία έχει αναλάβει δράσεις με στόχο την προώθηση της "ισότιμης αντιμετώπισης" μεταξύ της ακαδημαϊκής και της επαγγελματικής εκπαίδευσης, μέσω της βελτίωσης των προοπτικών σταδιοδρομίας που παρέχονται από την επιλογή της επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Στο Βέλγιο, η θέση της επαγγελματικής εκπαίδευσης προοδευτικά ενισχύεται μέσω της δημιουργίας στενότερων δεσμών μεταξύ της τεχνικής και της γενικής εκπαίδευσης.

Στην Πορτογαλία, οι επαγγελματικές σχολές για νέους 15 ως 18 ετών, δημιουργήθηκαν με σκοπό να ενθαρρύνουν περισσότερους νέους να επιλέξουν την επαγγελματική εκπαίδευση.

Στην Ιρλανδία, η ίδρυση της TEASTAS – της Ιρλανδικής Εθνικής Αρχής Πιστοποίησης -, είχε ως στόχο να ενισχύσει την θέση της επαγγελματικής εκπαίδευσης, και το Εθνικό Συμβούλιο Τίτλων Σπουδών (NCEA, το οποίο θα ανασυσταθεί ως τμήμα του TEASTAS), είχε αναπτύξει ένα πλαίσιο αξιολόγησης, με στόχο την αναγνώριση προηγούμενων γνώσεων. Επιπλέον από το 1994, αυξήθηκε ο αριθμός των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα "Youthreach", το οποίο βοηθά όσους μαθητές εγκαταλείπουν το σχολείο.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, η "Τεχνική και Επαγγελματική Πρωτοβουλία" είχε ως στόχο να αυξηθεί ο αριθμός των νέων ηλικίας 14 ετών και άνω που παρακολουθούν και λαμβάνουν πτυχία σε επαγγελματικούς τομείς. Επίσης αναπτύσσονται τα γενικά επαγγελματικά πιστοποιητικά σπουδών, με στόχο την απασχόληση ή την συνέχιση των σπουδών στην ανώτερη εκπαίδευση.

Στην Αυστρία, παρ' όλο που η επαγγελματική εκπαίδευση είχε πολύ καλή φήμη, εφαρμόστηκε ένας αριθμός μέτρων με στόχο να διατηρηθεί και να ενισχυθεί η ελκυστικότητα της, τα οποία προβλέπουν μεταξύ άλλων την πρόσβαση στην ανώτατη παιδεία μέσω του συστήματος μαθητείας.

Στη Σουηδία και στην Φινλανδία, όπου υπάρχει ισορροπία μεταξύ αυτών που παρακολουθούν προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και αυτών που παρακολουθούν προγράμματα γενικής εκπαίδευσης, πριν από μερικά χρόνια έγιναν μεταρρυθμίσεις, με τις οποίες μειώθηκε ο αριθμός των ειδικοτήτων που περιλάμβανε η επαγγελματική εκπαίδευση και ενισχύθηκε η πρόσβαση στην ανώτερη παιδεία. Ωστόσο, και στις δύο αυτές χώρες, καθώς και στη Γαλλία, λήφθηκαν πρόσφατα μέτρα, με στόχο η εκπαίδευση να έχει περισσότερο πρακτική βάση και να παρέχονται μεγαλύτερες περιόδους πρακτικής εξάσκησης των μαθητών στο χώρο εργασίας.

Επίσης στα κράτη μέλη, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται ολοένα και περισσότερο στον επαγγελματικό προσανατολισμό, μια εξέλιξη την οποία στήριξε σθεναρά η Λευκή Βίβλος. Παράλληλα, με την συνήθη παροχή πληροφοριών και συμβουλών, ορισμένα κράτη μέλη κατέβαλλαν προσπάθεια ώστε να ανταποκρίνονται

στις ανάγκες των μεμονωμένων ατόμων, δίνοντας την δυνατότητα στους μαθητές από μικρή ηλικία να γνωρίσουν τα χαρακτηριστικά και τις απαιτήσεις ενός επαγγέλματος και να συνειδητοποιήσουν τις ικανότητες τους. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, πρόσφατα έγιναν αλλαγές με στόχο να γίνει πιο ευέλικτη η διοίκηση της Υπηρεσίας Σταδιοδρομίας ώστε να ανταποκρίνεται στις υπάρχουσες ανάγκες, ενώ προγραμματίζονται και περαιτέρω αλλαγές. Στη Γαλλία υπάρχουν τάξεις στα επαγγελματικά κολέγια, οι οποίες προετοιμάζουν νέους, ηλικίας 14 ετών και άνω, για εργασία. Στο Λουξεμβούργο, ήδη από τις πρώτες τάξεις της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, παρέχεται επαγγελματικός προσανατολισμός στους μαθητές ανάλογα με την συμπεριφορά και τα ενδιαφέροντα τους. Στην Ισπανία, βάσει ενός νέου νόμου, η εξατομικευμένη διδασκαλία και ο επαγγελματικός προσανατολισμός, αποτελούν μέρος του προγράμματος σπουδών σε κάθε στάδιο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Σε ορισμένα κράτη μέλη, η επιλογή μεταξύ της επαγγελματικής και της γενικής εκπαίδευσης μεταφέρεται χρονικά, προκειμένου να δοθεί στον μαθητή περισσότερος χρόνος για να αποφασίσει.

Σε ολόκληρη την Ένωση έχουν αναπτυχθεί διάφορα προγράμματα με στόχο την ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας, κυρίως μέσω της παροχής κατάρτισης και εργασιακής πείρας, συχνά με την μορφή συμβάσεων μαθητείας ή κατάρτισης. Στη Γαλλία, για παράδειγμα, συνάπτονται συμβάσεις απασχόλησης και κατάρτισης που παρέχουν σε νέους ηλικίας 16 – 25 ετών, εργασιακή πείρα και κατάρτιση, τόσο για σύντομες περιόδους 2 – 8 μηνών όσο και για μια μεγαλύτερη περίοδο ως 2 έτη. Στη Φινλανδία το 1994 η κυβέρνηση δημιούργησε ένα πρόγραμμα – το οποίο καλύπτει την περίοδο 1994 – 1999 – στο πλαίσιο του οποίου παρέχεται επαγγελματική κατάρτιση σε 30.000 άνεργους νέους κάθε χρόνο, ενώ παράλληλα αυξάνονται τα προγράμματα μαθητείας και περαιτέρω κατάρτισης των αποφοίτων Πανεπιστημίου. Επιπλέον ο Νόμος περί Συμβάσεων Απασχόλησης τροποποιήθηκε, προκειμένου να δώσει την δυνατότητα σύναψης συμβάσεων απασχόλησης για ορισμένη περίοδο, ανεξάρτητα από την φύση της εργασίας. Στην Ιρλανδία, έχει ξεκινήσει το πρόγραμμα "Youthstart" το οποίο απευθύνεται σε νέους ηλικίας 16 – 21 ετών και έχει ως στόχο την ολοκλήρωση της παροχής αρχικής κατάρτισης σε νέους που για πρώτη φορά εισέρχονται στην αγορά εργασίας, και έχει ως επίκεντρο τους νέους που επιθυμούν να αποκτήσουν πιστοποιητικά επαγγελματικής κατάρτισης. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, στο Ηνωμένο Βασίλειο το 91% των παιδιών είχαν κάποια εργασιακή πείρα κατά το τελευταίο έτος της υποχρεωτικής παιδείας, ενώ το 1995 ανακοινώθηκε η χορήγηση αυξημένης χρηματοδότησης με την οποία επεκτείνεται η παροχή αυτή.

Παράλληλα ανακοινώθηκε και μια νέα πρωτοβουλία μαθητείας που καλύπτει 50 κλάδους. Αρκετά κράτη μέλη προχώρησαν σε μεταρρυθμίσεις του περιεχομένου της αρχικής κατάρτισης, προκειμένου να αποκτήσουν την απόκτηση βασικών ή μεταφερόμενων δεξιοτήτων. Για παράδειγμα, στην Ολλανδία η παροχή βασικών προσόντων στο πλαίσιο των προγραμμάτων σπουδών κατάρτισης, βοηθά τους συμμετέχοντες να αλλάξουν θέση εργασίας κατά την διάρκεια της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας. Στο Λουξεμβούργο, ένα αναπτυξιακό έργο που ξεκίνησε το 1991 σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, απαιτούσε τον προσδιορισμό των πρακτικών δεξιοτήτων που απαιτούνται σε διαφορετικά προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, γεγονός το οποίο θα διευκόλυνε την απόκτηση και την χρήση τους με

ευέλικτο τρόπο. Σε έναν αριθμό κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων της Ιταλίας, Σουηδίας και Φινλανδίας, το περιεχόμενο γενικής εκπαίδευσης στο πλαίσιο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, αυξήθηκε τα τελευταία έτη και απομακρύνθηκαν ορισμένα από τα εμπόδια που υπήρχαν μεταξύ της γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, επιτρέποντας μεγαλύτερη ατομικότητα στις επιλογές μαθημάτων.

Υπάρχει επίσης κάποια τάση να εξασφαλιστεί ότι όλα τα παιδιά θα έχουν κάποια ιδέα της τεχνολογίας, γεγονός το οποίο θα συμβάλει στη δημιουργία μιας τεχνολογικής κουλτούρας με ευρεία βάση από πολύ νωρίς. Στη Δανία υπάρχουν ειδικά εισαγωγικά μαθήματα, διάρκειας 2 – 5 ημερών, για μαθητές 8 και 9 ετών οι οποίοι θέλουν να ακολουθήσουν εμπορική και τεχνική εκπαίδευση και κατάρτιση. Στο Λουξεμβούργο, το πρόγραμμα "Εργασία – Ζωή", έχει ως στόχο τα παιδιά να γνωρίσουν από νωρίς τον κόσμο της εργασίας και να τα βοηθήσει να κάνουν μια πιο ενημερωμένη επιλογή, όσον αφορά την επαγγελματική εκπαίδευση.

Πολλά κράτη μέλη καθιέρωσαν την παροχή εγγυήσεως για ευκαιρίες κατάρτισης σε νέους ανθρώπους με την ολοκλήρωση των σπουδών τους μολονότι η κατάρτιση που προσφέρεται ποικίλλει όσον αφορά τόσο το φάσμα όσο και την διάρκεια.

Στο Βέλγιο, όσοι εγκαταλείπουν το σχολείο χωρίς να λάβουν το απολυτήριο τους έχουν πρόσβαση στο πρόγραμμα «κοινωνικής προώθησης» το οποίο είναι ένα πρόγραμμα κατάρτισης σχεδιασμένο έτσι ώστε να ανταποκρίνεται στις ικανότητες του κάθε ατόμου και να του παρέχει τις κατάλληλες δεξιότητες για να εργαστεί.

Στην Ισπανία, εφαρμόζεται η «κοινωνική εγγύηση ή εγγύηση κατάρτισης», η οποία αποτελείται από έναν αριθμό ειδικών προγραμμάτων και έχει ως στόχο την παροχή κατάρτισης «μέσου επιπέδου» για διάστημα ως και δύο έτη, έτσι ώστε οι νέοι να μην εγκαταλείπουν το εκπαιδευτικό σύστημα χωρίς να λαμβάνουν το απολυτήριό τους.

Στην Πορτογαλία, η κυβέρνηση και οι κοινωνικοί εταίροι υπέγραψαν το 1991, μια συμφωνία που εξασφαλίζει για έναν τουλάχιστον έτος αρχική επαγγελματική κατάρτιση σε νέους κυρίως οι οποίοι εγκαταλείπουν το εκπαιδευτικό σύστημα με πολύ λίγα ή καθόλου προσόντα.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, τα «Επιδόματα Νέων» καθιερώνονται σταδιακά για νέους 16 και 17 ετών. Οι τελευταίοι μπορούν να ανταλλάξουν τα επιδόματα αυτά με κατάρτιση που οδηγεί σε αναγνωρισμένο πιστοποιητικό σπουδών. Στόχος είναι να δοθούν κίνητρα στους νέους να καταρτιστούν, να ενθαρρυνθούν οι εργοδότες ώστε να επενδύσουν στην κατάρτιση και να δημιουργηθεί μια αποδοτική αγορά κατάρτισης.

Στην Φινλανδία και στη Σουηδία, οι τελευταίες τάξεις του συστήματος δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι έτσι σχεδιασμένες ώστε να μπορούν να δεχτούν όλους τους νέους μετά το πέρας της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Στη Σουηδία ο καθένας έχει το δικαίωμα να παρακολουθήσει την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και οι δήμοι είναι υποχρεωμένοι να σεβαστούν τις επιθυμίες των νέων στην οργάνωση του προγράμματος των σπουδών αυτών. Επιπλέον, η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση επεκτάθηκε και συμπεριέλαβε ένα τρίτο έτος επαγγελματικής κατάρτισης. Στη Φινλανδία η χορήγηση επιδότησης στα σχολεία γενικής και επαγγελματικής ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης εξασφαλίζει ότι δεν θα λείψουν οι

χρηματοδοτικοί πόροι ώστε να υπάρχουν θέσεις για όλους τους νέους που επιθυμούν να εισέλθουν. Η ανάπτυξη της επαγγελματικής κατάρτισης σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση συνέβαλλε στην μείωση της ανεργίας. Αρκετά κράτη μέλη παρέχουν επίσης οικονομικά κίνητρα στους εργοδότες που προσλαμβάνουν νέους.

7.2.5.2 Μέτρα για τους νέους.

Οι υψηλότερες, σε σχέση με το Α.Ε.Π. δαπάνες που έγιναν για προγράμματα της αγοράς εργασίας που απευθύνονται σε νέους σημειώθηκαν στην Πορτογαλία, Δανία, Ιρλανδία και Σουηδία, μολονότι δεν υπήρχε γενική τάση για αύξηση των δαπανών στις αρχές της δεκαετίας του 1990 καθώς τα ποσοστά ανεργίας των νέων αυξήθηκαν. Ενώ σημειώθηκε σημαντική άνοδος στη Φινλανδία, Γαλλία, Σουηδία και Δανία οι δαπάνες μειώθηκαν στο Λουξεμβούργο, Ηνωμένο Βασίλειο, Πορτογαλία και Ιρλανδία.

Σε αρκετά κράτη μέλη υπάρχουν προγράμματα εξασφάλισης θέσης εργασίας για ανέργους νέους.

Στις κάτω χώρες, το αντίστοιχο πρόγραμμα παρέχει σε όλους τους νέους κάτω των 21 ετών που είναι άνεργοι παραπάνω από έξι μήνες, το δικαίωμα σε μια θέση εργασίας. Στη Δανία οι δημοτικές αρχές είναι υποχρεωμένες να δίνουν σε νέους (κάτω από 25 ετών) τη δυνατότητα να εργαστούν εφόσον ήδη λαμβάνουν επί 13 εβδομάδες το επίδομα κοινωνικής βοήθειας. Στο Βέλγιο ξεκίνησαν προγράμματα μόνιμης απασχόλησης & εξασφάλισης απασχόλησης για νέους. Στη Φλαμανδική περιφέρεια, εξασφαλίζεται απασχόληση στο δημόσιο τομέα σε νέους ανέργους πολύ μακράς διάρκειας (ηλικίας κάτω των 25 ετών που έχουν μείνει χωρίς απασχόληση πάνω από 2 χρόνια), ενώ οι εργοδότες τους λαμβάνουν τον κατώτατο μισθό από την κυβέρνηση. Το τοπικό σχέδιο προσλήψεων στη Βαλλονία επιτρέπει στους δήμους να απασχολούν μακροχρόνια ανέργους νέους για διάστημα ως και 3 έτη. Στην Ιρλανδία, σύμφωνα με τον προϋπολογισμό του 1995, οι εργοδότες δικαιούνται διετή απαλλαγή από την καταβολή κοινωνικών εισφορών εφόσον προσλάβουν νέους ηλικίας κάτω των 23 ετών. Στη Σουηδία, η επαγγελματική κατάρτιση νέων επεκτάθηκε με την αύξηση των θέσεων των μαθητών στα σχολεία στο τελευταίο έτος της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και με την αύξηση των εισακτέων στα πανεπιστήμια. Επιπλέον, υλοποιήθηκαν διάφορα προγράμματα όπως οι ευρωπαϊκές υποτροφίες και τα κέντρα κατάρτισης στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και οι άνεργοι νέοι ηλικίας 20 ως 24 ετών μπορούν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα « εισαγωγή στην επαγγελματική ζωή» το οποίο περιλαμβάνει κατάρτιση μέσα στο χώρο εργασίας διάρκειας ως 4 μήνες η οποία ακολουθείται από αμειβόμενη απασχόληση διάρκειας τουλάχιστον 6 μηνών στον ίδιο εργοδότη. Στόχος των προσπαθειών αυτών είναι όλοι οι νέοι να απασχοληθούν, να εκπαιδευτούν ή να παρακολουθήσουν ένα πρόγραμμα αγοράς εργασίας, μέσα στις 100 πρώτες μέρες ανεργίας. Στη Φινλανδία ο αριθμός των θέσεων στην επαγγελματική κατάρτιση αυξήθηκε πρόσφατα με έμφαση στα προγράμματα μαθητείας ως μέσο μείωσης της ανεργίας των νέων, ενώ παράλληλα δημιουργήθηκαν ειδικές υπηρεσίες απασχόλησης για τους νέους.

Ορισμένα κράτη μέλη συμπεριλαμβανόμενης της Ελλάδας, Βελγίου, Γαλλίας, Φινλανδίας και Πορτογαλίας παρέχουν επιδοτήσεις με στόχο να ενθαρρυνθεί η πρόσληψη νέων. Στο Βέλγιο για παράδειγμα, οι εργοδότες που προσλαμβάνουν

άτομα κάτω των 26 ετών, τα οποία ήταν άνεργοι για 6 μήνες, απαλλάσσονται από την καταβολή του συνόλου των κοινωνικών εισφορών του πρώτου χρόνου, του 75% του δευτέρου και του 50% του τρίτου.

7.2.6 ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

Ο μέσος όρος ηλικίας του πληθυσμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης μεγαλώνει και η παραδοσιακή αντιμετώπιση των ηλικιωμένων και του ρόλου τους στην κοινωνία τείνει να μεταβάλλεται. Υπάρχει ένας ολοένα και μεγαλύτερος αριθμός ανθρώπων που πλησιάζουν την ηλικία συνταξιοδότησης και θα ήθελαν να συνεχίζουν να εργάζονται. Ενώ τα κύρια μέτρα που λαμβάνονται στον τομέα της αγοράς εργασίας στα κράτη μέλη έχουν ως στόχο τους νέους και τους μακροχρόνια άνεργους, υπάρχει σαφής ανάγκη να ληφθεί σοβαρά υπόψη η επιθυμία αυτή.

Σε αρκετά κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της Αυστρίας του Βελγίου, της Γερμανίας και της Γαλλίας γίνονται κινήσεις προς αυτή την κατεύθυνση. Στην Αυστρία, περιορίζεται η πρόωρη συνταξιοδότηση. Στη Γερμανία, οι άνεργοι ηλικίας άνω των 50 ετών δικαιούται να λάβουν επιδότηση έως και 75% των αποδοχών τους για μια θέση εργασίας διάρκειας 5 έως 8 ετών. Στην Πορτογαλία αυξήθηκε η χρηματοδότηση που χορηγείται στους μακροχρόνια άνεργους άνω των 45 ετών οι οποίοι ξεκινούν τη δική τους επιχείρηση.

Οι εργοδότες στην Ισπανία καταβάλλουν 75% λιγότερες κοινωνικές εισφορές για προσωρινές συμβάσεις που συνάπτονται με άνεργους ηλικίας 45 ετών και άνω. Στη Σουηδία σχεδιάζεται η καθιέρωση μιας επιδότησης μισθού, η οποία θα καλύπτει το μισό κόστος μισθού και θα απευθύνεται σε μακροχρόνια άνεργους άνω των 60 ετών.

7.2.7 ΜΙΑ ΠΙΟ ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η γενική τάση που κυριαρχεί στην προσπάθεια ρύθμισης του εργάσιμου χρόνου είναι να υπάρχει μεγαλύτερη ευελιξία. Αρκετά κράτη μέλη ενθάρρυναν την μείωση του εργάσιμου χρόνου ενώ έχουν ληφθεί ορισμένα μέτρα για την προώθηση της ανάπτυξης ευέλικτων ρυθμίσεων παρόλο που στις περισσότερες χώρες ο εργάσιμος χρόνος αποτελεί αντικείμενο διαπραγματεύσεων μεταξύ των κοινωνικών εταιριών οι κυβερνήσεις μπορούν να ασκήσουν επιρροή απομακρύνοντας ορισμένα εμπόδια. Ο εργάσιμος χρόνος μπορεί να μειωθεί με διάφορους τρόπους:

- Μείωση του κανονικού εργάσιμου χρόνου στην πλήρη απασχόληση.
- Μοίρασμα της εργασίας ή διαχωρισμός των θέσεων εργασίας.
- Αντικατάσταση των θέσεων πλήρους απασχόλησης με θέσεις μερικής απασχόλησης.
- Περιορισμός των υπερωριών.
- Μειωμένο ωράριο σε περιόδους μειωμένης ζήτησης.
- Καθιέρωση της προσωρινής διακοπής σταδιοδρομίας και άλλων ειδικών μορφών άδειας.

Μακροπρόθεσμα, ο μέσος ετήσιος αριθμός ωρών εργασίας, ανά υπάλληλο μειώθηκε στην Ένωση. Μεταξύ του 1983 και του 1994, ο αριθμός κανονικών ωρών εργασίας εβδομαδιαίως μειώθηκε κατά μέσο όρο κατά περίπου 4% ή κατά μιάμιση ώρα. Ωστόσο, το μέγεθος της μείωσης ποικίλλει σημαντικά, γεγονός το οποίο φανερώνει ότι σε πολλά κράτη μέλη υπάρχουν μεγάλες δυνατότητες για μείωση εργάσιμου χρόνου οι οποίες παραμένουν ανεκμετάλλευτες.

7.2.7.1 Μείωση του κανονικού ωραρίου εργασίας στην πλήρη απασχόληση.

Σε αρκετά κράτη μέλη η μείωση του εργάσιμου χρόνου και η αύξηση του μοιράσματος της ίδιας εργασίας θεωρείται ως ένας τρόπος αύξησης της απασχόλησης και καταπολέμησης της ανεργίας. Ο κυριότερος τρόπος άμεσης δράσης είναι η μείωση των κανονικών ωρών εργασίας και των υπερωριών. Ωστόσο, οι περισσότερες συμφωνίες για μείωση του εργάσιμου χρόνου αποτέλεσαν αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε επίπεδο εργοστασίου. Από το 1984 στη Γερμανία υπογράφηκε μια σειρά συμφωνιών για μείωση των ωρών εβδομαδιαίας εργασίας. Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το πείραμα της Volkswagen με την εβδομάδα τεσσάρων εργάσιμων ημερών.

Σε ορισμένες χώρες, οι κυβερνήσεις προσπάθησαν να εισάγουν στις συλλογικές συμβάσεις θετικά κίνητρα με στόχο την αύξηση της απασχόλησης μέσω μείωσης του εργάσιμου χρόνου και την προώθηση του μοιράσματος της εργασίας σε περισσότερους εργαζόμενους. Τέτοιες πρωτοβουλίες ξεκίνησαν στη Γαλλία και στο Βέλγιο το οποίο επίσης είχε πειραματιστεί με τέτοια μέτρα στις αρχές της δεκαετίας του '80. Στη Γαλλία, ο πενταετής νόμος περιλαμβάνει ορισμένα μέτρα που αφορούν την οργάνωση του εργάσιμου χρόνου. Για παράδειγμα, οι επιχειρήσεις που υπογράφουν συμβάσεις μοιράσματος της εργασίας έχουν δικαίωμα έκπτωσης – μέχρι τον Δεκέμβριο του 1996 – στις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης 40% κατά το πρώτο έτος και 30% κατά τα επόμενα δύο έτη, με την προϋπόθεση ότι οι ώρες εργασίας θα μειωθούν κατά 15% τουλάχιστον, σε συνδυασμό με μια ανάλογη μείωση των μισθών και αύξηση του εργατικού δυναμικού κατά 10%. Ωστόσο οι εργοδότες δεν έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον για το πρόγραμμα αυτό, προφανώς λόγω της προϋπόθεσης που τίθεται να αντισταθμίζονται τα δυο τρίτα της μείωσης των ωρών εργασίας με νέες προσλήψεις. Ο ίδιος νόμος προβλέπει επίθεση τη δυνατότητα αναγωγής του εργάσιμου χρόνου σε ετήσια βάση, με πρωτοβουλία του εργαζομένου, με την προϋπόθεση ότι η αναγωγή αυτή θα συνδυαστεί με μείωση των κανονικών ωρών εργασίας. Από το 1994 στο Βέλγιο, οι εργοδότες που αυξάνουν το εργατικό τους δυναμικό βάσει ενός επιχειρηματικού σχεδίου μοιράσματος της εργασίας, δικαιούνται ενιαία μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης που καταβάλλουν σε ποσό 625 ECU, το τρίμηνο ανά εργαζόμενο. Επιπλέον, η νομοθεσία παρέχει δυνατότητες εισαγωγής μέτρων για την επίτευξη ευελιξίας μέσω των συλλογικών συμβάσεων. Στην Ισπανία, οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας παρέχουν δυνατότητες αυξημένης ευελιξίας, όσον αφορά τον εργάσιμο χρόνο. Στην Φινλανδία, προετοιμάζεται αναθεώρηση των ρυθμίσεων, προκειμένου να αυξηθεί η ευελιξία του εργάσιμου χρόνου. Το 1993, έγιναν συμφωνίες στον κλάδο της μεταλλουργίας και των

μηχανολογικών κατασκευών, με τις οποίες ενισχύθηκε η ευελιξία, ενώ ένα συνεχιζόμενο ερευνητικό έργο μελετά τα διάφορα ωράρια εργασίας και τα αποτελέσματά τους. Στη Σουηδία, η κυβέρνηση προχώρησε στη σύσταση μιας ειδικής Επιτροπής Ωραρίων Εργασίας, η οποία ερευνά τις επιπτώσεις εναλλακτικών μειώσεων των ωρών εργασίας, και τον τρόπο με τον οποίο ο Σουηδικός νόμος μπορεί να διαμορφωθεί, ώστε να γίνουν πιο ευέλικτοι οι κανόνες που διέπουν τις ώρες εργασίας.

7.2.7.2 Αντικατάσταση της πλήρους απασχόλησης με μερική απασχόληση

Αρκετά κράτη μέλη έχουν λάβει διάφορα μέτρα για την προώθηση της μερικής απασχόλησης, με στόχο να αυξηθεί ο αριθμός των απασχολούμενων (το 1994, το 4,5% των ανέργων ανδρών στην Ένωση και το 23,5% των γυναικών αναζητούσαν μερική και όχι πλήρη απασχόληση, μολονότι οι αριθμοί ποικίλλουν για τους άνδρες, από 27,5% στην Ολλανδία ως μόνο 2% στην Ισπανία, ενώ για τις γυναίκες από 70% στην Ολλανδία ως κάτω από 6% στην Ελλάδα).

Στα περισσότερα κράτη μέλη, η νομοθεσία που διέπει την μερική απασχόληση παρέχει την ίδια κοινωνική προστασία όπως και για την πλήρη απασχόληση, όσον αφορά την ελάχιστη περίοδο προειδοποίησης, την αποζημίωση λόγω απόλυσης κλπ. Ωστόσο οι εργαζόμενοι με μερική απασχόληση, συχνά μειονεκτούν όσον αφορά την προαγωγή και τις προοπτικές σταδιοδρομίας, και αντιμετωπίζουν μεγαλύτερες δυσκολίες στην άσκηση των συνδικαλιστικών τους δικαιωμάτων.

Σε έναν αριθμό κρατών μελών, όπως η Γερμανία, η Γαλλία και το Βέλγιο, παρέχονται κίνητρα σε εργοδότες και εργαζόμενους για επέκταση της μερικής απασχόλησης ή για μετατροπή των συμβάσεων πλήρους απασχόλησης σε συμβάσεις μερικής απασχόλησης. Στη Γερμανία, οι εργαζόμενοι που μένουν άνεργοι αφού αλλάξουν από πλήρη σε μερική απασχόληση, δικαιούνται επίδομα ανεργίας, στο επίπεδο της πλήρους απασχόλησης, για περίοδο τριών ετών. Το 1994 ξεκίνησε μια πρωτοβουλία μερικής απασχόλησης, με στόχο να προωθηθεί η αποδοχή της μερικής απασχόλησης σε εθελοντική βάση. Σύμφωνα με μια μελέτη που έγινε, πάνω από το 25% των πλήρως απασχολούμενων υπαλλήλων, θα ήθελαν να μειωθεί ο εργάσιμος χρόνος τους. Υπολογίζεται δε, ότι το 60% των θέσεων εργασίας μπορεί να μετατραπεί σε θέσεις μερικής απασχόλησης, ενώ το σχετικό κόστος μπορεί να αντισταθμιστεί από τα κέρδη παραγωγικότητας.

Στη Γαλλία, από το 1992 οι εργοδότες δικαιούνται μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης που καταβάλλουν, αν προσλάβουν έναν επιπλέον υπάλληλο μερικής απασχόλησης ή αν μετατρέψουν μια υφιστάμενη σύμβαση πλήρους απασχόλησης σε σύμβαση μερικής απασχόλησης.

Στο Βέλγιο, το 1994, η Φλαμανδική κυβέρνηση καθιέρωσε επιδόματα που παροτρύνουν τους εργαζόμενους να περάσουν από θέσεις πλήρους απασχόλησης σε θέσεις μερικής απασχόλησης, εργαζόμενοι δηλαδή μεταξύ 50% ως 80% των κανονικών ωρών.

Η Ιταλία επίσης θέσπισε επιδοτήσεις εργαζομένων, καθώς και μειώσεις στις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης που καταβάλλουν οι εργοδότες, προκειμένου να

ενθαρρυνθεί η επέκταση της μερικής απασχόλησης.

Σε πολλές χώρες, οι ηλικιωμένοι εργαζόμενοι ενθαρρύνονται να επιλέξουν τη λύση της μερικής συνταξιοδότησης, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις αυτό συνδυάζεται με την προϋπόθεση ότι στην επιχείρηση στην οποία εργάζονται, θα πρέπει να προσληφθεί ένας άνεργος ο οποίος να είναι εγγεγραμμένος στα μητρώα ανεργίας.

Η Γαλλία το 1992, επέκτεινε το πρόγραμμα ενίσχυσης του εισοδήματος των εργαζομένων που επιλέγουν την σταδιακή πρόωρη συνταξιοδότηση, με την προϋπόθεση ότι δημιουργούνται πρόσθετες θέσεις εργασίας και αποφεύγονται οι απολύσεις.

Στο Βέλγιο, οι εργαζόμενοι που μετατρέπουν τις συμβάσεις εργασίας τους, σε συμβάσεις μερικής απασχόλησης, δικαιούνται επίδομα ανεργίας καθώς και ένα συμπληρωματικό ποσό από τον εργοδότη τους, εφόσον προσληφθεί κάποιο νεώτερο άτομο.

Στην Πορτογαλία από το 1993, οι ηλικιωμένοι εργαζόμενοι μπορούν να επιλέξουν να μειωθεί ο εργάσιμος χρόνος τους κατά τα 4 τελευταία χρόνια πριν συνταξιοδοτηθούν, ενώ το εισόδημα τους διατηρείται στα ίδια επίπεδα μέσω μιας επιδότησης (σε ποσό ως και διπλάσιο του βασικού μισθού) από την ΙΕΡΡ (την Πορτογαλική Αρχή για την αγορά εργασίας), εφόσον προσληφθεί κάποιος άνεργος και εκπαιδευτεί απ' αυτούς. Με τον τρόπο αυτό, αφενός δημιουργούνται πρόσθετες θέσεις εργασίας και αφετέρου επιτυγχάνεται μεταφορά δεξιοτήτων.

Στη Δανία, οι εργαζόμενοι μεταξύ 60 και 65 ετών, έχουν την δυνατότητα μερικής συνταξιοδότησης λαμβάνοντας ένα ενιαίο επίδομα, εφόσον ο εργάσιμος χρόνος τους μειωθεί τουλάχιστον κατά 25% - πάντα λιγότερο όμως από 12 ώρες την εβδομάδα.

Στη Σουηδία, υπάρχει η δυνατότητα μερικής συνταξιοδότησης για εργαζόμενους ηλικίας μεταξύ 60 και 64 ετών, με την προϋπόθεση ότι θα εργάζονται πάνω από 17 ώρες και λιγότερο από 35 ώρες την εβδομάδα. Το 1994, το ποσοστό αποζημίωσης μειώθηκε σε 55% του προηγούμενου μισθού.

Στην Ισπανία, οι εργαζόμενοι άνω των 62 ετών, μπορούν να μειώσουν τον εργάσιμο χρόνο τους κατά 50% μέσω συμφωνίας με τον εργοδότη τους, με την προϋπόθεση ότι θα δεχτούν μια μείωση 55% στο μισθό τους, ενώ θα προσληφθεί ένας άνεργος για να εργαστεί για το υπόλοιπο μισό του χρόνου.

Στη Φινλανδία και την Αυστρία, η νομοθεσία προβλέπει επίσης την μερική συνταξιοδότηση ηλικιωμένων εργαζομένων υπό όρους.

7.2.7.3 Περιορισμός της υπερωριακής εργασίας με σκοπό την δημιουργία πρόσθετης απασχόλησης

Ελάχιστες προσπάθειες έχουν γίνει στα κράτη μέλη για τον περιορισμό της υπερωριακής εργασίας προκειμένου να ενισχυθεί η απασχόληση, κυρίως διότι στις περισσότερες χώρες η υπερωριακή εργασία ρυθμίζεται νομοθετικά. Σε ορισμένα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων της Σουηδίας, της Δανίας, της Φινλανδίας και της Ιταλίας, η υπερωριακή εργασία ελέγχεται μέσω συλλογικών συμβάσεων, ενώ σε άλλα η γενική νομοθεσία είναι ανοιχτή σε μεταβολές μέσω συλλογικών συμβάσεων, με στόχο την κάλυψη των ειδικών αναγκών των διαφορετικών κλάδων. Μόνο σε δύο

χώρες, στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ολλανδία, δεν υπάρχουν ρυθμίσεις για την υπερωριακή εργασία.

Στην Ισπανία, το 1993, καταργήθηκαν τα θεσμοθετημένα πριμ για την υπερωριακή εργασία και όπου δεν υπάρχει σχετική συλλογική σύμβαση, αποζημίωση για την υπερωριακή εργασία δίνεται κυρίως με την μορφή ρεπό, παρά με την μορφή πρόσθετης αμοιβής.

Από την άλλη μεριά, στην Γερμανία, ο Νόμος εργάσιμου Χρόνου, ορίζει ότι το 1994 το ημερήσιο ωράριο εργασίας μπορεί να παραταθεί χωρίς να συντρέχει ειδικός λόγος. Αυτό θα δώσει την δυνατότητα στους εργοδότες να χρησιμοποιήσουν με πιο ευέλικτο τρόπο το υφιστάμενο εργατικό δυναμικό, αλλά οι επιπτώσεις στην απασχόληση πιθανότατα θα είναι οριακές.

7.2.7.4 Μειωμένο ωράριο εργασίας

Αρκετά κράτη μέλη, όπως η Αυστρία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, η Πορτογαλία και η Ισπανία, διαθέτουν προγράμματα για την ενθάρρυνση της προσωρινής μείωσης του εργάσιμου χρόνου, ως εναλλακτική λύση για τις απολύσεις, παρέχοντας επιδόματα που ενισχύουν το εισόδημα όσων εργάζονται λιγότερες από τις κανονικές ώρες την εβδομάδα. Οι συγκεκριμένοι εργαζόμενοι εξακολουθούν να απασχολούνται, ενώ παράλληλα λαμβάνουν και επιδόματα – τα οποία συνήθως καταβάλλονται μέσω του συστήματος ασφάλισης ανέργων. Ο ρυθμός συμμετοχής στα προγράμματα αυτά, όπως αναμένεται αλλά και όπως έχει σχεδιαστεί – είναι ιδιαίτερα κυκλικός. Κατά την διάρκεια της πρόσφατης οικονομικής κρίσης, ο αριθμός των συμμετεχόντων σε τέτοιου είδους προγράμματα αυξήθηκε κατακόρυφα σε πολλά κράτη μέλη, ιδιαίτερα στη Γερμανία όπου το μειωμένο ωράριο εργασίας εφαρμόστηκε σε μεγάλο βαθμό, προκειμένου να αμβλυθούν οι επιπτώσεις του οικονομικού μετασχηματισμού στην Ανατολική Γερμανία.

Τόσο στη Γαλλία όσο και στη Γερμανία, παρατάθηκε η μέγιστη διάρκεια χορήγησης των επιδομάτων για μειωμένο ωράριο. Στη Γαλλία, το Δεκέμβριο του 1993, θεσμοθετήθηκε ένα ειδικό πρόγραμμα μειωμένου ωραρίου για επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες. Η μέγιστη διάρκεια χορήγησης των επιδομάτων παρατάθηκε από 700 ώρες σε 1.200 ώρες, για μια περίοδο από 18 μήνες ως 2 έτη. Αυξήθηκε επίσης η κρατική επιχορήγηση που δίνεται σε εργοδότες που απασχολούν εργαζομένους με μειωμένο ωράριο. Στη Γερμανία, σε ολόκληρη την χώρα, ισχύουν ειδικοί όροι για παρατεταμένη διαρθρωτική εργασία με μειωμένο ωράριο μέχρι 2 έτη. Ωστόσο, σε αντίθεση με την Γαλλία, οι Γερμανοί εργοδότες επιβαρύνονται με το κόστος των εισφορών ασφάλισης, υγείας και συνταξιοδότησης κατά την περίοδο εργασίας μειωμένου ωραρίου. Ορισμένες γερμανικές επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες, διαπραγματεύθηκαν επίσης μειώσεις στον χρόνο εργασίας εκτός του πλαισίου των προγραμμάτων εργασίας μειωμένου ωραρίου.

Στην Ιταλία, μεταξύ του 1993 και του 1995, άρχισαν να ισχύουν ειδικοί προσωρινοί όροι για τους εργαζόμενους, σε εταιρείες που συνάπτουν συμβάσεις αλληλεγγύης, με στόχο να αποφευχθούν απολύσεις ή να αυξηθούν οι θέσεις εργασίας. Οι εργαζόμενοι μπορούν να λάβουν ως και το 75% του μισθού (το κανονικό βέβαια είναι το 50%) για τις χαμένες ώρες εργασίας, για ένα ανώτατο χρονικό διάστημα 2 ετών (στη Νότια Ιταλία ως 3 έτη).

7.2.7.5 Άδεια μητρότητας

Η πιο συνηθισμένη μορφή άδειας είναι η άδεια μητρότητας. Σε ορισμένα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της Δανίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας, οι εργαζόμενοι και των δύο φύλλων δικαιούνται γονική άδεια.

Στη Δανία, εκτός από την θεσμοθετημένη άδεια 26 εβδομάδων, ένα νέο πρόγραμμα δίνει την δυνατότητα στους εργαζόμενους να συνάψουν συμφωνία με τον εργοδότη τους για την χορήγηση παρατεταμένης άδειας, ως και 52 εβδομάδες.

Η Σουηδία έχει το πιο εκτεταμένο σύστημα γονικής άδειας. Οι εργαζόμενοι λαμβάνουν το 90% του προηγούμενου μισθού τους κατά τον πρώτο μήνα, 80% για τις επόμενες 270 μέρες, και ένα ενιαίο επίδομα για ακόμα 90 ημέρες.

Στην Φινλανδία, οι γυναίκες λαμβάνουν επίδομα μητρότητας για 105 εργάσιμες ημέρες και στη συνέχεια, ο ένας απ' τους δυο γονείς λαμβάνει γονικό επίδομα για 170 ακόμα εργάσιμες ημέρες.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, οι γυναίκες με προϋπηρεσία τουλάχιστον 2 ετών, δικαιούνται άδεια μητρότητας 40 εβδομάδων.

Στη Γερμανία οι εργαζόμενοι έχουν το θεσμοθετημένο δικαίωμα να λαμβάνουν γονική άδεια για ένα μέγιστο διάστημα τριών ετών (παλιότερα ήταν δύο έτη).

Στην Ιρλανδία, το νέο νομοσχέδιο για την προστασία της μητρότητας θα διευκολύνει τις γυναίκες να συνδυάσουν την εργασία με την εκπλήρωση των οικογενειακών τους υποχρεώσεων.

7.2.7.6 Διακοπή σταδιοδρομίας

Εκτός από την άδεια μητρότητας, τη γονική άδεια, στα διάφορα κράτη μέλη της Ε.Ε., ισχύουν και άλλες μορφές προσωρινής απουσίας από την εργασία, συμπεριλαμβανομένης της άδειας κατάρτισης, της επιστημονικής άδειας και της διακοπής σταδιοδρομίας.

Στο Βέλγιο, το 1994, θεσμοθετήθηκε το δικαίωμα των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα να διακόπτουν την σταδιοδρομία τους για ένα έτος ή να εργάζονται προσωρινά με ωράριο μερικής απασχόλησης, ενώ ένα παρόμοιο δικαίωμα ήδη ισχύει στο δημόσιο τομέα.

Στη Δανία, το 1994, καθιερώθηκε ένα πρόγραμμα που παρέχει στους εργαζόμενους το δικαίωμα να λαμβάνουν, εκτός από γονική άδεια, άδεια για κατάρτιση ή επιστημονική άδεια, διάρκειας μέχρι ενός έτους. Κύριος στόχος του προγράμματος αυτού είναι η προώθηση της εθελοντικής εναλλαγής στις θέσεις εργασίας μεταξύ εργαζομένων και ανέργων, παρ' όλο που η αντικατάσταση του εργαζομένου απαιτείται μόνο στην περίπτωση της επιστημονικής άδειας. Οι εργαζόμενοι που λαμβάνουν γονική και επιστημονική άδεια, λαμβάνουν επίσης ένα επίδομα ίσο με το 70% του επιδόματος ανεργίας, ενώ το αντίστοιχο επίδομα που δίνεται για την άδεια κατάρτισης ανέρχεται στο 100%.

Το 1995 εφαρμόστηκε στη Σουηδία ένα ειδικό μέτρο στον τομέα της αγοράς εργασίας, το "Πρόγραμμα προσωρινής αντικατάστασης καταρτιζομένων", που στόχο έχει να βοηθήσει τους εργοδότες να βελτιώσουν το επίπεδο δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού που απασχολούν. Στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού, οι επιχειρήσεις

δικαιούνται μείωση του φόρου επί της μισθοδοσίας, εφόσον προσλάβουν ένα προσωρινό αντικαταστάτη του υπαλλήλου που παρακολουθεί κάποιο πρόγραμμα κατάρτισης.

Στην Φινλανδία, σχεδιάζεται η καθιέρωση ενός συστήματος εναλλαγής στις θέσεις εργασίας, με το οποίο παρέχεται η δυνατότητα σε έναν άνεργο να αντικαταστήσει έναν εργαζόμενο για μια συγκεκριμένη περίοδο.

Αυτά, σε γενικές γραμμές, είναι τα σημαντικότερα προγράμματα που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη της Ε.Ε., μέσω των οποίων ευελπιστούν να καταπολεμήσουν την ανεργία, που τείνει να πάρει δραματικές διαστάσεις.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσα από την μελέτη αυτής της πτυχιακής, διαπιστώνεται η σπουδαιότητα του φαινομένου αυτού που καλείται ανεργία. Από τις παλαιότερες κοινωνίες είχε διαπιστωθεί η ύπαρξη του προβλήματος, τα τελευταία όμως χρόνια (τον τελευταίο αιώνα πιο συγκεκριμένα) άρχισε να γίνεται ολοένα και πιο φανερά έντονο. Οι λόγοι όπως έχουν προαναφερθεί είναι διάφοροι. Η ραγδαία αύξηση του πληθυσμού, η άκριτη και χωρίς προγραμματισμό εισροή και αποδοχή νέων τεχνολογιών, η ανισοκατανομή της εργατικής δύναμης και διάφοροι άλλοι παράγοντες (άλλοι περισσότερο και άλλοι λιγότερο σημαντικοί) συντείνουν ή έστω διαιωνίζουν το πρόβλημα της ανεργίας, κάνοντας την αντιμετώπιση της να φαντάζει δύσκολη.

Στο πλέγμα αυτών των καταστάσεων λοιπόν, και με δεδομένο ότι ένα ποσοστό ανεργίας θα υφίσταται πάντα (λόγω δυσαναλογίας ζήτησης και προσφοράς εργασίας), είναι επιτακτικό να στραφούν οι διάφοροι αρμόδιοι φορείς στην λήψη μέτρων. Μέτρων τέτοιων ώστε να αντιμετωπίζουν τον άνθρωπο όχι σαν έναν από τους χιλιάδες των ανέργων, αλλά σαν μια αυθύπαρκτη προσωπικότητα, μια οντότητα που αναζητάει ένα εργασιακό περιβάλλον για να δουλέψει. Πρέπει λοιπόν τα μέτρα που θα ληφθούν να έχουν σαν κεντρικό γνώμονα τον άνθρωπο και με βάση αυτόν να σχεδιάζονται και να υλοποιούνται οι όποιες προσπάθειες. Δεν είναι τυχαίο, από διάφορες έρευνες που έχουν κατά καιρούς γίνει, ότι η ψυχοσύνθεση των ανέργων και η υγεία τους είναι σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό πιο επιρρεπής σε διάφορα συμπτώματα (κατάθλιψη, τάση για αυτοκτονία) και ασθένειες, απ' ότι των εργαζομένων ατόμων.

Τα μέτρα λοιπόν που θα υλοποιούνται κάθε φορά, θα πρέπει να αντιμετωπίζουν και να λαμβάνουν υπ' όψιν τους και την δημιουργική ικανότητα του ανθρώπου μέσα από την εργασία του. Έτσι ο κάθε εργαζόμενος νιώθει ότι ανήκει κάπου, σε ένα κοινωνικό σύνολο όπου η γνώμη του έχει σημασία. Έτσι αποκτάει και περισσότερη αυτοπεποίθηση σαν προσωπικότητα, αλλά και έχει μεγαλύτερη αποδοτικότητα σαν εργαζόμενος.

Ειδική μέριμνα χρειάζονται οι νέοι άνθρωποι, αφού η ανεργία έχει ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά σ' αυτή την κατηγορία. Το εκπαιδευτικό σύστημα θα πρέπει να είναι έτσι δομημένο ώστε να συνδέει (από κάποιο βαθμό και έπειτα) την εκπαίδευση με τον εργασιακό χώρο. Η μείωση της υπερωριακής απασχόλησης, η αύξηση της μερικής έναντι της πλήρους απασχόλησης, η εξάλειψη της πολυθεσίας, είναι μερικές μόνο από τις λύσεις για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων.

Σε γενικές γραμμές, το πρόβλημα της ανεργίας αντιμετωπίζεται πια σαν ένα από τα πλέον σοβαρότερα κοινωνικά προβλήματα. Οι εκρηκτικές διαστάσεις που έχει πάρει, οι βαθύτερες κοινωνικές και διαπροσωπικές συνέπειες που επιφέρει, έχουν οδηγήσει τους αρμόδιους φορείς της εκάστοτε κοινωνίας στην λεπτομερή διερεύνηση του. Τα διάφορα μέτρα και "ημίμετρα" (ορισμένες φορές δυστυχώς είναι η αλήθεια) που λαμβάνονται κατά καιρούς, έχουν σαν στόχο είτε την απασχόληση των ανέργων είτε την παροχή ορισμένων πραγμάτων για την αντιμετώπιση διαφόρων αναγκών τους.

Το συμπέρασμα πάντως είναι ότι η ανεργία, όντας ενός εκ των πιο σοβαρών

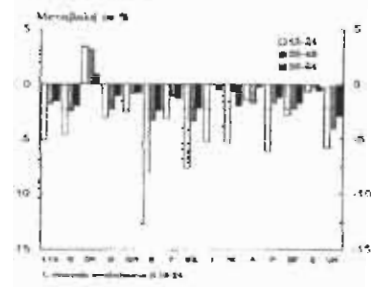

προβλημάτων, χρειάζεται λεπτομερή μελέτη για να αντιμετωπιστεί κατάλληλα. Με τα κατάλληλα μέτρα και τον σωστό συνδυασμό αποφάσεων, τόσο σε επίπεδο κράτους όσο και σε διαπροσωπικό επίπεδο, θα καταστεί δυνατή η αντιμετώπιση του – στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό. Έτσι, θα μπορέσει μια κοινωνία να ευημερήσει σε ένα μεγάλο ποσοστό. Ευημερία η οποία θα προέρχεται και από την αποδοτικότητα της οικονομίας της αλλά και, κυρίως, από την σωστή σωματική και ψυχική διάθεση της προσωπικότητας του κάθε εργαζόμενου ατόμου.

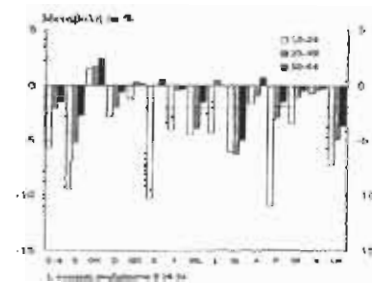
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Μεταβολές στα ποσοστά ανεργίας κατά ομάδα ηλικιών στα κράτη μέλη, 1987-90 και 1990-94

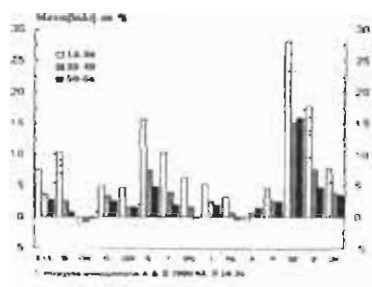
54 Άνδρες, 1987-90

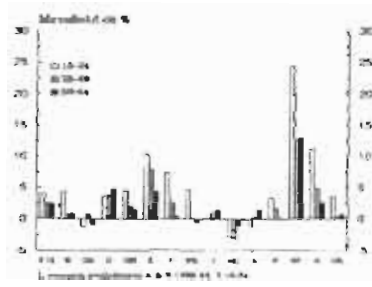
55 Γυναίκες, 1987-90

56 Άνδρες, 1990-94

57 Γυναίκες, 1990-94

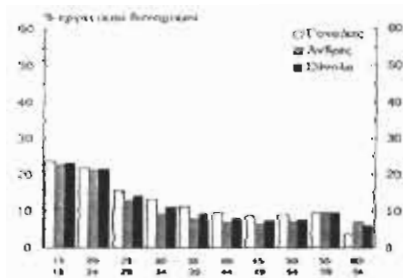

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ Α

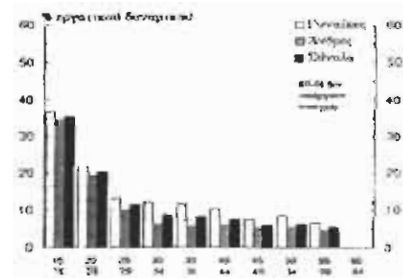
ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ Β

Ποσοστά ανεργίας κατά ομάδα ηλικιών στην Ένωση, 1994

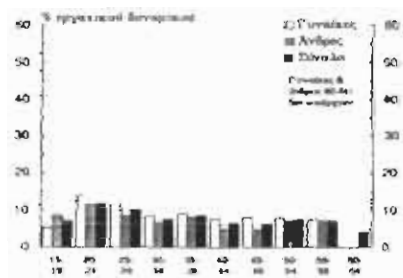
59 Ευρώπη των 12

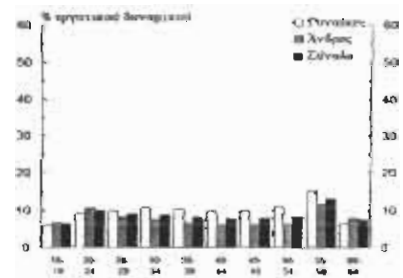
60 Βέλγιο

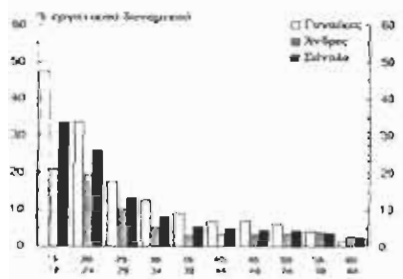
61 Δανία

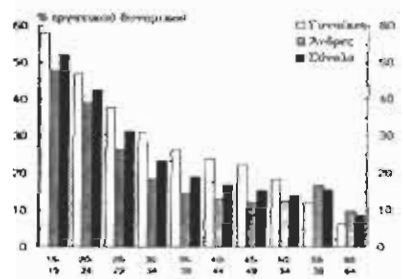
62 Γερμανία

63 Ελλάδα

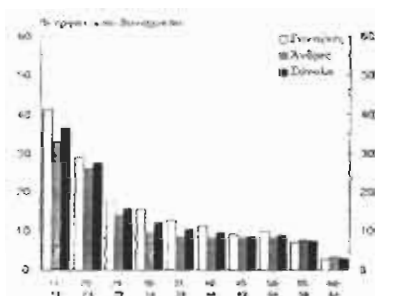
64 Ισπανία

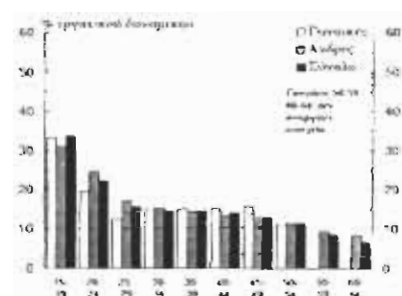
ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ Β

Ποσοστά ανεργίας κατά ομάδα ηλικιών στην Ένωση, 1994

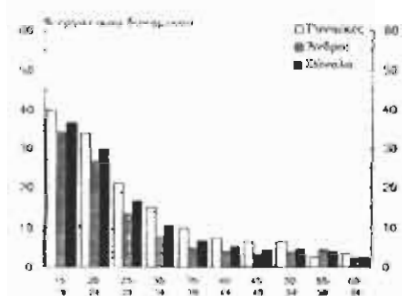
65 Γαλλία

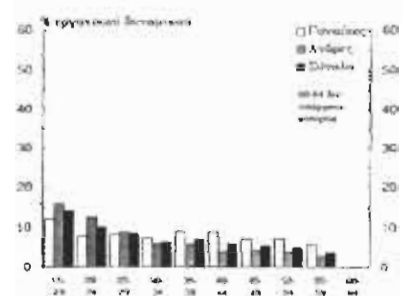
66 Ιρλανδία

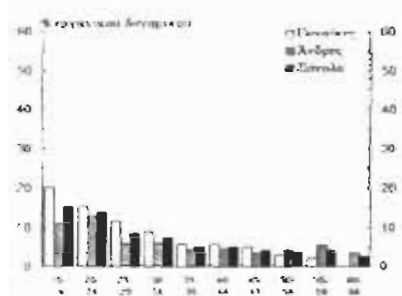
67 Ιταλία

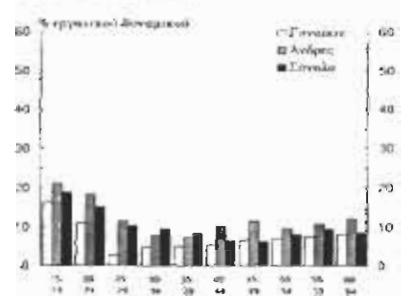
68 Κάτω Χώρες

69 Πορτογαλία

70 Ηνωμένο Βασίλειο

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ Γ

ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΣΥΕ (ΕΡΕΥΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (ΜΑΦΟΡΑ ΕΠΕ) ΠΙΝΑΚΑΣ Γ) ΜΕΛΟΣ α) γυναίκες	
Σημαντική παρατήρηση: σε εκατομμύρια	

260,8

ΑΝΑΡΤΕΣ	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
ΣΥΝΟΛΟ	2371	2409,3	2406,8	2403,2	2419,5	2452,2	2452,2	2470,3
14-17 ΕΤΩΝ	7,1	4,2	3,2	3,2	2,9	2,8	3,1	2,9
18-19 ΕΤΩΝ	83,2	65,7	63,4	57,5	53,6	49,5	46,8	41,0
20-24 ΕΤΩΝ	155,7	180,2	179,7	178,5	182	173,6	172,5	163,4
25-29 ΕΤΩΝ	253,9	259,3	252,6	274,4	281,5	275,7	284,7	
30-44 ΕΤΩΝ	858,4	903,8	899,8	900,4	923,6	932,6	941,6	945,9
45-64 ΕΤΩΝ	920,9	925,9	927,4	927,3	903,1	922,1	920,6	938,5
65+ ΕΤΩΝ	84,9	75,6	74	83,7	79,8	90,2	92,1	93,7

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ Δ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΜΗΚΟΥΣ ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΕΛΤΙΩΝ ΠΡΟΗΘΕΡΩΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΣΥΕ ΔΙΕΥΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΤΗ) ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ σε χιλιάδες	
Σημειώσεις παραρτήσεως 10-10-1996	

260,8

ΑΝΑΡΤΗΣ	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
ΣΥΝΟΛΟ	2371	2409,3	2406,8	2403,2	2419,8	2452,2	2452,2	2470,3
14 ετών	7,1	4,2	4,2	3,2	2,9	2,8	3,1	2,9
15-19 ετών	83,2	65,7	63,4	57,5	53,6	49,5	46,8	41,0
20-24 ετών	155,7	180,2	179,7	178,5	182	173,6	172,5	163,4
25-29 ετών	253,9	259,3	252,6	274,4	281,5	275,7	284,7	
30-44 ετών	858,4	903,8	899,8	900,4	923,6	932,6	941,6	945,9
45-64 ετών	920,9	925,9	927,4	927,3	903,1	922,1	920,6	938,5
65- ετών	84,9	75,6	74	83,7	79,8	90,2	92,1	93,7

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ Ε

<small>ΑΔΥ. ΝΟΜΟΚΛΗΜΕΝΟ "ΕΣΩΤΕΡΟ" ΣΥΜΠΕΡΙΚΛΗΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ</small> <small>ΠΙΠΗ - ΕΘΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΓΡΑΜΜΑΤΙΑΣ, ΕΠΕΞΕΡΙΔΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΣΥΕ</small> <small>(ΕΡΕΥΝΑ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (ΑΙΔΦΟΡΑ Ε.ΠΗ))</small> <small>ΠΙΔΕΝΟΛΟΓΩΜΕΝΟΙ σε χιλιάδες</small>									
Σημειωτική κατάσταση διασμητόν									
ΕΥΝΑΙΚΕΣ	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	
14 ετών	3,7	1,7	0,9	1,2	1,9	0,7	0,2	0,7	
15-19 ετών	50,4	43	38,3	34,7	30,4	29,8	29,3	27,7	
20-24 ετών	112,6	129,7	126,7	122,8	126,5	121,5	117,2	118,1	
25-29 ετών	149,5	160,6	156,3	161,1	183,7	185,9	189,6	182,8	
30-44 ετών	438,8	524,4	498,6	525,6	531,4	554,6	578,2	594,7	
45-64 ετών	424,4	415,3	373,2	400,7	394,2	408,8	421,4	435,7	
65+ ετών	37,9	35,1	31,6	35,2	32,7	36,2	35,6	41,9	

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΤ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΠΗΡ. ΕΘΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΕΥΝΑΣ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΚΑΙ (ΕΡΕΥΝΑ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (ΑΝΑΦΟΡΑ ΕΤΗ)) ΥΠΕΡΥΠΟΥΡΓΕΙΟ								
Σχηματική παρουσίαση στοιχείων								
ΑΝΔΡΕΣ- ΓΥΝΑΙΚΕΣ	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
ΣΥΝΟΛΟ	303,9	280,8	301,1	349,8	398,2	403,8	424,7	446,4
14 ετών	1,2	1	1,8	1,0	1,1	1,0	0,7	0,7
15-19 ετών	47,2	37	38	41,0	36,6	41,5	42,0	49,4
20-24 ετών	81	89,9	93,9	104,2	114,1	112,1	114,2	117,7
25-29 ετών	53,6	51,2	54,3	61,7	74,7	83,7	91,3	95,0
30-44 ετών	77	70	77,9	93,0	107,9	107,5	114,4	124,4
45-64 ετών	43,3	30,7	34,4	47,8	52,8	57,1	60,9	57,7
65+ ετών	0,7	1	0,8	1,1	0,9	0,8	1,2	1,5

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ Ζ

<small>ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - ΔΕΛΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ</small> <small>ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ</small> <small>(ΕΡΕΥΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (ΜΑΦΟΡΑ ΕΠ))</small> <small>ΔΕΛΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ</small>									
Σημειωτική παραστασιση οειδομενων									
ΑΝΑΡΤΣ	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	
ΣΥΝΟΛΟ	141,9	107,1	120,8	137,9	164,5	170,4	176,1	167,1	
14 ετων	0,5	0,8	1,4	0,4	0,5	0,9	0,5	0,5	
15-19 ετων	17,4	10,8	13,6	13,5	14,9	13,1	13,6	16,4	
20-24 ετων	34	32,8	35,6	39,8	45,1	44,5	42,7	41,2	
25-29 ετων	24,5	19,7	23,3	26,6	30,9	36,1	36,4	35,3	
30-44 ετων	37,1	25,4	28,5	30,4	41,2	41,2	47,4	43,0	
45-64 ετων	27,8	17	17,9	26,4	31,2	33,9	35,1	29,9	
65+ ετων	0,5	0,5	0,5	0,8	0,7	0,7	0,5	0,8	

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ Η

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΤΙΚΟ ΤΡΕΦΙΜΟ, ΥΠΕΡΤΡΕΦΙΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΣΥΓ. ΠΡΟΣΑΡΤΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (ΜΑΦΟΡΑ ΕΠΙ) ΔΡΑΣΗ 10.10.10								
Συμμετοχή παραγωγής αλιευτών								
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
ΣΥΝΟΛΟ	162	173,7	180,3	211,9	233,7	233,4	248,6	279,3
04 - 90%	0,6	0,2	0,4	0,6	0,6	0,2	0,3	0,2
15 - 19 ετών	29,8	26,2	24,4	27,5	31,6	28,4	28,4	33,0
20 - 24 ετών	46,9	57	58,3	64,4	69,1	67,6	71,5	76,5
25 - 29 ετών	29	31,5	31	35,1	43,8	47,6	54,9	59,7
30 - 44 ετών	39,9	44,6	49,4	62,5	66,8	66,3	67,0	81,3
45 - 64 ετών	15,5	13,7	16,5	21,4	21,6	23,2	25,8	27,8
65 - ετών	0,2	0,5	0,3	0,3	0,2	0,1	0,7	0,7

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ Θ

ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΝΑΜΕΤΡΗΤΗΣ ΘΑΝΑΤΑΚΩΣ ΚΑΙ ΤΙΘΟΘΩΣΟΝ ΤΩΝ ΑΠΕΛΘΟΥΣΑΝ ΜΕΝΟΥΣ								
ΙΠΠ. Η. ΕΘΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΣΥΕ (ΕΠΕΥΝΑ ΕΡΕΛΓΗΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (ΔΙΑΦΘΥΡΕΤΗ))								
Σχηματική παράσταση δεδομένων								
ΣΥΝΑΜΕΤΡΗ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
14 ετών	0,30	0,16	0,12	0,12	0,13	0,09	0,09	0,09
15-19 ετών	3,72	2,92	2,80	2,50	2,26	2,09	1,99	1,77
20-24 ετών	7,48	8,33	8,44	8,18	8,29	7,70	7,58	7,27
25-29 ετών	11,43	11,15	11,44	11,23	12,31	12,33	12,17	12,07
30-44 ετών	36,15	38,40	38,50	38,70	39,11	39,24	39,75	39,79
45-64 ετών	37,49	36,07	35,81	36,04	34,87	35,12	35,10	35,49
65+ ετών	3,42	2,98	2,91	3,23	3,02	3,33	3,34	3,50

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ Ι

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ (ΠΙΠ) - ΕΘΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΣΥΕ (ΕΡΕΥΝΑ ΕΠΙΔΙΟΡΘΩΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΤΙΩ))								
Σχηματική παράσταση διδόμενων								
ΑΝΑΡΤΣ	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
14 ετών	0,30	0,17	0,13	0,13	0,12	0,11	0,13	0,12
15-19 ετών	3,51	2,73	2,63	2,39	2,22	2,02	1,91	1,66
20-24 ετών	6,57	7,48	7,47	7,43	7,52	7,08	7,03	6,62
25-29 ετών	11,00	10,54	10,77	10,51	11,34	11,48	11,24	11,52
30-44 ετών	36,20	37,51	37,39	37,47	38,17	38,03	38,40	38,29
45-64 ετών	38,84	38,43	38,53	38,59	37,33	37,60	37,54	37,99
65+ ετών	3,58	3,14	3,07	3,48	3,30	3,68	3,76	3,79

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΑ

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΔΕΛΤΙΩΝ ΟΡΘΟΝ ΟΡΘΩΝ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ								
ΠΙΝΑΚΑΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΣΥΕ (ΕΡΕΥΝΑ ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΤΩ))								
<i>Σχηματική παρουσίαση δεδομένων</i>								
ΕΥΣΑΙΡΕΣ	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
14 ετών	0,30	0,13	0,07	0,09	0,15	0,05	0,01	0,05
15-19 ετών	4,14	3,28	3,12	2,71	2,34	2,23	2,14	1,97
20-24 ετών	9,25	9,90	10,34	9,58	9,73	9,08	8,54	8,42
25-29 ετών	12,28	12,26	12,75	12,57	14,12	13,90	13,82	13,04
30-44 ετών	36,94	40,04	40,68	41,02	40,85	41,47	42,16	42,43
45-64 ετών	34,86	31,71	30,45	31,27	30,31	30,57	30,72	31,09
65+ ετών	3,11	2,68	2,58	2,75	2,51	2,71	2,60	2,99

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΒ⁽¹⁾

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΔΡΩΝ, ΑΝΑΡΧΑΡΩΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΗΓΗ: ΕΘΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΣΛΕ (ΕΡΕΥΝΑ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΤΗ))								
Σχηματική παράσταση δεδομένων								
ΑΝΔΡΕΣ- ΓΥΝΑΙΚΕΣ	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
14 ετών	9,92	14,71	30,00	18,18	18,64	22,22	17,50	15,66
15-19 ετών	26,11	25,39	27,20	30,78	35,68	34,35	35,56	41,83
20-24 ετών	23,19	22,49	23,46	25,70	27,00	27,54	28,27	29,48
25-29 ετών	11,55	10,99	11,56	12,98	14,02	15,19	16,41	16,89
30-44 ετών	5,60	4,67	5,28	6,12	6,90	6,74	7,00	7,47
45-64 ετών	3,12	2,24	2,58	3,47	3,91	4,11	4,34	4,03
65+ ετών	0,57	0,89	0,75	0,92	0,79	0,63	0,93	1,11

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΒ(2)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ - ΑΝΤΙΡΕΣΤΗ ΣΥΝΑΠΤΗΡΙΑΚΗ ΕΝΩΣΗ								
ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΕΥΝΑΣΤΑΣ. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΣΥΕ (ΕΡΕΥΝΑ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΤΕ))								
Σχηματική παράσταση δεδομένων								
ΑΝΔΡΕΣ - ΓΥΝΑΙΚΕΣ	1990/85	1990/90	1991/90	1992/91	1993/92	1994/93	1995/94	1996/95
14 ετών	8,20	1,06	104,00	-39,39	2,54	19,19	-21,25	-10,50
15-19 ετών	-0,55	8,67	7,11	13,16	15,92	-3,72	3,52	17,61
20-24 ετών	-0,61	4,62	4,32	9,55	5,07	1,99	2,68	4,27
25-29 ετών	-0,99	7,41	5,11	12,31	8,05	8,31	8,02	2,93
30-44 ετών	-3,57	8,13	12,93	16,04	12,76	-2,36	3,85	6,71
45-64 ετών	-6,42	10,31	15,16	34,83	12,55	5,21	5,51	-7,12
65+ ετών	9,55	3,73	-15,94	21,92	-13,42	-20,69	47,91	19,72

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΓ (1)

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΣΤΑΣΗ ΣΥΝΑΓΕΛΩΤΙΚΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ ΠΗΓΗ: ΓΕΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΓΡΑΣΙΑΣ, ΕΛΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΣΥΕ ΠΕΡΑΝΑ ΓΡΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΤΗ)								
Σχηματική παράσταση δεδομένων								
ΑΝΑΡΕΣ	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
14 ετών	6,58	16,00	30,43	11,11	14,71	24,32	13,89	14,20
15-19 ετών	17,30	14,12	17,66	19,01	21,75	20,93	22,52	28,51
20-24 ετών	17,92	15,40	16,54	18,23	19,86	20,40	19,84	20,14
25-29 ετών	8,59	7,20	8,24	9,53	10,12	11,37	11,66	11,02
30-44 ετών	4,14	2,73	3,07	3,27	4,27	4,23	4,79	4,35
45-64 ετών	2,93	1,80	1,89	2,77	3,54	3,55	3,67	3,09
65+ ετών	0,59	0,66	0,67	0,95	0,87	0,77	0,54	0,88

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΓ(2)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΙΑ ΗΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΙΙΙΙ. Η ΕΘΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΣΥΕ (ΣΡΕΥΝΑ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (ΔΙΔΦΟΡΑ ΕΤΗΣ))								
Σχηματική παρασταση δεδομένων								
ΑΝΔΡΕΣ	1990/85	1991/86	1991/90	1992/91	1993/92	1994/93	1995/94	1996/95
14 ετών	19,45	-1,97	90,22	-63,49	32,35	65,41	-42,90	2,25
15-19 ετών	3,98	12,43	25,11	7,65	14,40	-3,79	7,60	26,61
20-24 ετών	-2,99	4,58	7,38	10,26	8,93	2,74	-2,75	1,50
25-29 ετών	-3,46	7,36	14,51	15,55	6,23	12,30	2,61	-5,47
30-44 ετών	-7,98	8,06	12,31	6,38	30,75	-0,92	13,28	-9,18
45-64 ετών	-9,26	9,37	5,03	46,19	20,64	6,19	3,57	-15,97
65+ ετών	2,33	5,07	2,15	41,07	-8,15	-11,44	-29,88	63,73

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΔ(1)

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΗΣ Η. ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΣΥΕ (ΓΡΕΥΝΑ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΤΗ))									
Σχεματική παρουσία ο: δοθέντων									
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	
14 ετών	13,95	10,53	30,77	33,33	24,00	22,22	60,00	20,91	
15-19 ετών	37,16	37,86	38,92	44,21	50,97	48,80	49,22	54,42	
20-24 ετών	29,40	30,53	31,51	34,40	35,33	35,75	37,89	39,30	
25-29 ετών	16,25	16,40	16,55	17,89	19,25	20,39	22,45	24,62	
30-44 ετών	8,34	7,84	9,01	10,63	11,17	10,68	10,38	12,03	
45-64 ετών	3,52	3,19	4,23	5,07	5,19	5,37	5,77	6,01	
65+ ετών	0,52	1,40	0,94	0,85	0,61	0,28	1,93	1,62	

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΔ(2)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - ΓΕΝΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΥΤΟΡΡΕΙΑΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΣΥΕ (ΕΡΕΥΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΤΗ))								
Σχηματική παρουσίαση δεδομένων								
ΕΥΝΑΙΚΟΣ	1990/85	1996/90	1991/90	1992/91	1993/92	1994/93	1995/94	1996/95
14 ετών	-5,48	12,11	192,31	8,33	-28,00	-7,41	170,00	-65,16
15-19 ετών	0,38	6,23	2,78	13,61	15,28	-4,26	0,87	10,57
20-24 ετών	0,75	4,30	3,22	9,16	2,69	1,19	5,99	3,73
25-29 ετών	0,19	7,01	0,93	8,09	7,62	5,88	10,15	9,65
30-44 ετών	-1,22	7,40	15,01	17,89	5,08	-4,38	-2,75	15,86
45-64 ετών	-4,95	11,10	32,58	19,74	2,46	3,38	7,43	4,12
65+ ετών	21,75	2,45	-33,04	-10,14	-28,06	-54,68	600,00	-15,80

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΕ

Ανεργία κατά ηλικία και φύλο						
<i>Αριθμός ανέργων (σε χιλιάδες)</i>						
	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Όλες οι ηλικίες	281,1	301,1	349,8	398,2	403,781	427,719
Ανδρες	107,4	120,8	137,9	164,5	170,408	178,091
Γυναίκες	173,7	180,3	211,9	233,7	233,373	248,629
Ανδρες						
14 ετών	0,8	1,3	0,4	0,5	0,67	4,54
15-19 ετών	10,8	13,5	13,5	14,9	13,118	13,587
20-24 ετών	32,9	35,6	39,8	45,1	44,542	47,602
25-29 ετών	19,8	23,3	26,6	30,9	30,074	30,386
30-44 ετών	25,4	28,5	30,4	41,2	41,203	47,351
45-64 ετών	17,1	17,9	26,4	31,2	33,912	35,116
65 ετών και άνω	0,3	0,5	0,8	0,7	0,91	
Γυναίκες						
14 ετών	0,2	0,4	0,6	0,6	1,79	2,81
15-19 ετών	26,2	24,4	27,5	31,6	28,387	28,382
20-24 ετών	57,1	58,3	64,4	69,1	67,593	71,514
25-29 ετών	31,5	30,1	35,1	43,8	47,643	54,936
30-44 ετών	44,5	49,4	62,5	66,0	66,254	67,022
45-64 ετών	13,6	16,5	21,4	21,8	23,214	25,806
65 ετών και άνω	0,5	0,3	0,3	0,2	1,03	0,84

Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΣΤ

«Νέοι» Άνεργοι κατα ομάδες ηλικιών, φύλο & επίπεδο εκπαίδευσης, 1995 (σε χιλιάδες)								
	Σύνολο	14 ετών	15-19 ετών	20-24 ετών	25-29 ετών	30-44 ετών	45-64 ετών	65+ ετών
Σύνολο	194.329	737	36.531	63.218	45.262	24.414	4.093	75
Διδακτορικό ή Μεταπτυχιακός τίτλος	434	-	-	-	224	210	-	-
Πτυχίο Ανωτάτων Σχολών	28.462	-	-	7.957	14.856	5.514	135	-
Φοίτηση σε ΑΕΙ (τουλ. 1 χρόνο) αλλά δεν πήρε πτυχίο	150	-	-	-	-	150	-	-
Πτυχίο Αν. Τεχν. Επαγγ. Εκπαίδευσης	23.691	-	1.096	12.684	8.080	1.607	224	-
Απολυτήριο Μέσης Εκπαίδευσης	96.072	-	20.665	50.308	16.039	8.327	733	-
Απολυτήριο 3 ταξ. Μέσης Εκπαίδευσης	22.084	-	8.836	7.644	3.470	1.765	368	-
Απολυτήριο Δημοτικού	21.744	694	5.266	4.259	2.436	6.664	2.424	-
Μερικές Τάξεις Δημοτικού	744	-	405	75	117	-	73	75
Δεν πήγε καθόλου σχολείο	949	43	264	291	38	178	135	-
Πηγή: ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού								

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΖ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	Ε.Π.	Λιπάκια		20-19 σταθ		15-20 σταθ		30-44 σταθ		45-64 σταθ		75+ σταθ	
		Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ	Α	Θ
ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΡΑ	1995	129	522			8	194	22	180	91	122	21	21
	1996	135	574			5	175	11	203	90	118	40	11
	1997	724	865			81	207	10	23	17	112	15	12
	1998	749	572			80	227	11	215	113	14	57	22
	1999	310	107			65	238	111	210	90	170	19	11
ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ	1995	827	1213	118	272	119	457	112	319	64	280	77	11
	1996	800	1272	17	213	34	417	163	320	177	263	9	12
	1997	903	1315	95	54	127	464	253	262	199	224	8	11
	1998	86	1273	119	282	294	459	179	278	142	380	70	11
	1999	922	1314	11	122	125	493	184	212	188	150	11	11
ΠΡΟΒΛΕΨΗΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ 1999-2000	1999	320	572	11	51	50	40	13	53	157	200	251	151
	2000	500	550	11	75	11	48	60	81	139	163	112	14
	2001	550	500	15	15	15	15	12	12	157	245	224	180
	2002	150	514	11	11	11	11	11	11	11	204	193	180
	2003	402	112	11	11	11	11	11	11	11	262	111	110

ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΗ

ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ 1993-1997

Κατηγορία	1997		1996		1995		1994		1993	
	Συνολο	15-24 ετών	Συνολο	15-24 ετών	Συνολο	15-24 ετών	Συνολο	15-24 ετών	Συνολο	15-24 ετών
Πληθυσμός Εργασιμής Ηλικίας (15 - 64 ετών)	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ποσοστό συμμετοχής Ε.Δ	53,2%	36,1%	63,5%	37,6%	62,7%	37,6%	61,9%	37,7%	61,2%	36,6%
Ποσοστό Απασχόλησης	56,7%	24,8%	57,0%	25,4%	56,4%	26,0%	56,0%	26,7%	55,3%	27,9%
Ποσοστό Ανέργιας	10,3%	32,2%	10,3%	32,3%	10,0%	29,9%	9,6%	29,1%	9,7%	29,1%
Ανεργία νέων (% του συνόλου)	49,6%	79,1%	51,2%	80,4%	45,8%	79,7%	47,4%	76,6%	49,4%	77,8%
Μικροαπόδημα ανεργία (% του συνόλου)	57,1%	63,7%	58,3%	54,4%	52,4%	50,2%	52,1%	48,7%	50,1%	47,6%

Κατηγορία	1997		1996		1995		1994		1993	
	Συνολο	15-24 ετών	Συνολο	15-24 ετών	Συνολο	15-24 ετών	Συνολο	15-24 ετών	Συνολο	15-24 ετών
Πληθυσμός Εργασιμής Ηλικίας (15 - 64 ετών)	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ποσοστό συμμετοχής Ε.Δ	80,1%	39,0%	80,7%	40,3%	85,8%	41,8%	80,3%	42,2%	79,3%	43,2%
Ποσοστό Απασχόλησης	74,8%	30,1%	75,6%	31,6%	75,2%	33,3%	76,0%	32,6%	74,3%	34,4%
Ποσοστό Ανέργιας	6,5%	22,8%	6,3%	22,0%	6,7%	20,4%	6,5%	20,8%	6,4%	20,3%
Ανεργία νέων (% του συνόλου)	41,4%	75,6%	42,2%	77,1%	39,2%	74,0%	38,5%	75,3%	40,7%	74,1%
Μικροαπόδημα ανεργία (% του συνόλου)	47,6%	42,3%	49,2%	44,6%	43,0%	38,6%	42,6%	37,6%	40,8%	37,6%

Κατηγορία	1997		1996		1995		1994		1993	
	Συνολο	15-24 ετών	Συνολο	15-24 ετών	Συνολο	15-24 ετών	Συνολο	15-24 ετών	Συνολο	15-24 ετών
Πληθυσμός Εργασιμής Ηλικίας (15 - 64 ετών)	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Ποσοστό συμμετοχής Ε.Δ	47,7%	23,6%	47,7%	35,1%	45,1%	34,1%	44,0%	23,6%	44,2%	24,7%
Ποσοστό Απασχόλησης	40,1%	19,4%	39,8%	20,0%	39,1%	20,3%	38,2%	20,0%	37,4%	21,1%
Ποσοστό Ανέργιας	15,9%	42,2%	16,6%	42,0%	15,2%	40,6%	14,8%	38,8%	15,2%	39,1%
Ανεργία νέων (% του συνόλου)	54,9%	81,1%	56,7%	82,1%	52,8%	78,2%	54,0%	77,6%	56,9%	80,0%
Μικροαπόδημα ανεργία (% του συνόλου)	63,2%	60,2%	63,6%	59,6%	59,1%	56,8%	59,0%	55,4%	56,6%	53,3%

Πηγή: ΕΣΥΕ, Γενικός Εργατικός Δυναμικό 1993, 94, 95, 96, 97, 98

Βασικοί δείκτες απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε15)

Σύνολο	Εξ. των νέων ομοσπονδών κρατιδίων της Γερμανίας				Συμπ. των νέων ομοσπονδών κρατιδίων της Γερμανίας			
	1975	1985	1990	1991	1991	1992	1993	1994
Σύνολο πληθυσμού (000)	372683	342143	348351	350347	366256	369020	369688	371104
Πληθυσμός εργαζόμενης ηλικίας (15-64) (000)	211551	226639	234062	236418	246967	247055	248156	249344
Σύνολο απασχολούμενων (000)	131704	134882	144601	146943	152264	150236	148989	146241
Ετήσια μεταβολή στην απασχόληση (%)*		0,2	1,4	0,2	na	1,3	-2,2	-0,5
Ποσοστό απασχόλησης (% πληθυσμού εργαζόμενης ηλικίας)	62,3	58,9	61,8	61,8	61,9	60,8	59,2	58,7
Απασχολούμενοι (% συνόλου των απασχολούμενων)	17,7	16,4	15,4	15,3	14,8	15,1	15,1	15,1
Εργαζόμενοι με μισθωτή απασχόληση (% συνόλου των απασχολούμενων)	na	12,5	13,5	13,8	13,5	14,2	14,8	15,3
Εργαζόμενοι με συμβατικές εργασίες χρόνου (%)	na	9,1	10,3	10,3	na	10,6	10,6	11,0
Απασχολούμενοι στη γεωργία (%)	11,2	8,4	6,7	6,3	6,3	5,9	5,6	5,3
Απασχολούμενοι στη βιομηχανία (%)	39,5	34,2	33,1	33,8	32,8	32,3	31,7	30,6
Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες (%)	49,3	57,4	60,2	60,9	60,9	61,8	62,7	63,9
Ποσοστό ανεργίας (% πληθυσμού εργαζόμενης ηλικίας)	64,6	66,3	66,8	66,9	67,1	67,0	66,4	66,4
Σύνολο ανεργίας (000)	30568	14714,4	11833,0	12575,3	13497,7	13281,2	17706,2	18461,3
Ποσοστό ανεργίας (%)	3,6	9,8	7,6	8,0	8,2	9,2	10,7	11,1
Ποσοστό ανεργίας των νέων (%)	na	21,8	15,4	16,4	15,9	17,7	20,8	21,2
Μικρομεσαία ανεργία (% του συνόλου)	na	30,1	47,4	44,4	na	40,4	42,9	47,0
Ανδρες								
Σύνολο πληθυσμού (000)	181822	166331	168691	170790	178393	179403	180340	181122
Πληθυσμός εργαζόμενης ηλικίας (15-64) (000)	104609	114600	117350	118181	124334	124112	124784	125430
Σύνολο απασχολούμενων (000)	54645	53265	67048	66820	69696	68994	66506	65799
Ετήσια μεταβολή στην απασχόληση (%)*		-0,2	9,9	-0,3	na	-1,0	-2,9	-0,8
Ποσοστό απασχόλησης (% πληθυσμού εργαζόμενης ηλικίας)	50,9	43,0	54,2	53,5	53,5	51,7	49,3	48,4
Απασχολούμενοι (% συνόλου των απασχολούμενων)	na	19,0	19,2	19,0	18,4	18,8	18,8	18,9
Εργαζόμενοι με μισθωτή απασχόληση (% συνόλου των απασχολούμενων)	na	3,3	3,8	4,1	4,9	4,2	4,5	4,8
Εργαζόμενοι με συμβατικές εργασίες χρόνου (%)	na	7,6	9,3	9,1	na	9,9	9,6	10,1
Απασχολούμενοι στη γεωργία (%)	na	8,7	7,1	6,8	6,8	6,4	6,2	6,1
Απασχολούμενοι στη βιομηχανία (%)	na	42,6	42,0	41,8	41,8	41,5	41,1	40,1
Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες (%)	na	48,7	50,9	51,4	51,4	52,1	52,7	53,8
Ποσοστό ανεργίας (% πληθυσμού εργαζόμενης ηλικίας)	52,5	56,0	49,1	49,8	49,8	49,0	49,8	49,0
Σύνολο ανεργίας (000)	3038,0	7969,4	5685,7	6316,7	6683,8	7791,5	9294,9	9676,5
Ποσοστό ανεργίας (%)	3,5	8,7	6,1	6,8	6,9	6,1	9,7	10,0
Ποσοστό ανεργίας των νέων (%)	na	30,5	13,7	15,2	14,8	16,9	20,3	20,5
Μικρομεσαία ανεργία (% του συνόλου)	na	30,1	46,1	42,0	na	39,3	40,7	45,5
Γυναίκες								
Σύνολο πληθυσμού (000)	170863	175812	178660	179557	187862	189617	189346	189922
Πληθυσμός εργαζόμενης ηλικίας (15-64) (000)	106941	114838	116712	117237	122633	122943	123372	123814
Σύνολο απασχολούμενων (000)	47059	51416	57514	58093	61865	61242	60464	60444
Ετήσια μεταβολή στην απασχόληση (%)		8,9	2,3	1,0	**	-0,5	1,3	0,0
Ποσοστό απασχόλησης (% πληθυσμού εργαζόμενης ηλικίας)	44,0	44,9	49,3	4,6	50,2	49,8	49,0	48,8
Απασχολούμενοι (% συνόλου των απασχολούμενων)	na	9,5	9,8	9,9	9,5	9,7	9,7	9,5
Εργαζόμενοι με μισθωτή απασχόληση (% συνόλου των απασχολούμενων)	na	27,2	29,0	29,3	27,5	28,7	29,7	30,3
Εργαζόμενοι με συμβατικές εργασίες χρόνου (%)	na	9,7	11,8	11,8	na	12,1	11,6	12,1
Απασχολούμενοι στη γεωργία (%)	na	7,8	5,9	5,6	5,6	5,1	4,8	4,6
Απασχολούμενοι στη βιομηχανία (%)	na	20,7	19,7	19,2	19,2	18,8	18,0	17,1
Απασχολούμενοι στις υπηρεσίες (%)	na	71,5	74,4	75,2	75,2	76,1	77,3	78,2
Ποσοστό ανεργίας (% πληθυσμού εργαζόμενης ηλικίας)	45,9	50,7	54,5	54,9	55,8	55,9	55,8	54,0
Σύνολο ανεργίας (000)	2018,6	6744,8	6147,3	6259,9	6811,3	7439,7	8411,3	8684,8
Ποσοστό ανεργίας (%)	4,1	11,6	9,7	9,7	10,0	10,8	12,1	12,8
Ποσοστό ανεργίας των νέων (%)	na	23,3	17,3	17,7	17,2	18,6	21,3	21,9
Μικρομεσαία ανεργία (% του συνόλου)	na	50,1	48,8	46,8	na	41,4	45,3	48,6

Πηγή: Τα στοιχεία για πληθυσμό και εργασία από τη Διεύθυνση Στατιστικής. Το σύνολο των απασχολούμενων προέρχεται από τους εθνικούς λογαριασμούς για τους τρεις τομείς από την Γαλλία, τις Κάτω Χώρες και την Ιταλία, για τα έτη από το 1983 όπου δημοσιεύονται στοιχεία από την Κοινωνική Έρευνα Εργασίας στην Ευρώπη (ΕΕΕ). Τα στοιχεία σχετικά με την απασχόληση προέρχουν από την ΔΕΔ. Το σύνολο των ανεργών και των μικρομεσαίων ανεργών είναι συμπληρωματικά στοιχεία της Διεύθυνσης. Τα στοιχεία των μικρομεσαίων ανεργών προέρχουν από την ΔΕΔ. Τα στοιχεία σχετικά με τη διαμόρφωση απασχόλησης και την ανεργία το 1975 βασίζονται σε στοιχεία του ΟΟΣΑ.

* Μεταβολή ετήσια από το προηγούμενο έτος. ** Μεταβολή ετήσια από το 1991. Τα στοιχεία για τους μικρομεσαίους ανεργούς δεν περιλαμβάνονται στην έκθεση για τη Διεύθυνση.

Βασικοί δείκτες απασχόλησης στο Βέλγιο

Συνολο	1975	1985	1990	1991	1992	1993	1994
Συνολο πληθυσμου (000)	9785,0	9868,1	9867,4	10094,3	10945,2	10094,3	10116,9
Πληθυσμος εργασιμης ηλικιας (15-64) (000)	6270,0	6648,7	6673,8	6625,9	6981,9	6893,3	6703,7
Συνολο απασχολουμενων (000)	3683,0	3561,0	3794,0	3770,8	3783,0	3701,0	3674,0
Ετήσια μεταβολη στην απασχοληση (%)*		-0,3	3,1	0,2	-0,5	-1,4	-0,7
Ποσοστό απασχολησης (% πληθυσμου εργασιμης ηλικιας)	58,4	53,6	56,4	56,5	54,2	53,3	54,8
Αναπασχολωμενοι (% συνολου των απασχολουμενων)	13,2	15,9	16,1	14,9	15,1	15,4	15,3
Εργαζομενοι με μισθωτη απασχοληση (% συνολου των απασχολουμενων)	na	6,6	15,9	11,8	12,4	12,8	12,8
Εργαζομενοι με ανεπιθωτες ομοιωνου χρονου (%)	na	6,9	5,3	5,1	4,9	5,1	5,1
Απασχολωμενοι στη γεωργια (%)	3,8	3,6	3,3	2,7	2,9	2,6	2,9
Απασχολωμενοι στη βιομηχανια (%)	39,6	31,9	33,7	30,5	30,9	29,4	28,9
Απασχολωμενοι στις υπηρεσιες (%)	36,3	64,5	56,0	66,8	66,2	67,9	68,2
Ηλικιατα ομαδες οχθης (% πληθυσμου εργασιμης ηλικιας)	69,6	59,7	60,3	60,4	60,6	60,8	61,0
Συνολο ανεργων (000)	1366,0	495,4	260,7	265,0	295,4	365,5	418,6
Ποσοστο ανεργιας (%)	3,8	10,3	4,7	6,6	7,3	6,3	10,1
Ποσοστο ανεργιας των οχθων (%)	na	23,0	13,3	14,9	16,2	21,8	24,1
Μικροεργασια ανεργων (% του συνολου)	na	68,2	66,0	60,5	59,1	52,9	56,2
Ανδρες							
Συνολο πληθυσμου (000)	4794	4812	4870	4890	4911	4922	4949
Πληθυσμος εργασιμης ηλικιας (15-64) (000)	3140	3334	3368	3360	3368	3372	3379
Συνολο απασχολουμενων (000)	2410	2312	2354	2322	2276	2282	2269
Ετήσια μεταβολη στην απασχοληση (%)*		-4,1	0,4	-1,1	-2,0	-2,4	-0,6
Ποσοστό απασχολησης (% πληθυσμου εργασιμης ηλικιας)	76,8	69,3	70,1	69,1	67,6	68,9	65,4
Αναπασχολωμενοι (% συνολου των απασχολουμενων)	15,2	18,6	19,2	17,8	18,1	18,7	18,7
Εργαζομενοι με μισθωτη απασχοληση (% συνολου των απασχολουμενων)	na	1,5	3,9	2,0	2,1	2,3	2,5
Εργαζομενοι με ανεπιθωτες ομοιωνου χρονου (%)	na	4,7	3,3	3,0	3,1	3,1	3,3
Απασχολωμενοι στη γεωργια (%)	4,3	3,9	3,9	3,0	3,2	3,1	3,4
Απασχολωμενοι στη βιομηχανια (%)	47,9	40,1	39,6	40,3	40,8	39,7	39,6
Απασχολωμενοι στις υπηρεσιες (%)	47,6	56,0	56,6	56,7	56,1	57,3	58,0
Ηλικιατα ομαδες οχθης (% πληθυσμου εργασιμης ηλικιας)	79,8	74,1	73,0	72,2	71,4	70,8	71,1
Συνολο ανεργων (000)	65,6	157,4	97,8	104,0	126,6	166,4	188,3
Ποσοστο ανεργιας (%)	2,6	6,5	4,1	4,2	5,3	6,3	8,0
Ποσοστο ανεργιας των οχθων (%)	na	18,9	11,9	11,9	14,3	20,3	25,6
Μικροεργασια ανεργων (% του συνολου)	na	82,9	62,9	56,8	56,3	45,3	33,2
Γυναίκες							
Συνολο πληθυσμου (000)	4991,0	5046,4	5097,0	5113,9	5133,8	5172,6	5168,2
Πληθυσμος εργασιμης ηλικιας (15-64) (000)	3130,0	3312,2	3313,7	3314,3	3316,3	3321,7	3325,2
Συνολο απασχολουμενων (000)	1235,0	1288,7	1409,9	1448,0	1467,4	1478,8	1488,3
Ετήσια μεταβολη στην απασχοληση (%)*		0,0	2,5	2,7	2,9	0,1	-0,9
Ποσοστό απασχολησης (% πληθυσμου εργασιμης ηλικιας)	40,0	37,7	42,3	43,7	44,5	44,5	44,7
Αναπασχολωμενοι (% συνολου των απασχολουμενων)	9,7	10,9	10,8	10,2	10,6	10,3	10,2
Εργαζομενοι με μισθωτη απασχοληση (% συνολου των απασχολουμενων)	na	21,1	25,8	37,4	38,1	38,5	38,3
Εργαζομενοι με ανεπιθωτες ομοιωνου χρονου (%)	na	10,9	8,6	8,3	7,6	7,6	7,5
Απασχολωμενοι στη γεωργια (%)	2,5	3,1	2,3	2,4	2,5	2,9	2,1
Απασχολωμενοι στη βιομηχανια (%)	23,7	16,7	13,9	14,8	15,8	14,1	14,4
Απασχολωμενοι στις υπηρεσιες (%)	73,8	80,2	81,8	82,9	81,9	82,9	83,7
Ηλικιατα ομαδες οχθης (% πληθυσμου εργασιμης ηλικιας)	42,3	45,3	47,4	48,5	49,8	50,5	50,8
Συνολο ανεργων (000)	71,0	247,9	162,0	155,1	168,8	199,1	221,3
Ποσοστο ανεργιας (%)	5,1	16,7	10,5	10,0	10,2	11,8	11,9
Ποσοστο ανεργιας των οχθων (%)	na	29,4	19,9	18,0	18,2	23,0	25,8
Μικροεργασια ανεργων (% του συνολου)	na	71,8	67,9	62,9	61,0	59,1	62,7

Πηγη: Τα στοιχεία για απασχοληση και ανεπιθωτες ομοιωνου χρονου στη Βελγικη, Δελφινιωτικη Στατιστικη. Το σύνολο των απασχολημενων προέρχεται από τους «σύνολοι καταγραφών». Τα στοιχεία για την ανεργια με την απασχοληση προέρχονται από την Κοινωνικη Ερευνα Εργαζομενων Ομοιωνου Χρονου (ΚΕΕ). Τα στοιχεία των ανεργων και των οχθων των ανεπιθωτων ομοιωνου χρονου στη Βελγικη, το ποσοστό των μικροεργασια ανεργων προέρχεται από την ΚΕΕ.

Τα στοιχεία σχετικά με τη δαση της απασχολησης και την ανεργια το 1972 βασίζονται σε στοιχεία του ΟΟΣΑ.

* Μια ετήσια μεταβολη τιμης το ετησιοεργασια προσημασιωμενη.

Βασικοί δείκτες απασχόλησης στη Δανία

Συνολο	1975	1985	1990	1991	1992	1993	1994
Συνολο πληθυσμου (000)	5060,9	5113,7	5140,3	5151,3	5171,4	5188,5	5204,7
Πληθυσμος εργασιμης ηλικιας (15 ετα-100)	3339,9	3399,3	3462,6	3477,0	3489,0	3496,5	3512,9
Συνολο απασχολημενων (000)	2352,0	2532,0	2564,0	2520,0	2516,0	2496,0	2496,0
Ετησια μεταβολη στην απασχοληση (%)*		0,8	0,3	1,5	-0,4	-0,7	0,1
Ποσοστο απασχολημεν (% πληθυσμου εργασιμης ηλικιας)	72,0	74,5	74,0	72,6	72,1	71,4	71,1
Απασχολημενοι μετε-17 χρονων και απασχολημενοι <17	13,9	9,9	9,1	9,0	8,8	9,0	8,1
Ετησια μεταβολη στην απασχοληση (% συνολου των απασχολημενων)	na	24,3	23,3	23,1	22,3	23,3	21,2
Ετησια μεταβολη σε αμειβομενα εργασιμια χρονια (%)	na	12,3	10,8	11,9	11,0	10,7	11,9
Απασχολημενοι στην επαγγελματι	0,8	6,7	5,6	6,7	5,3	5,1	6,0
Απασχολημενοι στην βιομηχανια (%)	31,5	27,9	27,4	27,6	27,7	26,1	26,6
Απασχολημενοι στις υπηρεσιες (%)	68,7	65,4	67,0	66,7	67,7	68,8	68,5
Ποσοστο ανεργων μετε-17 ετησων και εργασιμης ηλικιας	24,9	20,2	10,4	7,6	7,7	10,0	79,5
Συνολο ανεργων (000)	92,5	194,6	200,6	242,3	264,7	302,3	296,0
Ποσοστο ανεργων (%)	3,9	7,1	7,1	8,4	5,2	10,5	10,3
Ποσοστο ανεργων ηλικων <17	na	11,3	11,3	11,6	12,7	14,3	13,4
Μεταβολη στην ανεργια (% του συνολου)	na	30,7	27,7	21,5	29,6	25,9	32,0
Ανδρες							
Συνολο πληθυσμου (000)	2506	2519	2523	2540	2559	2559	2568
Πληθυσμος εργασιμης ηλικιας (15 ετα-100)	1629	1716	1764	1762	1768	1776	1781
Συνολο απασχολημενων (000)	1346	1396	1387	1361	1359	1333	1334
Ετησια μεταβολη στην απασχοληση (%)*		0,2	-0,1	-1,9	0,5	-1,2	1,6
Ποσοστο απασχολημενων (% πληθυσμου εργασιμης ηλικιας)	82,6	81,3	79,1	77,3	76,3	75,1	76,0
Απασχολημενοι μετε-17 ετησων και απασχολημενοι <17	na	15,2	14,9	14,0	13,4	13,9	12,1
Ετησια μεταβολη στην απασχοληση (% συνολου των απασχολημενων)	na	8,4	10,4	10,5	10,1	11,0	10,0
Ετησια μεταβολη σε αμειβομενα εργασιμια χρονια (%)	na	11,6	10,6	11,0	10,0	9,3	11,1
Απασχολημενοι στην επαγγελματι (%)	na	9,4	7,9	7,9	7,3	7,2	7,1
Απασχολημενοι στην βιομηχανια (%)	na	35,7	37,3	37,2	37,3	36,2	36,1
Απασχολημενοι στις υπηρεσιες (%)	na	62,9	64,8	64,9	66,5	66,5	66,8
Ποσοστο ανεργων μετε-17 ετησων και εργασιμης ηλικιας	26,8	26,2	25,3	23,8	23,5	25,7	24,2
Συνολο ανεργων (000)	62,7	85,8	106,3	123,4	127,7	151,0	146,8
Ποσοστο ανεργων (%)	3,7	5,8	7,3	5,5	5,3	10,0	9,7
Ποσοστο ανεργων ηλικων <17	na	10,0	11,2	11,0	12,2	13,8	12,7
Μεταβολη στην ανεργια (% του συνολου)	na	28,3	26,2	23,2	26,0	23,1	31,8
Γυναίκες							
Συνολο πληθυσμου (000)	2556	2595	2607	2614	2622	2629	2637
Πληθυσμος εργασιμης ηλικιας (15 ετα-100)	1610	1683	1709	1716	1721	1726	1732
Συνολο απασχολημενων (000)	979	1196	1177	1166	1166	1166	1162
Ετησια μεταβολη στην απασχοληση (%)*		7,5	0,7	-1,0	0,1	0,0	2,1
Ποσοστο απασχολημενων (% πληθυσμου εργασιμης ηλικιας)	60,2	67,5	68,9	67,7	67,8	67,6	66,0
Απασχολημενοι μετε-17 ετησων και απασχολημενοι <17	na	3,3	3,3	3,7	3,5	3,4	4,0
Ετησια μεταβολη στην απασχοληση (% συνολου των απασχολημενων)	na	43,9	34,3	37,8	36,7	37,3	34,4
Ετησια μεταβολη σε αμειβομενα εργασιμια χρονια (%)	na	13,1	11,0	12,9	12,1	12,1	12,9
Απασχολημενοι στην επαγγελματι (%)	na	3,4	2,4	3,1	2,7	2,6	2,6
Απασχολημενοι στην βιομηχανια (%)	na	15,6	18,9	15,3	15,0	14,6	15,1
Απασχολημενοι στις υπηρεσιες (%)	na	80,8	81,2	80,5	81,7	82,8	82,3
Ποσοστο ανεργων μετε-17 ετησων και εργασιμης ηλικιας	32,7	24,0	25,5	23,3	23,8	20,2	24,6
Συνολο ανεργων (000)	39,8	108,7	112,3	127,7	137,4	150,4	149,1
Ποσοστο ανεργων (%)	3,9	8,5	8,4	9,5	10,1	11,1	11,1
Ποσοστο ανεργων ηλικων <17	na	12,5	11,5	12,2	13,2	14,7	14,0
Μεταβολη στην ανεργια (% του συνολου)	na	39,5	29,3	29,5	28,1	26,9	32,2

Πηγη: Τα στοιχεία αυτα προεκυψαν απο ελεγκτα προηρηθησιν απο τη Στατιστικη Διευθυνση της Δανιας. Τα στοιχεία των απασχολημενων προεκυψαν απο την Κοινωνικη Ερευνα Εργασιας και Διανομης (LES). Τα στοιχεία των ανεργων απο ελεγκτα προηρηθησιν απο τη Στατιστικη Διευθυνση της Δανιας. Το ποσοστο των απασχολημενων εργασιμης ηλικιας και του συνολου των απασχολημενων εργασιμης ηλικιας το 1975 βασισαντα σε στοιχεία του ΟΟΣΑ.

* Μεταβολη στην ανεργια απο ελεγκτα προηρηθησιν απο τη Στατιστικη Διευθυνση της Δανιας.

Βιοτικοί δείκτες απασχόλησης στην Ελλάδα

Συνολο	1977*	1985	1990	1991	1992	1993	1994
Συνολο εργαζομενων (000)	9.999	9924	10160	10.427	10.625	10.777	11.077
Ποσοστονη απασχολημενων εργαζομενων (15 ετων και άνω)	99,7	97,96	97,99	98,76	99,01	99,1	99,1
Συνολο ανδρων εργαζομενων (000)	7.760	7.588	7.779	7.977	8.071	8.129	8.300
Ποσοστονη ανδρων εργαζομενων (15 ετων και άνω)	99,9	99,1	99,1	99,1	99,1	99,1	99,1
Συνολο γυναικων εργαζομενων (000)	2.239	1.336	2.381	2.450	2.554	2.648	2.777
Ποσοστονη γυναικων εργαζομενων (15 ετων και άνω)	99,2	96,8	98,8	99,6	99,9	99,9	99,9
Εργαζομενοι στην δημόσια διοίκηση (000)	38	76	77	78	78	77	78
Ποσοστονη εργαζομενων στην δημόσια διοίκηση (%)	0,4	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Εργαζομενοι στον ιδιωτικο τομεα (000)	9.961	9.848	10.083	10.349	10.547	10.700	10.999
Ποσοστονη εργαζομενων στον ιδιωτικο τομεα (%)	99,6	99,2	99,2	99,2	99,2	99,2	99,2
Εργαζομενοι στον κτηνοτροφικο τομεα (000)	28,2	28,2	28,2	28,2	28,2	28,2	28,2
Ποσοστονη εργαζομενων στον κτηνοτροφικο τομεα (%)	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Εργαζομενοι στον βιομηχανικο τομεα (000)	67,2	68,4	71	70,8	71,4	71,4	71,4
Ποσοστονη εργαζομενων στον βιομηχανικο τομεα (%)	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Εργαζομενοι στον εμπορικο τομεα (000)	11	11,5	11,5	11,5	11,5	11,5	11,5
Ποσοστονη εργαζομενων στον εμπορικο τομεα (%)	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Μεταφορες, αποστολες και ταχυδρομια (000)	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Ποσοστονη εργαζομενων σε μεταφορες, αποστολες και ταχυδρομια (%)	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Ανδρες							
Συνολο εργαζομενων (000)	7.760	7.588	7.779	7.977	8.071	8.129	8.300
Ποσοστονη απασχολημενων εργαζομενων (15 ετων και άνω)	99,7	97,96	97,99	98,76	99,01	99,1	99,1
Συνολο ανδρων εργαζομενων (000)	7.760	7.588	7.779	7.977	8.071	8.129	8.300
Ποσοστονη ανδρων εργαζομενων (15 ετων και άνω)	99,9	99,1	99,1	99,1	99,1	99,1	99,1
Εργαζομενοι στην δημόσια διοίκηση (000)	38	76	77	78	78	77	78
Ποσοστονη ανδρων εργαζομενων στην δημόσια διοίκηση (%)	0,5	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Εργαζομενοι στον ιδιωτικο τομεα (000)	7.722	7.512	7.702	7.900	8.000	8.050	8.220
Ποσοστονη ανδρων εργαζομενων στον ιδιωτικο τομεα (%)	99,5	99,0	99,0	99,0	99,0	99,0	99,0
Εργαζομενοι στον κτηνοτροφικο τομεα (000)	28,2	28,2	28,2	28,2	28,2	28,2	28,2
Ποσοστονη ανδρων εργαζομενων στον κτηνοτροφικο τομεα (%)	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Εργαζομενοι στον βιομηχανικο τομεα (000)	67,2	68,4	71	70,8	71,4	71,4	71,4
Ποσοστονη ανδρων εργαζομενων στον βιομηχανικο τομεα (%)	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Εργαζομενοι στον εμπορικο τομεα (000)	11	11,5	11,5	11,5	11,5	11,5	11,5
Ποσοστονη ανδρων εργαζομενων στον εμπορικο τομεα (%)	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Μεταφορες, αποστολες και ταχυδρομια (000)	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Ποσοστονη ανδρων εργαζομενων σε μεταφορες, αποστολες και ταχυδρομια (%)	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Γυναίκες							
Συνολο εργαζομενων (000)	2.239	1.336	2.381	2.450	2.554	2.648	2.777
Ποσοστονη απασχολημενων εργαζομενων (15 ετων και άνω)	99,2	96,8	98,8	99,6	99,9	99,9	99,9
Συνολο γυναικων εργαζομενων (000)	2.239	1.336	2.381	2.450	2.554	2.648	2.777
Ποσοστονη γυναικων εργαζομενων (15 ετων και άνω)	99,2	96,8	98,8	99,6	99,9	99,9	99,9
Εργαζομενες στην δημόσια διοίκηση (000)	0	0	0	0	0	0	0
Ποσοστονη γυναικων εργαζομενων στην δημόσια διοίκηση (%)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Εργαζομενες στον ιδιωτικο τομεα (000)	2.239	1.336	2.381	2.450	2.554	2.648	2.777
Ποσοστονη γυναικων εργαζομενων στον ιδιωτικο τομεα (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Εργαζομενες στον κτηνοτροφικο τομεα (000)	0	0	0	0	0	0	0
Ποσοστονη γυναικων εργαζομενων στον κτηνοτροφικο τομεα (%)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Εργαζομενες στον βιομηχανικο τομεα (000)	0	0	0	0	0	0	0
Ποσοστονη γυναικων εργαζομενων στον βιομηχανικο τομεα (%)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Εργαζομενες στον εμπορικο τομεα (000)	0	0	0	0	0	0	0
Ποσοστονη γυναικων εργαζομενων στον εμπορικο τομεα (%)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Μεταφορες, αποστολες και ταχυδρομια (000)	0	0	0	0	0	0	0
Ποσοστονη γυναικων εργαζομενων σε μεταφορες, αποστολες και ταχυδρομια (%)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας, «Εργαζομενοι στην Ελλάδα», έκθεση για το 1994, σελ. 10. Τα στοιχεία για το 1994 προέρχουν από τον Εθνικό Λογαριασμό για το 1994. Τα στοιχεία για το 1993 προέρχουν από τον Εθνικό Λογαριασμό για το 1993. Τα στοιχεία για το 1992 προέρχουν από τον Εθνικό Λογαριασμό για το 1992. Τα στοιχεία για το 1991 προέρχουν από τον Εθνικό Λογαριασμό για το 1991. Τα στοιχεία για το 1985 προέρχουν από τον Εθνικό Λογαριασμό για το 1985. Τα στοιχεία για το 1977 προέρχουν από τον Εθνικό Λογαριασμό για το 1977.

Βασικοί δείκτες απασχόλησης στην Ισπανία

Συνολο	1975	1985	1990	1991	1992	1993	1994
Απασχολημένοι (1975)	25.425	54.668	79.978	85.126	96.076	106.671	117.722
Απασχολημένοι (1985) (1975=100)	22198	22930	21979	26170	26362	26297	27791
Απασχολημένοι (1990) (1975=100)	19692	11142	1071	1.174	1.261	1109	1274
Απασχολημένοι (1991) (1975=100)	57,7	43,7	39,1	39,2	39,4	39,8	40,1
Απασχολημένοι (1992) (1975=100) (1975=100)	22,9	22,9	29,8	29,4	27,1	27,6	27,7
Απασχολημένοι (1993) (1975=100) (1975=100)	26	18,7	19,9	19,2	18	18,6	18,9
Απασχολημένοι (1994) (1975=100) (1975=100)	64	210,7	31,8	31,7	27,5	27,1	28
Απασχολημένοι (1990) (1975=100)	76,2	18,7	1,9	10,9	10,1	10,2	10,8
Απασχολημένοι (1991) (1975=100)	28,2	118,7	11,7	25,0	23,7	23,8	24,1
Απασχολημένοι (1992) (1975=100)	29	120,1	14,6	16,1	17,2	17,0	17,1
Απασχολημένοι (1993) (1975=100) (1975=100)	19,8	16,3	20,7	21,7	21,1	21,0	21,1
Απασχολημένοι (1994) (1975=100) (1975=100)	279,5	260,1	114,2	114,9	201,9	220,6	229
Απασχολημένοι (1990)	13,4	21,7	16,7	16,4	16,4	16	16,1
Απασχολημένοι (1991) (1975=100)	14	1,8	21,1	11	11,6	11,9	12,0
Απασχολημένοι (1992) (1975=100)	14	18,1	19,1	19,6	19,9	19,1	19,1
Άνδρες							
Απασχολημένοι (1975)	17.983	18841	26.171	29.171	29.097	29.171	29.667
Απασχολημένοι (1985) (1975=100)	10927	12429	12949	17074	17170	17221	17349
Απασχολημένοι (1990) (1975=100)	9376	28,5	1097	1496	1711	1619	1627
Απασχολημένοι (1991) (1975=100)	162,1	15,2	19,8	19,1	19	19,1	19,1
Απασχολημένοι (1992) (1975=100) (1975=100)	81,1	63,7	68,8	68,1	66,7	67,1	67,0
Απασχολημένοι (1993) (1975=100) (1975=100)	78	25,7	25,1	26	27,6	27,7	27,7
Απασχολημένοι (1994) (1975=100) (1975=100)	63	74,7	1,6	1,9	2,0	2,4	2,6
Απασχολημένοι (1990) (1975=100)	64	114,7	21,7	19,1	19,1	19,5	19,4
Απασχολημένοι (1991) (1975=100)	112	11,7	22,8	11,1	10,9	11,1	11,0
Απασχολημένοι (1992) (1975=100)	126	18,1	10,9	10,9	10,7	10,8	10,7
Απασχολημένοι (1993) (1975=100)	11	11,1	10,9	11,1	11,1	11,1	11,1
Απασχολημένοι (1994) (1975=100) (1975=100)	88,4	118,8	11,8	11	11,9	11,5	11,2
Απασχολημένοι (1990)	169,4	169,6	126,8	127,1	166,7	169,7	166,7
Απασχολημένοι (1991)	19	20,1	1,9	1,1	11,2	11,1	11,1
Απασχολημένοι (1992) (1975=100)	14	10,9	26,1	26,7	29,0	28,9	28,9
Απασχολημένοι (1993) (1975=100)	24	14,8	16,1	17,6	17,1	17,8	18,2
Γυναίκες							
Απασχολημένοι (1975)	7.442	25.827	23.807	25.955	29.979	29.504	29.955
Απασχολημένοι (1985) (1975=100)	51.267	12624	11911	11308	11308	11281	11262
Απασχολημένοι (1990) (1975=100)	4276	1266	1334	1418	1420	1420	1424
Απασχολημένοι (1991) (1975=100)	112,9	11,7	11	19,4	19,8	19,1	19,1
Απασχολημένοι (1992) (1975=100) (1975=100)	11,9	16,1	19	19,1	19,1	19,1	19,1
Απασχολημένοι (1993) (1975=100) (1975=100)	116	17,7	16,0	16,9	16,1	16,1	16,1
Απασχολημένοι (1994) (1975=100) (1975=100)	118	21,7	12,1	14,2	17,1	16,8	17,1
Απασχολημένοι (1990) (1975=100)	116	184,7	13,2	18,1	19,1	17,2	17,1
Απασχολημένοι (1991) (1975=100)	119,2	12,8	19,1	19,1	19,1	19,1	19,1
Απασχολημένοι (1992) (1975=100)	118,8	11,8	17,7	18,9	18,1	18,1	18,1
Απασχολημένοι (1993) (1975=100)	112,1	67,4	11,4	11	11,1	11,1	11,1
Απασχολημένοι (1994) (1975=100) (1975=100)	117,4	74,4	11,8	11,1	11,0	11,9	11,9
Απασχολημένοι (1990)	109,7	107,5	122,8	119,1	110,1	111,4	112,4
Απασχολημένοι (1991)	11	11,1	11,1	11,9	11,1	11,1	11,1
Απασχολημένοι (1992) (1975=100)	11	11,9	11,1	11,9	11,8	11,8	11,8
Απασχολημένοι (1993) (1975=100)	11	11,8	11,1	11,1	11,1	11,1	11,1

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ισπανίας (INEC). Δεδομένα για την Ισπανία, σύμφωνα με τον ορισμό της Ο.Κ.Ε.Α. για την απασχόληση. Τα στοιχεία για το 1975 είναι βασικά στοιχεία. Τα στοιχεία για το 1985 είναι στοιχεία εκτιμήσεων. Τα στοιχεία για το 1990 είναι στοιχεία εκτιμήσεων. Τα στοιχεία για το 1991, το 1992, το 1993 και το 1994 είναι στοιχεία εκτιμήσεων. Τα στοιχεία για το 1994 είναι στοιχεία εκτιμήσεων. Τα στοιχεία για το 1994 είναι στοιχεία εκτιμήσεων. Τα στοιχεία για το 1994 είναι στοιχεία εκτιμήσεων.

Βασικοί δείκτες απασχόλησης στην Ιρλανδία

Σύνολο	1975	1985	1990	1991	1992	1993	1994
Συνολο πληθυσμού (000)	8177	8542	8614	8532	8742	8665	8574
Πληθυσμός ηλικίας άνω των 15 ετών (15-64) (000)	1849	2124	2181	2190	2218	2243	2266
Συνολο απασχολημένων (000)	4061	4079	4491	4144	4329	4447	4477
Κοινωνικά επιβλεπόμενη απασχόληση (%)*	na	0,2	1,0	0,0	0,4	0,7	2,0
Ποσοστό απασχόλησης (% πληθυσμού άνω των 15 ετών)	57,4	50,8	52,5	51,8	51,0	51,1	51,9
Απασχολημένοι (% συνολο των απασχολημένων)	31,0	23,5	22,6	21,2	22,4	21,8	21,0
Έργα χωρίς μερική απασχόληση (% συνολο των απασχολημένων)	na	6,1	8,1	8,4	9,1	10,8	10,8
Έργα χωρίς μερική απασχόληση (% συνολο των εργαζομένων)	na	7,3	8,5	8,8	8,7	9,3	9,4
Απασχολημένοι στη γεωργία (%)	22,1	16,6	16,3	14,0	13,7	13,0	13,2
Απασχολημένοι στη βιομηχανία (%)	31,8	29,9	29,8	29,0	28,1	28,1	27,2
Απασχολημένοι στις υπηρεσίες (%)	45,8	53,6	53,9	55,0	58,2	58,8	59,6
Ποσοστό ανεργίας (% πληθυσμού άνω των 15 ετών)	61,9	61,0	60,0	60,8	60,8	60,8	61,1
Συνολο ανεργιών (000)	83,1	217,2	173,7	197,5	210,0	217,1	208,9
Ποσοστό ανεργίας (%)	7,3	16,8	17,4	14,8	15,4	16,7	18,2
Ποσοστό ανεργίας (% συνολο)	na	24,2	19,4	22,1	24,4	25,1	24,0
Μικρομεσαία επιχειρήσεις (% συνολο)	na	61,5	60,3	60,7	58,1	58,1	61,8
Ανδρες							
Συνολο πληθυσμού (000)	1597	1774	1747	1767	1766	1772	1771
Πληθυσμός ηλικίας άνω των 15 ετών (000)	937	1072	1066	1101	1116	1128	1139
Συνολο απασχολημένων (000)	764	746	758	751	777	789	748
Κοινωνικά επιβλεπόμενη απασχόληση (%)*	na	0,2	0,3	0,9	1,9	1,0	2,6
Ποσοστό απασχόλησης (% πληθυσμού άνω των 15 ετών)	81,5	69,6	69,8	68,2	68,0	64,6	65,7
Απασχολημένοι (% συνολο των απασχολημένων)	23,0	27,8	29,6	28,5	29,9	29,3	29,2
Έργα χωρίς μερική απασχόληση (% συνολο των απασχολημένων)	na	2,4	3,4	3,4	3,9	4,9	4,8
Έργα χωρίς μερική απασχόληση (% συνολο των εργαζομένων)	na	5,5	6,7	6,1	6,5	7,4	7,5
Απασχολημένοι στη γεωργία (%)	na	20,6	20,6	19,2	19,3	18,3	18,4
Απασχολημένοι στη βιομηχανία (%)	na	34,7	33,6	34,5	33,3	34,4	33,3
Απασχολημένοι στις υπηρεσίες (%)	na	44,6	45,8	46,3	47,4	47,3	48,4
Ποσοστό ανεργίας (% πληθυσμού άνω των 15 ετών)	88,3	82,8	80,1	79,5	77,9	78,6	77,0
Συνολο ανεργιών (000)	65,3	141,8	117,7	124,4	139,1	135,4	128,6
Ποσοστό ανεργίας (%)	7,9	16,1	12,8	14,2	15,1	15,4	14,8
Ποσοστό ανεργίας (% συνολο)	na	25,4	20,4	20,7	25,6	27,9	25,4
Μικρομεσαία επιχειρήσεις (% συνολο)	na	66,3	68,4	64,6	62,4	62,2	61,9
Γυναίκες							
Συνολο πληθυσμού (000)	1580	1769	1767	1766	1286	1793	1795
Πληθυσμός ηλικίας άνω των 15 ετών (000)	912	1062	1076	1089	1107	1154	1129
Συνολο απασχολημένων (000)	297	333	378	383	402	418	429
Κοινωνικά επιβλεπόμενη απασχόληση (%)*	na	1,1	2,9	1,9	6,0	3,9	2,6
Ποσοστό απασχόλησης (% πληθυσμού άνω των 15 ετών)	32,6	31,6	35,0	35,2	36,5	37,5	38,9
Απασχολημένοι (% συνολο των απασχολημένων)	35,8	7,4	8,0	7,8	8,6	8,5	8,6
Έργα χωρίς μερική απασχόληση (% συνολο των απασχολημένων)	na	15,5	17,7	17,8	18,4	21,3	21,1
Έργα χωρίς μερική απασχόληση (% συνολο των εργαζομένων)	na	10,6	13,4	13,3	11,9	11,9	12,0
Απασχολημένοι στη γεωργία (%)	na	7,1	4,7	3,5	3,5	3,8	4,0
Απασχολημένοι στη βιομηχανία (%)	na	19,1	19,0	18,4	18,5	17,2	16,7
Απασχολημένοι στις υπηρεσίες (%)	na	73,8	76,4	77,8	78,0	78,9	79,3
Ποσοστό ανεργίας (% πληθυσμού άνω των 15 ετών)	64,5	68,8	68,9	61,9	63,6	64,8	65,0
Συνολο ανεργιών (000)	17,9	75,4	64,4	73,1	78,0	81,7	79,6
Ποσοστό ανεργίας (%)	5,7	18,5	14,6	15,9	16,0	16,2	15,8
Ποσοστό ανεργίας (% συνολο)	na	22,7	18,2	20,8	22,8	23,4	22,3
Μικρομεσαία επιχειρήσεις (% συνολο)	na	62,0	64,1	61,9	60,4	61,3	60,6

Πηγή: Δεδομένα που προέρχουν από το Γραφείο Στατιστικής και τη Διεύθυνση Στατιστικής. Το σύνολο των απασχολούμενων περιλαμβάνει άτομα που εργάζονται ανεπίσημα. Τα στοιχεία σχετικά με την απασχόληση προέρχουν από την Κοινωνική Έρευνα Εργασίας. Τα στοιχεία για ανεργία και απασχόληση είναι στοιχεία αναπροσαρμοσμένα σύμφωνα με τη διαδικασία του Κέντρου Ευρωπαϊκής Στατιστικής (ΚΕΣ). Τα στοιχεία σχετικά με τη διάρκεια απασχόλησης και την ανεργία το 1973 βασίζονται στα στοιχεία του ΟΟΣΑ.

*Μία εργασία μετράται μόνο ως κοινωνικά επιβλεπόμενη εργασία.

Βασικοί δείκτες απασχόλησης στην Ιταλία

Σύνολο	1975	1985	1990	1991	1992	1993	1994
Σύνολο πληθυσμού (000)	56298	56603	56721	56751	56859	57019	57259
Πληθυσμός ηλικιακής ομάδας 15-64 (000)	36445	38207	39119	39272	39120	39298	39461
Σύνολο απασχολημένων (000)	19791	20742	21304	21582	21279	20717	19471
Έργα με συμβόλαιο ή απασχόληση (%)*		0,3	0,3	1,1	1,5	5,4	7,0
Ποσοστό απασχολημένων (% επί του συνόλου της ηλικιακής ομάδας)	54,3	54,3	54,7	55,3	54,4	51,8	50,7
Απασχολημένοι (% συνόλου των απασχολημένων)	78,2	74,1	74,3	74,3	73,6	73,6	71,1
Έργα με σύμβαση απασχόλησης (% συνόλου των απασχολημένων)	na	5,3	4,9	5,5	5,9	5,6	8
Έργα με σύμβαση απασχόλησης με χρονικό όριο (%)	na	4,8	5,2	5,1	7,6	8,1	7,1
Απασχολημένοι στη γεωργία (%)	15,6	11,0	9,0	6,5	7,9	7,3	7,7
Απασχολημένοι στη βιομηχανία (%)	38,6	33,3	32,4	32,3	31,1	32,4	32,2
Απασχολημένοι στις υπηρεσίες (%)	45,7	55,5	58,6	60,1	60,0	60,7	60,2
Ποσοστό ανεργίας (% πληθυσμού ηλικιακής ομάδας)	36,8	38,1	39,7	40,1	39,6	37,8	37,8
Σύνολο ανεργιών (000)	922,4	1024,2	1028,3	1062,9	1057,9	1042,3	1048,9
Ποσοστό ανεργίας (%)	4,6	6,1	8,3	8,3	4,8	10,7	11,3
Ποσοστό ανεργίας ανά φύλο (%)	na	28,6	25,7	26,7	27,4	30,6	32,2
Μεικτό προϊόν ανεργίας (% συνόλου)	na	83,5	64,5	62,6	57,7	57,3	60,9
Ανδρες							
Σύνολο πληθυσμού (000)	28918	27509	27517	27548	27891	27927	27881
Πληθυσμός ηλικιακής ομάδας 15-64 (000)	17800	18878	19320	19301	19443	19614	19689
Σύνολο απασχολημένων (000)	13048	13946	14052	14101	13929	13206	12814
Έργα με συμβόλαιο ή απασχόληση (%)*		0,2	0,2	1,1	1,9	4,5	7,8
Ποσοστό απασχολημένων (% πληθυσμού ηλικιακής ομάδας)	76,7	74,1	72,2	72,4	71,1	67,7	66,3
Απασχολημένοι (% συνόλου των απασχολημένων)	na	26,1	28,4	28,2	29,7	29,0	28,4
Έργα με σύμβαση απασχόλησης (% συνόλου των απασχολημένων)	na	4,0	2,4	2,9	2,9	2,6	2,8
Έργα με σύμβαση απασχόλησης με χρονικό όριο (%)	na	5,7	1,9	4,4	6,3	4,9	6,1
Απασχολημένοι στη γεωργία (%)	14,3	10,7	8,9	6,3	7,7	7,1	7,0
Απασχολημένοι στη βιομηχανία (%)	42,7	37,8	34,2	37,7	38,7	37,9	37,7
Απασχολημένοι στις υπηρεσίες (%)	42,8	51,5	54,4	54,2	53,6	54,3	54,6
Ποσοστό ανεργίας (% πληθυσμού ηλικιακής ομάδας)	29,9	28,4	26,6	27,1	26,9	23,4	24,9
Σύνολο ανεργιών (000)	418,3	817,3	845,8	882,6	941,1	1114,1	1209,7
Ποσοστό ανεργίας (%)	3,9	5,6	5,7	4,9	6,1	7,8	8,2
Ποσοστό ανεργίας ανά φύλο (%)	na	23,7	21,5	21,8	20,7	26,8	28,8
Μεικτό προϊόν ανεργίας (% συνόλου)	na	89,9	61,0	59,2	57,7	54,9	60,0
Γυναίκες							
Σύνολο πληθυσμού (000)	28348	29192	29165	29204	29277	29091	29447
Πληθυσμός ηλικιακής ομάδας 15-64 (000)	18645	19329	19600	19640	19677	19722	19773
Σύνολο απασχολημένων (000)	6145	6736	7183	7490	7141	7132	7036
Έργα με συμβόλαιο ή απασχόληση (%)*		1,0	1,7	1,9	0,6	4,7	1,3
Ποσοστό απασχολημένων (% πληθυσμού ηλικιακής ομάδας)	33,0	34,9	37,5	38,1	37,8	36,2	35,6
Απασχολημένοι (% συνόλου των απασχολημένων)	na	15,6	16,4	16,9	19,1	18,9	16,2
Έργα με σύμβαση απασχόλησης (% συνόλου των απασχολημένων)	na	10,0	9,6	10,1	11,5	11,7	12,4
Έργα με σύμβαση απασχόλησης με χρονικό όριο (%)	na	7,0	7,6	7,7	9,9	8,6	9,2
Απασχολημένοι στη γεωργία (%)	18,1	11,3	9,4	8,6	8,4	7,1	7,9
Απασχολημένοι στη βιομηχανία (%)	28,5	24,5	23,2	23,2	22,4	21,1	21,8
Απασχολημένοι στις υπηρεσίες (%)	53,3	64,0	67,4	68,0	69,9	70,2	70,4
Ποσοστό ανεργίας (% πληθυσμού ηλικιακής ομάδας)	36,7	40,2	43,0	43,6	43,3	42,1	42,2
Σύνολο ανεργιών (000)	504,1	1006,9	1082,4	1079,4	1113,9	1128,1	1306,9
Ποσοστό ανεργίας (%)	7,6	13,0	12,8	12,6	16,1	14,8	15,7
Ποσοστό ανεργίας ανά φύλο (%)	na	34,6	30,8	29,4	31,8	35,1	28,3
Μεικτό προϊόν ανεργίας (% συνόλου)	na	83,0	67,0	63,2	57,7	59,1	62,7

Πηγή: Τα στοιχεία που αφορούν τα αριθμούς απασχολημένων από τη βιομηχανία, διαμορφώθηκαν σύμφωνα με τα στοιχεία των απασχολημένων εργαζομένων της Κοινωνικής Εργασίας Εθνικής Στατιστικής (ΚΕΔ) βάσει ενός υπομετρημένου δείγματος και για το 1975 βασίζονται στους εθνικούς λογαριασμούς. Τα στοιχεία που αφορούν τις υπηρεσίες προέρχονται από την ΚΕΔ. Τα στοιχεία που αφορούν τις αγροτικές υπηρεσίες προέρχονται από τον Ε.Π.Σ. Τα στοιχεία που αφορούν τις ανεργίες προέρχονται από τον Ε.Π.Σ. Τα στοιχεία που αφορούν τις ανεργίες το 1975 βασίζονται σε στοιχεία του ΟΟΣΑ.

* Χρησιμοποιούνται μόνο οι απασχολημένοι με σύμβαση απασχόλησης.

Βασικοί δείκτες απασχόλησης στις Κάτω Χώρες

Συνολο	1975	1985	1990	1991	1992	1993	1994
Υπόλοιπο πληθυσμός (000)	13696	14497	14952	14859	15184	15290	15281
Πληθυσμός ηλικίας 15 ετών ή άνω (000)	8738	9021	10391	10772	10134	10191	10238
Υποπληθυσμιακή ηλικία (000)	4644	5134	6236	6190	6611	6640	6795
Εργαζόμενοι (000)	na	7,0	4,0	2,9	2,9	9,1	1,0
Εργαζόμενοι ανά 1000 πληθυσμιακή ηλικία	na	81,6	60,5	61,9	62,4	82,3	81,6
Απασχολημένοι ανά 1000 πληθυσμιακή ηλικία	na	9,1	9,9	9,8	10,2	10,4	11,1
Εργαζόμενοι ανά 1000 υποπληθυσμιακή ηλικία	na	22,1	31,7	37,6	34,3	35,9	30,4
Εργαζόμενοι ανά 1000 πληθυσμιακή ηλικία (000)	na	7,5	7,6	7,7	9,1	10,0	10,5
Απασχολημένοι ανά 1000 πληθυσμιακή ηλικία	na	6,3	4,7	4,4	3,9	4,1	4,0
Απασχολημένοι ανά 1000 υποπληθυσμιακή ηλικία	na	24,9	28,2	26,3	23,6	24,6	23,4
Απασχολημένοι ανά 1000 πληθυσμιακή ηλικία	na	29,4	48,5	69,0	79,4	71,4	71,9
Απασχολημένοι ανά 1000 υποπληθυσμιακή ηλικία	na	10,5	16,4	11,5	12,1	12,7	11,4
Υπόλοιπο πληθυσμός (000)	207,2	472,3	413,1	403,2	394,7	401,2	397,7
Απασχολημένοι (%)	4,2	8,4	6,9	5,8	5,9	6,6	7,0
Απασχολημένοι ανά 1000 πληθυσμιακή ηλικία	na	13,2	8,6	8,2	8,1	11,1	10,7
Απασχολημένοι ανά 1000 υποπληθυσμιακή ηλικία	na	54,8	41,7	38,8	41,3	43,4	43,5
Ανδρες							
Υπόλοιπο πληθυσμός (000)	6801	7167	7389	7459	7508	7461	7611
Πληθυσμός ηλικίας 15 ετών ή άνω (000)	4406	5023	5530	5787	5391	5130	5359
Υποπληθυσμιακή ηλικία (000)	2161	3276	3875	3951	4096	3994	3927
Εργαζόμενοι (000)	na	9,9	2,8	2,1	3,7	-0,6	0,4
Εργαζόμενοι ανά 1000 πληθυσμιακή ηλικία	na	67,2	74,1	75,1	75,4	74,1	74,1
Απασχολημένοι ανά 1000 πληθυσμιακή ηλικία	na	29,3	11,3	11,0	12,0	12,4	12,9
Εργαζόμενοι ανά 1000 υποπληθυσμιακή ηλικία	na	7,6	19,0	15,7	15,3	15,2	16,1
Εργαζόμενοι ανά 1000 πληθυσμιακή ηλικία (000)	na	5,8	6,1	5,9	6,9	6,7	8,0
Απασχολημένοι ανά 1000 πληθυσμιακή ηλικία	na	6,4	5,4	5,2	4,9	5,0	5,0
Απασχολημένοι ανά 1000 υποπληθυσμιακή ηλικία	na	36,7	21,6	14,8	11,7	11,0	12,7
Απασχολημένοι ανά 1000 πληθυσμιακή ηλικία	na	66,9	99,0	90,0	91,4	92,0	92,5
Απασχολημένοι ανά 1000 υποπληθυσμιακή ηλικία	na	29,9	32,3	27,5	28,3	29,2	29,2
Υπόλοιπο πληθυσμός (000)	157,9	257,1	176,2	168,3	179,1	187,2	186,7
Απασχολημένοι (%)	4,5	7,9	4,3	4,1	4,1	5,6	6,1
Απασχολημένοι ανά 1000 πληθυσμιακή ηλικία	na	13,0	7,5	7,4	8,3	11,9	11,9
Απασχολημένοι ανά 1000 υποπληθυσμιακή ηλικία	na	56,9	47,3	45,8	45,7	44,2	42,8
Γυναίκες							
Υπόλοιπο πληθυσμός (000)	6884	7329	7563	7400	7676	7790	7782
Πληθυσμός ηλικίας 15 ετών ή άνω (000)	4322	4000	3073	3104	3102	3160	3159
Υποπληθυσμιακή ηλικία (000)	1976	1749	2361	2401	2608	2606	2791
Εργαζόμενοι (000)	na	4,2	6,2	3,2	5,9	1,9	2,8
Εργαζόμενοι ανά 1000 πληθυσμιακή ηλικία	na	29,6	46,5	48,1	50,8	53,5	62,6
Απασχολημένοι ανά 1000 πληθυσμιακή ηλικία	na	30,2	4,3	7,7	7,8	7,1	8,1
Εργαζόμενοι ανά 1000 υποπληθυσμιακή ηλικία	na	51,9	59,2	39,8	43,8	61,5	69,9
Εργαζόμενοι ανά 1000 πληθυσμιακή ηλικία (000)	na	10,6	10,2	10,1	14,9	13,3	15,0
Απασχολημένοι ανά 1000 πληθυσμιακή ηλικία	na	1,1	3,4	3,0	2,4	2,7	2,3
Απασχολημένοι ανά 1000 υποπληθυσμιακή ηλικία	na	44,3	11,1	19,8	19,3	19,6	19,5
Απασχολημένοι ανά 1000 πληθυσμιακή ηλικία	na	55,0	86,5	86,1	86,9	86,7	87,8
Απασχολημένοι ανά 1000 υποπληθυσμιακή ηλικία	na	40,1	31,2	32,7	35,9	33,9	35,1
Υπόλοιπο πληθυσμός (000)	59,2	214,5	237,1	236,9	235,0	239,8	241,9
Απασχολημένοι (%)	3,8	10,8	9,1	8,9	7,8	7,9	8,2
Απασχολημένοι ανά 1000 πληθυσμιακή ηλικία	na	13,0	9,6	9,1	8,6	10,7	9,1
Απασχολημένοι ανά 1000 υποπληθυσμιακή ηλικία	na	51,7	35,1	32,7	39,9	46,6	44,4

Οι δείκτες απασχόλησης βασίζονται σε πληροφορίες προερχόμενες από το Κεντρικό Διοικητήριο ή Σύστημα. Τα στοιχεία απασχόλησης μετράται σε 100% απασχολημένοι με βάση τον Κεντρικό Καταλόγο Διοικήσεων (CPI) και για το 1975 και για το 1979 και για τα έτη 1985, 1990, 1991, 1992, 1993 και 1994.

Οι δείκτες απασχόλησης βασίζονται σε πληροφορίες προερχόμενες από τον ΕΛΣ. Τα στοιχεία απασχόλησης μετράται με βάση τον Κεντρικό Καταλόγο Διοικήσεων (CPI) και για το 1975 και για το 1979 και για τα έτη 1985, 1990, 1991, 1992, 1993 και 1994.

Οι δείκτες απασχόλησης βασίζονται σε πληροφορίες προερχόμενες από το Κεντρικό Διοικητήριο ή Σύστημα.

Οι δείκτες απασχόλησης βασίζονται σε πληροφορίες προερχόμενες από τον ΕΛΣ.

Βασικοί δείκτες απασχόλησης στην Πορτογαλία

Σύνολο	1975	1985	1990	1991	1992	1993	1994
Συνολικό πληθυσμό (000)	9308	10011	10896	9847	9862	9876	9899
Πληθυσμός ηλικίας 15 ετών (15 ετών) (000)	5728	6157	6549	6579	6602	6649	6679
Συνολικό πληθυσμό ηλικίας 15+	3794	4196	4511	4607	4597	4463	4453
Εργασιακά διαθέσιμα (απασχολήσιμο) (%)	na	1,2	1,6	2,7	1,7	2,0	0,4
Ποσοστό απασχολήσιμων πληθυσμού ηλικίας 15+	64,9	66,9	69,3	71,9	69,9	67,7	67,0
Απασχολήσιμο πληθυσμό (% συνολικού πληθυσμού)	na	26,2*	25,8	26,4	23,9	24,2	25,2*
Εργασιακά διαθέσιμα (απασχολήσιμο) (% συνολικού πληθυσμού)	na	6,9*	6,9	7,0	7,3	7,3	8,0
Εργασιακά διαθέσιμα (απασχολήσιμο) (% συνολικού πληθυσμού 15+)	na	14,7*	15,6	16,6	16,8	16,6	16,1
Απασχολήσιμο πληθυσμό (000)	3219	3157*	3181	3174	3215	3116	3129
Απασχολήσιμο πληθυσμό (%)	33,8	33,9*	34,1	31,9	32,6	34,9	32,9
Απασχολήσιμο πληθυσμό (απασχολήσιμο) (%)	32,3	44,6*	47,8	18,9	36,9	33,6	33,8
Ποσοστό απασχολήσιμων ηλικίας 15+ (απασχολήσιμο) ηλικίας 15+	69,0	71,3	72,9	73,9	73,5	73,1	72,9
Συνολικό πληθυσμό (000)	1591	1949	2132	1999	1912	2013	2031
Ποσοστό απασχολήσιμων (%)	4,4	3,1	3,6	4,9	4,2	5,1	7,0
Ποσοστό απασχολήσιμων (%)	na	20,0	10,0	5,8	19,1	12,9	13,7
Μεταρρυθμισμένο πληθυσμό (% συνολικού)	na	64,5*	45,0	37,2	29,9	36,1	41,1
Ανδρες							
Συνολικό πληθυσμό (000)	4496	4628	4771	4790	4763	4758	4799
Πληθυσμός ηλικίας 15 ετών (15 ετών) (000)	2759	3136	3188	3091	3219	3210	3240
Συνολικό πληθυσμό ηλικίας 15+	2279	2708	2809	2672	2592	2522	2494
Εργασιακά διαθέσιμα (απασχολήσιμο) (%)	na	1,1	0,8	1,3	3,0	2,5	0,9
Ποσοστό απασχολήσιμων ηλικίας 15+ (απασχολήσιμο) ηλικίας 15+	82,6	89,9	82,8	81,4	89,4	77,6	78,4
Απασχολήσιμο πληθυσμό (% συνολικού πληθυσμού)	na	25,7*	25,6	26,4	25,7	25,1	27,0
Εργασιακά διαθέσιμα (απασχολήσιμο) (% συνολικού πληθυσμού)	na	3,4*	3,5	4,0	4,1	4,1	4,7
Εργασιακά διαθέσιμα (απασχολήσιμο) (% συνολικού πληθυσμού 15+)	na	13,8*	17,0	14,9	9,5	8,7	8,4
Απασχολήσιμο πληθυσμό (000)	na	18,6*	18,8	14,5	19,4	18,4	19,9
Απασχολήσιμο πληθυσμό (%)	na	49,2*	49,2	40,9	49,9	48,2	45,4
Απασχολήσιμο πληθυσμό (απασχολήσιμο) (%)	na	41,2*	44,1	14,3	29,6	49,4	49,9
Ποσοστό απασχολήσιμων ηλικίας 15+ (απασχολήσιμο) ηλικίας 15+	86,2	86,6	83,5	85,8	81,5	81,7	81,4
Συνολικό πληθυσμό (000)	985	1241	1377	1244	1260	1258	1265
Ποσοστό απασχολήσιμων (%)	4,1	3,6	4,3	4,8	7,6	4,9	6,1
Ποσοστό απασχολήσιμων (%)	na	16,3	8,4	6,8	9,1	10,8	13,7
Μεταρρυθμισμένο πληθυσμό (% συνολικού)	na	48,9*	35,0	41,1	23,9	32,9	41,2
Γυναίκες							
Συνολικό πληθυσμό (000)	4822	5383	6125	5110	5099	5118	5103
Πληθυσμός ηλικίας 15 ετών (15 ετών) (000)	2979	3321	3361	3469	3383	3439	3438
Συνολικό πληθυσμό ηλικίας 15+	1445	1654	1907	1996	1994	1946	1876
Εργασιακά διαθέσιμα (απασχολήσιμο) (%)	na	1,4	2,8	4,8	6,3	1,1	0,9
Ποσοστό απασχολήσιμων ηλικίας 15+ (απασχολήσιμο) ηλικίας 15+	48,5	49,9	56,6	59,1	59,9	58,9	57,8
Απασχολήσιμο πληθυσμό (% συνολικού πληθυσμού)	na	26,8*	26,0	26,3	22,1	22,7	24,4
Εργασιακά διαθέσιμα (απασχολήσιμο) (% συνολικού πληθυσμού)	na	10,0*	9,3	11,1	11,5	11,1	12,1
Εργασιακά διαθέσιμα (απασχολήσιμο) (% συνολικού πληθυσμού 15+)	na	16,1*	20,9	18,7	12,4	19,8	19,3
Απασχολήσιμο πληθυσμό (000)	na	25,9*	21,4	29,9	12,9	14,0	14,0
Απασχολήσιμο πληθυσμό (%)	na	24,5*	25,8	24,9	24,4	23,9	23,9
Απασχολήσιμο πληθυσμό (απασχολήσιμο) (%)	na	49,6*	52,9	54,2	49,8	61,4	62,1
Ποσοστό απασχολήσιμων ηλικίας 15+ (απασχολήσιμο) ηλικίας 15+	51,2	56,5	60,4	62,8	62,9	62,2	62,9
Συνολικό πληθυσμό (000)	505	219,8	427,5	145,5	194,1	155,3	172,1
Ποσοστό απασχολήσιμων (%)	5,3	11,7	6,3	7,4	6,9	8,8	8,1
Ποσοστό απασχολήσιμων (%)	na	24,8	11,9	11,1	11,2	15,4	17,1
Μεταρρυθμισμένο πληθυσμό (% συνολικού)	na	59,1*	49,7	69,4	35,0	38,6	42,7

Πηγή: Τα στοιχεία αναφέρονται σε ετήσιες προβλέψεις από τη Στατιστική Αρχή της Πορτογαλίας. Τα στοιχεία δημοσιεύονται με 12 μηνιαία χρονική περίοδο. Τα στοιχεία για τον πληθυσμό ηλικίας 15+ είναι για το 1975 βασισμένα στην «Πορτογαλική Στατιστική». Τα στοιχεία για τον πληθυσμό ηλικίας 15+ είναι βασισμένα στα στοιχεία δημογραφίας που δίνει ο ΚΕΔ. Τα στοιχεία των ανδρών και των γυναικών είναι βασισμένα στα στοιχεία δημογραφίας που δίνει ο ΚΕΔ.

Τα στοιχεία σχετικά με τη διατήρηση των απασχολήσιμων και εργαζομένων το 1975 βασίζονται στα στοιχεία του ΟΟΣΑ.

*Μεταρρυθμισμένο πληθυσμό - εργαζομένοι ημισυντάξιμοι εργαζομένοι - 1986

Βασικοί δείκτες απασχόλησης στη Φινλανδία

Σύνολο	1975	1985	1990	1991	1992	1993	1994
Συνολική πληθυσμ. (000)	4772	4903	4986	5014	5047	5066	5089
Πληθυσμός εργαζόμενους ηλικίας (15-64) (000)	3174	3339	3356	3370	3385	3396	3408
Συνολικός αριθμός εργαζομένων (000)	2211	2331	2351	2329	2373	2422	2427
Ετήσιο μεταβολή στην απασχόληση (%)*	na	0,5	0,2	-0,3	1,9	2,1	0,2
Ποσοστό απασχολημένων (% πληθυσμού εργαζόμενους ηλικίας)	69,7	69,8	70,3	66,1	61,2	67,7	69,5
Απασχολημένοι ανά 1000 (% συνολικός πληθυσμός εργαζομένων ηλικίας)	na	14,8	14,7	14,3	14,9	14,3	15,7
Ετήσιο μεταβολή στην απασχόληση (% απασχολημένων εργαζομένων)	na	8,2	0,7	-2,3	2,4	8,3	8,4
Ετήσιο μεταβολή στην απασχόληση ανά 1000 (% πληθυσμού εργαζομένων ηλικίας)	na	10,5	11,8	12,0	13,1	13,7	15,0
Απασχολημένοι ανά 1000 εργαζομένων (%)	14,9	19,1	8,8	8,5	9,8	8,8	8,6
Απασχολημένοι ανά 1000 πληθυσμ. (%)	na	31,5	30,9	29,4	27,6	27,1	26,3
Απασχολημένοι ανά 1000 πληθυσμ. (%)	49,9	36,1	60,6	61,3	62,4	64,1	65,4
Ποσοστό απασχολημένων (% πληθυσμού εργαζομένων ηλικίας)	71,6	74,7	74,7	71,9	70,9	70,2	69,9
Συνολικός αριθμός εργαζομένων (000)	60,8	163,2	88,0	103,0	82,2	143,8	400,8
Ποσοστό απασχολημένων (%)	2,6	6,3	3,1	3,0	3,1	17,8	18,1
Απασχολημένοι ανά 1000 πληθυσμ. (%)	na	9,7	6,7	11,6	20,2	31,3	31,9
Μεταβολή στην απασχόληση (% ανά 1000 πληθυσμ.)	na	na	na	na	na	na	na
Ανδρες							
Συνολική πληθυσμ. (000)	2278	2374	2410	2435	2469	2494	2477
Πληθυσμός εργαζόμενους ηλικίας (15-64) (000)	1563	1672	1691	1699	1708	1714	1721
Συνολικός αριθμός εργαζομένων (000)	1177	1206	1227	1159	1099	1090	1091
Ετήσιο μεταβολή στην απασχόληση (%)*	na	0,2	0,3	-0,3	-2,0	-0,7	1,3
Ποσοστό απασχολημένων (% πληθυσμού εργαζομένων ηλικίας)	75,3	73,1	72,6	67,7	63,1	65,3	67,1
Απασχολημένοι ανά 1000 (% συνολικός πληθυσμός εργαζομένων)	na	17,1	17,8	18,1	19,5	20,0	20,4
Ετήσιο μεταβολή στην απασχόληση (% απασχολημένων εργαζομένων)	na	4,5	4,1	3,9	3,1	0,7	5,8
Ετήσιο μεταβολή στην απασχόληση ανά 1000 πληθυσμ. (%)	na	9,6	8,3	9,8	10,0	11,5	11,7
Απασχολημένοι ανά 1000 εργαζομένων (%)	15,1	14,4	19,6	10,3	11,4	11,1	11,0
Απασχολημένοι ανά 1000 πληθυσμ. (%)	48,0	42,7	43,3	41,8	39,1	40,5	37,5
Απασχολημένοι ανά 1000 πληθυσμ. (%)	36,6	33,9	46,2	47,7	49,6	50,2	51,3
Ποσοστό απασχολημένων (% πληθυσμού εργαζομένων ηλικίας)	71,3	71,4	70,8	75,0	74,0	73,5	72,0
Συνολικός αριθμός εργαζομένων (000)	44,6	87,9	53,0	124,1	203,4	253,4	259,4
Ποσοστό απασχολημένων (%)	23,9	6,5	4,0	9,3	15,2	19,9	19,9
Ποσοστό απασχολημένων ανά 1000 πληθυσμ. (%)	na	10,6	8,2	17,7	29,2	36,9	36,9
Μεταβολή στην απασχόληση (% ανά 1000 πληθυσμ.)	na	na	na	na	na	na	na
Γυναίκες							
Συνολική πληθυσμ. (000)	2494	2529	2576	2579	2578	2572	2612
Πληθυσμός εργαζόμενους ηλικίας (15-64) (000)	1610	1667	1665	1671	1677	1682	1687
Συνολικός αριθμός εργαζομένων (000)	1034	1125	1124	1170	1010	982	938
Ετήσιο μεταβολή στην απασχόληση (%)*	na	0,8	0,0	-0,0	-6,1	-2,0	-5,3
Ποσοστό απασχολημένων (% πληθυσμού εργαζόμενους ηλικίας)	64,2	67,5	67,5	69,9	60,4	58,0	55,6
Απασχολημένοι ανά 1000 (% συνολικός πληθυσμός εργαζομένων)	na	12,4	10,4	10,2	10,1	10,2	10,0
Ετήσιο μεταβολή στην απασχόληση (% απασχολημένων εργαζομένων)	na	12,2	9,6	9,6	9,8	11,7	11,2
Ετήσιο μεταβολή στην απασχόληση ανά 1000 πληθυσμ. (%)	na	11,4	14,6	14,2	15,3	14,7	14,1
Απασχολημένοι ανά 1000 εργαζομένων (%)	15,3	9,9	6,4	6,4	6,1	6,0	6,1
Απασχολημένοι ανά 1000 πληθυσμ. (%)	22,3	19,5	17,9	18,2	15,6	15,0	14,4
Απασχολημένοι ανά 1000 πληθυσμ. (%)	63,2	70,8	76,4	77,4	78,1	79,0	79,4
Ποσοστό απασχολημένων (% πληθυσμού εργαζομένων ηλικίας)	65,9	72,0	69,5	69,7	61,8	61,9	61,2
Συνολικός αριθμός εργαζομένων (000)	26,2	75,8	94,0	69,9	124,8	184,4	196,2
Ποσοστό απασχολημένων (%)	2,5	6,1	2,8	5,7	10,5	15,7	16,7
Ποσοστό απασχολημένων ανά 1000 πληθυσμ. (%)	na	8,9	11,2	11,1	20,9	29,7	29,8
Μεταβολή στην απασχόληση (% ανά 1000 πληθυσμ.)	na	na	na	na	na	na	na

Πηγή: Τα στοιχεία αυτής της μελέτης προέρχονται από τους ετήσιους Εργασιακούς Δείκτες, τα οποία είναι διαθέσιμα σχετικά με την απασχόληση εργαζομένων στην

Ελλάδα (Εργασιακοί Δείκτες) για τη Φινλανδία και από εθνικές πηγές.

Για περισσότερα στοιχεία σχετικά με τις μεθόδους είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα της Eurostat.

*Μεταβολή ετήσια, ετήσια μεταβολή στην απασχόληση ανά 1000 πληθυσμ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ✓ Ελληνική οικονομία. Αναζητώντας την λύση. - ΒΑΜΒΟΥΚΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (Εκδόσεις Παπαζήση)
- ✓ Θεωρία ανεργίας και πληθωρισμού. - Π.Γ. ΚΟΡΑΙΡΑ
- ✓ Εργασιακές σχέσεις. - ΚΑΤΣΑΝΕΒΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ (1991)
- ✓ Δοκίμιο περί ανεργίας. - ΜΕΡΚΟΥΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
- ✓ Μακροοικονομική θεωρία. - W.H.BRANSON – S.M. LITVACK
- ✓ Η Ευρώπη των δεκαπέντε: αριθμοί – κλειδιά - Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- ✓ Ημερίδα: Ανεργία – Μακροχρόνια ανεργία (Πρόγραμμα GALTUN) - Καθ.Δρ. Θ. ΠΑΠΑΘΕΟΔΟΣΙΟΥ & Καθ.Δρ. Ν. ΗΓΟΥΜΕΝΑΚΗΣ (ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ [Ι.Τ.Ε.])
- ✓ Ανεργία και απασχόληση στην Ελλάδα (Κέντρο Μαρξιστικών Ερευνών)
- ✓ Η απασχόληση στην Ευρώπη - Εκδόσεις ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
- ✓ Η στατιστική όψη της Ευρώπης 1986 – 1996 - EURO STAT: ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ 1997
- ✓ Περιοδικό "ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ" - Μηνιαία έκδοση ΙΝ.Ε ΓΣΕΕ – ΑΔΕΔΥ
- ✓ www.oaed.gr - Το site του Ο.Α.Ε.Δ. στο internet.
- ✓ www.yperg.gr - Το site του Υπουργείου Εργασίας στο internet.
- ✓ Εφημερίδα "Ελεύθερος Τύπος" 28-12-1999
- ✓ Εφημερίδα "Ελεύθερος Τύπος" 29-3-1999
- ✓ Εφημερίδα "Απογευματινή " 30-12-1999

